Rohkunborri
nasjonalparkstyre

Møteinnkalling

Utvalg:	**Rohkunborri nasjonalparkstyre**
Møtested:	, Teams
Dato:	16.09.2026
Tidspunkt:	12:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
	Styresak		
ST 21/26	Godkjenning av innkalling og saksliste 16092026		2026/1588
ST 22/26	Valg av underskrift til protokoll 16092026		2026/1588
ST 23/26	Saksframlegg - Øvre Dividal og Rohkunborri NP - mulighetsstudie innfallsport Altevatnet		2026/3274
ST 24/26	Saksframlegg - Rohkunborri NP - økonomi 2026 - justering september		2025/11702
ST 25/26	Saksframlegg - Rohkunborri NP - vurdering av medlemskap i EUROPARC		2026/9426
ST 26/26	Saksframlegg - Rohkunborri NP - Stordalen - 2027 - hundekjøring - M-Husky - styremøte september		2026/5618
ST 27/26	Saksframelgg - Rohkunborri NP - forvaltningsplan - endringer i utkast før faglig godkjenning		2025/3059
	Referat sak		
RS 10/26	Saksframlegg - Rohkunborri NP - organisering av verneområdeforvaltere - Miljødirektoratets tilrådning til Klima- og miljødepartementet		2026/3969

Rohkunborri
nasjonalparkstyre

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2026/1588-10 **Saksbehandler:** Ida Steien Bjerka **Dato:** 04.09.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rohkunborri nasjonalparkstyre	21/26	16.09.2026

Godkjenning av innkalling og saksliste 16092026

Innstilling fra forvalter

Innkalling og saksliste til styremøtet 16. september 2026 godkjennes.

--- slutt på innstilling ---

Rohkunborri
nasjonalparkstyre

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2026/1588-11 **Saksbehandler:** Ida Steien Bjerka **Dato:** 04.09.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rohkunborri nasjonalparkstyre	22/26	16.09.2026

Valg av underskrift til protokoll 16092026

Innstilling fra forvalter

Nasjonalparkstyret velger ett medlem til å skrive under protokoll digitalt sammen med styreleder.

--- slutt på innstilling ---

Rohkunborri
nasjonalparkstyre

Saksframlegg

Arkivsaksnummer:	2026/3274-13	**Saksbehandler:**	Ida Steien Bjerka	**Dato:**	04.09.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rohkunborri nasjonalparkstyre	23/26	16.09.2026

Saksframlegg - Øvre Dividal og Rohkunborri NP - mulighetsstudie innfallsport Altevatnet

Innstilling fra forvalter

Nasjonalparkstyret godkjenner mulighetsstudiet slik det foreligger, og beslutter å utløse opsjonene på forprosjektering og detaljprosjektering som inngår i tilbudet fra Agraff Arkitektur AS.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

1. **Mulighetsstudie Altevatnet low.pdf**
2. **Tilbud - anskaffelse - Øvre Dividal og Rohkunborri NP - Bardu - minikonkurranse - mulighetsstudie innfallsport**

Saksopplysninger

Mulighetsstudiet levert av Agraff Arkitektur AS svarer på oppdragsbeskrivelsen og dekker de behovene som er for en innfallsport ved Altevatnet.

I Agraff sitt tilbud til mulighetsstudiet ligger det to opsjoner på forprosjektering og detaljprosjektering:

1. Forprosjekt med kalkyle
   Fastpris: kr 72.450 eks. mva.

2. Detaljprosjekt (forutsetter gjennomført forprosjekt)

   Fastpris: kr 60.375 eks. mva.

Vurdering

Forvalters vurdering er at nasjonalparkstyret bør godkjenne mulighetsstudiet slik det foreligger og utløse begge opsjonene for prosjektering.

Rohkunborri nasjonalpark

Øvre Dividal nasjonalpark

agraff

30 AUGUST 2026

Mulighetsstudie Altevatnet

Foto: Agraff Arkitektur

Rohkunborri nasjonalpark

Øvre Dividal nasjonalpark

Innhold

01 Oppdragsgivers beskrivelse

02 Overordnet situasjon

03 Mulighetsstudie

04 Faste elementer

Kilde Norges Nasjonalparker Per Gustav Idivuoma

Kilde Norges Nasjonalparker Bjørn Klauer

agraff

Oppdragsgivers bestilling

Nasjonalparkstyrene for Rohkunborri og Øvre Dividal bestiller et mulighetsstudie som skal se på plasseringen av en innfallsport ved Altevatnet med ny dagsturhytte til tjue personer, et tilgjengelig toalett med mulighet for bod/lagring av ved, en helhetlig design for informasjon og forankring i lokalmiljøet. Det er et ønske at dette skal bli en møteplass langs Nordkalottleden, en sosial møteplass med god informasjon.

Plasseringen følger at det er et punkt med muligheter for nærturer og opphold, en god del tilgjengelig parkering, gjennomfart eller startpunkt for tur på Nordkalottleden og mulig innfart i de to nasjonalparkene.

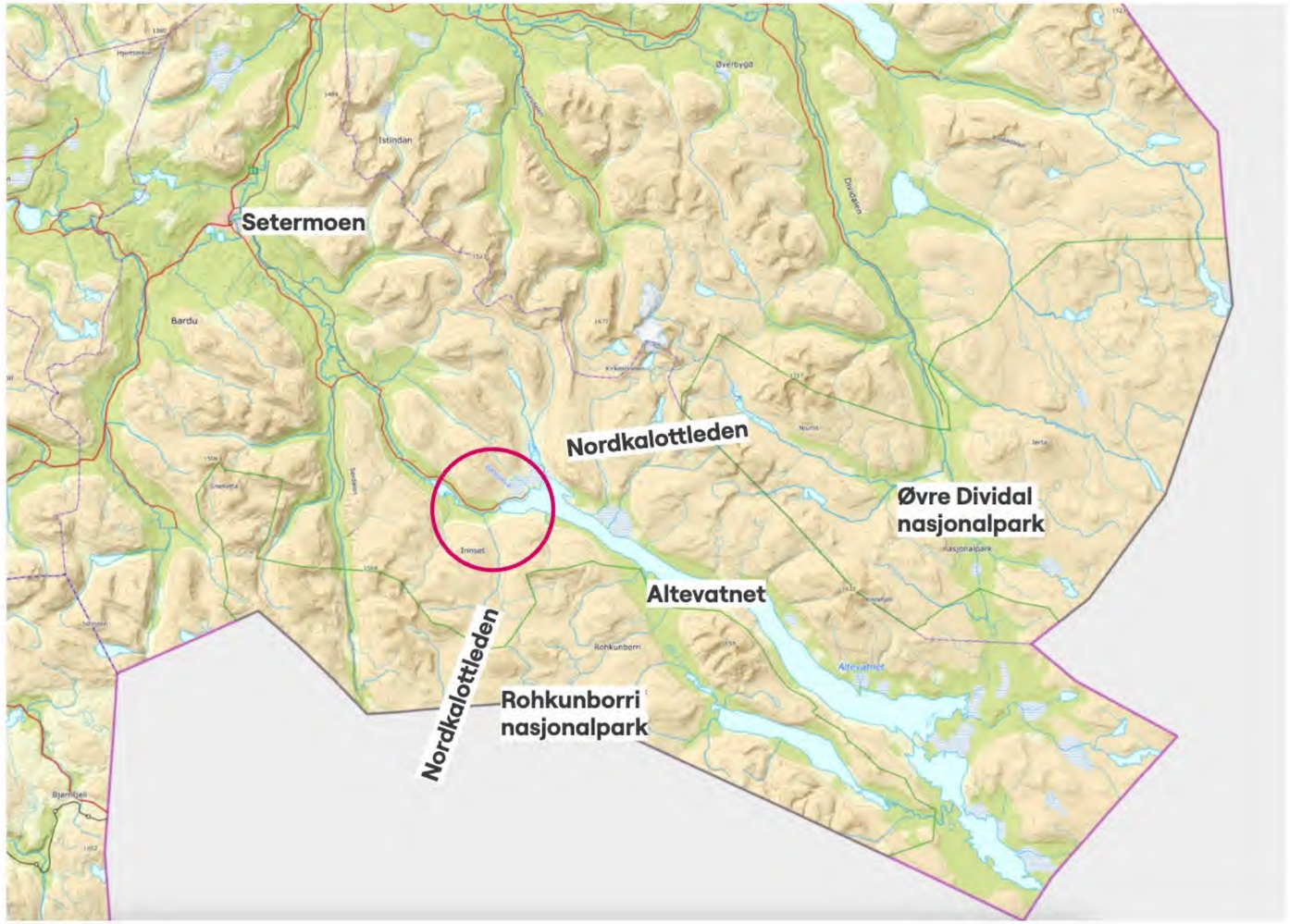
Kilde: Bilag A, oppstartsmøte og befaring

Rohkunborri nasjonalpark

Øvre Dividal nasjonalpark

agraff

Overordnet

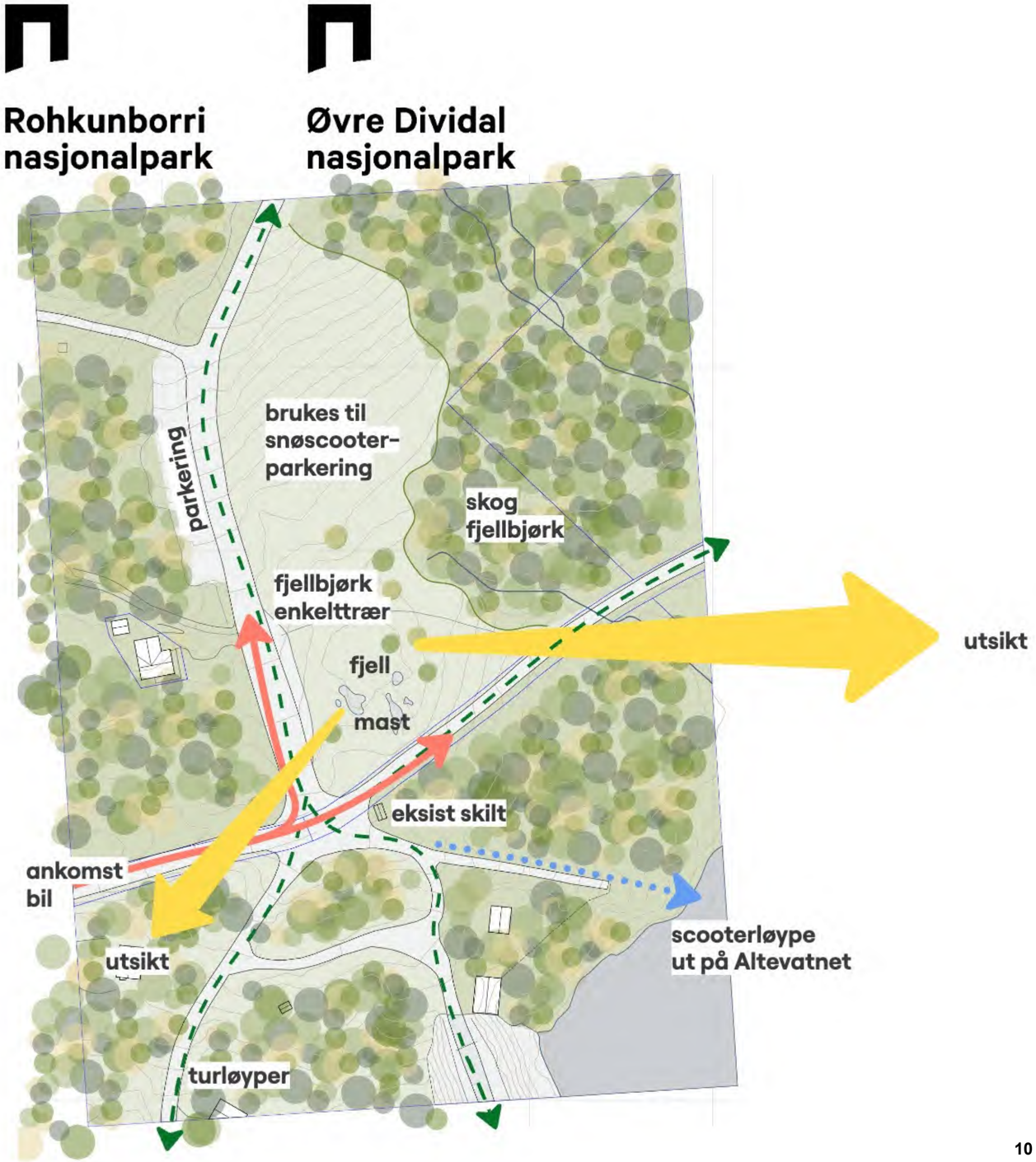
Fra E6 på Setermoen tar man av og kjører 40 km sørøst til Innset. Innfallsporten ligger ved demningen til Altevatnet, og den ligger mellom de to nasjonalparkene.

Nordkalottleden kommer sørfra og går videre nordøstover. DNTs Altevasshytta ligger like nord i vestenden av Altevatnet.

Det ligger mange hytter langs Altevatnet, og veiene er bomregulert fra demningen.

agraff

Dagens situasjon

Det aktuelle stedet er et åpent område med tilgrensende grusveier i sør og vest, skogbelte av fjellbjør i øst. Området har et flatt felt i sør med flere partier med fjell i dagen. Et lavbrekk går på tvers av sletta, i enden av utvidelsen av veien, her kjører scootere vinterstid. Videre skrår terrenget oppover mot nord.

Det har tidligere ligget en kafé på det flate området, Toppen kafé.

En tavle med diverse informasjon står i veikrysset. Denne har ikke info fra nasjonalpark-styrene, men hytteforening, fiskeforening o.l. Denne informasjonen kan integreres i den nye møteplassen.

Det er mye snø og vind i området.

Tomta er eid av Statkraft som ønsker en opprydning i området, spesielt med tanke på snøscooterparkering.

Forslag til ny situasjon

Vi foreslår at man i hovedsak bygger oppholdssted med informasjonspunkt og hytte samlet på det flate arealet i sør.

Dagsturhytta legges med utsikt ut mot Altevatnet, og med utvendige benker mot sør og mot øst. Skiltene plasseres i sør, slik at de ikke tar utsikt mot vannet, og slik at man også ser de fra veien og forstår at dette er et orienteringspunkt. Det er mulig å supplere med benkebord.

For telling av besøkende kan man etablere en teller i døra til dagsturhytta.

Toalettet plasseres ved veien, der det er prøvegravd. Det har flatt areal på 1,6 meter foran inngangsdør i fast dekke, for å tilpasses universell utforming. Boden plasseres nærmest veien, og toalettet lengst øst, slik at man får litt "gratis" høyde til tank under bygget.

Det er lagt opp til 4 stk skilt på 95 cm bredde, type stort skilt. Skilting fra andre er mulig på toalettvegg eller inne i dagsturhytta.

Materialer og terreng

Det foreslås bruk av naturmaterialer som steinheller på terreng der man har bruk for sammenhengende fast dekke. Hellene legges inn mot fjell i dagen.

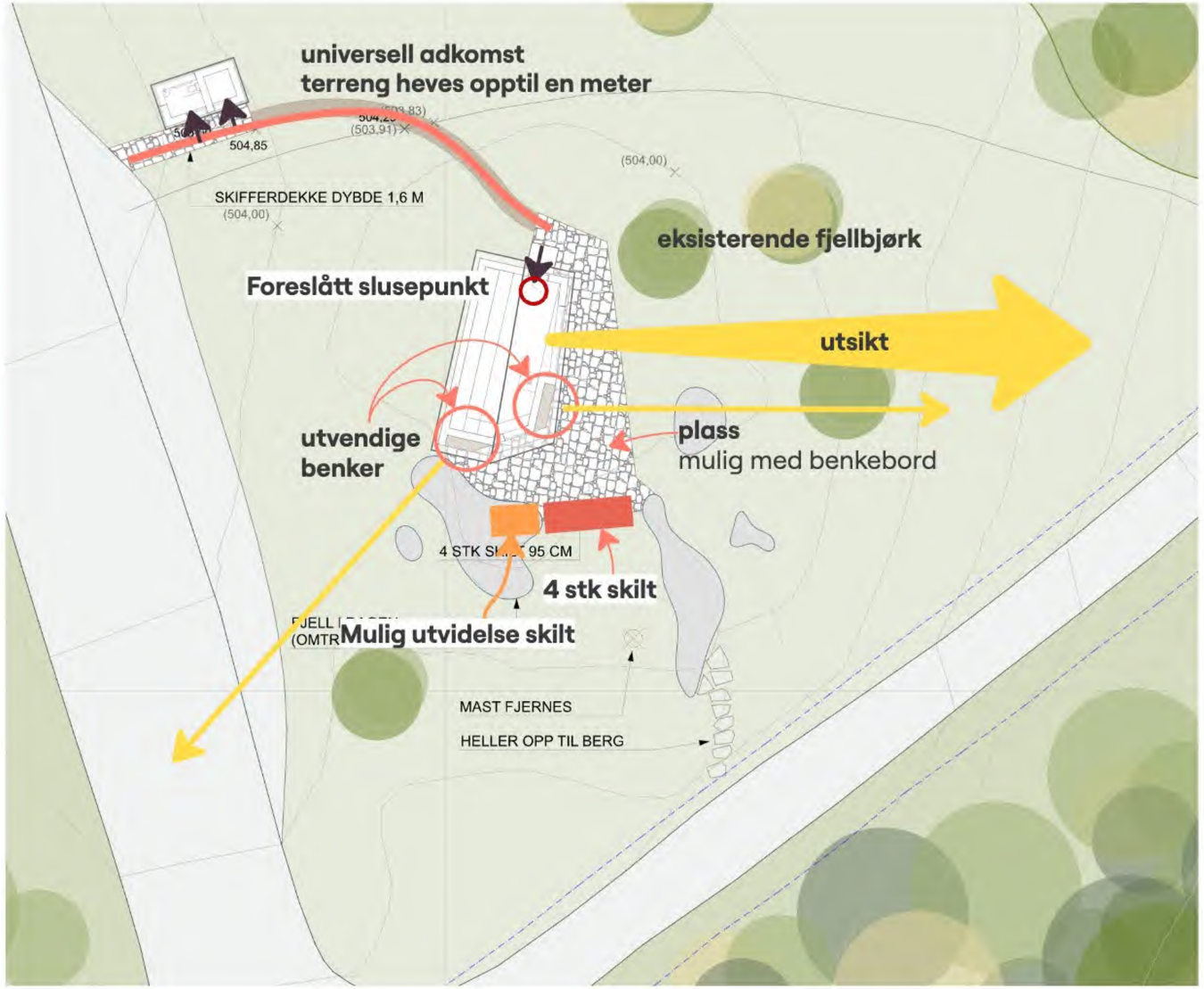
I forlengelse av berget sør mot grusveien kan det suppleres med noen steinheller for å få en sammenhengende kobling, og for å lede folk inn på faste dekker for å minske slitasje, ettersom gjenveksten er lav i fjellområdene.

Det er en del fall der toalettet plasseres, toalettet mures opp i bakkant og grussti og steinheller løftes opp fra eksisterende terreng for å få universell tilgjengelighet. Det er også mulig å legge toalettet vendt ut mot veien for å begrense terrengendringer, men da vil ikke forbindelsen mellom dagsturhytta og toalettet bli like naturlig.

Målsatt plan

Grep

Hytta er lagt slik at den fanger opp den store utsikten utover mot vannet og i retning av nasjonalparkene.

Utvendige benker under tak peker i ulike retninger for å fange opp de ulike utsiktene.

4 stk skilt skaper et rom mellom hytta og skiltene. Dersom man på sikt trenger å utvide med flere skilt, monteres disse vest for foreslått skiltplassering.

Det er mulig å sette ut benkebord på skiferplassen. Disse kan være flyttbare eller boltes fast i dekke som fast inventar.

Scooterparkering

Det er anvist mulig scooterparkering i bakken opp mot nord.

Følgende mål er brukt:
Total lengde snøscooter med henger: 7,2 meter
Total bredde senter-senter snøscooter: 2 meter
Manøvreringsareal mellom rader: 9 meter

Antall parkeringsplasser anvist på tegning: 85 stk

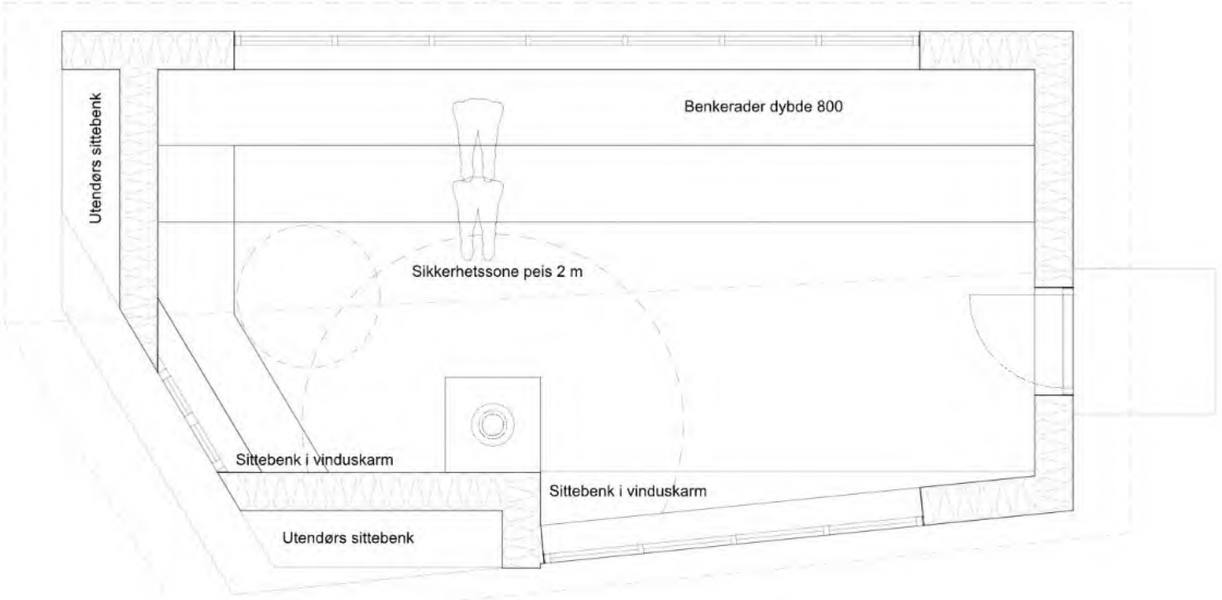
Dagsturhytte

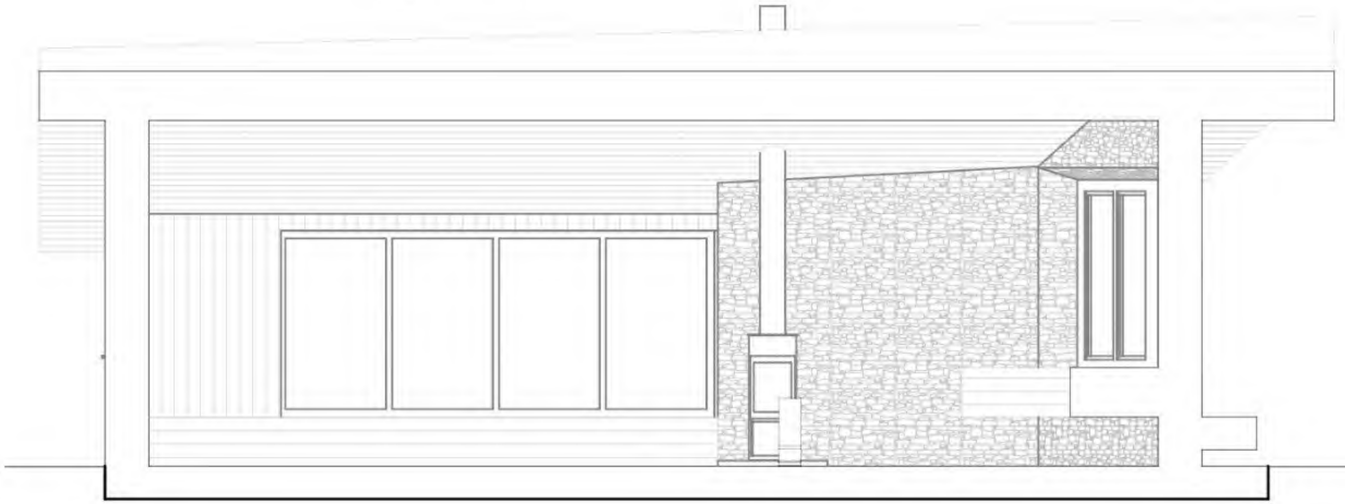
Det er skissert en dagsturhytte med plass til 20 personer. Døren er plassert slik at den slår innover slik at det ikke blir vanskelig å få opp døra dersom det fokker seg til med snø. Vinkelen på taket er lagt bratt for at snøen ikke skal bli liggende.

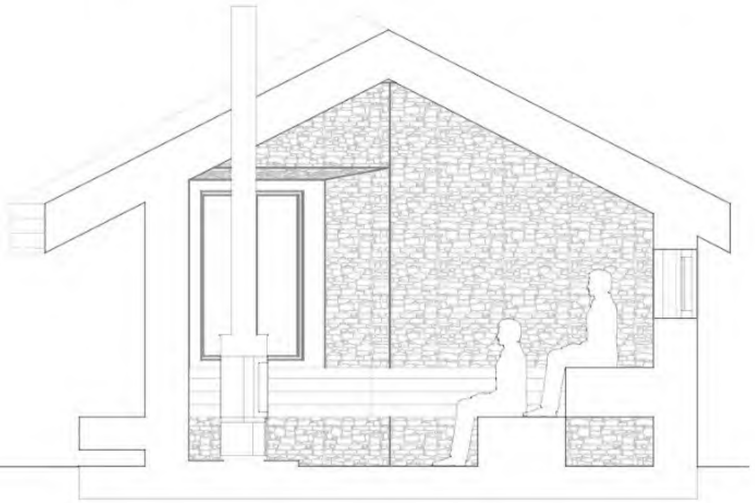
Innvendige benkerader i to høyder. Stort vindu med sittebenk med utsikt mot Altevatnet.

Peis ved det store vinduet, det er satt av en sikkerhetssone på to meter rundt peisen.

I skissene er hytten vist med en kombinasjon av tre- og skiferkledning. Utvendige benker under tak i sør og vest.

Dagsturhytte

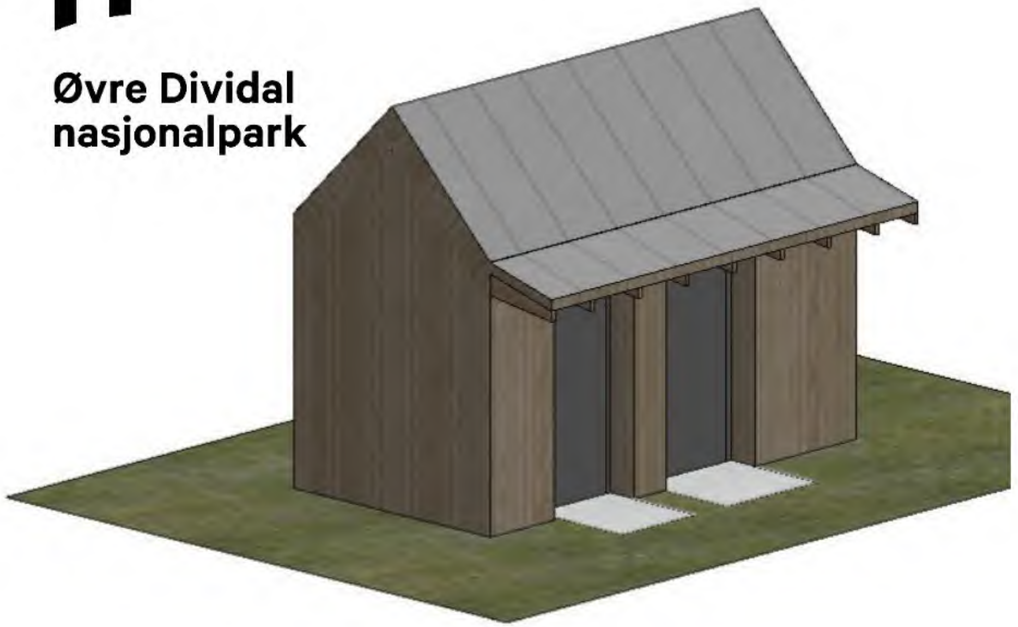

Toalett

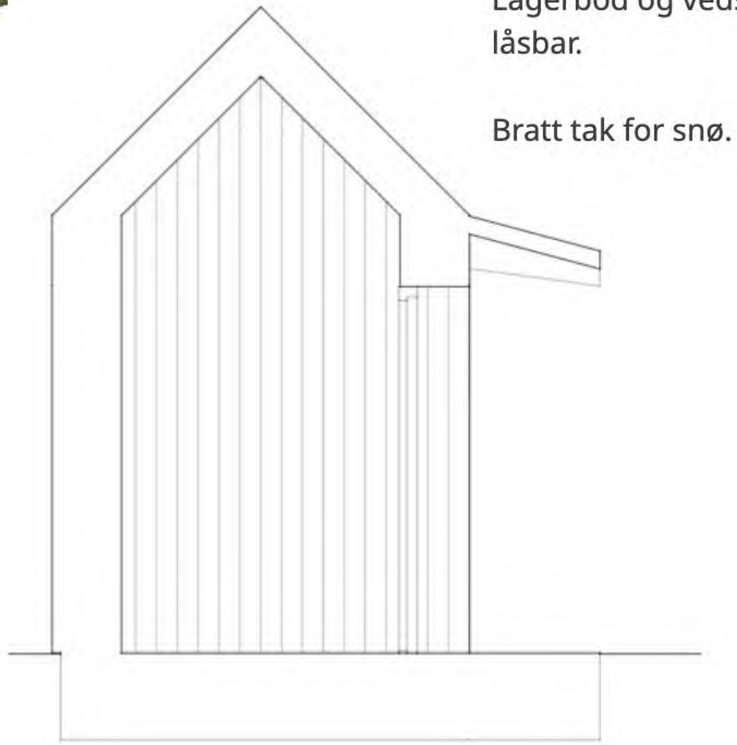

Toalett bygges som en enkel trekonstruksjon.
Nedgravd tank under toalett, toalett uten strøm. Dette plasseres i østettersom det er mer plass høydemessig under bygget på denne siden.

Lagerbod og vedskjul i vestdel. Denne er låsbar.

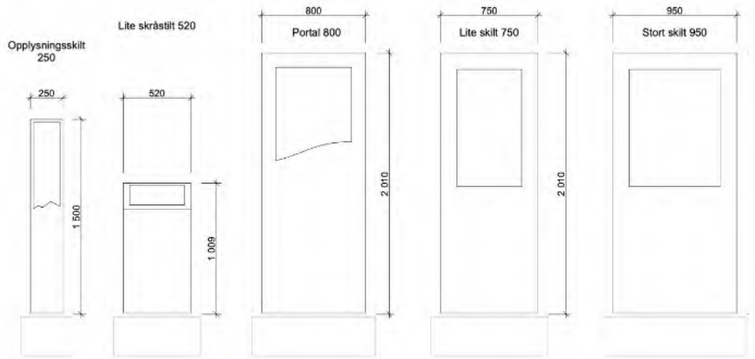
Bratt tak for snø.

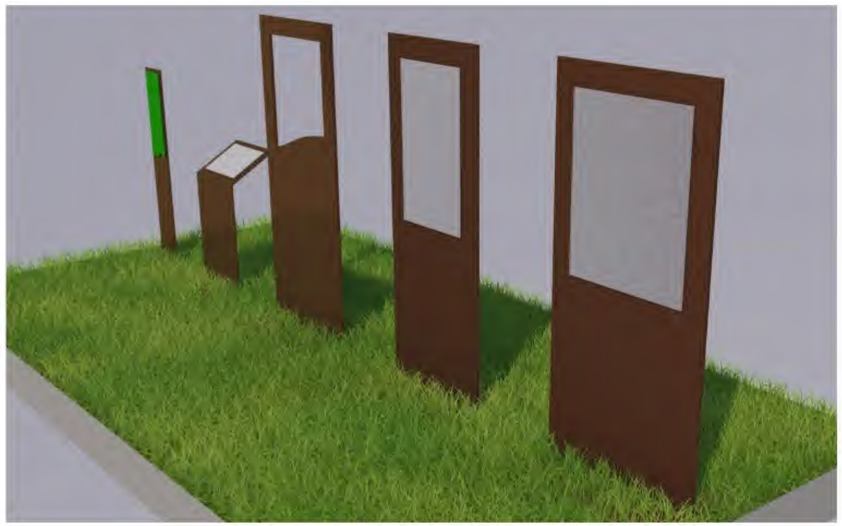

agraff

Skilt

Skilt i henhold til designmanual for nasjonalparkene.

Valgt stort skilt 95 cm, det er valgt frittstående skilt for å skape rom.

4 stk skilt:

- Øvre Dividal nasjonalpark
- Rohkunborrig nasjonalpark
- Temaplakat reindrift
- Temaplakat kulturminner

Det anbefales også opplysningsskilt til informasjon og veivisning av Nordkalottleden. Disse plasseres i samråd med nasjonalparkstyrene.

Skilt som ikke hører til nasjonalparken kan evt være på yttervegg på toalettet eller innvendig i dagsturhytta.

Illustrasjoner

Illustrasjoner

Illustrasjoner

Bilag B

Dokumentet inntas i SSA-O Bilag 2

Spesifikasjon av oppdraget

Oppdraget vil gjennomføres på følgende måte:

Kommunikasjon: Vi planlegger dialog med forvalterne igjennom hele prosjektperioden. Dette er planlagt gjennomført som 3 prosjektmøter. I tillegg har vi satt av en dag for befaring på innfallsporten og vi ønsker at representant fra nasjonalparkstyret og landskapsarkitekt fra Agraff gjennomfører befaringen sammen slik at viktige prosjektavklaringer og forventningsavklaringer kan avtales i dialog underveis.

Gjennomføring i faser: Vi tilbyr en prosjektgjennomføring i tre faser. Fasene avsluttes av tilhørende milepæler med leveranser (M1, M2, og M3):

- M1 Omforent leveranseplan med låste datoer for tilbakemelding fra oppdragsgiver/styringsgrupper.
- M2 Foreløpig mulighetsstudie for vurdering i styringsgruppen
- M3 Ferdig mulighetsstudie.

Fase 1, Oppstart og befaring

Prosjektet starter med et møte med oppdragsgiver. Møtet vil følge Agraffs mal for oppstartsmøte og hovedintensjonen blir å gjennomføre en grundig forventningsavklaring for de ulike tiltakene som er planlagt. Møtet avsluttes med å gjøre avtale om en dag for befaring.

Fase 1 fortsetter med innsamling av underlag, tilrettelegging av kart og annen informasjon. I denne fasen vil vi klargjøre modeller av terreng, skilt, toalett, og annet utstyr som skal illustreres. Vi vil også sjekke størrelser og nødvendig arealbruk for disse. I denne fasen vil vi også organisere og klarlegge ulike overordnede forutsetninger. Dette inneholder overordnede sårbarhetsvurderinger, føringer fra merkevarestrategien, konsekvenser for skutertrafikk og eksisterende parkeringsforhold. Vi forutsetter at nødvendig underlag blir gjort tilgjengelig for oss. Dette inkluderer oppdatert kartgrunnlag. Statsforvalter har tilgang til dette vederlagsfritt.

Vi gjennomfører en befaring med møter med representant fra nasjonalparkstyret. Eventuelt kan grunneiere, lokalt næringsliv og kommune også delta dersom dette er hensiktsmessig. Her vil vi

gjøre nødvendige avklaringer om utforming, plassering, og eventuelle grensesnitt mellom de ulike samarbeidspartnerens. Vi forutsetter at avtalene som blir gjort i møtene gir rammer og føringer for det som skal prosjekteres. Vi har som mål at befaringen skal gjennomføres uke 21 eller 22 i 2026.

Leveranse Agraff:

M1: Omforent leveranseplan med låste datoer for tilbakemelding fra oppdragsgiver og notat med omforente rammer og grensesnitt.

Antatt timeforbruk er 20 timer

Fase 2, Skisse mulighetsstudie

I fase 2 vil vi utarbeide en skisse for mulighetsstudier med utgangspunkt i oppdragsgivers beskrivelse og forutsetninger som har kommet frem i befaringer og møter. Mulighetsstudiet vil bestå av illustrasjonsplaner for de enkelte tiltakspunktene på Reine og Vindstad. Vi vil også utarbeide en 3D-modell for å sikre byggbarhet. Illustrasjonsplanene vil vise terrengbehandling, plassering av ulike element (benker, lukket hytte/gapahuk, toalett mm.), og områdedisponering med atkomst og skuterparkering.

Etter at skisse for mulighetsstudie er levert vil vi sette av noen dager for gjennomlesning og tilbakemelding fra prosjektleder/styringsgruppe hos Rohkunborri og Øvre Dividal nasjonalparkstyre.

Leveranse Agraff:

M2: Skisse mulighetsstudie for innfallsport Altevatnet. 2 alternativ vises.

Antatt timeforbruk er 25 timer

Fase 3, Leveranse mulighetsstudie

Etter at vi har fått tilbakemeldinger på skissen vil vi be om beslutning om løsning som skal vurderes i den endelige leveransen. Videre arbeid gjøres i slik:

- Vi vil først lage endelige illustrasjonsplaner og 3D illustrasjoner for vagt alternativ
- Vi vil utføre en KS på tegningsgrunnlaget i henhold til egne sjekklister.
- Videre vil alle løsninger sjekkes mot designmanual for nasjonalparker, M-417 Innfallsporter, M415 veileder for besøksforvaltning, reindriftsloven og til slutt forvaltningsplan og besøksstrategi for Rohkunborri nasjonalpark.

Leveranse Agraff:

M3: Mulighetsstudie for innfallsport Altevatnet. Valgt alternativ tegnes ut.

Antatt timeforbruk er 20 timer

Opsjoner

Det er noe arbeid som kan vurderes i tillegg til oppgavene som er skissert over. Derfor følgende opsjoner som kan utløses ved behov:

1. Notat som beskriver behov for formelle avtaler tilknyttet eiendom, reguleringsprosess, byggesøknader, og eventuelt søknader om dispensasjon.

   Fastpris: 6 038,- eks mva.

2. Forprosjekt med kalkyle

   Fastpris: 72 450,- eks mva.

3. Detaljprosjekt (forutsetter gjennomført forprosjekt)

   Fastpris: 60 375,- eks mva.

Rohkunborri
nasjonalparkstyre

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2025/11702-4 **Saksbehandler:** Ida Steien Bjerka **Dato:** 07.09.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rohkunborri nasjonalparkstyre	24/26	16.09.2026

Saksframlegg - Rohkunborri NP - økonomi 2026 - justering september

Innstilling fra forvalter

Rohkunborri nasjonalparkstyre vedtar følgende justering av budsjett for 2026:

Tiltaksmidler 1420.31 (N1502)			
Priotering	Tiltak	Tildelt/**justering**	Merknad
1	Forsterking av kjørespor og tilrettelegging av sti/Nordkalottleden	300.000	Fortsettelse og ferdigstilling av påbegynt arbeid iht. utført kartlegging og befaring. Mindre slitasje på vegetasjon, trygge elvekrysninger m.m. (i tråd med bevaringsmål i utkast til forvaltningsplan). Ferdigstille bru over Salvassjohka.
2	Mulighetsstudie innfallsport Altevatnet	300.000 tildelt **200.000 justering september**	Samarbeid med Øvre Dividal NP Mulighetsstudie ferdig Neste steg prosjektering
3	Tjenestekjøp ferdselstellere	50.000	Utplassering av ferdselstellere ifm. sesong 2 av Monsen og nasjonalparkene. Innkjøp av tellere ila. året. Får låne tellere inntil videre. - Storbukta
4	Stiskjøtsel Sørdalen	30.000	Utført stiskjøtsel
5	Prøvefiske fisketomme vann	50.000	Bevilgningen brukes til å forsterke prosjekt

		70.000 justering september	miljøkartlegging – prøvefiske Geavdnjajávri og Čoarddajávri
6	Nye informasjonsplakater	50.000	Kan settes på eksisterende bygg: - Vektshuset (infopunkt/knutepunkt) - Sørdalen (innfallsport med parkering og utedo) - Strømseng (parkering) - Bones (innfallsport med parkering og utedo)
	SUM	780.000 **680.000 justering september**	Meldt inn kr 100.000 i underforbruk per 31.8.

Tiltak:

1: Forsterking av kjørespor og tilrettelegging av sti/Nordkalottleden

- Klart til støping av fundament, planlagt transport av betong med helikopter 10. september.

Brukt så langt:

Betong ca. kr 12.000 (helikopter kunne ikke komme pga tåke i Narvik)

Nye klopper til Lapppjord kr 12.000

Diverse verktøy, stropper, skruer og spiker ca. kr 6.000

Gjenstår:

Timer Fjelltjenesten

Helikopter ca. kr 50.000 (kan bli vesentlig dyrere avhengig av venetetid)

Betong ca. kr 12.000

2: Mulighetsstudie innfallsport Altevatnet

Utført mulighetsstudie (se egen sak).

Kostnad så langt: kr 27.000 (1/2 av total kostnad delt med ØDN).

Opsjon forprosjekt og detaljprosjekt:

1. forprosjekt ca. kr 37.000 (1/2 total kostnad)
2. detaljprosjekt ca. kr 30.000 (1/2 total kostnad)
   Sum: ca. kr 67.000
   Meldt inn underforbruk 31. august 2026: kr 100.000
   Gjenstår etter justering september: ca. kr 106.000

3: Ferdselstellere

Ingen endring – avventer erfaringer fra to ulike type tellere for innkjøp sammen med Øvre Dividal og Ånderdalen.

4: Stiskjøtsel Sørdalen

Stiskjøtsel med krattknuser utført langs stien fra Tverrelva til Stággonjunni i juli. Ikke betalt Fjelltjenesten ennå.

5: Prøvefiske

Fjelltjenesten har sagt foreløpig ja til å utføre prøvefiske i Geavdnjajávri. Ber om at de bidrar økonomisk med egeninnsats som grunneier mens nasjonalparkstyret bekoster helikopter for frakt av garn og utstyr. Har bedt Miljødirektoratet om økt ramme for dette tiltaket.

6: Nye informasjonsplakater

Kartleveransen til brosjyre og hovedplakat ble ferdig før sommerferien. Forvalter har etterspurt videre fremdrift fra Miljødirektoratet, som bekoster utforming av brosjyre.

Nytt:

- Fjelltjenesten skal rydde rundt parkeringa ved Tverrelva i Sørdalen. Kostnad kr 10.000 kan belastes tiltak 4 stiskjøtsel Sørdalen (budsjett kr 30.000 brukt), eller tiltak 1 Tilrettelegging Nordkalottleden (budsjett kr 300.000).

Post 1420.21 – Prosjekt N1500 Styrets driftsmidler

Nasjonalparkstyret setter av inntil kr 20.000 til overtid og reise for forvalter ut 2026 fra styrets driftsmidler.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Saksopplysninger

Budsjett og tildeling

Drift av styret (N1500)	**Merknad, bruk inntil:**	**Beløp innvilget**
Driftsutgifter styre og utvalg	Inkl styremøter, befaring. Rågdivende utvalg 20.000 Brøyting 15.000 Kantklipp veg 15.000 Ved og frakt 15.000 Tømming do 15.000	380.000 *Pluss* drift 50.000

	Ettersyn hengebruer 15.000 **Delsum driftsoppgaver 95.000*** Støtte til MTF – fisketur kr 10.000 (vedtatt april – ikke utbetalt)	
SUM		430.000
Forvaltningsplan, besøksstrategi (N1501)		
Driftsutgifter forvaltningsplanarbeid	Trykking av høringsutkast, supplerende møter	20.000
Fagrapport miljø	Fagrapport miljø samt rammeverk for fremtidig miljørapportering utført av Talma sameby	400.000 Avtale inngått med Natur og Samfunn AS. Talma sameby stiller med fire personer i prosjektet.
SUM		420.000
TOTAL		830.000

Utførte driftsoppgaver:

Bytte av dør utedo Tverrelva: kr 8.000

Deler til krattknuser (2025): kr 2.300

Kantklipp Bjønnbåsveien: kr 12.000

Slodding Bjønnbåsveien: kr 12.000

Beiset gapahuk i Sørdalen (forvalter)

Gjenstående driftsoppgaver:

Ettersyn hengebruer Sørdalen (inkl. mindre reparasjon på håndløper) – utføres av Fjelltjenesten.

Beise dør Hotell Hilton – utføres av forvalter 2027 (for dårlig vær før sommerferie, ikke tid etter sommerferien).

Tømming av do Sørdalen ved behov (forventes ikke behov 2026).

Utbedring av tak på utedo i Sørdalen (mindre vannlekkasje) – utføres av tømrer.

Rådgivende utvalg:

Forsøkte å få til møte i rådgivende utvalg i vår, det gikk ikke. Nytt forsøk ila høsten med fokus på innfallsport Altevatnet.

Overtid og reise for forvalter:

Alle verneområdeforvalterne i Troms og Finnmark har en årlig, felles pott hos Statsforvalteren til reiser (kr 35.000) og overtid (kr 9.000). Denne forvalteren har gjenstående kr 7.000 til reiser på årets pott.

Rohkunborri
nasjonalparkstyre

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2026/9426-1 **Saksbehandler:** Ida Steien Bjerka **Dato:** 04.09.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rohkunborri nasjonalparkstyre	25/26	16.09.2026

Saksframlegg - Rohkunborri NP - vurdering av medlemskap i EUROPARC

Innstilling fra forvalter

Nasjonalparkstyret ber forvalter opprette formell kontakt med Länsstyrelsen i Norrbotten og undersøke om det finnes en felles interesse for muligheten til å bli sertifisert som Transboundary Area innenfor EUROPARC Federation sammen med Vadvetjåkka og/eller Abisko nasjonalparker.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

1 **ErfaringerEUROPARC Reisa**
2 **10-Facts-about-EUROPARC-2016**
3 **EUROPARC-Membership-fees-and-regulations-2026**

Saksopplysninger

Styreleder har bedt forvalter utrede en sak om medlemskap i EUROPARC Federation.

EUROPARC Federation omtaler seg selv som et nettverk for Europas natur- og kulturarv. De arbeider for å bedre forvaltningen av vernede områder i Europa gjennom internasjonalt samarbeid, utveksling av idéer og erfaring, og ved å påvirke politikkutformingen. EUROPARC-føderasjonen opplyser at de er dedikert til praktisk naturvern og bærekraftig utvikling av Europas naturmangfold, og fremmer en helhetlig landskapstilnærming i forvaltningen.

Norske medlemmer er som følger:

- Jostedalsbreen nasjonalpark
- Norges nasjonalparkkommuner
- Miljødirektoratet
- Norske parker
- Pasvik-Inari trilaterale park

- Reisa nasjonalparkstyre
- Raet nasjonalpark
- Dovrefjell nasjonalparkstyre
- Fjordkysten regional- og geopark
- Valdres natur- og kulturpark

I Sverige er Abisko nasjonalpark medlem, men ikke Vadvetjåkka nasjonalpark, som deler riksgrense med Rohkunborri nasjonalpark.

Det finnes flere ulike programmer innenfor EUROPARC. Ett av disse er Transboundary Parks Programme. Háldi Transboundary Area (Reisa nasjonalparkstyre, 2020) og Pasvik-Inari Transboundary Area (Øvre Pasvik nasjonalparkstyre og Statsforvalteren i Troms og Finnmark, 2022) inngår i dette programmet.

Reisa nasjonalaprk skriver følgende om Háldi grensesamarbeidsområde:

Háldi grensesamarbeidsområde består av Käsivarsi villmarksområde i Finland og tilgrensende områder Reisa nasjonalpark og Ráisduottarháldi landskapsvernområde i Norge. Området ble offisielt godkjent som del av EUROPARC sitt grenseparknettverk i 2021.

Hensikten med samarbeidet er å bevare områdets natur- og kulturverdier og sikre bærekraftig bruk også i framtiden. Samarbeidsavtalen berører ikke regelverket som gjelder for verneområdene og forvaltningen av områdene foregår som tidligere. Samarbeidet er organisert etter modellen fra EUROPARC Federation. Háldi grensesamarbeidsområde er sertifisert som grenseparkområde (Transboundary Area) og er del av nettverket for europeiske grenseparker.

Avgiften for medlemskap i EUROPARC er 720 Euro per år. Avgiften justeres hvert annet år.

Vurdering

Rohkunborri nasjonalpark grenser direkte til Vadvetjåkka nasjonalpark i Sverige. I nærheten finnes også Abisko nasjonalpark på sørsiden av Torneträsk. Nordkalottruta går gjennom både Abisko nasjonalpark og Rohkunborri nasjonalpark. Denne strekningen er også en del av turruta Grensesømmen.

Lappjordhytta har omtrent 400 overnattinger i året. Dette har vært relativt stabilt de siste ti årene (nedgang under covid-pandemien).

En trend i resielivsmarkedet de siste årene er «coolcation», det vil si å reise fra bosted i varmere strøk på ferie til kjøligere områder, gjerne langt nord i Europa. Midtre og sørlige deler av Europa ser ut til å oftere oppleve hetebølger, tørke og skogbranner. «Coolcation» i Nord-Europa gir et avbrekk fra heten om sommeren. Nordkalottruta har lenge vært en kjent rute, og mange ser ut til å stoppe i Abisko på tur nordover. Det er likevel en del ferdsel langs ruta mellom Abisko og Kilpisjärvi.

Reisa nasjonalparkstyre opplever det som positivt å samarbeide med finske naboer om felles forvaltningsutfordringer. Reisa nasjonalpark, Ráisduottarháldi landskapsvernområde, samt Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområder har til sammen to forvalterstillinger på Storslett. På Storslett finnes også Halti – besøkssenter for Reisa nasjonalpark.

Med to forvaltere har Reisa nasjonalparkstyre bedre forutsetninger enn Rohkunborri nasjonalparkstyre til å følge opp prosjekter som kommer i tillegg til daglig drift av nasjonalparkstyret, samt tiltak og vedlikehold av nasjonalparken.

Forvalters kapasitet er i 2026 strukket tynt med flere pågående prosjekter, inkludert innfallsport på Altevatnet og oppstart av naturkartlegging i samarbeid med Talma sameby. Det bør likevel være mulig å innlede kontakt med Länsstyrelsen i Norrbotten som har forvaltningsmyndighet for Vadvetjåkka og Abisko nasjonalparker.

Tidsbruken for et eventuelt videre arbeid mot medlemskap og sertifisering av grenseoverskridende samarbeid må vurderes opp mot andre oppgaver i planlegging av årshjul for de kommende årene.

Reisa nasjonalpark

Erfaringer som EUROPARC Federation medlem

Rune Benonisen

Foto: Rune Benonisen

Reisa
nasjonalpark

Bakgrunn

Felles grense med Finland/Käsivarsi Villmarksområde

Formelt fagsamarbeid fra 2018 som «grensepark» under EUROPARC systemet.

Langsiktig samarbeid krever struktur og system. TBA metoden gir dette.

Reisa
nasjonalpark

Hva og hvorfor

Hvorfor?
Hva?

«Bedre naturvern gjennom samarbeid»
- 380 medlemmer
- 37 land
- Ca 3000 verneområder

Konkret:

A: KOMMUNIKASJON – ut til medlemmer og andre interesser

B: NETTVERK og KOMPETANSE - Opplæring, program, kurs,

C: ORGANISERING, adm, styring,

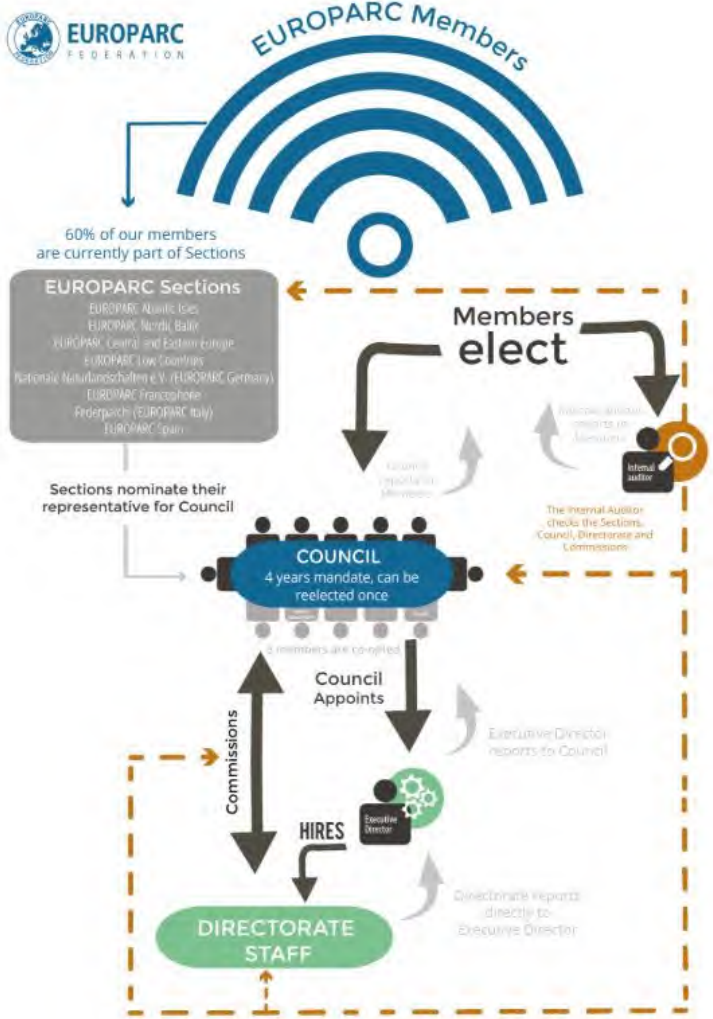
D: PROGRAMMER og PROSJEKTER

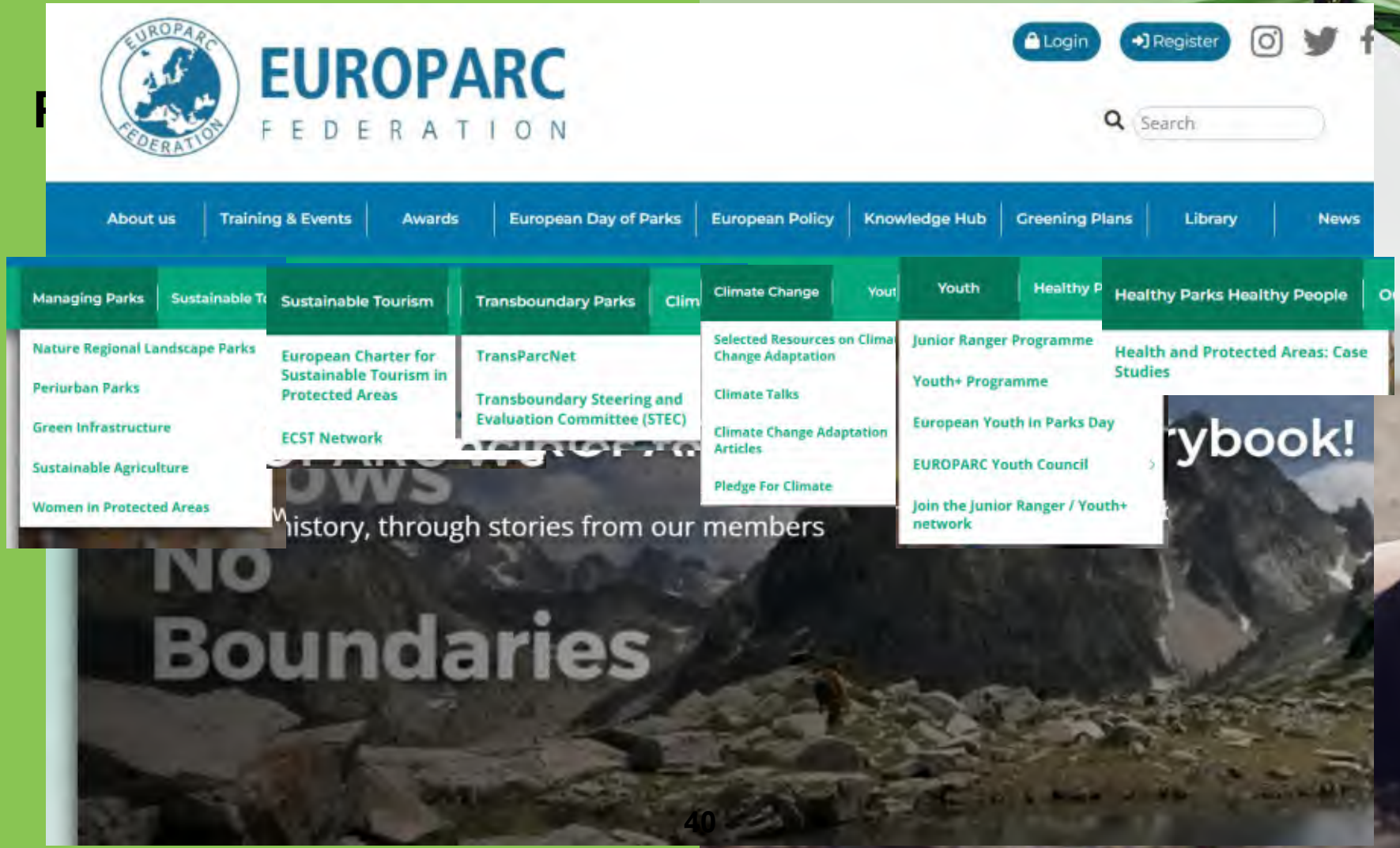

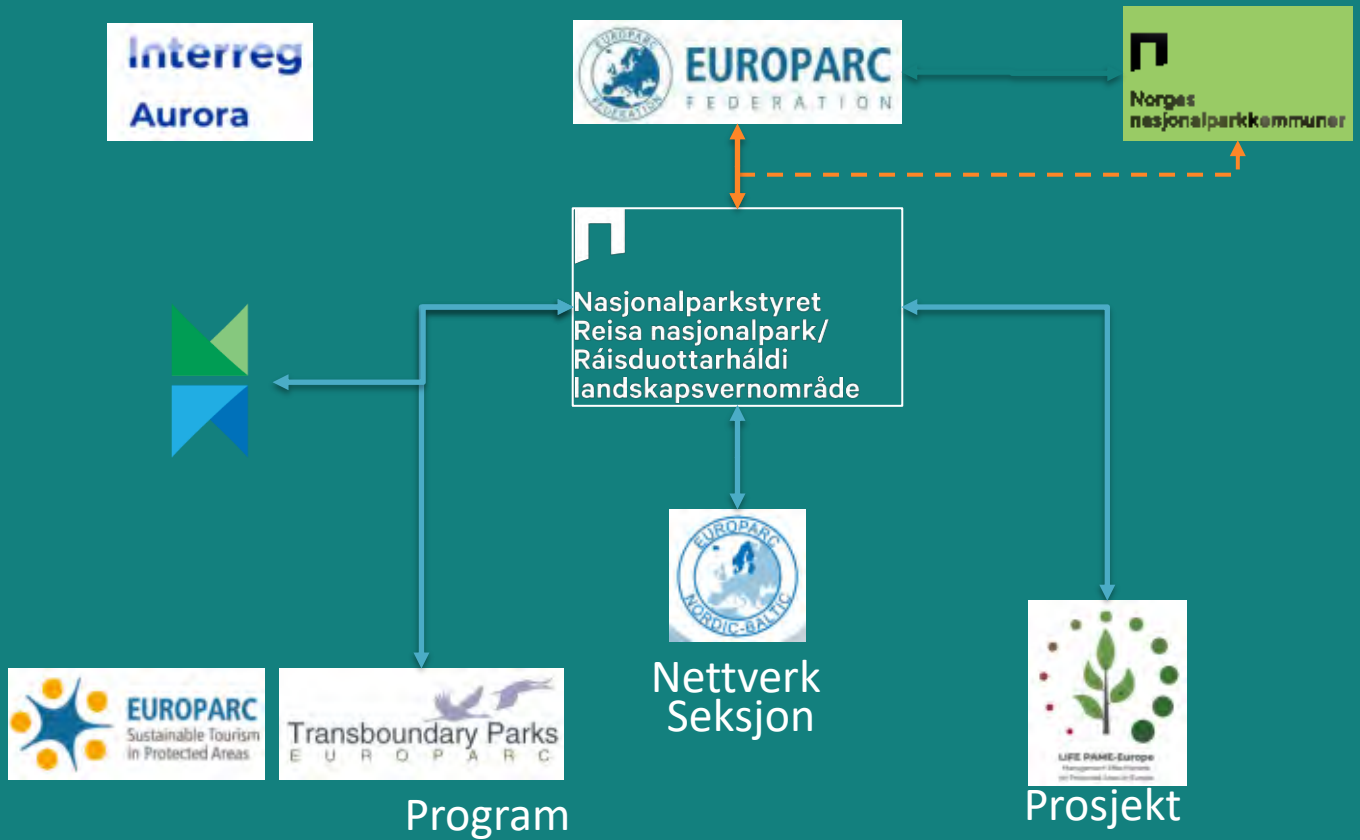

Organisering

EUROPARC FEDERATION
Login
Register
Search
About us
Training & Events
Awards
European Day of Parks
European Policy
Knowledge Hub
Greening Plans
Library
News
Managing Parks
Sustainable T
Nature Regional Landscape Parks
Periurban Parks
Green Infrastructure
Sustainable Agriculture
Women in Protected Areas
Sustainable Tourism
European Charter for Sustainable Tourism in Protected Areas
ECST Network
Transboundary Parks
TransParcNet
Transboundary Steering and Evaluation Committee (STEC)
Climate Change
Selected Resources on Clima Change Adaptation
Climate Talks
Climate Change Adaptation Articles
Pledge For Climate
Youth
Junior Ranger Programme
Youth+ Programme
European Youth in Parks Day
EUROPARC Youth Council
Join the Junior Ranger / Youth+ network
Healthy Parks Healthy People
Health and Protected Areas: Case Studies
history, through stories from our members
No Boundaries

Parker – Fagfolk – Kunnskap - Nettverk

Begrunnelse:

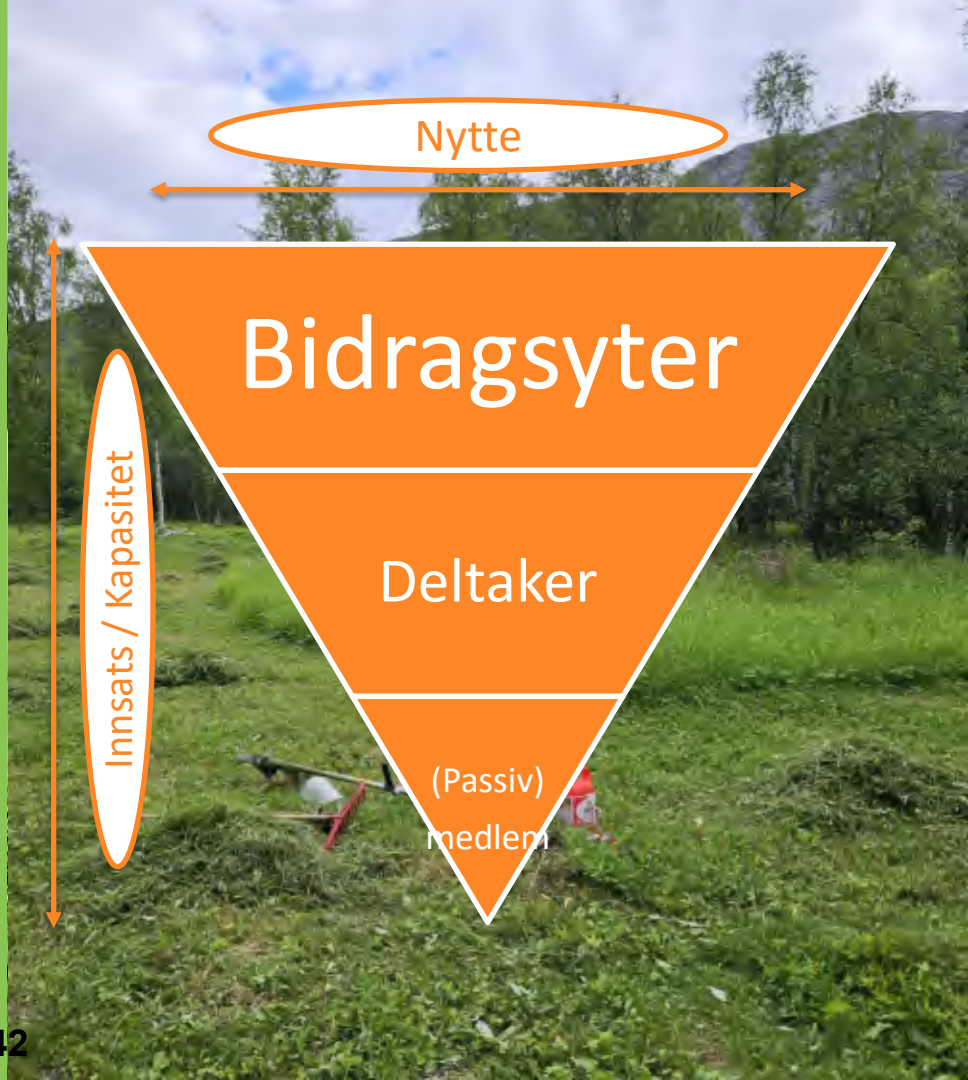
Sterkere sammen!

1

- Nasjonalparkene / bevaring stadig mindre prioritert
- Merkevare og verdiskapingsperspektiv er «glemt»
- Kamp om oppmerksomhet og synlighet. **Nyttig å stå mer samlet**.

2

- Ingen av våre «problem» er nye under solen. Europa er stort.
- Erfaringsdeling
- Inspirasjon, se seg selv gjennom andre
- Nettverk, en forutsetning

Ráissa álbmotmeahcci

Foto: Fredrik Hjelmstedt

Norges nasjonalparker

10 FACTS ABOUT EUROPARC FEDERATION

1 WHO ARE WE?

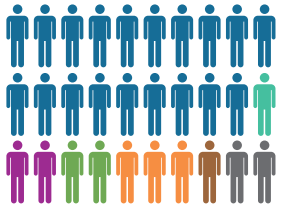
The EUROPARC Federation is a members association registered in Germany. The Federation is financed primarily by membership fees and income from different projects and programmes

2 OUR MEMBERS

380

37 countries

The Federation currently has over 380 members in 37 countries. Many members themselves represent thousands of protected areas (PA) and N2000 sites across Europe. The biggest majority of our members are PAs. Other members include: governmental agencies, regional administrations and other NGO who are responsible for the management of PAs. The members form the General Assembly who meet annually during the EUROPARC Conference. They elect the council members and president and vote on other EUROPARC business.

- Protected Areas
- National governmental organizations
- NGO's
- Regional Government Agencies
- Other official Agencies Associations
- Regional Government Agencies
- Honorary and individual members

3 WHAT IS OUR COUNCIL?

Our council is made up of 10 members, 6 elected and 3 co-opted. The President chairs the council and represents the EUROPARC Federation. We also elect an internal auditor who ensures we have good governance in place.

4 OUR STRATEGY

Our strategy is based on the extensive consultation with members and is a mechanism to bring clarity to the purpose of our organisation and to enable us to discover "imaginative" means to achieve our mission and vision. Naturally, the strategy takes a "big-picture-view" of the Federation, showing the areas we will work across.

Through the implementation of this strategy, EUROPARC will further seek to align both the work of the Federation and that of its members to European and international policy. In particular, to support the realisation of the EU 7EAP and to support the N2000 network by increasing awareness of the importance and role of Protected Areas.

5 OUR VISION & MISSION

Sustainable nature, valued by people.

As the representative body of Europe's Protected Areas we are the collective voice for all nature and landscape areas and we seek to build a stronger, unifying, European network organisation that is better placed to support our members and to respond to current and future challenges Europe's nature is facing. Our VISION, describes what EUROPARC wishes for European nature.

Our MISSION indicates the role, EUROPARC as an organisation, believes it can play, in realising that vision.

EUROPARC works for our natural and cultural heritage, to improve and champion the policy and practice of Protected Area management, in order to deliver sustainable nature, valued by people.

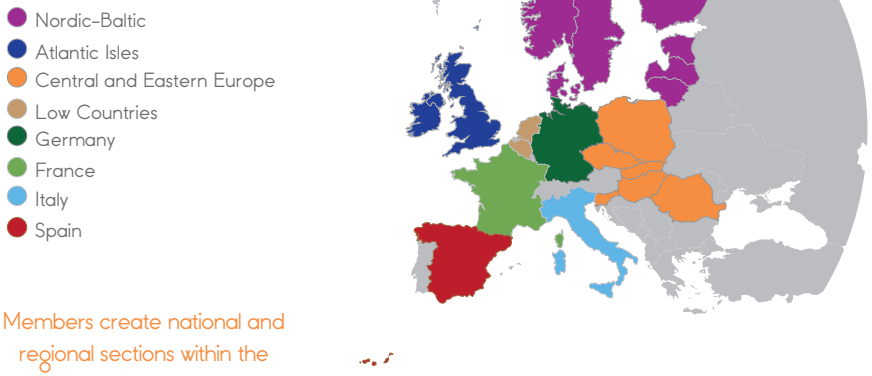
6 THE WORK WE DO

The EUROPARC Federation is the representative body of Europe's Protected Areas and is the collective voice for all nature and landscape areas and seeks to build a stronger, unifying, European network organisation that is better placed to support our members and to respond to current and future challenges facing Europe's nature. In support of that work we have developed a number of programmes, projects and events. Events also take place in Brussels in cooperation with other environmental NGOs and bodies to advocate the values and benefits of protected areas and lobby for their better recognition and support.

EUROPARC SECTIONS

The Directorate is the central "hub" of EUROPARC. It operates, with an international team from the headquarters in Regensburg and in Brussels.The staff of the Federation are responsible for all membership services projects and programme management, lobby and advocacy, event organisation and the everyday management of the Federation.

Members create national and regional sections within the EUROPARC Federation, to address European policy and regional issues relevant to protected areas.

Europe's Protected Areas – its national parks, nature parks, and biosphere reserves – play a vital role in safeguarding the continent's nature, its wildlife and landscapes. They protect Europe's most special places: relatively untouched landscapes, as well as those which have been shaped by centuries of man's interaction with the land.

Helping Protected Areas to fulfil this role through practical activities on the ground as well as influencing policy, is the purpose of the EUROPARC Federation.

8 SECTIONS

7 DIRECTORATE

WORKING GROUPS 9

To develop policy and practise, EUROPARC often establishes working groups. We are fortunate to be able to call upon the volunteer effort of members from across the network. Working groups and other member platforms are made up of expertise from within the membership. They work with the Directorate to take forward the EUROPARC strategy on behalf of the whole Network.

CONTACT US

office@europarc.org
Tel: +49 (0)941 59935980
Waffnergasse 6, 93047
Regensburg, Germany

www.EUROPARC.ORG

EUROPEAN CHARTER FOR SUSTAINABLE TOURISM

131 SUSTAINABLE DESTINATIONS
16 COUNTRIES
3200 ORGANISATIONS ENVOLVED
700 BUSSINESSES AND PRODUCTS promoted
72 M PEOPLE WHO VISITED THE AREAS
€ 441 M HAD BEEN INVESTED through the charter network

10 EUROPARC IN NUMBERS

TRANSBOUNDARY PARKS Following Nature's Design

23 European Protected Areas have been successfully certified as
10 Transboundary Parks, meaning that
1000 Staff members are employed in the Transboundary Areas, working in
900.000 ha surface area, a 1/3rd of which are N2000 designated, and are being managed cooperatively across international borders in Europe.

JUNIOR RANGER PROGRAMME

32 Protected Areas
14 European Countries
5000 youth aged between 12-18

WHO ARE OUR MEMBERS

67% of the total national Parks in Europe
92% all national ministries and agencies of EU28
80% from all of wider Europe
10% regional administration with responsability for Protected areas

We can truly say we are the largest and most representative protected area network in Europe.

OUR MEMBERS AND N2000 MANAGEMENT

N2000 network in Europe: 787,767 km² 78,776,700 ha [in 2013]

10% or **7,877,670 ha** are directly managed by EUROPARC Protected Area members

That represents an area about the size of the Czech Republic.

These are N2000 sites that are found FULLY within a pre-existing Protected Area.

EUROPARC members however are also involved in co-management of N2000 sites. If we consider the overall area sites overlapping our members' areas, then the percentage with respect to the total terrestrial and marine N2000 sites area increases:

40% of the total hectares of N2000.

EUROPARC agency members – mostly national/regional governmental agencies – are directly responsible for the management of over 30 million hectares of N2000 sites

Membership fee Regulation

Regulations concerning application of Article 10 and Article 3 of the Statutes of the EUROPARC Federation e.V.

A) EUROPARC membership fees (art. 10)
Minimum Contributions 2026

Art. 3 - Members and Voting Rights

a) Members of the EUROPARC Federation shall be organisations or individuals involved in work related to protected areas
b) Membership of the Federation shall comprise the following new fee accordingly to the categories:

Voting members:

Group A: Organisation working at an international level, across 2 or more countries

Group B: Organisations working at a national or federal level within one country

Group C: Organisations working at a regional level within a country

Group D: Organisations working at a local level. Below regional within a region or country

Group E: Parks and other Protected Areas

Group F: Supporting Organisations

Non-voting members:

Group H: Honorary Members: Individual members being persons who have distinguished themselves in work related to protected and those who receive the Alfred Toepfer medal

Group I: Supporting Individuals: Supporting members, being individual persons, who support the Federation

Voting members:

Groups A to E:

Minimum fee of 720, 00€

Group F: Supporting Organisations:

Minimum fee of 251, 00€

Non-voting members:

Group I: Supporting Individuals:

Minimum fee of 65, 00€

Remarks

Adjustment of fee: Every two years the value of the fees is reassessed taking into consideration the financial condition of the Federation, the intended delivery of the Strategy and the average European Union inflation rates (Euro statistics).

Confirming category classification: When updating the fee value for the following biennium members will be contacted by Directorate to confirm their status according to the members' category they are classified in order to be sure there is a correct classification of the member accordingly to the membership category approved.

Similar condition, similar fee: When doing this confirmation of members 'status it will be confirmed if similar members with the same category are paying similar fees, for example, the same kind of member (status) in the same category should pay similar fees.

Group F- Supporting Organisations members: this category has been created to include all members that do not fit into the previous existing categories as well as members that having been classified in one of the other categories have requested a transference to this category due to a temporary budget limitation that limits their ability to pay the full membership. This is a temporary condition that should be changed whenever the conditions have changed in order the member is adequately integrated in the category of its peers.

Group I - Supporting Individuals:

1. Individual supporting members cannot be active members of the administration board or employees in any of the parks or organisations that are members of the Federation. They cannot represent a park or organisation.

2. Supporting individual members may participate in the General Assembly but have no voting rights (Art. 3b statutes).

Group H- Honorary members:

The members of this category are nominated by the Council. They do not pay a membership fee and have no voting rights.

The Council is entitled to interpret these regulations in regard to individual questions and decisions.

These regulations were agreed by the General Assembly at its meeting in Leeuwarden, Netherlands, that took place on October 3rd 2023.

◆

B) Voting rights (art. 3e of statutes)

Voting rights for eligible members are given on the basis of **one member: one vote.**

Rohkunborri
nasjonalparkstyre

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2026/5618-6 **Saksbehandler:** Ida Steien Bjerka **Dato:** 01.09.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rohkunborri nasjonalparkstyre	26/26	16.09.2026

Saksframlegg - Rohkunborri NP - Stordalen - 2027 - hundekjøring - M-Husky - styremøte september

Innstilling fra forvalter

Rohkunborri nasjonalparkstyre innvilger delvis søknad om tillatelse til organisert ferdsel med hundespann i verneområdet. Vedtaket er fattet i medhold av forskrift for Rohkunborri nasjonalpark av 25. februar 2011 § 3 pkt 5.2. Vedtaket er fattet med følgende vilkår:

1. Tillatelsen gjelder i perioden fra 1. februar-15. april i årene 2027-2029.
2. Alle turer skal gjennomføres på ukedager.
3. Inntil tre hundespann (maksimalt 24 hunder).
4. Trasé: Storbukta – Stordalen/Havgávuopmi – Geavdnjajávri – Bihppaš – Leinajávri (eller motsatt vei).
5. Overnatting skal skje utenfor nasjonalparken.
6. All ferdsel skal skje varsomt og ta tilstrekkelig hensyn til natur, vegetasjon, dyreliv, kulturminner og annet friluftsliv.
7. Ved organisert hundekjøring i april måned i nasjonalparken skal M-Husky ta kontakt med Talma sameby før kjøring for avklaring om reinens bevegelser:
    a. Lars-Erik Svonni, telefon +46 70-576 73 00
    b. Nils Johanas Allas, telefon +46 70-688 90 74
    c. Per-Olof Svonni, telefon +46 70-230 60 84

For ordens skyld minner vi om at brudd på vilkårene i denne tillatelsen kan medføre straff. Det gjelder også dersom tiltaket gjennomføres på en mer omfattende måte enn beskrevet i søknaden. Vi har i dette vedtaket bare vurdert søknaden etter verneforskriften og formålet med vernet. Vi forutsetter at dere på forhånd innhenter tillatelser etter annet regelverk om nødvendig.

Klagerett

Vedtaket blir kunngjort på miljovedtak.no. Dere kan be om innsyn i sakens dokumenter. Ta kontakt med nasjonalparkforvalter dersom dere har spørsmål om saken og hvordan vi har behandlet den.

Det er mulig å klage på vedtaket. Fristen for å klage er tre uker etter at dere mottok dette vedtaket. En eventuell klage må forklare hva det klages på. Dere bør også forklare hvorfor dere mener vi skal endre vedtaket.

Klagen sender dere til nasjonalparkstyret (rohkunborri@statsforvalteren.no). Dersom vi ikke endrer vedtaket, sender vi saken til Miljødirektoratet for endelig behandling.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Saksopplysninger

Søknad

M-Husky ved Magnus Davidsen søker om dispensasjon til organisert ferdsel med hundespann i Rohkunborri nasjonalpark for vintersesongene 2027-2029.

M-Husky tilbyr små, private og guidede hundespannturer med fokus på naturbaserte opplevelser og skånsom ferdsel. Turene gjennomføres med maksimalt to gjester per tur, i tillegg til guide.

Det søkes om tillatelse til inntil fire turer i perioden februar til april 2027-2029.

Alle turer gjennomføres på ukedager. Det kan være aktuelt med én overnatting underveis, fortrinnsvis i området rundt Davit Hávgajávri. Dersom dette ikke er forenlig med verneforskriften eller forvaltningspraksis, kan overnatting legges utenfor verneområdet.

Omsøkt aktivitet

Periode: februar til og med april

Antall turer: inntil 4

Gruppestørrelse: 3 (2 gjester, 1 guide)

Antall hunder: ca 20

Trasé: Storbukta – Stordalen – Geavdnjajávri – Bihppaš- Leinajávri

Innspill fra Talma sameby

Saken ble lagt fram for nasjonalparkstyret 22. juni 2026. Styret vedtok å utsette behandling av saken og be om innspill fra Talma sameby på omfanget av organisert hundekjøring.

Talma sameby skrev følgende i e-post 27. august 2026:

Fra: info@talma.nu[info@talma.nu]
Sendt: 27.08.2026 18:48:13
Til: Postmottak SFTF[sftfpost@statsforvalteren.no]
Tittel: Re: Melding fra Statsforvalteren

Talma sameby önskar en revidering av tid för dispensgivning när det gäller hundspannskörning.

Hundspann hör inte naturligt till områdets fauna och renen påverkas negativt av såväl dess lukt, avföring och ljud. Området är renarnas kalvnings land och detta bör tas hänsyn till då renen lätt tar till flykt vid fara.

Då renar styrs av instinkter som påverkar dess vandringar och kalvning sker i maj månad så är dispenstidens slutdatum olämpligt och Talma sameby önskar att slutdatum tidigareläggs till 15 april.

Mvh

Nils Johanas Allas

Ordf.

Regelverket for nasjonalparken

Rohkunborri nasjonalpark ble vernet ved kongelig resolusjon 25. februar 2011. Formålet med nasjonalparken er å bevare et stort naturområde med et særegent landskap for å sikre biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander i et vidt spenn av naturtyper fra frodige gråor-heggeskoger, urskogspreget bjørkeskog og høgstaudeskoger, store våtmarksområder og ferskvannsmiljø med opprinnelig dyre- og plantesamfunn til alpine naturtyper med canyon i Sørdalen. Fjellreven er en art det skal tas spesielt vare på.

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget. Nasjonalparken har en egen forskrift. Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten, jf. forskriften § 3 pkt 5.2. Organisert turvirksomhet til fots er tillatt så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende. Nasjonalparkstyret vedtok 20.3.2019 at hundekjøring med slede er en ferdselsform som kan skade naturmiljøet og det samiske naturgrunnlaget, og at slik ferdsel er søknadspliktig når ett av to følgende vilkår er oppfylt: 1) ferdselen er organisert, eller 2) uorganisert ferdsel etter 1. mai. Naturmangfoldloven (§ 7) viser til at prinsippene i loven §§ 8 – 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når forvaltningsmyndigheten fatter vedtak om dispensasjon etter Naturmangfoldloven § 48. Dette gjelder kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre var-prinsippet (§ 9), økosystemtilnærming og samla belastning (§ 10), kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).

Vurdering

Forskriften for nasjonalparken åpner for at det skal kunne gis dispensasjon fra verneforskriften til organisert ferdsel og ferdsel som kan skade naturmiljøet. Ferdselen det søkes om regnes som organisert etter følgende definisjon brukt av forvaltningsmyndigheten i utkast til forvaltningsplan for verneområdet:

Ferdsel betraktes som organisert når en person, organisasjon eller virksomhet har planlagt, koordinert eller arrangert en aktivitet for en gruppe deltakere, en aktivitet som er kunngjort/markedsført på forhånd, eller en aktivitet som gjentas. Dette omfatter blant annet utsetting av poster for topptrim, idrettsarrangement, større teltleirer over tid, organisert trening i store grupper og klatring i store grupper med fjellfører.

På bakgrunn av dette kan det vurderes å gi tillatelse til organisert ferdsel med hundespann etter § 3 pkt 5.2 i forskriften.

Naturmangfoldloven (§ 7) viser til at prinsippene i loven §§ 8 – 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når forvaltningsmyndigheten fatter vedtak om dispensasjon etter Naturmangfoldloven § 48. Dette gjelder kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre var-prinsippet (§ 9), økosystemtilnærming og samla belastning (§ 10), kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).

Ved behandling av søknader om hundekjøring skal forvaltningsmyndigheten legge vekt på ivaretakelse av det samiske naturgrunnlaget, jf. vedtak i nasjonalparkstyret 20.3.2019.

M-Husky opplyser at de søker om 4 turer i løpet av en begrenset tidsperiode mellom 1. februar og 30. april der de ønsker å kjøre gjennom nasjonalparken med hundespann (ca. 20 hunder). Per i dag er omfanget av organisert hundekjøring i verneområdet uproblematisk. Tre andre operatører med tilhold i Bardu og Målselv har per dags dato gjeldende eller utgåtte tillatelser.
Disse tre andre operatørene samarbeider om bruk av lavvo i Storbukta til overnatting. Denne lavvoen er utenfor nasjonalparken. M-Husky ønsker å overnatte i telt ved Davit Hávgajávri. Å tillate M-Husky å overnatte inne i nasjonalparken som en del av organisert ferdsel med hundespann vil sette presedens for fremtidige søknader. At 3 mennesker og 20 hunder overnatter til sammen en og annen ukedag i februar vil trolig ikke forstyrre verken dyreliv eller annet friluftsliv.
Det er en del av formålet at allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Trafikk og oppstalling av hundespann kan forstyrre friluftsliv. Det enkle og uorganiserte friluftslivet kan påregnes å bli forstyrret i mindre grad når den organiserte ferdselen unngår de største utfartstidene, som helger og nær påske.
I mars og april kan det imidlertid oppstå konflikt med annet friluftsliv. Hávgajávri er et populært turmål på vårvinteren og våren for fiske og teltliv. Får M-Husky tillatelse til overnatting ved Hávgajávri er det vanskelig for nasjonalparkstryet å si nei til andre i fremtiden. Av hensyn til føre var-prinsippet (nml § 9) og samlet belastning (nml § 10) bør derfor nasjonalparkstyret kreve at overnatting i forbindelse med organisert hundekjøring skal skje utenfor nasjonalparken.

Kunnskapen om dyre- og plantelivet i området er god, blant annet gjennom vernevedtak for Rohkunborri nasjonalpark med tilhørende naturfaglige registreringer, fagrapporter fra verneplanprosessen, generell kunnskap om sårbarhet for forstyrrelser i området og gjennom Naturbase og Artsdatabanken. Det finnes god kunnskap om skadevirkninger som kan oppstå i forbindelse med hundekjøring. Kunnskapen om verneverdiene er god, og det er derfor ikke behov for å ta i bruk føre-var-prinsippet, jf. §§ 8 og 9 i nml.

Hundekjøringa vil i liten grad påvirke verneformålet knyttet til ivaretakelse av det samiske naturgrunnlaget. Den vil være avsluttet før kalvingstiden.

Virkningene på naturmiljøet er kjent, og det foreligger liten fare for irreversible skader på naturmangfoldet langs de aktuelle traseene før april måned. Hundekjøringen foregår primært

i ei tid på året da det er mindre behov for å ta spesielle hensyn til fuglelivet. Begynnelsen av april nærmer seg likevel ei sårbar tid for fuglelivet. Det samiske naturgrunnlaget er en del av verneformålet og nasjonalparkstyret har vedtatt at dette skal vektlegges når søknader om hundekjøring behandles, jf. nml § 14. April og mai er svært sårbare måneder for reinen. Grunnet klimaendringer blir det oftere tidlig bart på våren, og reinen trekker derfor tidligere inn på vårbeite/kalvingsområder. Av denne grunn ønsker Talma å begrense ferdsel med organiserte hundespann til før 15. april. Tidligere har nasjonalparkstyret satt 1. mai som grense for organisert hundekjøring.

Antallet hundespann er også relevant for den samla belastninga. Ved å innrette seg etter gitte vilkår og benytte eksisterende traseer, er vurderingen slik at hundekjøring med slede ikke vil ha negative følger for naturverdiene i området i det aktuelle tidsrommet, jf. nml § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning. § 12 om miljøforsvarlige teknikker er lite aktuelt da det er hundekjøringen i seg selv det her søkes om. Det vurderes til at ferdselen ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig eller stride mot nasjonalparkens formål med å ta vare på naturverdier.

På grunnlag av denne drøftingen konkluderes det med at søknaden ikke påvirker verneverdiene i nasjonalparken nevneverdig eller strider mot vernevedtakets formål.

Søknaden tilfredsstiller kravet i forskriften for Rohkunborri nasjonalpark § 3 pkt 5.2, og de kriteriene forvaltningsmyndigheten har lagt til grunn i vedtak av 20.3.2019 for å innvilge søknader etter denne paragrafen. Søknaden innvilges derfor med vilkår.

Rohkunborri
nasjonalparkstyre

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2025/3059-3 **Saksbehandler:** Ida Steien Bjerka **Dato:** 09.09.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rohkunborri nasjonalparkstyre	27/26	16.09.2026

Saksframelgg - Rohkunborri NP - forvaltningsplan - endringer i utkast før faglig godkjenning

Innstilling fra forvalter

Nasjonalparkstyret vedtar følgende endringer nedenfor i utkast til forvaltningsplan for Rohkunborri nasjonalpark.

Revidert utkast sendes til Miljødirektoratet for gjennomgang og faglig godkjenning.

Hundekjøring s 53

Frem til 2026 har organisert hundekjøring fått innvilget flerårige tilltaelser for ferdsel med hundespann i nasjonalparken frem til 1. mai.

Klimaendringer fører til at reinen trekker oftere trekker tidligere inn på beite i nasjonalparken enn før. Talma sameby ønsker derfor at fristen for organisert hundekjøring i nasjonalparken flyttes frem til 15. april for å sikre det samiske naturgrunnlaget.

Nasjonalparkstyret øsnker å være føre var av hensyn både til reindrift og friluftsliv til fots/på ski og dermed være restriktive i antall tillatelser som blir gitt til organisert hundekjøring per år.

Nasjonalparkstyret setter følgende vilkår for organisert hundekjøring:

1. Inntil fem profesjonelle aktører kan få flerårig tillatelse til organisert hundekjøring på samme tidspunkt.
2. Flerårig tillatelse kan gis innenfor inenværende kommunestyreperiode.
3. Perioden tillatt for organisert kjøring med hundespann er hver vintersesong frem til 15. april.
4. For kjøring i april måned, plikter aktøren å ta kontakt med Talma sameby for å forsikre seg om at det ikke står rein på strekningen det skal kjøres på.
5. Hver aktør kan benytte inntil seks hundespann per tur med et maksimalt antall på 36 hunder.
6. På organiserte turer med hundespann tillates ikke overnatting i telt innenfor nasjonalparken.
7. Organisert hundekjøring tillates på strekningen Storbukta – Hávgavuopmi – Geavdnjajávri – Eartebealjávri – Bihppaš (uansett retning).

Sykling s 56

Sykling er tillatt på merka sti i nasjonalparken mellom Salvasskardet og Sørdalen.

Det er planlagt å merke en sti for sykling fra Bones til Hotell Hilton i Budalen. Inntil denne traséen er merket er det ikke tillatt å sykle her.

Fisk s 60

Fiskeløse vann er leveområder for krepsdyr. Krepsdyr er viktig føde for noen arter ender, slik som sjøorre, bergand, svartand og havelle. Bevaringen av fiskeløse vann er tatt med som bevaringsmål for nasjonalparken, se kap. 8, vedlegg 8.

Motorferdsel s 66

- I de tilfeller der det også er nødvendig å søke Bardu kommune om tillatelse til motorferdsel skal søker benytte elektronisk søknadsskjema på kommunens hjemmeside. Saksbehandler hos Bardu kommune videresender søknad til behandling i nasjonalparkstyret før behandling i kommunen.
  Strykes: ~~Ved søknad om motorferdsel ifm. isfiske på Geavdnjajávri behandler kommunen først søknaden etter motorferdselloven og forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag. I alle andre tilfeller der det kreves dispensasjon fra både nasjonalparkstyret og kommunen skal søknad først behandles etter verneforskriften av nasjonalparkstyret.~~

Motorferdsel reindrift s 69

(Gult = slik det står skrevet, ingen endring)

For Talmas motorferdsel med luftfartøy, helikopter og barmarkskjøretøy i verneområdet vises det til verneforskriftens § 3 punkt 6.3 bokstav i. og siste avsnitt. Der anføres det tydelig at Talma selv skal beslutte en egengodkjent plan for motorisert ferdsel og at denne skal forankres i forvaltningsplanen. En målsetning med planen er at motorferdsel skal skje på en skånsom måte med forslag til tiltak for utbedring av sårbare områder som både vil gange naturmangfoldet og det samiske naturgrunnlaget iht. verneformålet. I og med at planen skal være egengodkjent og at den skal besluttes av samebyen, vil nasjonalparkstyret forankre den egengodkjente planen i forvaltningsplanen, gjennom å stadfeste denne når den foreligger, og på en slik måte sikre at forvaltningen av verneområdet er i samsvar med FNs erklæring om urfolks rettigheter, med spesielt henblikk på retten til selvbestemmelse. Planen skal inngå som et vedlegg til forvaltningsplanen når den er ferdig utarbeidet, og eventuelle endinger eller revideringer skal sendes nasjonalparkstyret fortløpende.

Merknad fra forvalter: Forvalter er kjent med nasjonalparkstyrets tolkning av forskriften slik det er beskrevet ovenfor. Forvalters faglige vurdering, basert på forskriften og retningslinjer fra Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet, er at svensk reindrift skal søke nasjonalparkstyret om tillatelse til bruk av helikopter, drone og barmarkskjøretøy på samme måte som norsk reindrift. Innholdet i Talma samebys egengodkjente plan bør være av en slik karakter at nasjonalparkstyret kan gi en tilsvarende tillatelse.

Motorferdsel hytter s 73

(Gult = slik det står skrevet, ingen endring)

For § 3 punkt 6.3 bokstav d. og e. skal tidligere vedtak legges til grunn jf vedtak i sak ST 18/21 og ST 18/20. For de to private hyttene kan det gis tillatelse til kjøring med snøskuter for inntil 20 turer per år fra 1. januar til 1. mai. Innvilget dispensasjon gjelder for fire år. For de to foreningshyttene kan det gis tillatelse til kjøring med snøskuter for inntil 5 turer i året med to skutere per tur, i perioden 15. februar til og med 1. mai-helga. Innvilget dispensasjon gjelder for fire år. Formålet kan være nødvendig transport av gass, ved og annet nødvendig utstyr og materialer til hytte/ naust, og med vilkår om oppdatert kjørebok for hver tur. Det kan også innvilges bruk av helikopter til samme formål inntil 1 gang per år for foreningshyttene.

Merknad fra forvalter: Forvalter er kjent med nasjonalparkstyrets tolkning av forskriften slik det er beskrevet ovenfor. Forvalters faglige vurdering, basert på forskriften og retningslinjer fra Miljødirektoratet, samt ordlyden i kongelig resolusjon, er at skjønnsrommet for bruk av snøskuter til transport til hytter ligger innenfor 0-6 turer per år. Dette er i tråd med Miljødirektoratets mål om enhetlig og helhetlig forvaltning av nasjonalparkene i Norge.

ATV til hytter s 74

ATV

Forskriften har ingen spesifisert hjemmel til bruk av atv til transport til hytter. Nasjonalparkstyret har innvilget dispensasjon etter forskriftens § 4, jf. nml § 48 til bruk av atv til transport av varer, gods og utstyr til privat hytte ved Kjelelva etter den gamle kjerrevegen i Sørdalen. Hytta ved Kjelelva er den eneste hytta i nasjonalparken aktuell for bruk av atv med formål om transport av varer og utstyr.

Nasjonalparkstyret angir følgende retningslinjer for behandling av søknader om bruk av atv til transport til hytta ved Kjelelva:

1. Det skal søkes til nasjonalparkstyret og kommunen
2. Nasjonalparkstyret kan i tråd med nasjonal praksis i nasjonalparker innvilge inntil fem turer med atv per år på barmark til transport av varer, gods og utstyr til hytta ved Kjelelva
3. Nasjonalparkstyret kan gi flerårig tillatelse med varighet inntil fire år innenfor inneværende kommunestyreperiode
4. Trasé er langs den gamle kjerrevegen inntil denne slutter nord for Kjelelva, deretter videre langs dalbunnen.

Motorferdsel fiske s 74

Retningslinjer for forvaltningen

Dispensasjon etter gjeldende punkt i forskrift deles inn i to forskjellige typer. Ordningen evalueres når planen rulleres. Det gis retningslinjer for hver enkelt:

~~1. Dispensasjon for personer som hjemles i forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag § 5 bokstav b)~~

- ~~Det kan innvilges inntil en tur per år mot legeerklæring som dokumenterer varig funksjonshemming som ikke er relatert til alderdom.~~
- ~~Dispensasjon forutsetter en innvilget dispensasjon fra kommunen som er myndighet etter gjeldende lovverk.~~

- ~~Traséen som skal anvendes fremgår av kart.~~
- ~~Det kan innvilges dispensasjon med inn til fire års varighet.~~
- ~~Dispensasjonen gis til den som har attest og vedkommende må selv være med men trenger ikke kjøre. For øvrig kan personer og gods tas med etter kapasitet.~~
- ~~Det kan gis dispensasjon fram til stoppskilt eller Bardu jeger- og fiskeforenings hytte ved Geavdnjajávri.~~

Merknad 9/9/26: etter vurdering av nasjonalparkstyret strykes punkt 1. Før nasjonalparken ble opprettet var praksis at alle over 70 år kunne søk om to turer med snøskuter for å komme seg til Eartebeal på isfiske. I verneprosessen kom man fram til kriteriene i punkt 1 over for å hjemle dispensasjonene i nasjonal forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagt vassdrag. Etter opprettelsen av rekreasjonsløype for snøskuter på Leina er det ikke lenger behov for å tillate motorferdsel med snøskuter der formålet er isfiske, innenfor nasjonalparken. Nasjonalparkstyret ønsker at motorferdsel med formål isfiske skal foregå utenfor nasjonalparken av hensyn til annet friluftsliv og reindrift.

2. ~~Dispensasjon for nødvendig transport av gods og utstyr til båtopplag ved Røkskardet. For § 3 punkt 6.3 bokstav j., kan det gis tillatelse til kjøring med snøskuter for en tur per år, i perioden 15. februar til og med 1. mai-helga ved transport eller reparasjon av båt ved/ til båtopplag ved Geavdnjajavri. En eventuell dispensasjon gjelder for en angitt periode grunnet værforbehold. Transporten tur/ retur må gjennomføres i løpet av tre dager jf tidligere vedtak i sak ST 14/19, og oppdatert kjørebok skal medbringes.~~
    - ~~De som har kontraktfestet båtplass med Statskog kan innvilges dispensasjon.~~
    - ~~Behovet må omfatte transport av gods for tungt til å kunne bære. Eksempelvis båt, motor, materialer til kasse mm.~~
    - ~~Transportbehovet skal beskrives til eksempelvis: båt, påhengsmotor el.~~
    - ~~For transport av båt kan det gis dispensasjon for to snøskutere. Ellers gis det kun dispensasjon for en snøskuter.~~

Merknad 9/9/26: punkt 2 strykes og erstattes av punkt 3 under:

3. Dispensasjon for nødvendig transport av gods og utstyr til båtopplag ved Røkskardet. For § 3 punkt 6.3 bokstav j., kan det gis tillatelse til kjøring med snøskuter for én tur hvert annet år, i perioden 15. februar til og med 1. mai-helga ved transport eller reparasjon av båt ved/ til båtopplag ved Geavdnjajavri. En eventuell dispensasjon gjelder for en angitt periode grunnet værforbehold. Transporten tur/ retur må gjennomføres i løpet av tre dager jf. tidligere vedtak i sak ST 14/19, og oppdatert kjørebok skal medbringes.
    - De som har kontraktfestet båtplass med Statskog kan innvilges dispensasjon.
    - Båtplass med partall kan få dispensasjon i partallsår, båtplass med oddetall kan få dispensasjon i oddetallsår.

- Behovet må omfatte transport av gods for tungt til å kunne bære. Eksempelvis båt, motor, materialer til kasse mm.
- Transportbehovet skal beskrives til eksempelvis: båt, påhengsmotor el.l.
- For transport av båt kan det gis dispensasjon for to snøskutere. Ellers gis det kun dispensasjon for én snøskuter.

Anlegg og byggverk s 79

(Gult = slik det står skrevet, ingen endring)

Søknad om tilbakeføring av bygg av kulturhistorisk verdi til verneområdet kan innvilges etter plan- og bygningslovens bestemmelser.

Merknad fra forvalter: Forvalter går ut ifra at nasjonalparkstyret her sikter til Lappefogdhytta som sto på hyttehaugen i Havgávuopmi. Denne hytta ble fjernet i god tid før opprettelsen av nasjonalparken. Forvalters vurdering er at det ikke finnes hjemmel i verneforskriften til å flytte tilbake Lappefogdhytta, og at dette heller ikke vil bidra til å oppfylle formålet med vernet. Havgávuopmi/Stordalen har i flere tiår blitt brukt til friluftsliv med telt. Det er ca. 7 km fra Storbukta til Hávgajávri, med slak stigning. Området er trolig det mest brukte området i nasjonalparken til friluftsliv på vårvinteren (mars-mai). Ei hytte i Hávgavuopmi/Stordalen vil medføre økt ferdsel og økt snøskutertrafikk ifm. transport av ved. Området er nært nok gapahuk utenfor nasjonalparkgrensen i Storbukta til ei hytte ikke er nødvendig av sikkerhetshensyn.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

1 Revidert utkast til forvaltningsplan 2026

Saksopplysninger

Nasjonalparkstyret sendte i 2025 inn utkast til forvaltningsplan til faglig godkjenning hos Miljødirektoratet. Grunnet stor arbeidsmengde har ikke Miljødirektoratet påbegynt arbeidet med gjennomgang av utkastet til forvaltningsplan. Miljødirektoratet opplyser at de vil begynne arbeidet i løpet av høsten 2026. På forespørsel fra nasjonalparkstyret opplyser Miljødirektoratet at styret har anledning til å gjøre endringer i utkastet inntil arbeidet med gjennomgang er påbegynt. Forvalter har gått gjennom utkastet på forespørsel fra nasjonalparkstyret for å stramme opp eller endre formuleringer, retningslinjer og/eller vilkår listet opp i kap. 4 Brukerinteresser.

Etter gjennomgang og faglig godkjenning i Miljødirektoratet, sender nasjonalparkstyret forvaltningsplanen til offentlig høring. Etter offentlig høring skal forvaltningsplanen endelig vedtas av nasjonalparkstyret.

Vurdering

Nasjonalparkstyret bør vedta endringer foreslått av forvalter for å sikre best mulig forvaltning av nasjonalparken iht. verneforskriften og i tråd med retningslinjer gitt av Miljødirektoratet for enhetlig og helhetlig forvaltning av nasjonalparkene i Norge.

09/09/2026

Norges
nasjonalparker

Forvaltningsplan for Rohkunborri nasjonalpark – Rohkunbori álbmotmeahcci
2027-2031

Kolofon

Utførende institusjon
Rohkunborri nasjonalparkstyre

Kontaktperson
Ida Steien Bjerka

Publikasjonsnummer	År	Antall sider	Opplag
1	2026	245	1

Utgiver
Rohkunborri nasjonalparkstyre

Forfatter(e)
Rohkunborri nasjonalparkstyre

Tittel – norsk og engelsk
Forvaltningsplan for Rohkunborri nasjonalpark. Management plan for Rohkunborri National Park

Sammendrag – summary
Forvaltningsplanen for Rohkunborri nasjonalpark er en utdyping og presisering av hvordan verneforskriften for nasjonalparken skal praktiseres. Planen gir en oversikt over gjeldende regelverk og verneverdier i parken, og oppsummerer status for de forskjellige brukergruppene i parken. Planen gir deretter konkrete retningslinjer for bruk, oppsyn, informasjon, tilrettelegging og naturovervåking. Planen er først og fremst et arbeidsverktøy for nasjonalparkstyret, og skal gi økt forutsigbarhet for brukerne av området.

The management plan for Rohkunborri National Park is a further elaboration and clarification of how the conservation regulations for the national park are to be implemented. The plan provides an overview of current regulations and conservation values in the park, and summarizes the status of the different user groups in the park. The plan then provides specific guidelines for use, supervision, information, facilitation and nature monitoring. The plan is primarily a working tool for the national park board, and is intended to provide increased predictability for users of the area.

Forsidefoto
Canyon i Sørdalen. Foto: Asgeir Kvalvåg Blixgård.

Innhold

1 Innledning 6

1.1 Vern av Rohkunborri nasjonalpark 6

1.1.1 Navn på parken 7

1.2 Nasjonalparker i Norge 7

1.3 Forvaltningsplan 9

1.3.1 Utarbeiding av forvaltningsplanen 9

1.3.2 Prosess med utarbeiding av forvaltningsplanen 12

1.3.3 Forvaltningsplanen og vurdering etter naturmangfoldlovens §§ 8-12 14

1.4 Verneforskriften og lovverket 15

1.4.1 Verneforskriften for Rohkunborri nasjonalpark 15

1.4.2 Naturmangfoldloven 17

1.4.3 Forhold til annen lovgivning 17

2 Verdiene i nasjonalparken 18

2.1 Landskap 18

2.2 Klima 20

2.3 Geologi 20

2.4 Vegetasjon 21

2.5 Dyreliv 23

2.5.1 Ferskvann 26

2.6 Kulturminner 26

2.7 Kulturhistorisk samisk bruk av naturen i Rohkunborri 28

3 Forvaltningsutfordringer, forvaltningsmål og bevaringsmål ... 29

3.1 Forvaltningsmål 29

3.2 Bevaringsmål 31

3.3 Trusler mot verneverdiene 32

3.3.1 Trusler innenfor vernegrensene 32

3.3.2 Trusler utenfor vernegrensene 33

4 Brukerinteresser 33

4.1 Verneforskriften og bruken av nasjonalparken 33

4.2 Reindrift 34
4.3 Landbruk utenom reindrift 45
4.4 Friluftsliv, jakt og fiske 47
4.4.1 Ferdsel 50
4.4.2 Jakt og fiske 57
4.4.3 Bålbrenning og plukking av bær, planter og sopp 60
4.4.4 Tilrettelegging 61
4.5 Reiseliv 63
4.6 Uttak og bruk av geologiske forekomster 64
4.7 Motorferdsel 66
4.7.1 Reindrift 67
4.7.2 Landbruk 70
4.7.3 Elgjakt 71
4.7.4 Transport til hytter og gammer mm. 72
4.7.5 Fiske 74
4.8 Støy 76
4.8.1 Droner 77
4.8.2 Motordrevne isbor 77
4.9 Anlegg og byggverk 77
4.10 Uttak av trevirke til brensel og annet 85
4.11 Kulturminner 86
4.12 Forsvaret 88
5 Forvaltning 90
5.1 Organisering av forvaltningen 90
5.2 Oppsyn 92
5.3 Tilrettelegging og informasjon 94
5.3.1 Status for eksisterende tiltak 94
5.4 Overvåking og kartlegging 95
6 Saksbehandling 96
6.1 Generelle retningslinjer for saksbehandling 96
6.2 Føringer i naturmangfoldloven 97
6.3 Føringer i kongelig resolusjon 99

6.4 Forhold til annet lovverk i saksbehandlingen 99
6.5 Generelle dispensasjonsbestemmelser 100
6.6 Oppfølging av ulovligheter – håndheving og sanksjoner 102
7 Referanser 104
8 Vedlegg: 106
Vedlegg 1: Verneforskrift for Rohkunborri nasjonalpark 106
Vedlegg 2: Reindriftshytter og -anlegg 112
Vedlegg 3: Distriktsplan for Gielas Reinbeitedistrikt 114
Vedlegg 4: Distriktsplan for Altevatn-Hjerttind Reinbeitedistrikt 160
Vedlegg 5: Kart over reindriftas kjørespor 220
Vedlegg 6: Kart over reindriftens årstidsbeiter 223
Vedlegg 7: Statskogs retningslinjer for hogst 224
Vedlegg 8: Bevaringsmål 225
Vedlegg 9: Enkel besøksstrategi for Rohkunborri nasjonalpark 226
Vedlegg 10: Tiltaksplan for Rohkunborri nasjonalpark 240
Vedlegg 11: Medlemmer i faglig rådgivende utvalg 241

1 Innledning

1.1 Vern av Rohkunborri nasjonalpark

Planarbeidet med vern i området Sørdalen-Isdalen startet i juni 2004 og ble formelt avsluttet med vernevedtak i februar 2011. Bakgrunn for arbeidet med etablering av en nasjonalpark i Bardu er NOU 1986:13 ” Ny lands-plan for nasjonalparker”, St.meld.nr. 62 (1991-92) ”Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge” og Innst. S. nr. 124 (1992-93) med samme navn. Utredningsområdet for vern var opprinnelig på ca. 240 km². I forbindelse med melding om oppstart, anmodet Bardu kommune Fylkesmannen i Troms om å utrede et større område som nasjonalpark, der fjellområdene i øst med Salvasskardet, Stordalen og den store innsjøen Geavdnjajávri ble inkludert i planarbeidet. Dette ble imøtekommet, og planområdet ble da så stort at det utløste krav om konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven.

Høringsdokumentet med verneforslag og konsekvensutredninger ble sendt på lokal og sentral høring 29. april 2008. Det ble hørt på to ulike avgrensninger. Det ble i forbindelse med arbeidet etablert en arbeidsgruppe med representanter fra Bardu kommune, Troms fylkeskommune, Statskog, Talma sameby og berørte grunneier- og utmarkslag som grenser til verneforslaget. Denne arbeidsgruppa ga råd til Fylkesmannen under planarbeidet fram til høringen.

Den 25. februar 2011 ble Rohkunborri nasjonalpark opprettet ved Kongelig resolusjon. Det totale arealet som er vernet er oppgitt til 571 km². Det riktige tallet er imidlertid 556 km². Hele arealet er på statsgrunn i Bardu kommune.

1.1.1 Navn på parken

Nasjonalparkens offisielle navn er Rohkunborri nasjonalpark. Det samiske navnet på nasjonalparken er Rohkunbori álbotmeahcci. Nasjonalparken har fått navn etter fjellmassivet som er et sentralt landemerke innenfor verneområdet.

Figur 1: Oversiktskart over Rohkunborri nasjonalpark

1.2 Nasjonalparker i Norge

Rohkunborri nasjonalpark er nummer 34 i rekken av nasjonalparker på fastlandet i Norge. Per 2017 var 17,2 % av Norges fastlandsareal vernet etter naturvernloven og

naturmangfoldloven. Av dette var 9,7 % vernet som nasjonalpark. Opprettelsen av nasjonalparker er hjemlet i naturmangfoldloven. I naturmangfoldlovens formål, § 1, heter det at «Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur». Videre er det naturmangfoldlovens § 35 som gir den direkte hjemmelen for opprettelsen av nasjonalparker:

Naturmangfoldloven § 35
Som nasjonalpark kan vernes større naturområder som inneholder særegne eller representative økosystemer eller landskap og som er uten tyngre naturinngrep.

I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet. Forskriften skal verne landskapet med planter, dyr, geologiske forekomster og kulturminner mot utbygging, anlegg, forurensning og annen aktivitet som kan skade formålet med vernet, og sikre en uforstyrret opplevelse av naturen. Ferdsel til fots i samsvar med friluftslovens regler er tillatt. Slik ferdsel kan bare begrenses eller forbys i avgrensede områder i en nasjonalpark, og bare dersom det er nødvendig for å bevare planter eller dyr, kulturminner eller geologiske forekomster.

Vern som nasjonalpark innebærer et relativt strengt områdevern. Formålsparagrafene for nasjonalparkene varierer, og er styrende for forvaltningen av det enkelte område. § 33 i naturmangfoldloven angir målene for områdevern:

1.3 Forvaltningsplan

1.3.1 Utarbeiding av forvaltningsplanen

Forvaltningsplanen kan ikke gi fritak fra søknadsplikten slik den framgår av verneforskriften. Men den kan si at enkelte tiltak vil bli tillatt etter søknad, og for eksempel om flerårige tillatelser er aktuelt.

Arbeidet med å lage forvaltningsplan er ikke en ny omgang med å lage verneforskrift. Verneforskriften blir fastsatt ved vernevedtaket og danner altså rammen for innholdet i forvaltningsplanen.

Hensikten med å utarbeide en forvaltningsplan for nasjonalparken er å få en samlet oversikt over og behandling av aktuelle problemstillinger. Hovedformålet med forvaltningsplanen er å trekke opp retningslinjer og konkretisere felles mål for

Naturmangfoldloven § 33
Verneområder på land, i vassdrag og i sjø (…) skal bidra til bevaring av
a) variasjonsbredden av naturtyper og landskap,
b) arter og genetisk mangfold
c) truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter
d) større intakte økosystemer, også slik at de kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv
e) områder med særskilte naturhistoriske verdier
f) natur preget av menneskers bruk gjennom tidene (kulturlandskap) eller som også har kulturhistoriske verdier, og tilrettelegging for bruk som bidrar til å opprettholde naturverdiene
g) økologiske og landskapsmessige sammenhenger nasjonalt og internasjonalt, eller
h) referanseområder for å følge utviklingen i naturen

Når det etter en annen lov treffes vedtak om å beskytte naturen i et område, bør det legges vekt på målene i første ledd. Inngår slike vedtak etter annen lov i en plan som omfatter områder beskyttet ved vedtak etter denne loven, kan Kongen gi regler for å sikre at beskyttelsen etter de forskjellige lovene samordnes i forhold til målet med planen.

forvaltningen, slik at formålet med etableringen av verneområdet blir ivaretatt. Det er videre et mål at forvaltningsplanen skal etablere gode rutiner for samarbeid og oppgavefordeling mellom aktørene lokalt, regionalt og nasjonalt. Forvaltningsplanen vil også fungere som en veileder for brukere av området, deriblant grunneiere, kommuner og frivillige organisasjoner.

Ifølge verneforskriftens § 5 skal det utarbeides en forvaltningsplan for Rohkunborri nasjonalpark med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon osv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Miljødirektoratet. En forvaltningsplan skal være et praktisk hjelpemiddel til å opprettholde naturverdiene i nasjonalparken og fremme formålet med vernet. Den skal også bidra til å sikre forutsigbarhet og likebehandling.

Verneforskriften setter rammen for forvaltningsplanen. Verneforskriftens § 2, formålsparagrafen, er sentral med tanke på bruken som kan foregå i nasjonalparken. Gjennom forvaltningsplanen kan det ikke gis tillatelse til tiltak som er forbudt i verneforskriften. Likedan kan ikke tiltak som det er gitt direkte åpning for i verneforskriften forbys gjennom forvaltningsplanen. Utover dette er det en rekke tiltak og aktiviteter det etter søknad kan gis tillatelse til i en nasjonalpark (også kalt dispensasjon). Forvaltningsplanen skal avklare nærmere hva som kan eller bør tillates med utgangspunkt i verneverdier og -formål.

Mens verneforskriftene for verneområdene er juridisk bindende, har forvaltningsplanen en retningsgivende og veiledende funksjon. På de punktene i verneforskriften hvor det konkret vises til forvaltningsplanen, vil forvaltningsplanen være juridisk bindende for forvaltningen.

I § 3 om vernebestemmelser fremgår det at ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner skal finne sted i nasjonalparken, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.

Pkt 1.1 trekker fram at landskapet er vernet mot inngrep av enhver art. Bestemmelsene i pkt. 1.1 er imidlertid ikke til hinder for vedlikehold av eksisterende stier, skiløyper, skilt, bruer og liknende i samsvar med **forvaltningsplan** (pkt 1.2 bokstav b).

Pkt 1.3 sier blant annet at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til (bokstav i) opplag av båt i samsvar med retningslinjer fastsatt i **forvaltningsplanen**, jf. § 5 og (bokstav j) utbedring av eksisterende kjørespor i samsvar med retningslinjer fastsatt i **forvaltningsplanen**, jf. § 5.

Ifølge pkt 2.2 er bestemmelsen ikke til hinder for reindriftens hogst av bjørk til brensel og til vedlikehold av reingjerder og annet reindriftsutstyr i henhold til **forvaltningsplan.**

All ferdsel skal ifølge pkt. 5.1 skje varsomt og det skal tas hensyn til natur, vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

Ifølge pkt. 5.2 om organisert ferdsel er bestemmelsene i denne forskrift ikke til hinder for organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende. Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplanen.

Pkt. 5.3 handler om organisert bruk av hest og sykling. Sykling og organisert bruk av hest er tillatt på veier, samt traseer som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen.

Forvaltningsmyndigheten kan ifølge pkt. 6.3 gi tillatelse til (bokstav i) nødvendig bruk av helikopter eller barmarkskjøretøy som er skånsom mot terrenget, i forbindelse med reindrift for Talma sameby, i henhold til beslutning tatt av Talma sameby og forankret i forvaltningsplanen.

Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark for nødvendig transport av båt og utstyr i forbindelse med fiske på Geavdnjajávri. Transporten skal skje etter bestemte traséer i henhold til forvaltningsplanen (bokstav j).

For reindriften kan det gis flerårige tillatelser for bruk av terrenggående barmarkskjøretøy ut fra reinbeitedistriktets bruksregler og distriktsplan i henhold til reindriftsloven (for norske reindriftsutøvere) og egengodkjent plan for motorisert ferdsel forankret i forvaltningsplanen (for svenske reindriftsutøvere knyttet til Talma sameby.

I følge § 5 skal det utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon osv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Miljødirektoratet.

Forvaltningsplanen har et langsiktig perspektiv. Den bør revideres første gang etter fem til sju år, deretter hvert tiende år. Det er forvaltningsmyndighetens ansvar å forestå revidering. Bevaringsmålene vil bli revidert i samsvar med nasjonale standarder for disse og for overvåking, uavhengig av tidspunktet for revisjon av forvaltningsplanen.

1.3.2 Prosess med utarbeiding av forvaltningsplanen

Rohkunborri nasjonalparkstyre har ansvaret for å lage den første forvaltningsplanen for Rohkunborri nasjonalpark jfr. vedtektene for styret og forskriften. Det foreligger en avtale mellom Sametinget og Klima- og miljødepartementet om retningslinjer for verneplanarbeid etter naturvernloven i områder som berører samiske interesser direkte. Avtalen ble undertegnet 31. januar 2007. I henhold til denne avtalen skal det, dersom det ansees hensiktsmessig av en av partene, opprettes et eget arbeidsutvalg som skal bistå i arbeidet med forvaltningsplaner. I forbindelse med etableringen av det nye forvaltningsregimet har allikevel Sametinget uttalt at det ikke vil være behov for dette underveis i arbeidet ettersom Sametinget har en egen representant inne i styret. Sametinget skal uansett konsulteres til slutt før planen vedtas.

For å sikre en god lokal forankring har Rohkunborri nasjonalparkstyre ønsket å etablere et arbeidsutvalg lokalt som skal bistå fortløpende i arbeidet med forvaltningsplanen.

Verneforskriftenes § 8 sier at forvaltningsmyndigheten kan opprette et rådgivende utvalg for forvaltningen av verneområdet. Utvalget skal sikre bred medvirkning og lokalkunnskap i forvaltningen av nasjonalparken, bistå forvaltningsmyndigheten med råd og bistå i forbindelse med forvaltningsplanarbeidet. Arbeidet med forvaltningsplanen startet opp før vernevedtaket for Rohkunborri var et faktum, og før ny modell med lokal forvaltning ble etablert. Det ble imidlertid satt på vent i påvente av den nye forvaltningsmodellen.

Begge utvalg har gitt bidrag i forbindelse med arbeidet med forvaltningsplanen, men arbeidsutvalget vil legges ned når dette arbeidet er ferdig. Arbeidsutvalget som bistår styret med forvaltningsplanarbeidet, har likhetstrekk med faglig rådgivende utvalg. Det er imidlertid færre representanter og den lokale tilhørigheten er tydeligere. Se kap. 5.1 om forvaltningsmyndighet for nærmere informasjon.

Arbeidsutvalg:
Nasjonalparkforvalter leder arbeidsutvalget og ivaretar sekretariatsoppgavene. Sammensetningen av utvalget er:

Hvem	Representerer
Jan Sørmo / Asbjørn Josefsen	Bardu grunneierlag
Per Åke Heimdal	Bardu kommune
Magnus Berg	Statskog SF
Vilhelm Kjelsvik	Naturvernforbundet
Per-Mathis Oskal	Uhcanjárga/Altevatn reinbeitedistrikt
Stein Wiggo Bones	Salangsdalen grunneier- og utmarkslag
Frank Strømseth	Bardu og Salangsdalen jeger- og fiskeforeninger
Johan Anders Eira	Gielas reinbeitedistrikt

Mandat for arbeidsgruppa

Rohkunborri nasjonalparkstyre vedtok følgende mandat for arbeidsgruppa.

- Arbeidsutvalget skal bistå Rohkunborri nasjonalparkstyre i arbeidet med å lage forvaltningsplan for Rohkunborri nasjonalpark.
- Det skal utarbeides et dokument som skal omhandle:
  - Beskrivelse av dagens brukerinteresser og hvordan utfordringene kan løses innen rammen av vedtatt verneforskrift.
  - Plan over oppgaver med ansvar og myndighet.
  - Rutiner for behandling av saker etter vedtatt verneforskrift
- Om et flertall i arbeidsutvalget ikke kommer fram til et felles forslag skal de ulike forslag fremgå av forslag til forvaltningsplan og følge saken videre. Saken avgjøres av nasjonalparkstyret.
- Arbeidsutvalget kan fremme forslag til utredninger for å sikre et best mulig beslutningsgrunnlag.
- Arbeidsutvalget skal i sine vurderinger ta utgangspunkt i naturmangfoldloven, verneforskriften og utredninger av områdets verneverdier og kartlagt bruk av området.
- Prosessen i arbeidsutvalget skal foregå i god tro og med målsetting om å oppnå enighet.
- Arbeidsutvalget har et samlet ansvar for gjensidig informasjon og en effektiv prosess.

1.3.3 Forvaltningsplanen og vurdering etter naturmangfoldlovens §§ 8-12

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal framgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken. Forvaltningsmålene i §§ 4 og 5 trekkes også inn i skjønnsutøvingen. De nevnte bestemmelser i naturmangfoldloven skal inngå som en integrert del i skjønnsutøvingen ved saksbehandling etter naturmangfoldloven. Miljøkonsekvensene av selve forvaltningsplanen skal slik vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kunnskapsgrunnlaget om naturforholdene i området som omfattes av foreliggende forvaltningsplan er innhentet i ulike registreringer og kartlegginger. Det vises her til gjennomførte konsekvensutredninger og kartleggingsarbeid som ble gjennomført i forbindelse med verneplanarbeidet. I området er det registrert nasjonalt verneverdige landskapsverdier og enkelte rødlistearter samt verdifulle naturtypelokaliteter. Naturmiljøet er nærmere beskrevet i eget kapittel.

Virksomhet som pågår i områdene per i dag omtales i del 4. Verneforskriftene åpner for at en rekke av disse aktivitetene kan fortsette. For enkelte aktiviteter vil det gjelde restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Retningslinjene som er omtalt i forvaltningsplanen er satt med utgangspunkt i verneforskriften og dens rammer for hvilke aktiviteter som er tillatt og ikke. Ut fra dagens kunnskap om artene i områdene vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriftene og tilhørende retningslinjer kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha særlig negativ innvirkning på disse artene, naturtypene og landskapselementene. Vernebestemmelsene er til hinder for at det kan gjøres vesentlige inngrep i områdene.

Det vurderes slik at forvaltningsplanen med de retningslinjer som er foreslått med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Det legges til grunn at kjent kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypenes utbredelse og økologisk tilstand i denne saken står i et rimelig forhold til sakens karakter, og anser at kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 er oppfylt. På denne bakgrunn legges det til grunn at det foreligger nok kunnskap om effekten av retningslinjene, samt bevaringsmål og foreslåtte tiltak, slik at føre-var-prinsippet ikke får særlig vekt i denne saken, jf. naturmangfoldloven § 9.

Aktiviteter og virksomheter som kan tillates i områdene vil bli nærmere regulert innenfor rammen av naturmangfoldloven og verneforskriften med tilhørende retningslinjer i denne planen, og regulering av den enkelte virksomhet og aktivitet vil kunne vurderes i forhold til samlet belastning i verneområdet. Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning er dermed vurdert og tillagt vekt.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver får ikke særlig betydning i denne saken ettersom vernet legger vesentlige begrensninger på hvilke tiltak som kan gjøres i området, og at de godkjente tiltakene ikke vil ha vesentlig negativ effekt på naturtyper, arter eller økosystem.

Når det gjelder § 12 er det særlig lokaliseringsalternativer som er aktuelt, blant annet i forbindelse med tillatelser og dispensasjoner til traséer for motorferdsel og for lokaliseringer ved tillatelser til bygninger og anlegg. I forvaltningsplanen er det fastlagt faste traséer for enkelte tillatte aktiviteter, både motorisert ferdsel og andre typer ferdsel. Det er tatt hensyn til sårbare naturverdier og trasévalg er gjort ut ifra vurderinger av hva som gir minst skade og hvilke løsninger som etter en samlet vurdering gir de beste samfunnsmessige resultatene. Prinsippene i § 12 er dermed vurdert og tillagt vekt.

1.4 Verneforskriften og lovverket

1.4.1 Verneforskriften for Rohkunborri nasjonalpark

Formålet med nasjonalparken er å bevare et stort naturområde med et særegent landskap for å sikre biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander i et vidt spenn av naturtyper fra frodige gråor-heggeskoger, urskogspreget bjørkeskog og høgstaudeskoger, store våtmarksområder og ferskvannsmiljø med opprinnelig dyre- og plantesamfunn til alpine naturtyper med canyon i Sørdalen. Fjellreven er en art det skal tas spesielt vare på.

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget

Verneforskriften for Rohkunborri nasjonalpark ligger som vedlegg 1.

§ 1 Avgrensning

Her fremgår det hvem som er grunneier i nasjonalparken og hvilken kommune verneområdet berører. Videre størrelsen på området og omfanget av ferskvannsareal. Det vises til vernekart med inntegnete grenser og hvor dette skal oppbevares.

§ 2 Formål
Formålet med vernet omtales her og hva verneområdet skal ivareta. Ved vurdering av saker som behandles etter § 48 i naturmangfoldloven skal saken alltid vurderes i forhold til om tiltaket går på om saken påvirker formålet med vernet.

I formålsparagrafen fremgår det også at allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig friluftsliv. Videre omfatter også formålet bevaring av det samiske naturgrunnlaget. Dette er imidlertid ikke en del av grunnlaget for selve vernet.

§ 3 Vernebestemmelser
Det er først og fremst § 3 som er viktig i forhold til daglig bruk og forvaltning av verneområdet. Vernebestemmelsene er tematisk ordnet, og delt inn i 1) Landskap, 2) Planteliv, 3) Dyreliv, 4) Kulturminner, 5) Ferdsel, 6) Motorferdsel og 7) Forurensning. Under hvert av disse sju temaene er en rekke tiltak listet opp med følgende tredeling:

- Hva er forbudt
- Hva er unntatt fra forbudet (og kan gjøres uten søknad)
- Hva kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til etter søknad.

§ 4 Generelle unntaksbestemmelser
Denne paragrafen henviser til naturmangfoldloven § 48, jf. § 77. Dette er den generelle dispensasjonsbestemmelsen som kan åpne for dispensasjon i tilfeller hvor det ikke foreligger en spesiell dispensasjonsbestemmelse i § 3.

§ 5 Forvaltningsplan
Paragrafen sier at det skal utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltningen, skjøtsel, tilrettelegging og informasjon mm.

§ 6 Skjøtsel
Forvaltningsmyndigheten eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- og kulturtilstand som er formålet med vernet.

§ 7 Forvaltningsmyndighet
Her fremgår det at det er Miljøverndepartementet som fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter forskriften. Denne myndigheten er nå satt til Rohkunborri

nasjonalparkstyre. Videre skal samiske interesser ivaretas i den forvaltningsordning som etableres.

§ 8 Rådgivende utvalg
Det skal opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av nasjonalparken. Det rådgivende utvalget har ikke beslutningsmyndighet, men skal kunne gi innspill og lokal kunnskap direkte til nasjonalparkstyret.

§ 9 Ikrafttredelse
Tidspunkt for når verneforskriften trådte i kraft, 25. februar 2011.

1.4.2 Naturmangfoldloven

Vedtak om vern av Rohkunborri nasjonalpark er hjemlet i Naturmangfoldloven. Naturmangfoldloven § 48 er en generell dispensasjonsbestemmelse, og denne hjemles til i den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften § 4. Saksbehandling etter naturmangfoldloven og prinsippene i §§ 8-12 diskuteres nærmere i kapittel 6 om saksbehandling.

1.4.3 Forhold til annen lovgivning

I nasjonalparken vil verneforskriften gå foran annet lovverk, om ikke forskriften uttrykkelig sier noe annet. Annet lov- og regelverk gjelder imidlertid i tillegg i nasjonalparken, og en del forhold nevnes ikke i verneforskriftene og reguleres derfor kun etter annet lovverk. I enkelte tilfeller kan også annet lovverk være strengere formulert enn verneforskriften, for eksempel vedrørende motorferdsel i tilknytning til transport av utstyr til fiske.

Verneforskriften kan imidlertid ikke regulere forholdet mellom reindriften og andre brukerinteresser. Dette må i tilfelle gjøres gjennom aktuell sektorlovgivning, eksempelvis reindriftsloven og friluftsloven.

Forholdet til annen lovgivning diskuteres nærmere i kapittel 6 om saksbehandling.

2 Verdiene i nasjonalparken

2.1 Landskap

Landskapet i Rohkunborri nasjonalpark er beskrevet i rapport om landskap i forbindelse med konsekvensutredningen for vernet. Melby (2005) beskriver at landskapet stiger fra det dype juvet i Sørdalen til høye fjell med isbreer. Fjellmassivet Rohkunborri vokter over Stordalen med gammel bjørkeskog, spennende fugleliv og innsjøen Geavdnjajávri med stor-røya.

Sørdalen er kontrastrik med skarpe overganger. Det er frodig og stedvis tett vegetasjon. Sørdalselva har meandrer og former idylliske grusører og sandbanker i de roligste partiene. Trange bekkekløfter og gorsaer preger landskapet i Sørdalen og fanger oppmerksomheten til de besøkende.
Området er i liten grad kulturpåvirket. En skogsveg langs østsida av Sørdalselva avtar gradvis i standard innover fra grensa mellom statsgrunn og privat grunn er den som en sti å regne. To mindre private buer og den rødmerka stien mellom Sørmo og Lappjordhytta er for øvrig eneste inngrep innenfor landskapsområdet. Sørdalselva var allerede vernet som verna vassdrag lenge før nasjonalparken ble etablert.

Boldnoávzi er slik det er avgrenset, et naturhistorisk dokument som beskriver i tydelig form den regionale avsmeltingshistorien gjennom Kvartærtida. Områdets flere tusenårige kulturhistorie og religiøse betydning skaper en spesiell atmosfære. Området er ikke synlig kulturpåvirket, med unntak av en samisk offerplass, fangstgraver og noen gammetufter.

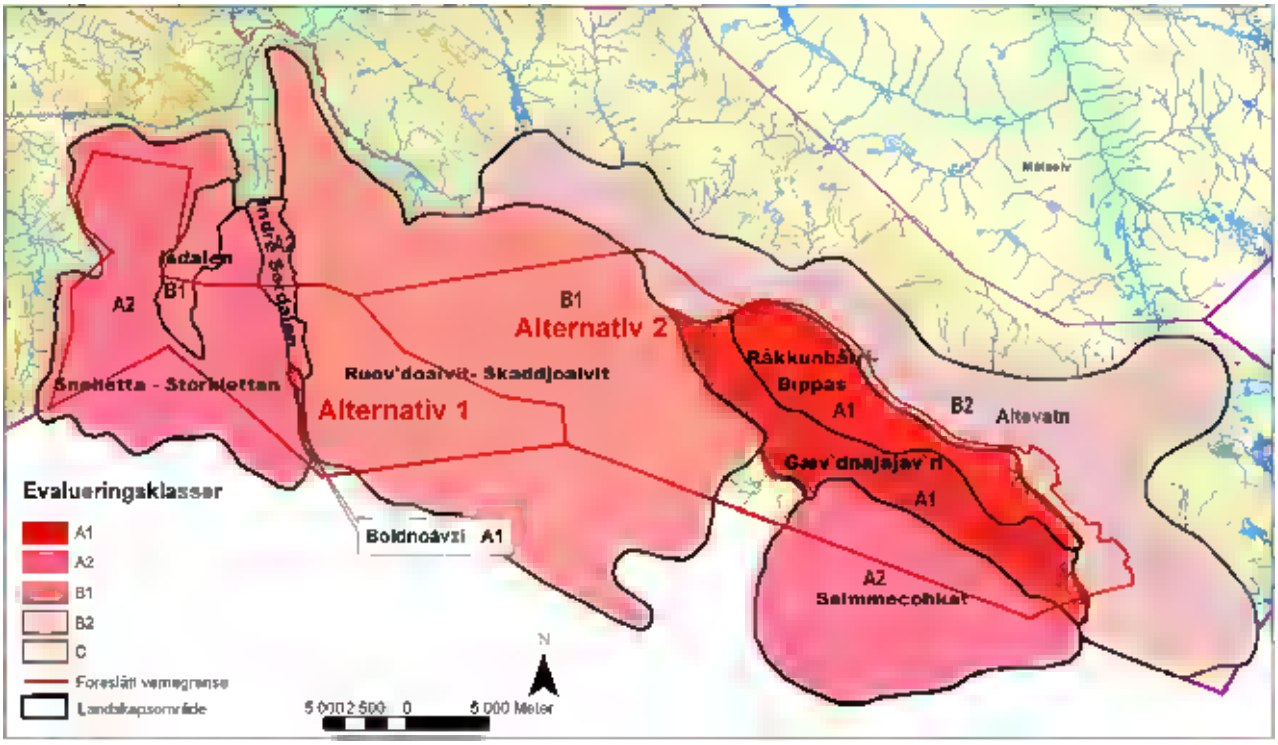
Vest for Sørdalen har landskapet en alpin karakter med stor formrikdom både i stor og liten skala. Her finner vi skarpe kontraster og variert natur. Fjellene er markant i landskapet omkranset av daler. Et generelt stort innslag av breer, skredmateriale, blottlagt berg, bekker og tjern, danner raske vekslinger.
Isdalen er en tydelig avgrenset sidedal til Sørdalen. Det finnes ikke bosetning eller tekniske anlegg innenfor landskapsområdet, men det er registrert lite synlige rester etter setring i dalen.
Geavdnjajávri og områdene rundt utgjør en langstrakt nordvest-sørøst rettet lågfjellsdal. Dalgangen er utpreget breerodert, U-formet og relativt vid hele vegen. Det utvikles imidlertid lite dramatikk innenfor landskapsområdet. Området er ikke kulturpåvirket, og med unntak av BJFF sin hytte og naust, og Talmas gjeterhytte ved Eartebeal innenfor landskapsområdet, så finnes det ikke tekniske inngrep innenfor landskapsområdet. Omkring 40 båter ligger i vannkanten, særlig i nordøstlige partier. Landskapsområdet tilfredsstiller kriteriene til Landskapsområder med villmarkspreg (I). Barduelva ovenfor

Altevatnet underforstått nedslagsfeltet til Geavdnjajávri var tidlig vernet som vernavassdrag.

Landskapsområdet Salmmecohkat (figur 2) er høgfjell med Salmmecohkat på svensk side som den høyeste toppen (1610 m.o.h.). Mot øst faller terrenget suksessivt mot et slakere, dels skogkledd lågfjell. Fjellområdet er slitt ned av mekanisk forvitring før både innlandsisen og mindre lokalbreer gav landskapsområdet den formen det har i dag. Området er beite for rein. Ei gjeterhytte og en gamme er eneste registrerte inngrep innenfor et svært stort landskapsområde.

Karakteren til området Rohkunborri-Bihppáš er særlig gitt av landskapets hovedform som et tydelig avgrenset og enhetlig høgfjellsmassiv i skarp kontrast til lavereliggende områder. Dette karakteristiske fjellmassivet har også utviklet identitetsverdier mot brukere av dette terrenget. Området er beite for rein. Ei gjeterhytte er eneste registrerte inngrep innenfor landskapsområdet. Det regulerte Altevatn ligger inntil Rohkunborri - Bihppáš i nord, og berører opplevelsen landskapsområdet, men på grunn av den store vannflaten, så blir den periodiske reguleringssonen lite fremtredende.

Landskapsområdet Ruovdoaivit – Skaddjoaivit har partier med alpin karakter og stor formrikdom, skarpe kontraster og et stort relieff. Fjellene framstår enhetlige som mektige enkeltindivider innenfor et helhetlig landskap. Et generelt stort innslag av breer, skredmateriale, nakent berg, bekker og tjern, danner raske vekslinger og et landskap med stor inntrykksstyrke. Det alpine massivet omgis av et mildere, lavereliggende landskap med en særlig frodig vegetasjon mellom en rekke, grunne småvann i høydelaget 700-1000 m o.h. Områdets brukshistorie, innslag av tamrein og vissheten om at jerven har fast tilhold i området, er eksempler på dimensjoner ved landskapet som påvirker opplevelsen direkte og indirekte. Området er beite for rein, og det finnes reingjerder og gjeterhytter like utenfor nasjonalparkgrensa. Troms turlag sin merkede sti mellom Innset og Lappjordhytta skjærer gjennom landskapsområdet som tilfredsstiller kriteriene til Landskapsområder med ubetydelige naturinngrep (II).

Figur 2: Samlet evaluering av landskapsverdier for de enkelte landskapsområdene. Kartgrunnlag N50 vektor. A1= Enestående landskap av særlig stor verdi, A2= Inntrykkssterke landskap med god variasjonsrikdom, B1: Regionalt typiske landskap med generelt intakte landskapskvaliteter, B2: Landskap som til en viss grad er preget av større inngrep. Klassen C er ikke representert i utredningsområdet (Melby, 2005).

2.2 Klima

Klimaforskjellene er betydelige fra vest til øst. For årsnedbøren gir dette et utslag med 1000 mm i vest i Sørdalen/Isdalen til 300-400 mm i øst ved Leinavatn. I Norge er det bare indre deler av Finnmarksvidda og kontinentale områder på Østlandet som har så lite årsnedbør som områdene ved Leinavatn. Gjennomsnittlig månedstemperatur varierer mindre og for januar ligger denne på -8 til -12 grader i vest og -12 til -14 grader i øst, mens det for juli ligger på om lag 8-12 grader (Larsen, 2006).

2.3 Geologi

Østlige deler av verneområdet strekker seg inn i det gamle grunnfjellet. Vestlige deler ligger på et yngre skyvedekke. Skyvedekket består i all hovedsak av glimmerskifer og kalkspatmarmor, som gir opphav til et rikt planteliv. Det er ikke registrert drivbare malm- eller bergartsressurser i utredningsområdet, men det er kjent en jern-titan-vanadium-forekomst på vestsida av Leinavatnet som kan ha økonomisk interesse.

I fjellområdene er løsmassedekket generelt svært tynt eller mangler helt. Lokalt, på de høyeste toppene er det utviklet blokkhav ved forvitring. I høydelaget 800-1000 m.o.h. er det stort sett et tynt dekke av bunnmorene, mens det i forsenkingen mellom Altevatnet og Leinavatnet er avsatt en tykkere bunnmorene.

Kartlegging av karstlandskap og grotter i 2017 og 2018 viser at det i den vestre delen av nasjonalparken er en del forekomster (Skoglund & Lauritzen, 2018).

I rapporten geologiske verneverdier av Frank Bjørklund og Jakob J. Møller (2002) fremgår i konklusjonen: *«De detaljerte faglige geologiske undersøkelsene som er utført for å få en oversikt over verneverdier, viser klart at verneområdet Sørdalen-Isdalen, både regionalt og lokalt, har generelt en* ***meget høy vernestatus****. Regionalt illustreres med all tydelighet hvordan berggrunnen og bevegelse i jordskorpa i stor grad har vært bestemmende for formingen av landskapet, spesielt gjennom istidene av ytre krefter som forvitring, is og vann. Disse geologiske prosessene forklarer hovedtrekkene i landskapet, både i høyfjellmassivene og i dalførene. Av lokale trekk er Sørdalen med juvet i den sørlige delen mest imponerende og interessant geofaglig. Dalføret og sadelpasset mot grensemerket Rr 272 gis* ***absolutt høyeste vernestatus****, ikke kun i fylkessammenheng, men også nasjonalt. Sørdalen-Isdalen-området og dets geomangfold fremstår som en glimrende «lærebok» i geofag.»*

2.4 Vegetasjon

Sørdalen, Stordalen og områdene omkring Geavdnjajávri skiller seg ut som spesielt verdifulle når det gjelder vegetasjon. I Sørdalen er det avgrenset verdifulle lokaliteter med gråor-heggeskog, fossesprøytsoner og flere lokaliteter med kalkrike områder i fjellet som reinrose-kantlyngheier, rike snøleier og høgstaudeenger. I Isdalen og Budalen er innslaget av slike områder mindre. Østover mot Salvasskadet er det sporadisk innslag av kalkrike områder, men først nærmere Stordalen og ved Kufjellet blir innslagene betydelige.

En rekke lokaliteter med kalkrike områder i fjellet er registrert på begge sider av Stordalen. Slike områder er også utbredt på områder sør for Geavdnjajávri og områder i fjelltraktene Rohkunborri-Bihppás. I tillegg inngår rikmyrer i Stordalen, sørvendte berg og rasmarker på nordsiden av Geavdnjajávri og et stort deltaområde der Gassajohka renner inn i Geavdnjajávri.

Vegetasjonen ble sist kartlagt i forbindelse med forarbeidene til vernet i 2005/2006. Norsk rødliste er oppdatert i ny versjon i 2010, 2015 og 2021 siden 2006. Det er på høy tid med ny kartlegging av vegetasjon så vel som fugleliv og insekter.

Rødlistede plantearter

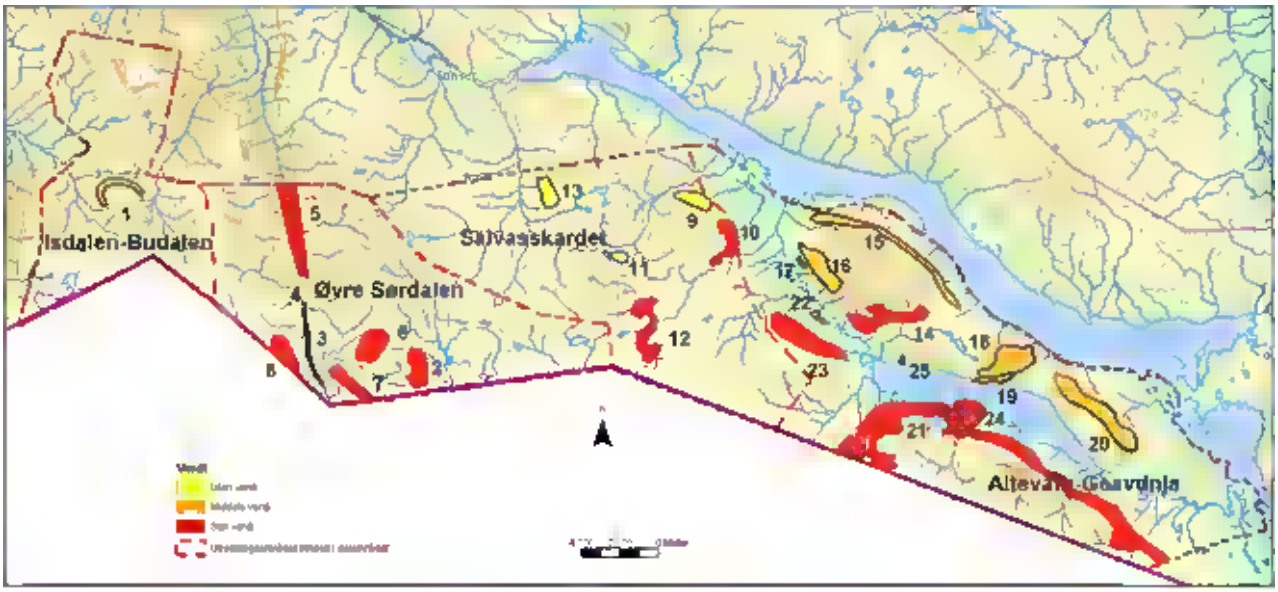
Tabell 1: Forekomst av rødlistede karplanter og norske ansvarsarter i nasjonalparken. Bare arter som med sikkerhet er funnet innenfor verneområdet er inkludert i oversikten. Artene er gruppert etter rødlistestatus, dernest etter vitenskapelig navn. Rødlistekategorier: V – sårbar (vulnerable), R – sjelden (rare), DC – hensynskrevende (declining, care demanding), DM – bør overvåkes (declining, monitoring species). A – norsk ansvarsart. (Larsen, 2006).

Norsk navn	Latinsk navn	Rødliste-status	Lokaliteter	Kilde
Høyfjellsklokke	*Campanula uniflora*	V (Troms)	0, 2, 14, 16	Engelskjøn 2001, Iversen 2003, Engelskjøn 1984
Lappstarr	*Carex lapponica*	R	Leinavasselva	Norsk Karplantedatabase 2005
Tuerapp	*Poa arctica spp. caespitans*	R	10, 21, 23 (to funn)	Engelskjøn 1984
Fjellnøkleblom	*Primula scandinavica*	A	10, Stággonjunni	Eget feltarbeid, Iversen 2003
Norsk vintergrønn	*Pyrola rotundifolia ssp. norvegica*	A	1, 2, 7	Iversen 2003
Lapprose	*Rhododendron lapponicum*	A	7, 8, 10, 14, 15, 16, 18, 20, 21	Engelskjøn 1984, Iversen 2003
Lodnebergknapp	*Sedum villosum*	A	19	Engelskjøn 1984
Blindurt	*Silene uralensis*	A	1, 6, 21	Iversen 2003, Engelskjøn 1984, eget feltarbeid
Kalkfiol	*Viola rupestris spp. relicta*	A	14, 19, 20	Engelskjøn 1984

Tabell 2: Registrerte forekomster av rødlistede karplanter innenfor nasjonalparken hos Artsdatabanken (2022). Det er registrert 522 observasjoner av rødlistede karplanter i tidsrommet 1900-2022. Rødlistekategorier: NT – nær truet, VU – sårbar, EN – sterkt truet.

Norsk navn	Rødliste-status	Norsk navn	Rødliste-status	Norsk navn	Rødliste-status
Alperublom	NT	Høyfjellsveronika	NT	Rosekarse	NT
Bekkesildre	NT	Issoleie	VU	Rypebunke	NT
Bleikrublom	VU	Jervrapp	VU	Rødsildre	NT
Blindurt	NT	Jøkelarve	NT	Skjeggstarr	NT
Brannmyrklegg	VU	Kalkfiol	NT	Skredarve	NT
Dubbestarr	VU	Kantlyng	VU	Smalstarr	VU
Dvergsoleie	NT	Knoppfjellrapp	NT	Snau fjellskrinneblom	NT
Dvergsoleie	VU	Knoppsildre	NT	Snøarve	VU
Fjellbunke	NT	Lapprose	VU	Snøbakkestjerne	NT
Fjellkurle	NT	Lapprublom	VU	Snøfrytle	VU
Fjellmarigras	NT	Lemenstarr	EN	Snøgras	VU
Fjellnøkleblom	NT	Linmjølke	NT	Snørublom	NT
Fjellpryd	NT	Lodnemyrklegg	NT	Snøsoleie	VU
Fjellsolblom	NT	Moselyng	NT	Snøull	NT
Grannarve	NT	Nubbestarr	NT	Stuttarve	NT
Grannsildre	NT	Nålearve	NT	Svartbakkestjerne	VU

Grynsildre	VU	Polarvier	NT	Sølvkattefot	VU
Grønnkattefot	VU	*Potentilla arenosa*	NT	Tuejervrapp	EN
Gullrublom	VU	Rabbestarr	NT	Tvillingsiv	NT
Hengefrytle	NT	Rabbetust	NT	Ullbakkestjerne	NT
Hengepiggfrø	VU	Reinfrytle	NT	Vardefrytle	NT
Høyfjellskarse	NT	Reinmjelt	NT		
Høyfjellsklokke	NT	Reinrose	NT		

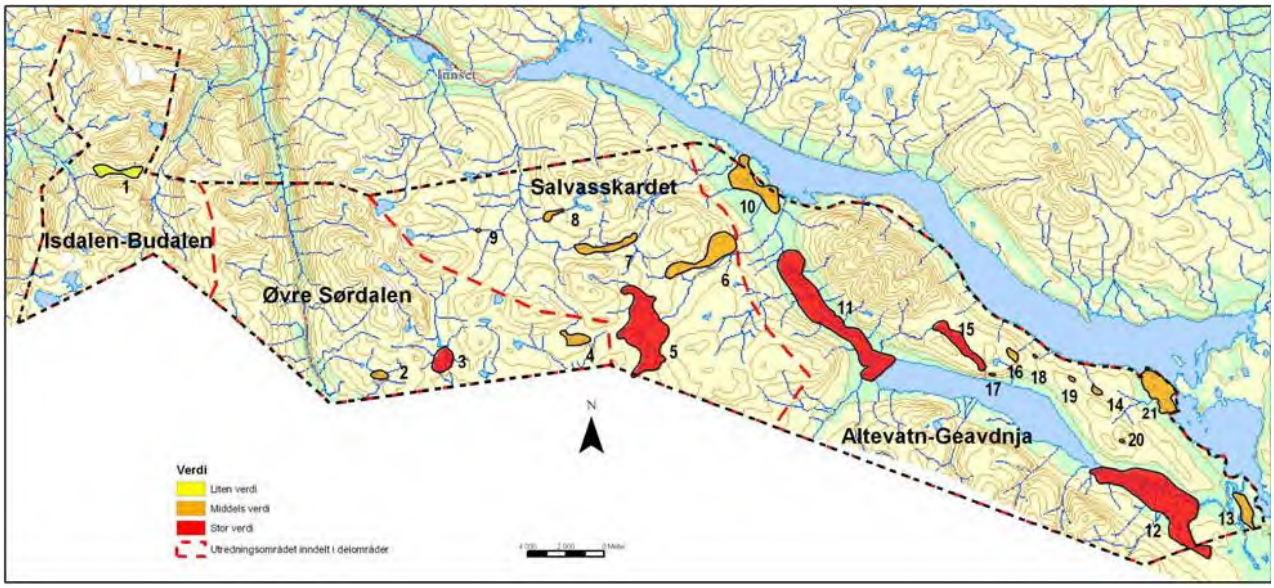
Figur 3: Verdsatte naturtyper fra Larsen (2006).

2.5 Dyreliv

Utredningsområdet er svært sentralt som leveområde for de store rovdyrene jerv og gaupe, dels også bjørn. Yngling dokumenteres jevnlig av jerv og gaupe, mens bjørn trolig yngler i eller like i nærheten av området. De senere årene har det imidlertid blitt tatt ut flere bjørner rett på svensk side av grensen, samt i Bardu kommune utenfor nasjonalparken. Også rødlisteartene jaktfalk, kongeørn og snøugle hekker fåtallig i området (snøugle bare i lemenår), mens smågnagerspesialister som fjellvåk, jordugle og fjelljo er vanlige i år med god næringstilgang. De viktigste områdene for de store rovdyrene er Sørdalen med fjellområdene øst for dalen og områdene omkring Geavdnjajávri; de samme områdene som er sentrale også for jaktfalk og kongeørn.

Generelt har nasjonalparken store kvaliteter og verneverdier knyttet til våtmarkssystemer i bjørkeskogsbeltet og alpine våtmarksområder på rik berggrunn. I disse områdene hekker flere rødlistede fjellender og lommer, og spesielt i de høyereliggende våtmarksområdene på rik berggrunn opptrer mange vadefugler vanlig, og til dels i store antall. Dette gjelder særlig artene sandlo, myrsnipe, temmincksnipe og svømmesnipe. Våtmarksområdene mellom Altevatn og Geavdnjajávri, mellom Geavdnjajávri og Leinavatn og sørøst for Salvasskardet er viktige områder. Også Gáiseláhku med omkringliggende tjern på Bihppás er viktige hekkeområder for våtmarsksfugl.

Mer eller mindre hele nasjonalparken er ifølge Larsen (2006) viktige leveområder for de store rovdyrene og viktige hekke- og beiteområder for lirype og fjellrype. Hekkeplasser for rødlistede rovfugler og ynglelokaliteter/viktige leveområder for store rovdyr er sensitiv informasjon, og derfor ikke beskrevet og vist på kart. Av 21 utskilte lokaliteter med høyere verdi har 5 områder stor verdi, 15 middels verdi og 1 liten verdi.

Figur 4: Viktige viltlokaliteter fra Larsen (2006).

Tabell 3: Forekomst av rødlistearter og norske ansvarsarter i utredningsområdet for ny nasjonalpark i Bardu, Troms. Bare arter som med sikkerhet er påtruffet innenfor utredningsområdet er inkludert i oversikten. Artene er gruppert etter rødlistestatus, deretter systematisk etter AERC/TAC nye anbefalinger for taksonomisk status. Rødlistekategorier: E – direkte truet, V – sårbar (vulnerable), R – sjelden (rare), DC – hensynskrevende (declining, care demanding), DM – bør overvåkes (declining, monitoring species). A – norsk ansvarsart (Norge har mer enn 25 % av bestanden i Europa). Gjengitt fra Larsen (2006).

Norsk navn	*Vitenskapelig navn*	Rødliste-status	Status i utredningsområdet (hekkelokaliteter i parentes, jf Tabell 10)
Dverggås	*Anser*	E	En uverifisert observasjon fra våtmarksområdene i Stordalen for noen år tilbake.
Jaktfalk	*Falco rusticolus*	V	Fåtallig hekkefugl, trolig 3-4 territorier totalt .
Hubro	*Bubo bubo*	V	Forsvunnet som hekkefugl, 5 gamle hekkeplasser kjent.
Snøugle	*Bubo scandiacus*	V	Sjelden hekkefugl i år med mye lemen og/eller fjellrotte,. Flere hekkinger er registrert innenfor området i perioden 1967-1996.
Fjellerke	*Eremophila alpestris*	V	Registrert ved Skadjoaijávri på 1970-tallet, ingen registreringer etter den tid.
Sangsvane	*Cygnus cygnus*	R	Hekket på Hávgaluoppal i 2004, for øvrig er dette området og Eartebealjávri rasteplasser på våren. (11)
Myrhauk	*Circus cyaneus*	R	Mulig hekkefugl i smågnagerår. Varslende fugl på riksgrensa ved Gurtthejohka i 1983.
Kongeørn	*Aquila chrysaetos*	R	Fåtallig hekkefugl, trolig 4-5 territorier totalt.
Smålom	*Gavia stellata*	DC	Fåtallig, men utbredt hekkefugl i Bihppás/Geavdnja-området. Gædvnajávri og Eartebealjávri er viktige fiskevatn for arten. (12, 14, 15, 16)
Storlom	*Gavia arctica*	DC	Hekker i større vatn i bjørkeskogsbeltet og opp til lavalpin sone. Geavdnjajávri og Eartebealjávri er viktige fiskevatn. (11, 12, 15)
Havørn	*Haliaeetus albicilla*	DC	Streifindivider observeres i Sørdalen. Flere fugler kan samles på Geavdnjajávri i fiskesesongen. Potensiell hekkefugl her.
Bergand	*Aythya marila*	DM	Sjelden og fåtallig hekkefugl i utredningsområdet. Er trolig i tilbakegang. (5, 11, 12)
Havelle	*Clangula hyemalis*	DM	Forholdsvis tallrik hekkefugl i hovedsakelig fisketomme vatn over tregrensa. (3, 4, 5, 7, 11, 12, 13, 15)
Svartand	*Melanitta nigra*	DM	Sjelden og fåtallig hekkefugl i utredningsområdet. Har trolig blitt sjeldnere siden 1970-tallet. (11, 12, 13)
Sjøorre	*Melanitta fusca*	DM	Sjelden og fåtallig hekkefugl i utredningsområdet. Har trolig blitt sjeldnere siden 1970-tallet. (5, 11, 12)
Fjellrype	*Lagopus mutus*	A	Vanlig hekkefugl i mellom- og høyalpine områder i hele utredningsområdet.
Myrsnipe	*Calidris arctica*	A	Forholdsvis vanlig hekkefugl i alpine våtmarker på rik berggrunn, særlig i Salvasskardet. (5, 7, 15)
Rødstilk	*Tringa totanus*	A	Den vanligste vaderarten i utredningsområdet sett under ett. (2, 3, 5, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 21)
Bergirisk	*Carduelis flavirostris*	A	Hekker spredt og fåtallig i bratte dalsider og berglendt terreng i det meste av utredningsområdet.

Det er etter forarbeidene kartlagt fugl i deler av nasjonalparken i 2018 og 2019. I tillegg til observasjoner i Artsdatabanken, ble det under kartlegging observert hekkende jaktfalk i verneområdet.

Tabell 4: Registrerte forekomster av rødlistede fuglearter innenfor nasjonalparken hos Artsdatabanken (2022). Det er registrert 32 observasjoner av rødlistede fugler i tidsrommet 1978-2021. Rødlistekategorier: NT – nær truet, VU – sårbar, EN – sterkt truet.

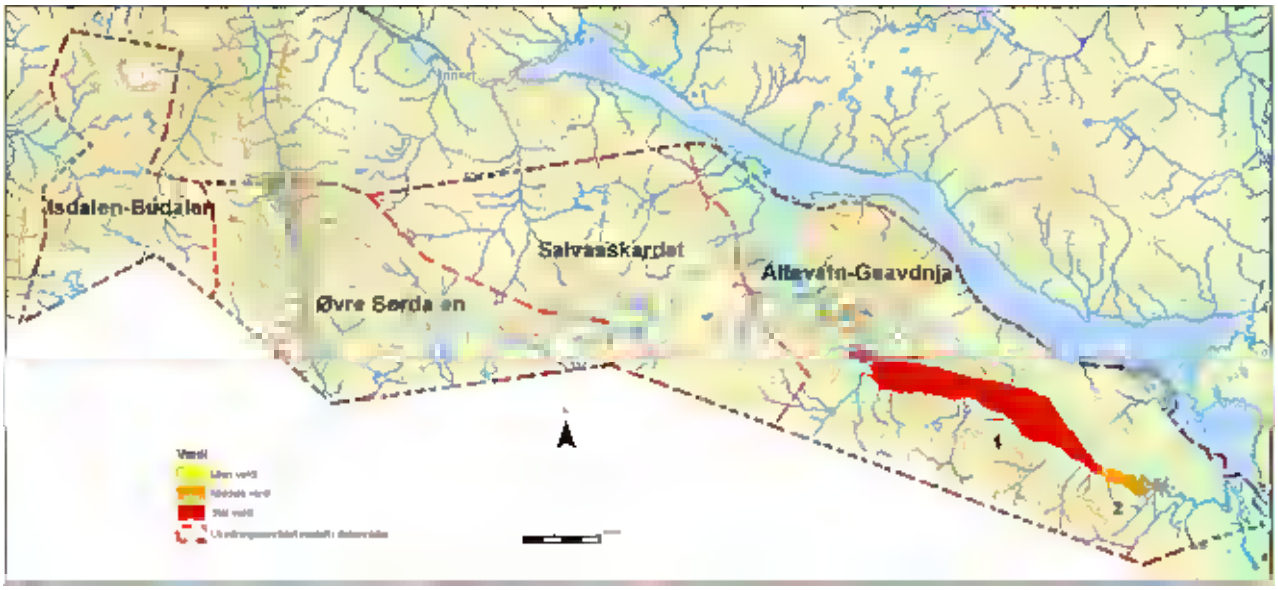
Norsk navn	Rødlistestatus	Norsk navn	Rødlistestatus
Bergand	EN	Rødstilk	NT
Brushane	VU	Sandsvale	VU
Fiskemåke	VU	Sjøorre	VU
Gjøk	NT	Småspove	NT
Granmeis	VU	Svartand	VU
Havelle	NT	Svømmesnipe	NT

Heilo	NT	Taksvale	NT
Lappspurv	EN		

2.5.1 Ferskvann

Geavdnjajávri, som en stor uregulert innsjø med opprinnelig dyre- og plantesamfunn og fiskebestander som ikke er påvirket av utsettinger, vurderes å ha nasjonal verdi som intakt økosystem. Eartebealjávri og vatna i Hávgavuopmi kan ses som en del av dette systemet, men er skilt ut som egne lokaliteter, og pga av mindre størrelse er det trolig riktig å vurdere disse å ha regional verdi.

De naturlig fisketomme vatna i Jordbruvassdraget er også å betrakte som viktige ferskvannslokaliteter med opprinnelige dyre- og plantesamfunn, men er behandlet under naturtyper. Trolig finnes flere slike lokaliteter i områder som ikke er undersøkt spesielt med tanke på verdifulle ferskvannslokaliteter (slik som på Bihppás og mellom Sørdalen og Salvasskardet).

Figur 5: Verdsatte ferskvannslokaliteter i verneområdet (Larsen 2006).

2.6 Kulturminner

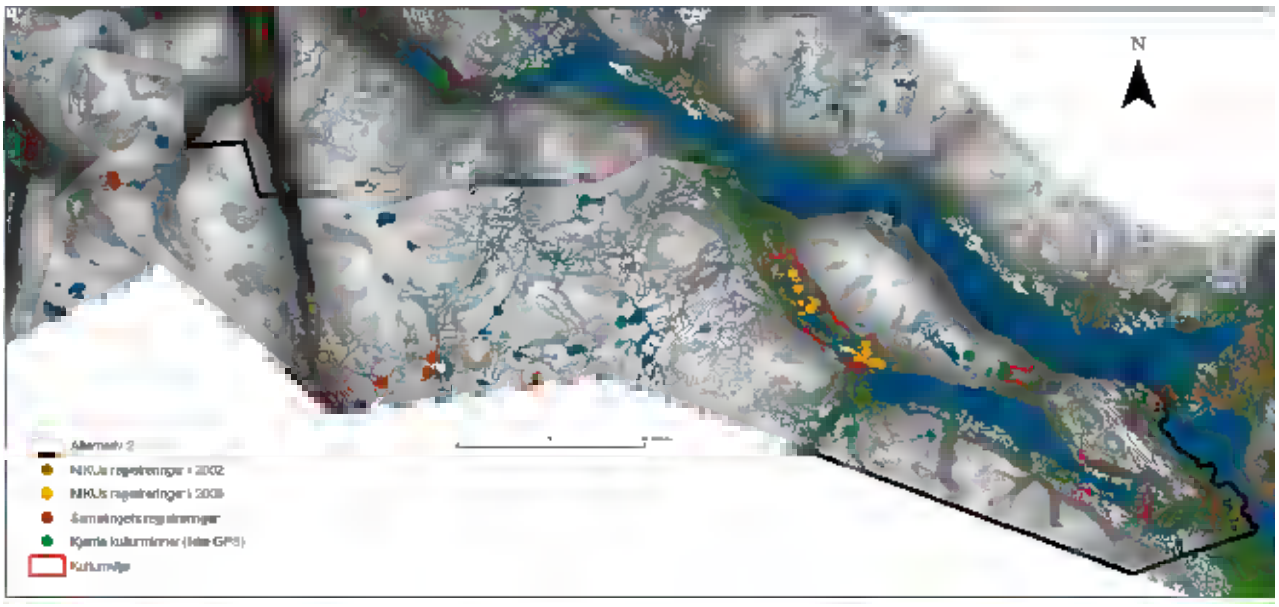
Nasjonalparkens kulturhistorie er tilknyttet bosetting og virksomhet fra slutten av eldre steinalder frem til og med i dag. Det er kartlagt og kjennskap til en rekke forskjellige automatisk fredete og nyere tids kulturminner og kulturmiljøer innenfor nasjonalparken. Kulturminnene kan grovt sett deles inn i tre kategorier:

1. *forhistoriske kulturminner* (fortrinnsvis yngre steinalder og tidlig metalltid),

2. *samiske kulturminner*,

3. *kulturminner tilknyttet nyere tids virksomhet*.

Verneområdet omfatter flere kulturmiljø i første rekke tilknyttet forhistoriske og samiske kulturminner. Områdets kulturminner og kulturmiljø vurderes samlet sett å være av stor verdi, både på et regionalt og nasjonalt plan. Verdien er særlig tilknyttet kulturminner og kulturmiljø fra yngre steinalder/tidlig metalltid og samisk fortidig og nyere tids aktivitet.

Figur 6: Eksisterende kartlegginger fra Thuestad (2006).

Supplerende registrering av kulturminner ble gjennomført i 2017 og 2019 av Sametinget og Troms fylkeskommune (Sveen, 2017). I 2017 foregikk registreringen i sørøstre deler av verneområdet, på strekningen Røkskaret – Geavdnjajávri (nordsiden) – Eartebealjávri, og resulterte i 14-15 automatisk fredede kulturminner.

I 2019 ble det registrert kulturminner i Stordalen og mot Svenskdalen (Vággi) (Johnsen, 2019).

Fra tidligere er det i tillegg registrert 107 kulturminner i Sørdalen, 17 kulturminner ved Geavdnjajávri og ett kulturminne i Budalen (Kulturminnesøk, 2019).

Kulturminnet i Budalen er ei steinbu fra andre verdenskrig som går under navnet Hotell Hilton. Denne bua ble brukt som vaktpost av tyske soldater for å forhindre flukt fra Norge til Sverige via Budalen. Steinbua er et krigsminne, men er ikke automatisk fredet. Fjelltjenesten har de siste årene (2018 og 2019) utført restaurering for å bevare bua.

Les mer om status for kulturminner i kap. 4.10.

Figur 7: Hotell Hilton september 2019. Det gjenstår noe mindre arbeid før restaureringen er ferdig. Foto: Kjetil Letto, Statskog fjelltjenesten.

Thuestad (2006) trekker frem at verneområdet inneholder kulturminner og -miljøer som viser bruken av området i et stort tidsspenn, og at disse er representative for kulturhistorien i Indre Troms. I dag brukes bl.a. fortsatt trekkveier for reinen som har vært brukt i århundrer før (dagens bruk av området til reindrift omtales i kap. 4.2).

2.7 Kulturhistorisk samisk bruk av naturen i Rohkunborri

Det samiske naturgrunnlaget er nevnt spesifikt i verneforskriftens formålsparagraf.

Området har i flere hundre år blitt brukt og brukes fortsatt til reindrift, noe som har påvirket naturen innenfor nasjonalparken, bl.a. med beiting som holder landskapet åpent fra gjengroing. Reinen følger i dag de samme stiene som tidligere. Det sentrale prinsippet i reindriften er at bruken av området skal sørge for at naturen tas vare på til neste generasjon.

3 Forvaltningsutfordringer, forvaltningsmål og bevaringsmål

3.1 Forvaltningsmål

Forvaltningsmålene skal utdype formålsparagrafen for nasjonalparken og si hvordan man ønsker å ivareta formålet med vernet. Videre skal bevaringsmål konkretisere forvaltningsmål. For Rohkunborri nasjonalpark er formålet formulert slik:

§ 2. *Formål*

Formålet med nasjonalparken er å bevare et stort naturområde med et særegent landskap for å sikre biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander i et vidt spenn av naturtyper fra frodige gråor-heggeskoger, urskogspreget bjørkeskog og høgstaudeskoger, store våtmarksområder og ferskvannsmiljø med opprinnelig dyre- og plantesamfunn til alpine naturtyper med canyon i Sørdalen. Fjellreven er en art det skal tas spesielt vare på.

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Ferskvannsmiljøer
Det skal ikke settes ut fremmede arter eller gjennomføres tiltak som endrer den naturlige sammensetning av arter.

Fjellrev
Kjente og ukjente fjellrevhi og tilstøtende områder skal ikke utsettes for unødige forstyrrelser.

Inngrep

Alle tekniske inngrep som kan påvirke landskapet eller bidra til å påvirke vannstand i innsjøer og tjern skal unngås.

Fugler
Nasjonalparkens kvaliteter som hekke- og rasteområde for våtmarksfugler skal bevares. Naturlig forekommende arter skal bevares i levedyktige bestander. Kjente og tradisjonelle hekkeplasser for rovfuglarter, spesielt klipper, bergskrenter og juv som erfaringsmessig er mye brukte hekkeplasser og som er en del av det helhetlige og urørte naturlandskapet skal bevares.

Reindrift
Rohkunborri nasjonalpark benyttes i dag og skal i fremtiden fortsatt nyttes til reindrift. Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Forvaltningsmyndigheten skal støtte opp om og ta hensyn til reindriften i tråd med verneforskriften.

Utmarksbeiting utenom reindrift
Utmarksbeiting er tillatt. Forvaltningsmyndigheten skal ta hensyn til og støtte opp om bruk av nasjonalparken til utmarksbeite innenfor rammen av verneforskriften og formålet med vernet.

Bygg
Oppføring av nye bygninger og andre tekniske anlegg og innretninger skal i størst mulig grad unngås. Rohkunborri nasjonalpark skal forvaltes slik at eksisterende bygninger kan benyttes som i dag.

Motorferdsel
Holde omfanget av motorisert ferdsel i nasjonalparken på et minimum og begrense denne til det strengt nødvendige av nyttekjøring/nyttetransport.

Friluftsliv
Besøkende til Rohkunborri nasjonalpark skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Gammel skog
Gammel urskogpreget bjørkeskog skal få utvikle seg naturlig. Vegetasjonsstruktur, artssammensetning og omfanget av død ved skal opprettholdes. Store døde trær, stående og liggende, skal bevares intakte. Utviklingen og nedbrytingen av disse skal være mest mulig naturstyrt.

Reiseliv

Rohkunborri nasjonalpark skal kunne benyttes til bærekraftig og miljøtilpasset turisme innenfor rammen av verneformålet og verneforskriften. Besøkende skal kunne få flotte naturopplevelser uten at naturmiljøet blir unødig påvirket gjennom slitasje og forstyrrelser.

Kulturminner
Rohkunborri nasjonalpark skal forvaltes på en slik måte at kulturminnene i verneområdet tas vare på. Nasjonalparkstyret skal arbeide aktivt for å få tilbake kulturminner som er fjernet fra verneområdet. Nye kulturminner som registreres skal ikke kartfestes i database for kulturminner.

Oppsyn
Statens naturoppsyn skal hindre miljøkriminalitet i Rohkunborri nasjonalpark gjennom å påse at bestemmelsene i verneforskriften overholdes, samt bistå nasjonalparkforvaltningen i praktisk gjennomføring av tiltak, tilrettelegging og informasjonsarbeid.

3.2 Bevaringsmål

Det overordna målet med forvaltning av verneområder er å sikre verneformålet og verneverdiene mot uønska inngrep og aktivitet. Formålet med vernet av Rohkunborri nasjonalpark er i hovedsak å bevare et stort naturområde med et særegent landskap med det biologiske mangfoldet og de kulturminnene som preger landskapet. Verneformålet for større verneområder er ofte sammensatt og formulert i overordnet og generelle ordelag, og det er derfor behov for å konkretisere hvilke naturkvaliteter som skal prioriteres og bevares innenfor verneområdet. **Naturkvalitet** er definert som de naturtypene, artene, geologien og landskapet som skal bevares i et verneområde. Som vedlegg til forvaltningsplanen er det definert bevaringsmål for noen naturkvaliteter som forvaltningsmyndigheten synes det er spesielt viktig å ta vare på.

Bevaringsmål definerer den tilstanden man ønsker at en naturkvalitet i verneområdet skal ha. Bevaringsmål skal være målbare og kan for eksempel presiseres gjennom mål for areal eller forekomst av bestemte arter. **Forvaltningsmål** er et samlebegrep for alle målsettinger knyttet til et verneområde. Bevaringsmål er således en presisering av forvaltningsmål knyttet til naturkvaliteter. Fastsetting av bevaringsmål er en løpende oppgave i forvaltningen av verneområder og revisjon av disse vil kunne skje uavhengig av revisjon av hele forvaltningsplanen. Bevaringsmålene for Rohkunborri ligger derfor som et eget vedlegg til denne planen (se vedlegg 8).

3.3 Trusler mot verneverdiene

3.3.1 Trusler innenfor vernegrensene

Ferdsel og inngrep

Av de viktigste truslene mot verneverdiene kan det deles inn i tekniske inngrep og ferdsel. Verneforskriften for nasjonalparken beskytter mot tekniske inngrep, men det gjøres likevel enkelte grep gjennom tilrettelegging og næring.

Et av formålene med vernet innebærer også friluftsliv med liten grad av tilrettelegging. Økt ferdsel kan utgjøre en trussel for flora, fauna, kulturminner og geologiske verdier i verneområdet. Rovfugl og annet vilt kan være utsatt i hekke- og yngleområder.

Ferdselen medfører ikke noen stor utfordring i verneområdet per i dag.

Kunnskap

Mangel på kunnskap kan utgjøre en trussel mot verdier. Det er gjennomført kartlegginger av kulturminner og kulturmiljø i flere omganger i verneområdet. Det er likevel flere områder der denne kunnskapen er mangelfull, noe som kan føre til at ferdsel påvirker på en uheldig måte. Dispensasjoner i enkeltsaker kan også gi en uheldig innvirkning dersom usikkerheten ikke tas tilstrekkelig hensyn til. Samisk tradisjonskunnskap er også viktig for forvaltningen av nasjonalparken.

Foto (……)

Fremmede arter

Det er ikke kjennskap til problemer med fremmede arter i verneområdet. Forekomst av mink langs vatn og vassdrag kan likevel utgjøre en trussel mot hekkende fugl og fiskebestand. Utsetting av fisk kan også være en form for spredning av fremmede arter. I enkelte av innsjøene er det ikke fisk. Dette medfører at krepsdyr finnes i rikt monn. Blant andre er dette viktig for havelle som ofte hekker ved fisketomme innsjøer der det er god tilgang på krepsdyr. I den senere tid har bestanden av havørn økt betydelig innenfor verneområdet, og dette kan mulig utgjøre en trussel mot økosystemene og noen av verneverdiene. Det bør igangsettes prosjekt for å overvåke dette spesielt.

Grotter

Det finnes flere grotter i verneområdet som er kjent og kartlagt blant grotteentusiaster og av formelle institusjoner på oppdrag fra nasjonalparkstyret. Det er likevel trolig flere som ikke er kjent for forvaltningsmyndigheten. Disse er vernet mot fjerning av inventar til eksempel i form av stalagmitter. Det er heller ikke lov å bore eller bryte stein noe som gjerne gjøres i tilknytning til kartlegging og sikring av personer i grottene.

3.3.2 Trusler utenfor vernegrensene

Klimaendringer er trolig en av de større truslene for verneområdet. Erosjon og temperatur kan føre til at vegetasjonen endrer seg. Dette vil videre kunne føre til endringer i økologien og utspredningen av dyrearter. Det forventes også at isbreer/flerårige snøfonner i verneområdet vil minke i størrelse og utbredelse. Omlegging av bruksmønster fra brukere utenfor området kan medføre økt slitasje gjennom området. Endringer i regelverk vedrørende andre bruksformer kan også påvirke verneområdet.

4 Brukerinteresser

4.1 Verneforskriften og bruken av nasjonalparken

Verneforskriften danner rammen for hva som er tillatt innenfor Rohkunborri nasjonalpark. I den daglige forvaltningen er § 3 «Vernebestemmelser» det sentrale kapittelet i verneforskriften, og noen av punktene under dette bør utdypes. Innholdet i

dette kapittelet må sees i sammenheng med § 2 som beskriver formålet med vernet.

Presentasjonen av hver brukerinteresse er organisert slik:

1. **Forvaltningsmål** - et overordnet mål for forvaltningen
2. **Status** for den aktuelle brukerinteressen
3. **Rammer og regelverk** – hva sier verneforskriften om denne brukerinteressen
4. **Kommentarer og utdypninger** til regelverket, basert blant annet på forarbeidene til verneforskriften og forvaltningspraksis
5. **Retningslinjer for forvaltningen** – må ligge innenfor rammene som er gitt i verneforskriften
6. **Tiltak** – beskrivelse av eventuelle tiltak, hvem er ansvarlig og tidsramme

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn ved utøvelse av offentlig myndighet, herunder utarbeidelsen av konkrete retningslinjer for saksbehandlingen etter verneforskriften. Det er gjort vurderinger i tråd med nml §§ 8-12 i de delkapitler der det er gjort konkrete avveininger som grunnlag for utøvelse av myndighet. Det må også gjøres vurderinger i den enkelte sak.

Verneverdiene i området ble kartlagt i deler av parken i forbindelse med vern av Rohkunborri nasjonalpark. Disse registreringene sammen med Naturbase og Artskart danner grunnlaget for vurderingene i forvaltningsplanen. Kunnskapsgrunnlaget er oppsummert i kapittel 2. I tillegg vil forvaltningas egen kunnskap om effekter og konsekvenser av ulike aktiviteter og tiltak tillegges vekt. Kravet til kunnskapsgrunnlag jf. nml § 8 vurderes å være tilstrekkelig til å vurdere effekten av tiltakene i planen når det gjelder de kartlagte områdene. For områder som ikke er kartlagt, må føre-var-prinsippet i nml § 9 tillegges betydelig vekt. Samlet belastning skal alltid tillegges vekt i verneområder (nml § 10), og det er et overordnet mål å holde den samlede belastningen på verneverdiene i nasjonalparken på et nivå som ikke forringer verneverdiene på lang sikt.

4.2 Reindrift

Forvaltningsmål – reindrift
Rohkunborri nasjonalpark benyttes i dag og skal i fremtiden fortsatt kunne nyttes til reindrift. Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Forvaltningsmyndigheten skal så langt det er mulig støtte opp om og ta hensyn til reindriften innenfor verneforskriften.

Status

Funn tilbake til yngre steinalder og fram til i dag tyder på at områdene som nå inngår i verneområdet har vært brukt i fangst og reindrift i lang tid.

Under dette kapitelet omtales årstidsbeitene i området generelt slik de brukes i dag, deretter bruken til de forskjellige distriktene.

Det er i dag tre reinbeitedistrikter som har beiterettigheter på sørsiden av Altevatnet etter norsk lov: Altevatn-Hjerttind, Gielas og Talma sameby.
Det har siden 2005 vært uenighet mellom Norge og Sverige om grenseoverskridende beiterettigheter etter at reinbeitekonvensjonen mellom Norge og Sverige fra 1972 opphørte. Ved at konvensjonen opphørte 1.mai i 2002, med forlengelse av 1. mai 2005. Norge har i 2005 videreført konvensjonen fra 1972 til grensebeiteloven17. juni 2005, mens Sverige forholder seg til Lappekodicillen fra 1751 (Landsbruksdirektoratet, 2016).

Talma sameby, Gielas og Altevatn-Hjerttind reinbeitedistrikter har ifølge norsk lov rett til årstidsbeiter i verneområdet.

Gielas har beiterett vest for Sørdalen, mens Altevatn-Hjerttind har rett til høstvinterbeite og vinterbeite øst for Sørdalen i verneområdet (figur 4.2.1-4.2.6). Beiteforholdene varierer med været og klimaendringer, slik at bruken av beiteområdene også varierer.

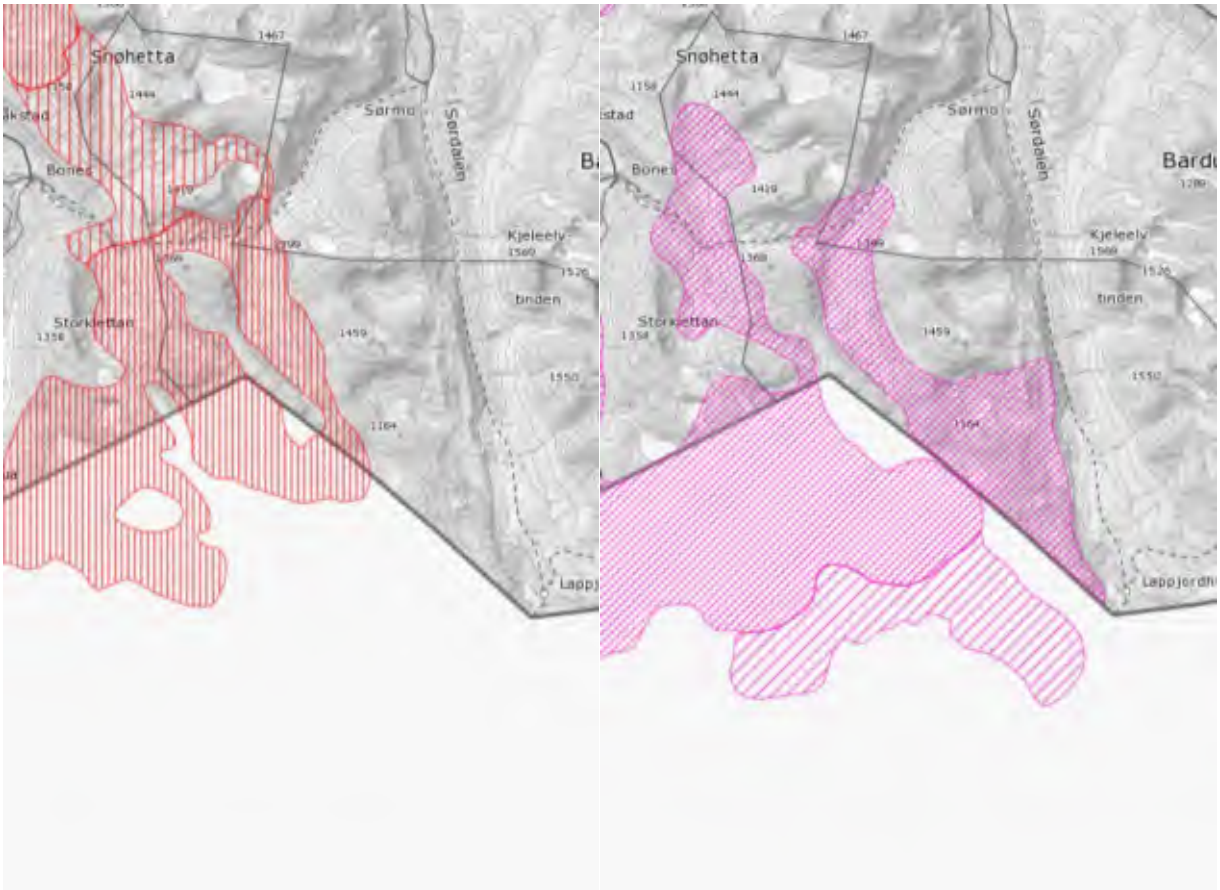
Talma sameby har beite i verneområdet (figur 4.2.7). Talma hevder å ha enerett på beite i verneområdet i hendhold til alders tids bruk.

Figur 8: Kartet viser flytteleier og oppsamlingsområder for hhv Gielas og Altevatn-Hjerttind reinbeitedistrikt vest og øst for Sørdalen. For Altevatn-Hjerttind har ikke de aktuelle områdene vært i bruk seinere år.

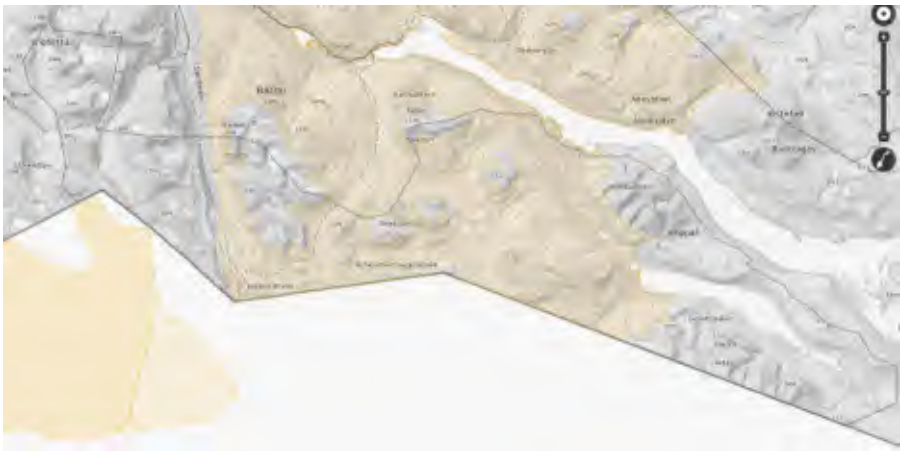

Figur 9: Vårbeiteområde for Gielas reinbeitedistrikt.

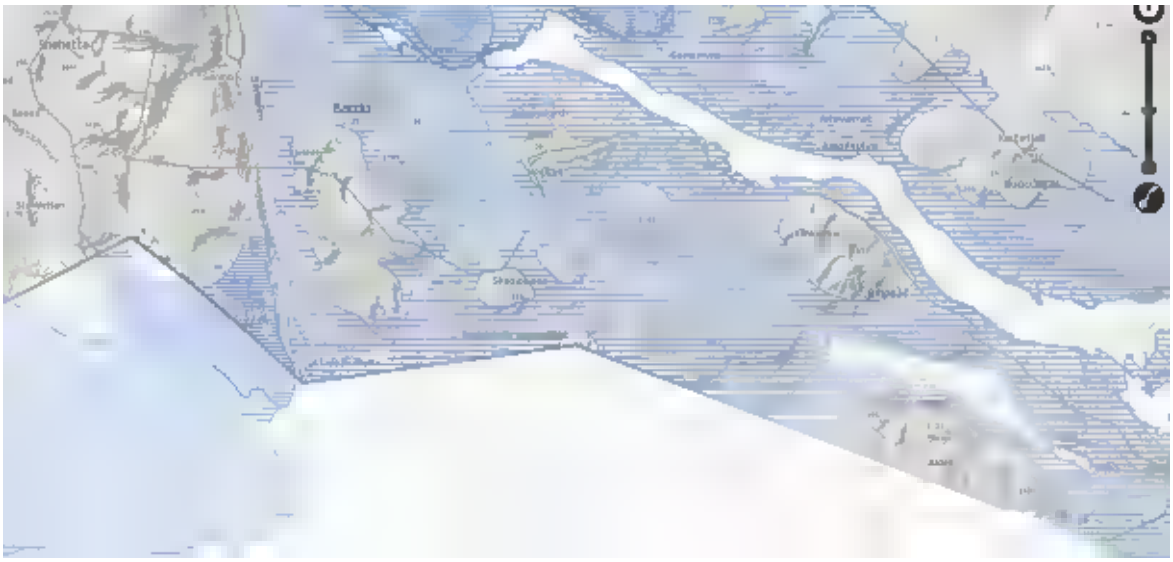

Figur 10: Sommerbeite for Gielas.

Figur 11: Høstbeite for Gielas.

Figur 12: Høstvinterbeite for Gielas og Altevatn-Hjerttind hhv vest og øst for Sørdalen.

Figur 13: Vinterbeiteområder for Gielas og Altevatn-Hjerttind hhv vest og øst for Sørdalen.

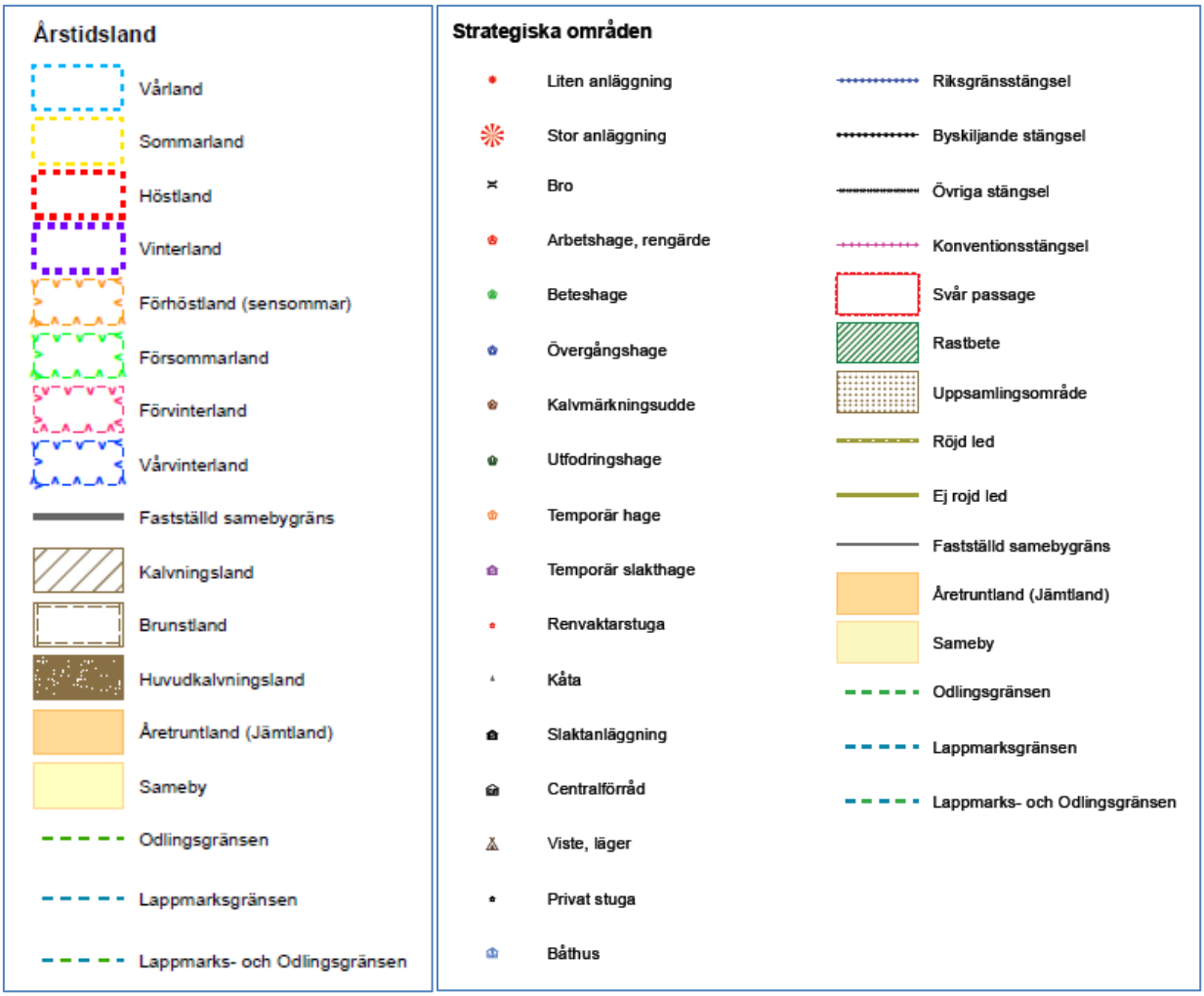

Figur 14: Beite for Talma sameby sør for Altevatnet (Saarivuoma har beiterett nord for Altevatnet) (Sametinget, 2018). 07.03.23 Talma ønsker at kart redigeres, ta bort Saarivuoma.

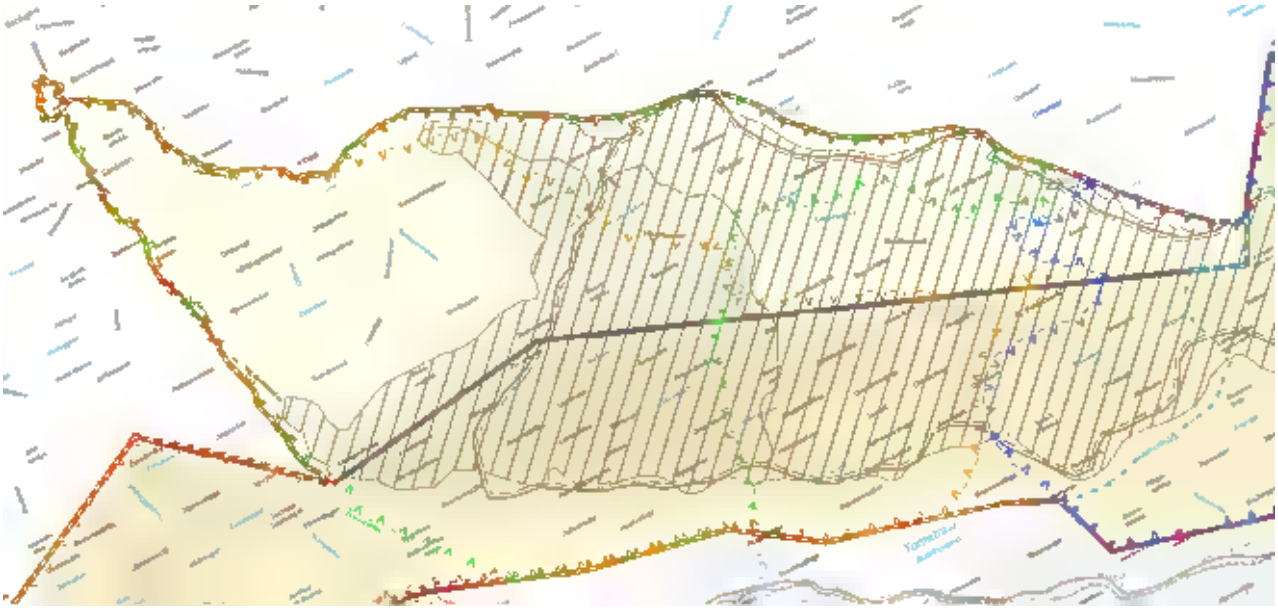
Talma sameby sin bruk av området i Rohkunborri nasjonalpark

Som det står i Kongelig resolusjon er det ingen tvil om sedvaneretten som Talma har opparbeidet seg gjennom flere årtuseners bruk av området. De siste utgravingene av Hans Petter Blankholm foretatt ved Leinavatnet, 1. juli 2010, avdekker to samiske boplasser fra ca 400 år f.kr. Siden Norge har ratifisert ILO-konvensjon 169, må alle politiske prosesser i tilknytning til vernet, ha som utgangspunkt at Talma har ut fra all tids bruk og historisk sedvane hatt bruksretten til jakt fiske og reindrift i området. Denne retten ble stadfestet i Lappekodicillen i 1751 og i Felleslappeloven i 1886, som var en felles norsk/svensk reindriftslov. Ved Karlstadkonvensjonen ble Lappekodicillen bekreftet som en traktat som ikke kan sies opp ensidig av en av statene. I 1919 ble den første reinbeitekonvensjonen undertegnet av statene. Konvensjonen fratok Talma store deler av sitt tidligere beiteland ut mot kysten av Troms og nordre Nordland. Denne konvensjonen var gyldig fram til 1961, da den ble sagt opp av Norge. I stortingsproposisjon 136 fra 1963, kan man lese at man fra norsk side regnet med at grenseoverskridende reindrift ville være avviklet i løpet av 10 år. Staten hadde en klar målsetning om å stenge grensene for svensk rein. Parallelt med dette, fra 1964 og utover, flyttet staten mange norske reindriftsutøvere fra Kautokeino til Troms, for å drive reindrift på svensksamenes

sedvanemarker. Den neste reinbeitekonvensjonen som kom i 1972 var svært dramatisk for svensk-samisk reindrift og kulturutøvelse. Talma samebys beiteland i Norge ble redusert med ca 75 %. Midt i denne perioden vant Talma og Saarivuoma over staten i Høyesterett. Altevannsdommen II fra 1968, ga samebyene og deres ” husbønder” medhold i kravet om erstatning for tapt fiske og reinbeite. Landbruksdepartementet krevde på vegne av norske samer lik erstatning, men retten slår fast at norske samer ikke har utøvet noen bruk av betydning i Altevannstrakten. Altevannsdommen I fra 1962 ga ikke norske bønder fra Bardu medhold i kravet om erstatning for tapt fiske. Argumentasjonen i dommene bygger på historisk sedvane og Lappekodicillen. Høyesterett stadfester at Talma og Saarivuomas medlemmer har privatrettslige rettigheter til området. Det er en gåte hvordan den norske stat kunne frata samer fra Talma svært store landområder ved 1972-konvensjonen, uten å vektlegge den privatrettslige eiendomsretten de ble tilkjent ved Altevannsdommen. Det ble ikke gitt noen form for erstatning, noe som er et brudd på folkeretten vedtatt i FN i 1966. 1972-konvensjonen var gyldig med forlenging fram til 1. mai 2005. Etter dette er kun Lappekodicillen som er gjeldende mellomstatlige avtale for grenseoverskridende reindrift. Dette området har Talma sameby forvaltet i all tid, og vil også for fremtiden være den beste helhetlige forvalter av dette økosystemet (kongeligresulusjon).

Figur 15: Tegnforklaring (Sametinget, 2018).

Figur 16: Talmas bruk av reinbeite i Norge (Sametinget, 2018).

Figur 17: Talmas bruk av reinbeite i Norge (Sametinget, 2018).

Dagens bruk av Gielas reinbeitedistrikt i Rohkunborri

Norsk og svensk bruk av områdene vest for Sørdalen opphørte i 1964. Gielas etablerte drift i dagens reinbeitedistrikt fra april 1965 (J.A. Eira, pers.komm., 31. januar 2020).

Dagens bruk av Altevatn-Hjerttind i Rohkunborri

Altevatn-Hjerttind kom i tidsrommet 1963-1964 til Hjerttind-området fra Mauken/Andersdalen/Tromsdalen. Etter distriktstildeling i 1963 var Altevatnet og Dividalen definert som vinterbeite for norsk reindrift. Altevatn-Hjerttind tok i bruk Altevatnet i 1972 etter reinbeitekonvensjonen mellom Norge og Sverige trådte i kraft. Reindriftsutøverne i Altevatn-Hjerttind kom opprinnelig fra Vest-Finnmark til Troms i 1950 og 1956 (P.M. Oskal, pers.komm., 31. januar 2020).

Talma sameby ber om at det kommer frem i forvaltningsplanen at Altevatn-Hjerttind ikke hadde beiterett sør for Altevatnet før Salvasskardet som distrikt ble innlemmet i Altevatn-Hjerttind på 1980/90-tallet (finn kilde).

Rammer og regelverk

Alderstidsbruk og Lappekodicillen fra 1751 danner grunnlaget for retten til reindrift i verneområdet. Reindriftsnæringen og retten til å drive reindrift reguleres gjennom “Lov

om reindrift" og dens forskrifter. I tillegg har hevd og alders tids bruk betydning, jf. Høyesteretts avgjørelser i Rt. 2001 s. 769 (Selbu-dommen) og Rt. 2001 s. 1229 (Svartskog-dommen). Talmas rett til sommerbeite i Altevass-området er slått fast i Altevannsdommen fra 1968 (Rt.-1968-429).

Reindriften skal i all hovedsak reguleres gjennom reindriftsloven, men hvis dette kommer i konflikt med verneforskriften for Rohkunborri nasjonalpark vil verneforskriften være bestemmende.

Rammer og regelverk for reindriftsnæringen (verneforskriften – se vedlegg 1):

I formålsbestemmelsen presiseres det at *Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget,* jf. § 2 siste ledd.

Vern mot inngrep i landskapet (§ 3 punkt 1.1)

Området er vernet mot inngrep av enhver art, herunder oppføring av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger, hensetting av campingvogner, bobiler og maskiner, etablering av oppdrettsanlegg, opplag av båter, gjerder og anlegg, vegbygging, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving, utfylling og henleggelse av masse, sprenging og boring, bryting av stein, mineraler og fossiler og fjerning av større stein og blokker, mineraler eller fossiler, fjerning eller ødeleggelser av inventar i grotter, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, opparbeiding og merking av stier, løyper o.l.

I nasjonalparker er det et generelt vern av landskapet. Alle inngrep, både varige og midlertidige, er i hovedregelen forbudt. At opplistinga ikke er uttømmende, innebærer også et forbud mot lignende inngrep eller tiltak.

Vegetasjon

Vern av plantelivet (verneforskriftens § 3 pkt 2.1)

Vegetasjon, herunder døde busker og trær, er vernet mot all skade og ødelegging.

Bestemmelsene i punkt 2.1 er ikke til hinder for:

- Beite (pkt 2.2 a)
- Bruk av tørre kvister til bål (pkt 2.2 b)
- Reindriftens hogst av bjørk til brensel og til vedlikehold av reingjerder og annet reindriftsutstyr i henhold til forvaltningsplan (pkt 2.2 e)
- Uttak av materialer til duodji (samisk tradisjonell husflid, bruksgjenstander og redskaper m.m.), skjæring av suoinnit (skohøy) og uttak av duorggat (gulvris til gammer og lávvuer) (pkt 2.2 f)

All vegetasjon i nasjonalparken er i utgangspunktet fredet. Bestemmelsen er ikke til hinder for reinbeite. Regulering av reintall og beitetider ligger under Landbruksdirektoratets myndighetsområde. Länsstyrelsen i Norrbotten regulerer reintall for de svenske samebyene.

Som rettighetshaver til å drive reindrift i nasjonalparken kan man:

- Bruke nasjonalparken til reinbeite
- Bruke beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med reindrift
- Ta ut bjørk til brensel og til vedlikehold av reingjerder og annet reindriftsutstyr etter retningslinjer gitt i forvaltningsplanen
- Ta ut materialer til duodji, duorggat og skjære suonnit
- Jakte og fiske etter reindriftsrettens regler

Tiltak og aktiviteter det må søkes tillatelse til:

- Nødvendig bruk av terrengkjøretøyer på barmark i forbindelse med reindrift
- Nødvendig landing og lavtflyging med helikopter i forbindelse med reindrift
- Ombygging og utbygging av eksisterende bygninger
- Oppføring av bygninger og anlegg i forbindelse med reindrift
- Riving av gamle bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk
- Bygging av bruer og klopper
- Bruk av drone i reindriftsøyemed

For reindriften kan det gis flerårige tillatelser for bruk av terrenggående barmarkskjøretøy ut fra reinbeitedistriktets bruksregler og distriktsplan i henhold til reindriftsloven (for norske reindriftsutøvere) og egengodkjent plan for motorisert ferdsel forankret i forvaltningsplanen (for svenske

Retningslinjer for forvaltningen – reindrift

a) Bygg og anlegg i reindrifta – se retningslinjer i kapittel 4.8.
b) Reindrift og motorferdsel (inkl. droner) – se retningslinjer i kapittel 4.7.
c) For jakt og fiske etter reindriftsrettens regler – se retningslinjer i kap. 4.4.
d) Uttak av vegetasjon:
    a. Bjørk til brensel og til vedlikehold av reingjerder og annet reindriftsutstyr:
        i. Hogst og transport skal skje så skånsomt som mulig.
        ii. Reindrifta oppfordres til å følge Statskogs retningslinjer for hogst (vedlegg 7).

Tiltak reindrift

1. Innarbeide informasjon om reindrifta i informasjon om nasjonalparken, spesielt om hensynsfull ferdsel i forbindelse med sårbare perioder og viktige beiteområder. Ansvarlig: nasjonalparkstyret. Tidsramme: 2020-2021.
2. Gjennomføre jevnlige dialogmøter med faglig rådgivende utvalg, der reindrifta er representert. Ansvarlig: nasjonalparkstyret.
3. For motorferdsel, se tiltak i kapittel 4.7.
4. For byggverk og anlegg, se tiltak i kapittel 4.8.

4.3 Landbruk utenom reindrift

Forvaltningsmål – utmarksbeite utenom reindrift
Utmarksbeiting er tillatt. Forvaltningsmyndigheten skal ta hensyn til og støtte opp om bruk av nasjonalparken til utmarksbeite innenfor rammen av verneforskriften og formålet med vernet.

Kveg på beite innerst i Isdalen hentes hjem på høsten (foto: Tor Einar Bones)

Kveg på beite innerst i Isdalen hentes hjem på høsten (foto: Tor Einar Bones)

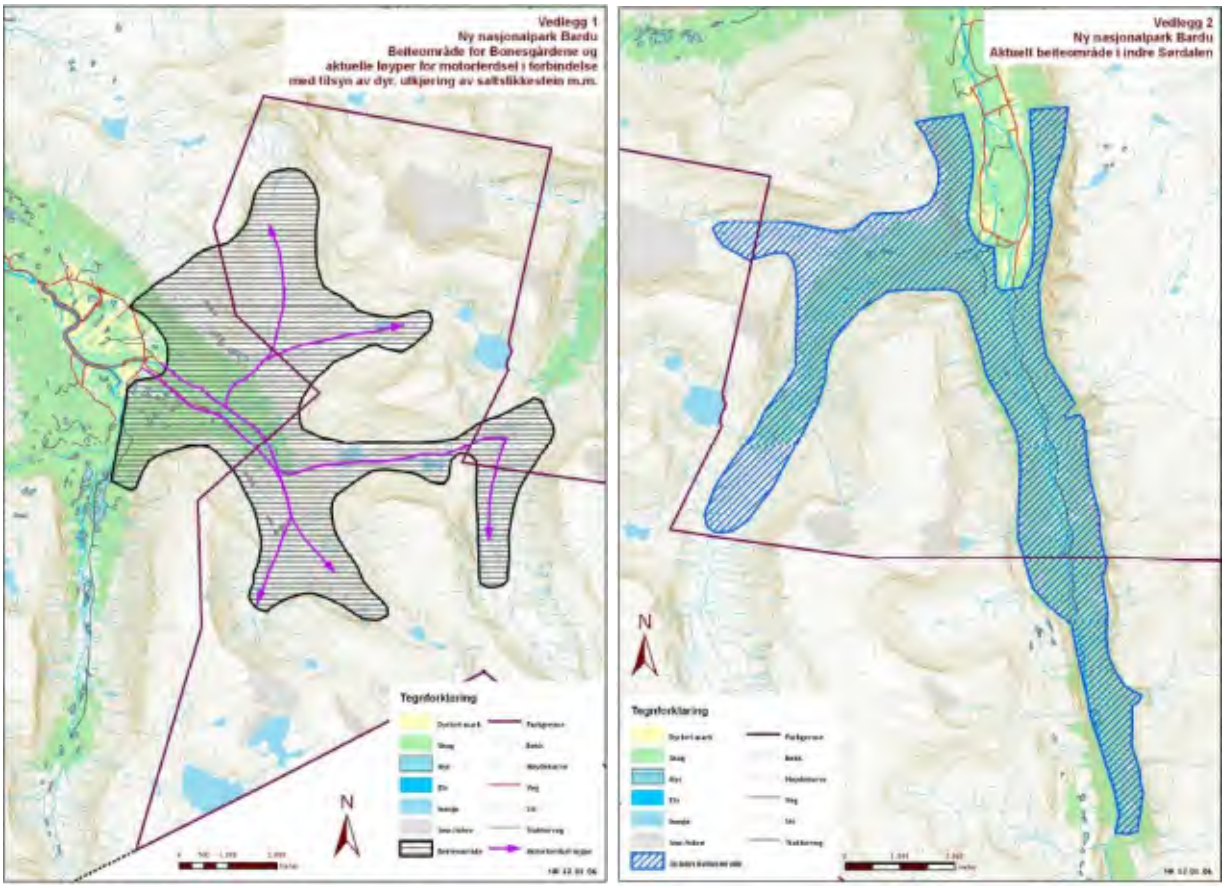
Status

Det beiter storfe i nasjonalparken vest for Sørdalen. Dyrene slippes på utmarksbeite når snøen har smeltet og det finnes beite. Etter hvert som det tiner høyere i terrenget følger dyrene etter. De går da også over skardet ved Bones eller forbi Budalsvatn til Isdalen. På høsten hentes ungdyrene inn.

Rammer og regelverk

I utkast til forskrift var det et punkt som kunne regulere eller forby beiting. Dette ble tatt ut og omtales i kongelig resolusjon. Det er ikke begrensning i verneforskriften for beitebruk.

Utmarksbeite utenom reindrift reguleres gjennom beiteloven. Utmarkskommisjonen for Nordland og Troms, herunder for området Snøhetta-Rubben, slår fast at gårdene som støter til Statens eiendom har rett til utmarksbeite på statsgrunn, der antallet dyr begrenses til det antallet som kan vinterføs på gården (Rettsbok for Sør-Troms jordskifterett, 1999-2/6, s. 14).

Figur 18: Beiteområder i tilknytning til nasjonalparken i Salangsdalen og Sørdalen.

Retningslinjer for forvaltningen

For landbruk og **bygninger/anlegg**, se kapittel 4.8 om anlegg og byggverk.

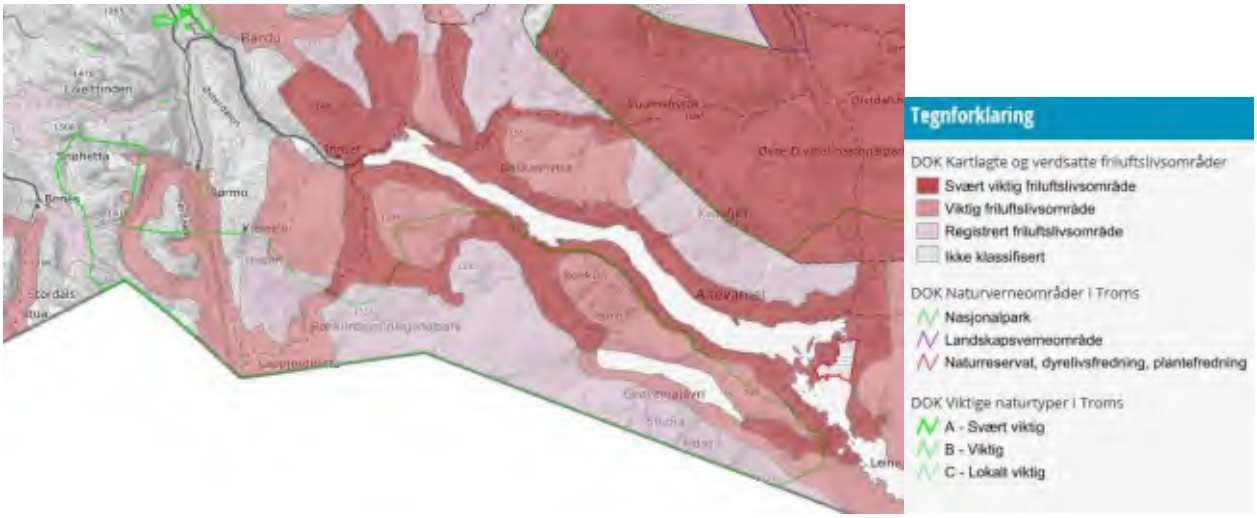
For landbruk og **motorferdsel**, se kapittel 4.7 om motorferdsel.

4.4 Friluftsliv, jakt og fiske

Forvaltningsmål – friluftsliv
Besøkende til Rohkunborri nasjonalpark skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Status

Det er gjennomført kartlegging av områdenes betydning for friluftsliv i Bardu kommune etter gradering. Bygninger som er åpne for allmennheten omhandles i kapittel 4.8 om anlegg og byggverk. Transport til hytter og gammer omtales under kap. 4.7 om motorferdsel.

Figur 19: Kartlagte og verdsatte friluftsområder, samt viktige naturtyper i Troms (Troms og Finnmark fylkeskommune).

I tilknytning til nasjonalparken er det områdene rundt Altevatnet, deler av Leina og Geavdnjajávri, samt Stordalen og Salvasskardet, som er de viktigste arealene for friluftsliv. Sørdalen, Budalen og Altevatnet er innfallsporter til nasjonalparken. For oversikt over tilrettelegging og informasjonspunkter, se kap. 4.4.4.

Vinterstid er Salvasskardet, Krokdalen, Stordalen og Bihppáš-Eartebeal mest brukt som ferdselsårer inn i verneområdet. Vinterruta til Nordkalottruta går gjennom Krokdalen mellom Lappjordhytta og Gaskashytta. Alternativt kan en følge Salvasskardet mellom Lappjordhytta og Altevasshytta. På strekningen Bihppáš-Eartebeal merkes dispensasjonstrasé for snøskuter, se kap. 4.4.2 og 4.7.

Sommerstid er Sørdalen, Salvasskardet og Røkskardet de mest brukte ferdselsårene inn i nasjonalparken. Sommerruta til Nordkalottruta går gjennom Salvasskardet mellom Lappjordhytta og Altevasshytta. Det er i tillegg merket sti fra Sørdalen til Lappjordhytta.

Miljødirektoratet krever i tillegg til forvaltningsplan også at det utarbeides besøksstrategi for større verneområder. Hensikten er *«å planlegge mer systematisk for hvordan man vil ta imot de besøkende på en god måte, og på en slik måte at det ikke går ut over naturverdiene»* (*Veileder til enkel besøksstrategi*, 2019). Strategien skal balansere

mellom ivaretakelse av vernet og tilrettelegging for besøk og bruk, der hensynet til ivaretakelse av naturverdiene veier tyngst.

Besøksstrategien for Rohkunborri nasjonalpark ligger som et vedlegg til denne forvaltningsplanen (vedlegg 9). I besøksstrategien står det nærmere om besøkstellinger og -undersøkelser. Det anslås at omkring 1.000 mennesker besøker nasjonalparken årlig. Områder for kanalisering av besøkende omtales også i besøksstrategien på bakgrunn av naturfaglig vurdering av sårbarhet.

4.4.1 Ferdsel

Rammer og regelverk for ferdsel

I formålsbestemmelsen presiseres det at *Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelser gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging,* jf. § 2 siste ledd.

Ferdsel, jf. verneforskriftens § 3 punkt 5:

5.1 Generelt om ferdsel
All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til natur, vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

5.2 Organisert ferdsel
Bestemmelsene i denne forskrift er ikke til hinder for organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.

Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplan.

5.3 Organisert bruk av hest og sykling
Sykling og organisert bruk av hest er tillatt på veier, samt traseer som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen

5.4 Regulering av ferdsel
Innenfor nærmere avgrensa deler av nasjonalparken kan Miljødirektoratet ved forskrift regulere eller forby ferdsel som kan skade naturmiljøet.

5.5 Omlegging av stier

Av hensyn til naturmiljøet og kulturminner kan forvaltningsmyndigheten legge om eller kreve fjernet merking av stier og løyper.

5.6 Generelle unntak for ferdsel

Reglene i punkt 5 gjelder ikke nødvendig ferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten

Definisjon av organisert ferdsel
Ferdsel betraktes som organisert når en person, organisasjon eller virksomhet har planlagt, koordinert eller arrangert en aktivitet for en gruppe deltakere, en aktivitet som er kunngjort/markedsført på forhånd, eller en aktivitet som gjentas. Dette omfatter blant annet utsetting av poster for topptrim, idrettsarrangement, større teltleirer over tid, organisert trening i store grupper og klatring i store grupper med fjellfører.

Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet

Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten (§ 3 pkt 5.2). Søknad sendes til nasjonalparkstyret og behandles av styret eller forvalter der styret har delegert myndighet. Se kapittel 6.1 for generelle retningslinjer for saksbehandling.

Store grupper til fots

Organisert turvirksomhet til fots er tillatt så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende. Forskriften fastslår at nærmere retningslinjer skal gis i forvaltningsplanen.

Organisert turvirksomhet til fots og på ski er tillatt uten søknad for grupper på inntil 12 personer. For grupper med størrelse fra 12 personer er organisert turvirksomhet søknadspliktig når overnatting i nasjonalparken skjer utenom hytte.

Organisert turvirksomhet til fots og på ski for grupper med størrelse fra 12 personer er tillatt uten søknad når:

1. Gruppa ikke overnatter i nasjonalparken.
2. Gruppa overnatter i hytte i nasjonalparken.
3. Gruppa er en skoleklasse i undervisningsøyemed.

Skriftlig søknad sendes nasjonalparkstyret.

Forsvaret er unntatt denne bestemmelsen, og militær ferdsel er søknadspliktig. Det kan innvilges tillatelse etter søknad for militære grupper på inntil 15 personer til fots eller på ski. Se kap. 4.11 for ytterligere retningslinjer for Forsvaret.

Ferdsel med hund

Ferdsel med hund er i utgangspunktet en del av friluftslivet og dermed en del av verneformålet. Ferdsel med hund foregår på mange måter til alle årstider. I verneområdene treffer en på gjeterhunder i reindrifta, turgåere med kløvhunder, jegere med jakthunder, profesjonelle reiseoperatører med mange trekkhunder, eller isfiskere med en hund eller to fremfor en pulk på tur innover fjellet.

Friluftsliv med hund er regulert på flere måter. I perioden 1. april til 20. august er det båndtvang, også i verneområdene. I den perioden skal alle hunder som ikke er i tjeneste være under kontroll av fører og holdes i bånd. Eksempel på hunder som er i tjeneste kan være ettersøkshunder, gjeterhunder, eller fuglehunder som brukes til innsamling av data (rypetaksering).

Ifølge reindriftsloven § 65 skal de som ferdes i område hvor rein beiter, plikter å vise hensyn og opptre med varsomhet slik at reinen ikke unødig uroes eller skremmes under beiting, flytting mv. Særlig hensyn skal vises i forbindelse med reinens brunsttid, kalving, merking, skilling og slakting.

Friluftsliv med hund kan by på flere utfordringer. På flere av Troms turlag sine hytter er det ikke tillatt å ta med hund inn i hytta av hensyn til allergikere. Turlaget har de siste årene begynt å legge til rette for opphold med hund på flere av sine hyttetun. På Lappjordhyttene er det anledning til å ta hund inn i gangen/vedskjåen i den minste hytta.

Ferdsel med hundespann i verneområdene er økende og skaper en del utfordringer. Enkelte hunder lager mye hundeglam ved fôring og oppstalling, eller ved påseling før kjøring. Hundeglam og uling vil kunne skade naturmiljøet ved at fugler og dyr trekker unna støykilden og ut av områdene de befinner seg i. Det er blant annet hevdet at uling og gjøing trolig vekker urinstinkter i reinsdyra, som blir forstyrret og trekker ut av dalgangene og opp i høyfjellet. I høyfjellet er forholdene for kalving dårligere enn i lavereliggende strøk.

Støyen fra hunder som lager mye lyd bærer langt i fjellet og kan virke forstyrrende på andre friluftsfolk som er i fjellet for å nyte «det stille rom». Å bringe med seg hunder som gjør eller uler i lange perioder av døgnet, er derfor nødvendigvis ikke forenelig med verneformålet og er en ferdselsform som i den sårbare perioden på våren kan skade naturmiljøet.

Definisjon av hundekjøring

Med hundekjøring forståes her ferdsel med hund der en person har med seg, trekkes av, går med, eller på annet vis kontrollerer mer enn to hunder, til fots, på ski eller på slede.

Både organisert og uorganisert hundekjøring regnes derfor som ferdselsformer som kan skade naturmiljøet, herunder det samiske naturgrunnlaget (reinens kalving).

Retningslinjer for forvaltningen

Organisert hundekjøring må søke særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Søknad sendes til nasjonalparkstyret. Ved behandling av søknader skal hensynet til det samiske naturgrunnlaget vektlegges i tråd med naturmangfoldlovens § 14.

Frem til 2026 har organisert hundekjøring fått innvilget flerårige tilltaelser for ferdsel med hundespann i nasjonalparken frem til 1. mai.

Klimaendringer fører til at reinen trekker oftere trekker tidligere inn på beite i nasjonalparken enn før. Talma sameby ønsker derfor at fristen for organisert hundekjøring i nasjonalparken flyttes frem til 15. april for å sikre det samiske naturgrunnlaget.

Nasjonalparkstyret øsnker å være føre var av hensyn både til reindrift og friluftsliv til fots/på ski og dermed være restriktive i antall tillatelser som blir gitt til organisert hundekjøring per år.

Nasjonalparkstyret setter følgende vilkår for organisert hundekjøring:

1. Inntil fem profesjonelle aktører kan få flerårig tillatelse til organisert hundekjøring på samme tidspunkt.
2. Flerårig tillatelse kan gis innenfor inenværende kommunestyreperiode.
3. Perioden tillatt for organisert kjøring med hundespann er hver vintersesong frem til 15. april.
4. For kjøring i april måned, plikter aktøren å ta kontakt med Talma sameby for å forsikre seg om at det ikke står rein på strekningen det skal kjøres på.
5. Hver aktør kan benytte inntil seks hundespann per tur med et maksimalt antall på 36 hunder.
6. På organiserte turer med hundespann tillates ikke overnatting i telt innenfor nasjonalparken.
7. Organisert hundekjøring tillates på strekningen Storbukta – Hávgavuopmi – Geavdnjajávri – Eartebealjávri – Bihppaš (uansett retning).

Uorganisert hundekjøring vurderes til ikke å ha skadepotensiale på naturmiljøet vinterstid før 1. mai.

Rundt 1. mai trekker tamrein fra Talma sameby over grensa til Norge langs Eartebealjávri, Geavdnjajávri og Stordalen mot Salvasskardet for å kalve. I tillegg har Gielas reinbeitedistrikt noe rein som kalver i området i nærheten av Bones. Det vurderes slik at hundekjøring potensielt kan skade naturmiljøet, herunder det samiske naturgrunnlaget, ved å forstyrre reinen i kalvingsområdene.

Inntil godkjent forvaltningsplan kom på plass, har det derfor vært nødvendig også for uorganisert hundekjøring å søke tillatelse fra forvaltningsmyndigheten for ferdsel etter 1. mai. I likhet med behandling av søknader om organisert hundekjøring, skal det samiske naturgrunnlaget vektlegges, i tillegg til at det skal vektlegges god dialog med Talma sameby og Gielas reinbeitedistrikt (vedtak av 20.3.2019).

Ved innvilget dispensasjon plikter søker å kontakte Talma sameby for kjøring øst for Sørdalen i henhold til telefonliste som legges ved svar på søknad fra forvalter. Det samme gjelder vest for Sørdalen, der søker må kontakte Gielas reinbeitedistrikt. Søker må forespørre om det er kalvende rein i området, og må innhente tillatelse fra samebyen/ reinbeitedistriktet for å kunne kjøre i verneområdet. En innvilget søknad om uorganisert hundekjøring etter 1. mai forutsetter muntlig eller skriftlig godkjenning fra Talma sameby eller Gielas reinbeitedistrikt, jf. telefonliste.

Uorganisert hundekjøring vil fortsatt være søknadspliktig etter 1. mai.

Tiltak hundekjøring

Informasjon om reindrift og hundekjøring innarbeides i plan for tilrettelegging. Det er satt opp skilt med informasjon om retningslinjer for ferdsel med hund på hundeparkeringa nedenfor demninga ved Altevatnet og ved nasjonalparkgrensa i Storbukta.

Organisert bruk av hest og sykling

Organisert bruk av hest og sykling er tillatt på veier, samt traseer som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen (§ 3 pkt 5.3).

Det finnes en vei i nasjonalparken; den gamle kjerrevegen i Sørdalen. Her er det tillatt med sykling og organisert bruk av hest frem til kjerrevegen går over til sti, ca. 1 km nord for Kjeleva (1,5 km innenfor nasjonalparkgrensa).

Figur 20: Tillatt trasé (inntegnet hel rød linje) for organisert bruk av hest og sykling. Fra Norgeskart, 2022.

Sykling

El-sykkel er i verneområder definert som motorkjøretøy og er ikke tillatt innenfor nasjonalparken.

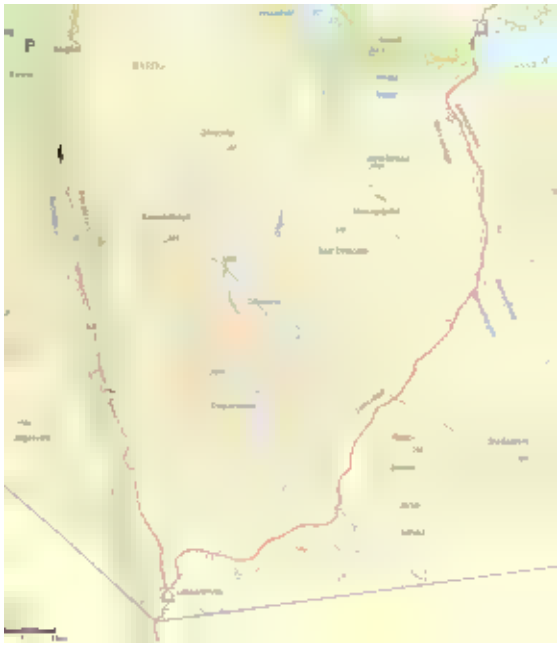
Sykling er tillatt på merka sti i nasjonalparken mellom Salvasskardet og Sørdalen.

Det er planlagt å merke en sti for sykling fra Bones til Hotell Hilton i Budalen. Inntil denne traséen er merket er det ikke tillatt å sykle her.

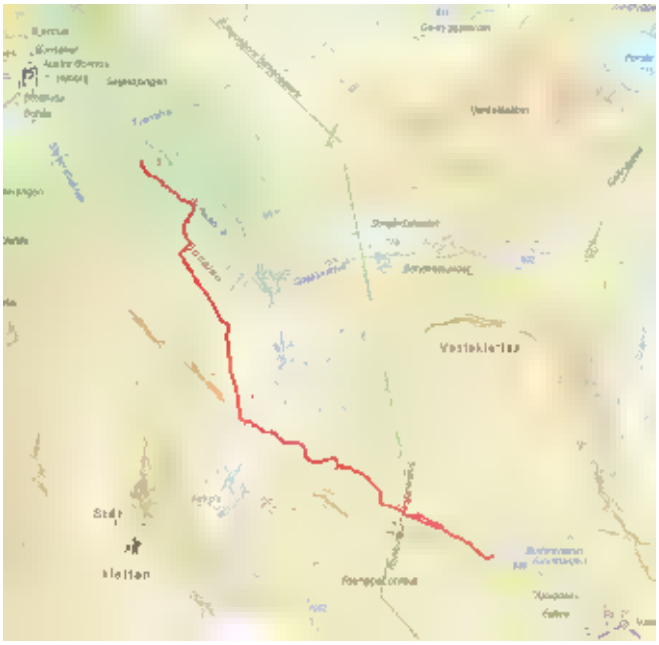
Sykling skal i likhet med all ferdsel foregå varsomt og ta hensyn til natur, vegetasjon, dyreliv og kulturminner, jf. forskriftens § 3 pkt 5.1.

Åpningen av gitte traseer for sykling skal evalueres ved revidering av forvaltningsplanen. Forvaltningsmyndigheten kan når som helst stenge gitte traseer for sykling av hensyn til naturverdiene.

Organisert sykling kan tillates på ovennevnte traseer for grupper på inntil 12 personer/sykler etter søknad. Av hensyn til det samiske naturgrunnlaget, herunder samling og merking av kalver, vil det ikke gis tillatelse til organiserte turer i kalvemerkingsperioden. Kalvemerking begynner vanligvis i begynnelsen av juli måned. Skriftlig søknad sendes nasjonalparkstyret.

Figur 21: Merket sti Sørdalen-Salvasskardet rødt, godkjent for sykling. Fra Naturbase, Norgeskart 2022.

Figur 22: Kjørespor Budalen i rødt, i planlagt godkjent for sykling. Fra 2022.

Retningslinjer for ferdsel i Rohkunborri nasjonalpark:

- All ferdsel skal foregå varsomt og ta hensyn til natur, vegetasjon, kulturminner og dyreliv.
- Unngå å forstyrre dyr og fugler, hold avstand.
- Du kan plukke bær, sopp og planter til eget bruk, men ikke planter som er rødlistet.
- Du kan plukke døde kvister til bål, men la større, døde trær være – de er viktige for nedbrytere.
- Vis hensyn til kulturminner, disse har en automatisk frednindssone på fem meter.
- Sporløs ferdsel – ta med deg eget og annet søppel som du finner på turen.

Hest

I følge forskriftens § 3 pkt 5.3 er organisert bruk av hest tillat på vei, samt traseer godkjent i forvaltningsplanen.

Det finnes som nevnt ovenfor en vei i nasjonalparken; den gamle kjerrevegen i Sørdalen. Her er det tillatt med organisert bruk av hest frem til ca. 1 km nord for Kjeleva der kjerrevegn går over til sti (1,5 km fra grensa, se figur 4.4.1.1).

Uorganisert bruk av hest er tillatt etter friluftslovens rammer, som sier at ride- eller kløvhest er tillatt på veg eller sti i utmark og over alt på fjellet, når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet (friluftsloven § 2).

Utover vegen i Sørdalen er det ikke tillatt med organisert bruk av hest i Rohkunborri nasjonalpark.

4.4.2 Jakt og fiske

I dette kapittelet beskrives regelverket og mulighetene til jakt og fiske i Rohkunborri nasjonalpark. Rohkunborri nasjonalpark ligger i sin helhet på statsgrunn.

3.1 *Vern av dyrelivet*

Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr på land og i vatn er forbudt.

3.2 *Bestemmelsen i pkt. 3.1 er ikke til hinder for:*

a. Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
b. Skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.

3.3 *Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:*

a. Utsetting av fisk fra lokale fiskestammer hvor dette er gjort tidligere.

Reindriftens rett til jakt og fiske

Reindriftsloven § 26. ***Jakt, fangst og fiske i det samiske reinbeiteområdet***

I det samiske reinbeiteområdet gir rett til å utøve reindrift rett til i forbindelse med lovlig utøvelse av reindrift å drive jakt, fangst og fiske i statsallmenning, i ikke særskilt matrikulert statseiendom og på Finnmarkseiendommens grunn innenfor det reinbeitedistrikt hvor reindriften foregår, på samme vilkår som gjelder for personer som er fast bosatt i den kommune, bygd eller grend hvor allmenningen, statseiendommen eller den aktuelle del av Finnmarkseiendommens grunn ligger. I statens matrikulerte skoger og høyfjellsstrekninger innenfor reinbeiteområde skal reindriftsutøvernes adgang til jakt, fangst og fiske være som den har vært fra gammelt av.

For jakt, fangst og fiske som drives etter bestemmelsene i denne paragraf, skal det ikke betales leie eller kortavgift.

Jakt

Elgjakt

Det er til sammen tre jaktfelt på statsgrunn som går inn i Rohkunborri nasjonalpark. I rekkefølgen som under: Bardu-Sørdalen, Bardu-Altevatn sør og Bardu-Leina. Under året 2022 var det tildelt tre dyr i Sørdalen og for Altevatn sør, mens det var tildelt fem dyr for jaktfelt Leina.

Figur 23: Jaktfelt storvilt på statsgrunn i Rohkunborri nasjonalpark sør for Altevatnet. Fra Statskog.

Motorferdsel i forbindelse med jakt omtales i kapittel 4.9.

Småviltjakt

Det blir jaktet på rype og hare i nasjonalparken. Jakt og fiske forvaltes av Statskog. For å kunne jakte må man ha betalt statlig jegeravgift og jaktkort. Rypejakten er delt inn i forskjellige forvaltningssoner som kan stenges dersom grunneier finner det nødvendig. Lenke til informasjon om rypejakt fra Statskog: https://www.statskog.no/rypeforvaltning

Figur 24: Delområder for rypejakt innenfor Rohkunborri nasjonalpark. Fra Statskog.

Fiske

Forvaltningsmål – ferskvannsmiljøer
Det skal ikke settes ut fremmede arter eller gjennomføres tiltak som endrer den naturlige sammensetningen av arter.

Opplag av båt i samsvar med forvaltningsplan omtales i § 3 pkt. 1.3 i) jf. § 5. Dette tas inn under kap 4.8 anlegg og byggverk.

Transport av båt og utstyr med snøskuter på snødekt mark i forbindelse med fiske på Geavdnjajávri omtales i kap. 4.7 om motorferdsel.

Forvaltningsmyndigheten kan ifølge § 3 punkt 3.3 gi tillatelse til:

a) Utsetting av fisk fra lokal fiskestamme hvor dette er gjort tidligere.

Retningslinjer for forvaltningen

I kartlegging som ble gjennomført for konsekvensutredningen fremgår det at det trolig ikke er satt ut fisk i noen vann. Dette er trolig feil. Det er satt ut fisk og trolig forsøkt satt ut fisk i flere vann i nasjonalparken. I hvilken grad man har lyktes kan variere fra vann til vann.

- Der det tidligere er forsøkt satt ut fisk, og man ikke har lyktes, skal det ikke settes ut fisk
- Det kan etter søknad om dispensasjon settes ut fisk i vann der bestanden har gått ut eller ikke lenger er levedyktig
- Kunnskapen skal før utsetting være god og det skal gjennomføres prøvefiske etter godkjent metode

Utsetting av fisk krever tillatelse også etter lov om laks og innlandsfiske. Søknad om utsetting av fisk sendes både nasjonalparkstyret og fylkeskommunen.

Fiskeløse vann er leveområder for krepsdyr. Krepsdyr er viktig føde for noen arter ender, slik som sjøorre, bergand, svartand og havelle. Bevaringen av fiskeløse vann er tatt med som bevaringsmål for nasjonalparken, se kap. 8, vedlegg 8.

4.4.3 Bålbrenning og plukking av bær, planter og sopp

Forvaltningsmål – gammel skog
Gammel urskogpreget bjørkeskog skal få utvikle seg naturlig. Vegetasjonsstruktur, artssammensetning og omfanget av død ved skal opprettholdes. Store døde trær, stående og liggende, skal bevares intakte. Utviklingen og nedbrytingen av disse skal være mest mulig naturstyrt.

Rammer og regelverk

Vern av plantelivet (§ 3 punkt 2.1)
Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot all skade og ødelegging. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.

Vernebestemmelsene er ikke til hinder for:

- Skånsom bruk av trevirke til bålbrenning (pkt 2.2 b)
- Plukking av bær og matsopp (pkt 2.2 c)
- Plukking av planter som er alminnelig forekommende på stedet til privat bruk (pkt 2.2 d)

All vegetasjon i nasjonalparken er i utgangspunktet fredet. Bestemmelsen om vern av plantelivet er ikke til hinder for bruk av tørre kvister til bål. Plukking av bær og sopp og plukking av vanlige planter til eget bruk er tillatt. Vanlige planter defineres som planter som ikke er rødlistet (se norsk rødliste på nett her), se også kapittel 2.4 om vegetasjon. I beskrivelsen av skånsom bruk ligger det at man skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturen.

Retningslinjer for forvaltningen – bålbrenning og plukking av bær, planter og sopp

a) Det er lov å plukke planter, bær og sopp som er alminnelig forekommende på stedet til privat bruk
b) Det er lov å skånsomt bruke trevirke til bålbrenning.
    a. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til hogst av bjørk til brensel til hytter, gammer og faste bålplasser i nasjonalparken (pkt 2.3), se retningslinjer i kap. 4.9.
    b. Til faste bålplasser i eller i tilknytning til nasjonalparken, oppsatt av nasjonalparkstyret, skal det kjøres ved i samarbeid med SNO og Fjelltjenesten.

4.4.4 Tilrettelegging

Forvaltningsmål – inngrep
Alle tekniske inngrep som kan påvirke landskapet eller bidra til å påvirke vannstand i innsjøer og tjern skal unngås.

Bildet til venstre fra parkering og innfallsport på Bones, til høyre fra rasteplass i Storbukta.

Forvaltningsmyndigheten kan ifølge § 3 pkt. 1.3 gi tillatelse til:

c) Bygging av bruer og legging av klopper

d) Oppsetting av skilt og merking av stier

Videre ifølge pkt. 4.2 istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

Bestemmelsen gir adgang til nødvendig vedlikehold av stier, løyper, skilt, bruer og lignende i tråd med forvaltningsplan. Vedlikehold innebærer nødvendig arbeid for at stier og infrastruktur skal kunne brukes på en forsvarlig måte.

I verneforskriftens § 3 pkt. 1.2 b) fremgår at vernet ikke er til hinder for: Vedlikehold av stier, løyper, skilt, bruer og lignende i henhold til forvaltningsplan.

Status

Status for allerede påbegynte og/eller fullførte tilretteleggingstiltak er listet opp i kapittel 5.3.1. Ytterligere tiltak er beskrevet i besøksstrategien for Rohkunborri nasjonalpark (vedlegg 9).

Nasjonalparkstyret har valgt å være en aktiv tilrettelegger for enkelt friluftsliv i verneområdet, blant annet med opparbeiding av vei, parkeringsplasser, toalett, rasteplasser med bord og benker, hengebruer, noe stiskjøtsel, samt informasjonspunkter.

Troms turlag har ansvar for merking av Nordkalottruta og stien i Sørdalen. Grunnet stort arbeidspress med merking andre steder i fylket har imidlertid SNO og nasjonalparkstyret bidratt til merking av disse stiene, samt stien i Isdalen som tidligere har vært merket av Bardu kommune.

Tiltak, plan/status for gjennomføring er beskrevet nærmere i tiltaksplanen (vedlegg 10). Tiltaksplanen er fireårig, men rulleres hvert år.

4.5 Reiseliv

Forvaltningsmål
Rohkunborri nasjonalpark skal kunne benyttes til bærekraftig og miljøtilpasset turisme innenfor rammen av verneformålet og verneforskriften. Besøkende skal kunne få flotte naturopplevelser uten at naturmiljøet blir unødig påvirket gjennom slitasje og forstyrrelser.

Status
Per i dag er det primært tre lokale reiselivsbedrifter som driver hundekjøring inn i nasjonalparken. Totalt er det ytterligere en håndfull bedrifter eller enkeltpersonforetak som har virksomhet som går inn i nasjonalparken eller der personer blir transportert frem til grensen. Bedriftene tilbyr hundekjøring, guidede fotturer, jaktguiding, fiskeguiding, båtutleie og transport ellers. Med unntak av hundekjøringen foregår det meste av aktiviteten på barmark i perioden juli til oktober.

Rammer og regelverk for reiseliv
Reiseliv nevnes ikke spesielt i forskriften for Rohkunborri nasjonalpark. Aktører som tilbyr organiserte turer og aktiviteter i nasjonalparken forholder seg til regelverket for ferdsel, se kapittel 4.4.1. Man skiller i forskriften på om en aktivitet er organisert eller ikke og om ferdselen kan skade naturmiljøet eller ikke.

Alle aktører som tilbyr organiserte turer og aktiviteter i nasjonalparken bør ta kontakt med nasjonalparkforvalter før oppstart, uavhengig av om turen/aktiviteten krever tillatelse fra nasjonalparkstyret eller ikke. Rohkunborri nasjonalparkstyre ønsker å komme i dialog med turoperatørene innenfor nasjonalparken for å informere om verneverdiene og eventuelt styre aktiviteten bort fra sårbare områder, samt at nasjonalparkstyret på denne måten får en viss samlet oversikt over hvor og i hvilket omfang de ulike aktivitetene foregår.

Retningslinjer for forvaltningen – reiseliv
- All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv, geologi og kulturminner
- Aktiviteten skal bære preg av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging
- Økt reiselivsaktivitet skal ikke medføre økning i motorferdselen i området
- All forurensning og forsøpling er forbudt. Avfall skal tas med ut av området.

- All ferdsel bør ta hensyn til reindriften. Ved planlagt aktivitet oppfordres det til å ta kontakt med berørte distrikt/sameby.
- Reiselivsaktører som ønsker å drive organisert ferdsel som kan skade naturmiljøet (se kapittel 4.4.1) skal søke forvaltningsmyndigheten om særskilt tillatelse. Eventuell tillatelse skal angi vilkår knyttet til ivaretakelse av verneformålet.
- For tiltak som gjelder bygninger og anlegg gjelder retningslinjene i kap. 4.8. Etableringer av nye reiselivsanlegg er ikke tillatt innenfor nasjonalparken.
- Ved tilrettelegging for ferdsel i nasjonalparken, skal forvaltningsmyndigheten søke å finne løsninger som også reiselivsnæringen kan benytte.

4.6 Uttak og bruk av geologiske forekomster

Status

Det er per i dag ingen uttak av mineralforekomster i eller i umiddelbar nærhet til verneområdet.

I konsekvensutredningen av naturmiljøet ble Norges geologiske undersøkelse (NGU) konsultert om mulighetene for funn av økonomisk interessante mineralske ressurser innenfor det aktuelle verneområdet. NGU hadde følgende kommentarer (Larsen et. Al., 2006 - vedlegg 6):

- I den østlige delen dekker nå den foreslåtte nasjonalparken betydelige områder som består av prekambriske bergarter, som er svært lite undersøkt.
- Det er kjent og registrert tre jern-titanium-vanadium-forekomster i en gabbro som krysser Leinavatn. En av registreringene ligger på vestsiden av Leinavatn, innenfor den foreslåtte grensa for nasjonalparken.
    - Den endelige grensa for nasjonalparken ble justert etter konsekvensutredningen, slik at den nevnte forekomsten på vestsiden av Leinavatn nå ligger utenfor nasjonalparkgrensa.
- På svensk side, noen kilometer lenger mot nordøst, finnes grønnsteiner av arkeisk alder. Denne typen bergarter er kjent for å ha stort potensiale for opptreden av mineralressurser som gull, nikkel og kobber. Imidlertid vet vi lite om hvorvidt disse bergartene også finnes på norsk side av grensa.

Figur 25: Mineralressurser – alle forekomster. Fra NGU (2020).

Forvaltningsmyndigheten kan ifølge §3 pkt. 1.3 gi tillatelse til:

k) Prøveboring og etablering av nødvendige luftesjakter i forbindelse med underjordisk drift av mineralforekomster med uttakssted utenfor verneområdet.

Retningslinjer til forvaltningen:

Det er på nåværende tidspunkt ikke nødvendig å utarbeide retningslinjer for forvaltningen i tilknytning til uttak av mineralressurser. Når forvaltningsplanen revideres skal dette på nytt evalueres.

4.7 Motorferdsel

Forvaltningsmål
Holde omfanget av motorisert ferdsel i nasjonalparken på et minimum og begrense denne til det strengt nødvendige av nyttekjøring/nyttetransport.

Generelle retningslinjer for forvaltningen der det skal søkes om dispensasjon for motorferdsel:

- I de tilfeller der det også er nødvendig å søke Bardu kommune om tillatelse til motorferdsel skal søker benytte elektronisk søknadsskjema på kommunens hjemmeside. Saksbehandler hos Bardu kommune videresender søknad til behandling i nasjonalparkstyret før behandling i kommunen.
  Strykes: ~~Ved søknad om motorferdsel ifm. isfiske på Geavdnjajávri behandler kommunen først søknaden etter motorferdselloven og forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag. I alle andre tilfeller der det kreves dispensasjon fra både nasjonalparkstyret og kommunen skal søknad først behandles etter verneforskriften av nasjonalparkstyret.~~

- Søknader om motorferdsel i nasjonalparken skal være skriftlige, og kjøreruten skal tegnes inn på kart. Behovet for og formålet med motorisert transport må gå fram av søknaden.

- Ved innvilgning av søknader om motorferdsel skal forvaltningsmyndigheten sette vilkår om antall turer, kjøretrasé og tidsrom. For reinbeitedistrikt kan det gis inntil fireårige tillatelser til bruk av barmarkskjøretøy og helikopter ut ifra reinbeitedistriktenes bruksregler og distriktsplan. Tillatelsene må inneholde presise beskrivelser av kjørebehov; både tidsrom, omfang, arealbruk og type kjøretøy. Faste traséer skal være kartfestet. Ved innvilgning av dispensasjonssøknader fra andre parter enn reindriften, skal søkerne bes om å kontakte berørte siidaer i forkant av kjøringen.

- Ved innvilgning av dispensasjon skal det opplyses om at mislighold kan føre til inndragning av dispensasjon, jf. nml § 67. Det kan settes restriksjoner knyttet til sårbare områder. Det skal brukes kjøretøy som er skånsom mot markoverflaten. Dokumentasjon på dispensasjonen skal medbringes i felt. Ordlyden i tillatelsen må være så presis at det er mulig for SNO å bruke den under oppsyn i felt.

- Eventuelle leiekjørere for reindriften må medbringe skriftlig dokumentasjon i felt. Dette gjelder all leiekjøring, også på snøskuter. Nasjonalparkforvaltningen må på forhånd ha skriftlig beskjed om navn på leiekjørere, tidspunkt for kjøringen og område som blir berørt.

- Bruk av barmarkskjøretøy skal holdes på et minimum, og det bør ikke tillates kjøring i nye områder. Helikopter er et alternativ til barmarkskjøretøy som bør benyttes hvis hensiktsmessig. I de enkelte tilfellene hvor transporten av varer kan foretas på vinterføre skal dette gjennomføres.

- Transport av personer samt transport av mat, proviant og utstyr i forbindelse med fjellturer tillates ikke.

- Motorferdsel ved militær operativ virksomhet eller ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- eller oppsynsvirksomhet, eller ved gjennomføring av skjøtsels- eller forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten er tillatt. Redningsøvelser kan tillates etter søknad, men skal i størst mulig grad legges utenom nasjonalparken.

4.7.1 Reindrift

6. Motorferdsel

6.1 Forbud mot motorferdsel

Motorferdsel til lands, til vanns og i lufta under 300 meter fra bakken er forbudt.

6.2 Bestemmelsen i pkt. 6.1 er ikke til hinder for:

b) Nødvendig bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med utøvelse av reindrift. Leiekjører for reineier eller reindriftsansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver for at kjøringen skal være lovlig.

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

g) Bruk av luftfartøy eller barmarkskjøretøy som er skånsomt mot terrenget i forbindelse med reindrift iht. godkjent driftsplan

i) Nødvendig bruk av helikopter eller barmarkskjøretøy som er skånsom mot terrenget, i forbindelse med reindrift for Talma sameby, i henhold til beslutning tatt av Talma sameby og forankret i forvaltningsplanen. Bestemmelsen gjelder bare for reindriftsutøvere knyttet til Talma sameby i Sverige.

For reindriften kan det gis flerårige tillatelser for bruk av terrenggående barmarkskjøretøy ut fra reinbeitedistriktets bruksregler og distriktsplan i henhold til reindriftsloven (for norske reindriftsutøvere) og egengodkjent plan for motorisert ferdsel forankret i forvaltningsplanen (for svenske reindriftsutøvere knyttet til Talma sameby).

Status

I utgangspunktet er all motorisert ferdsel på land, ferskvann og i lufta under 300 meter over bakken forbudt innenfor nasjonalparken. I henhold til forskriften er det åpnet opp for at en del motorferdsel i forbindelse med reindrift kan tillates. Den forvaltningsmessige utfordringen for nasjonalparken er å holde den motoriserte ferdselen på et minimumsnivå. Dette er viktig for å hindre markskader på vegetasjonen og forstyrrelse av dyreliv. Det er også viktig med tanke på allmennhetens muligheter til naturopplevelse uten unødig støy. Reindrifta har tillatelse til å kjøre med snøskuter på snødekt mark. Dette er en rettighet forbeholdt reindriftsutøvere kun ved utøvelse av reindrift. Eventuelle leiekjørere må medbringe skriftlig dokumentasjon på at de har leid oppdrag for reindriften og definerte arbeidsoppgaver.

Retningslinjer for forvaltningen

Verneforskriftens § 3 punkt 6.2 angir hvilke typer motorferdsel som kan tillates, og punkt 6.3 angir hvilken type motorferdsel som kan tillates etter søknad eller er hjemlet i egengodkjent plan for motorferdsel for Talma sameby jf. verneforskriften § 3 punkt 6.3, siste ledd

I verneforskriften skilles det mellom de norske reinbeitedistriktenes motorferdsel som skal være i henhold til distriktsplanene, og Talma sameby som skal utarbeide en egengodkjent plan for motorisert ferdsel.

For de norske reinbeitedistriktene kan det gis flerårige tillatelser for bruk av luftfartøy/ droner og av terrenggående barmarkskjøretøy i henhold til § 3 punkt 6.3 bokstav g., ut fra reinbeitedistriktets bruksregler og distriktsplan i henhold til reindriftsloven.

Bruk av luftfartøy/ droner, barmarkskjøring og bruk av helikopter må reinbeitedistriktene søke nasjonalparkstyret om tillatelse i tråd med forskriften. Det legges opp til en praksis med flerårige tillatelser for reinbeitedistriktene. Motorferdselen skal koordineres med og tas inn i distriktsplan jf. verneforskriften § 3 punkt 6.3 siste ledd. Selv om det er lite sannsynlig at all barmarkskjøring kan skje etter faste traséer, er hovedregelen at faste traséer skal benyttes der dette er mulig.

I forbindelse med kantgjeting og samling av flokken til kalvemerking og høstsamling vil noe av kjøringen nødvendigvis foregå utenfor faste traséer. Tillatelser til barmarkskjøring må likevel som et minimum angi hvilken periode/tidsrom det er behov for barmarkskjøring og angi kartfestede traseer og områder for samling og gjeting. Antall og type kjøretøy det er behov for å benytte i de forskjellige periodene skal angis.

Ifølge § 3. punkt 6.3 bokstav g., kan det gis tillatelse for bruk av luftfartøy i forbindelse med reindrift iht. godkjent driftsplan, også denne kan gis flerårig.

Dersom behovene til reindriften endrer seg innenfor perioden som tillatelsen gjelder for, plikter reindriften å melde fra til nasjonalparkstyret og å søke om ny tillatelse. En

dispensasjon til bruk av helikopter i forbindelse med norsk reindrift må inneholde vilkår om områdebruk, tidsbruk, antall landinger, arbeidsoppgaver m.m.

For Talmas motorferdsel med luftfartøy, helikopter og barmarkskjøretøy i verneområdet vises det til verneforskriftens § 3 punkt 6.3 bokstav i. og siste avsnitt. Der anfører s det tydelig at Talma selv skal beslutte en egengodkjent plan for motorisert ferdsel og at denne skal forankres i forvaltningsplanen. En målsetning med planen er at motorferdsel skal skje på en skånsom måte med forslag til tiltak for utbedring av sårbare områder som både vil gange naturmangfoldet og det samiske naturgrunnlaget iht. verneformålet. I og med at planen skal være egengodkjent og at den skal besluttes av samebyen, vil nasjonalparkstyret forankre den egengodkjente planen i forvaltningsplanen, gjennom å stadfeste denne når den foreligger, og på en slik måte sikre at forvaltningen av verneområdet er i samsvar med FNs erklæring om urfolks rettigheter, med spesielt henblikk på retten til selvbestemmelse. Planen skal inngå som et vedlegg til forvaltningsplanen når den er ferdig utarbeidet, og eventuelle endinger eller revideringer skal sendes nasjonalparkstyret fortløpende.

Merknad fra forvalter: Forvalter er kjent med nasjonalparkstyrets tolkning av forskriften slik det er beskrevet ovenfor. Forvalters faglige vurdering, basert på forskriften og retningslinjer fra Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet, er at svensk reindrift skal søke nasjonalparkstyret om tillatelse til bruk av helikopter, drone og barmarkskjøretøy på samme måte som norsk reindrift. Innholdet i Talma samebys egengodkjente plan bør være av en slik karakter at nasjonalparkstyret kan gi en tilsvarende tillatelse.

Tiltak reindrift - motorferdsel

Kartlegge kjørespor på barmark fra flybilder og ved måling av dybde i terrenget, se bevaringsmål i kap. 3.2.

4.7.2 Landbruk

I landbruket om kjøring for henting av syke og skadde dyr samt gjerding.

§ 3 punkt 6. Motorferdsel

Etter punkt 6.2 er bestemmelsen i 6.1 d) ikke til hinder for:

d) Motorferdsel for transport av syke/skadde bufe i medhold av lov om dyrevern. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot overflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring

Etter punkt 6.3 kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til:

b) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med husdyrhold

h) Bruk av lett terrenggående motorkjøretøy på barmark i forbindelse med oppsetting av gjerder for husdyr

Retningslinjer for forvaltningen

Det skal søkes skriftlig til nasjonalparkstyret både om bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med husdyrhold og for bruk av lett terrenggående motorkjøretøy på barmark i forbindelse med oppsetting av gjerder for husdyr.

Søknaden må minimum inneholde følgende:

- Innenfor hvilken periode/årstid det er behov for kjøring
- Datofestet varighet, eksempelvis 1. september til 30. september.
- Geografisk område. Kartfesting av traséer.
- Antall og type kjøretøy det er behov for å benytte.

4.7.3 Elgjakt

Etter § 3 pkt. 6.3 f) kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til:

Bruk av lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget eller luftfartøy for uttransport av felt elg.

Retningslinjer for forvaltningen

Verneforskriftens § 3 punkt 6.3 angir hvilken type motorferdsel som kan tillates etter søknad.

For § 3 punkt 6.3 bokstav f., kan det søkes i forkant av elgjakt for uttransport av felt elg ved bruk av terrengkjøretøy eller helikopter. Innvilget dispensasjon kan ikke benyttes før elg er felt.

I forbindelse med elgjakt kan det innvilges dispensasjon til uttransport av skutt elg. Søknad om dette kan omsøkes etter de generelle bestemmelsene jf kap. 4.7. Det skilles ikke mellom atv oppsatt med belter og jernhest.

Dersom det skal anvendes atv på hjul må det søkes om dette spesielt.

Nasjonalparkstyret har med hjemmel i verneforskriftens § 4 (jfr. nml § 48) innvilget dispensasjoner til bruk av atv på hjul langs den gamle kjerrevegen i Sørdalen til uttransport av felt elg (se figur 20, s. 48).

Verneforskriftens § 3 punkt 6.3 angir hvilken type motorferdsel som kan tillates etter søknad. For bokstav b. skal det ved behandling av søknad utvises skjønn i forbindelse med husdyrhold.

4.7.4 Transport til hytter og gammer mm.

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

c) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med vedhogst etter pkt. 2.3

d) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av varer og utstyr til hytter og gammer.

e) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, anlegg og innretninger.

k) Bruk av luftfartøy og beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med drift og vedlikehold av hydrologiske målestasjoner.

Turlagshyttene

Troms turlag har et ubetjent hyttetun med to hytter innenfor verneområdet – Lappjordhyttene. Disse er tilgjengelig med DNT-nøkkel og ligger som stoppested for Nordkalottruta. Det er til sammen 14 sengeplasser fordelt på to hytter.

Bardu Jeger- og fiskeforening

BJFF har ei hytte med tilhørende naust innenfor verneområdet, ved Eartebealjávri/Geavdnjajávri. Denne kan leies av foreningens medlemmer.

Private hytter

Det er to private hytter innenfor verneområdet i Sørdalen. Den ene hytta ligger ved foten av Stággonjunni og skal være åpen for allmenheten unntatt i perioden 10. september til 15. mars. Den andre hytta ligger ved Kjelelva og er i privat bruk.

Reindriftshytter

Talma sameby har i dag fire reindriftshytter innenfor verneområdet: ved Jordbrudalen/Stordalen, i Røkskardet, i Svenskdalen/Vággi på sørsiden av Geavdnjajávri, og sør for Eartebealjávri. Talma sameby har en større boplass ligger like utenfor nasjonalparkgrensa i Lairevággi i Salvasskardet.

Gielas har ei reindriftshytte ved Čunovaggi, på riksgrensen.

Kart over bygg finnes i vedlegg 2.

Retningslinjer for forvaltningen

Verneforskriftens § 3 punkt 6.3 angir hvilken type motorferdsel som kan tillates etter søknad.

For § 3 punkt 6.3 bokstav d. og e. skal tidligere vedtak legges til grunn jf vedtak i sak ST 18/21 og ST 18/20. For de to private hyttene kan det gis tillatelse til kjøring med snøskuter for inntil 20 turer per år fra 1. januar til 1. mai. Innvilget dispensasjon gjelder for fire år. For de to foreningshyttene kan det gis tillatelse til kjøring med snøskuter for inntil 5 turer i året med to skutere per tur, i perioden 15. februar til og med 1. mai-helga. Innvilget dispensasjon gjelder for fire år. Formålet kan være nødvendig transport av gass, ved og annet nødvendig utstyr og materialer til hytte/ naust, og med vilkår om oppdatert kjørebok for hver tur. Det kan også innvilges bruk av helikopter til samme formål inntil 1 gang per år for foreningshyttene.

Merknad fra forvalter: Forvalter er kjent med nasjonalparkstyrets tolkning av forskriften slik det er beskrevet ovenfor. Forvalters faglige vurdering, basert på forskriften og retningslinjer fra Miljødirektoratet, samt ordlyden i kongelig resolusjon, er at skjønnsrommet for bruk av snøskuter til transport til hytter ligger innenfor 0-6 turer per år. Dette er i tråd med Miljødirektoratets mål om enhetlig og helhetlig forvaltning av nasjonalparkene i Norge.

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til transport av ved, materialer og utstyr til hytter og gammer i nasjonalparken. Det kan innvilges tillatelser med varighet inntil fire år. For transport i forbindelse med vedhogst, se kap. 4.9.

Snøskuter

Ved søknad om transport av varer o.l. med snøskuter, sendes søknad til Bardu kommune via elektronisk søknadsskjema på deres hjemmeside. Kommunen videresender søknad til nasjonalparkstyret.

I henhold til etablert praksis i Rohkunborri nasjonalpark, jf. vedtak i sak 18/21 den 18.11.2021, kan det gis tillatelse til frakt av utstyr og varer med snøskuter til hytte med inntil 20 turer per sesong.

Utover dette kan det gis dispensasjon til bruk av snøskuter eller luftfartøy i akutte tilfeller, for eksempel ved skade på bygning. Slik dispensasjon kan gis etter verneforskriftens § 3 pkt. 6.3 e).

Helikopter

Ved søknad om transport av varer o.l. med helikopter (uavhengig om det kreves landing eller dropp) sendes søknad til Bardu kommune via elektronisk søknadsskjema på deres hjemmeside. Kommunen videresender søknad til nasjonalparkstyret.

ATV

Forskriften har ingen spesifisert hjemmel til bruk av atv til transport til hytter. Nasjonalparkstyret har innvilget dispensasjon etter forskriftens § 4, jf. nml § 48 til bruk av atv til transport av varer, gods og utstyr til privat hytte ved Kjelelva etter den gamle kjerrevegen i Sørdalen. Hytta ved Kjelelva er den eneste hytta i nasjonalparken aktuell for bruk av atv med formål om transport av varer og utstyr.

Nasjonalparkstyret angir følgende retningslinjer for behandling av søknader om bruk av atv til transport til hytta ved Kjelelva:

1. Det skal søkes til nasjonalparkstyret og kommunen
2. Nasjonalparkstyret kan i tråd med nasjonal praksis i nasjonalparker innvilge inntil fem turer med atv per år på barmark til transport av varer, gods og utstyr til hytta ved Kjelelva
3. Nasjonalparkstyret kan gi flerårig tillatelse med varighet inntil fire år innenfor inneværende kommunestyreperiode
4. Trasé er langs den gamle kjerrevegen inntil denne slutter nord for Kjelelva, deretter videre langs dalbunnen.

4.7.5 Fiske

Forskriftens § 3 pkt. 6.3 j) åpner for at man kan gi dispensasjon bruk av beltekjøretøy på snødekt mark for nødvendig transport av båt og utstyr i forbindelse med fiske på Geavdnjajávri. Transporten skal skje etter bestemte traséer i henhold til forvaltningsplanen.

Retningslinjer for forvaltningen

Dispensasjon etter gjeldende punkt i forskrift deles inn i to forskjellige typer. Ordningen evalueres når planen rulleres. Det gis retningslinjer for hver enkelt:

~~1. Dispensasjon for personer som hjemles i forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag § 5 bokstav b)~~
   - ~~Det kan innvilges inntil en tur per år mot legeerklæring som dokumenterer varig funksjonshemming som ikke er relatert til alderdom.~~
   - ~~Dispensasjon forutsetter en innvilget dispensasjon fra kommunen som er myndighet etter gjeldende lovverk.~~
   - ~~Traséen som skal anvendes fremgår av kart.~~
   - ~~Det kan innvilges dispensasjon med inn til fire års varighet.~~

- ~~Dispensasjonen gis til den som har attest og vedkommende må selv være med men trenger ikke kjøre. For øvrig kan personer og gods tas med etter kapasitet.~~
- ~~Det kan gis dispensasjon fram til stoppskilt eller Bardu jeger- og fiskeforenings hytte ved Geavdnjajávri.~~

Merknad 9/9/26: etter vurdering av nasjonalparkstyret strykes punkt 1. Før nasjonalparken ble opprettet var praksis at alle over 70 år kunne søk om to turer med snøskuter for å komme seg til Eartebeal på isfiske. I verneprosessen kom man fram til kriteriene i punkt 1 over for å hjemle dispensasjonene i nasjonal forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagt vassdrag. Etter opprettelsen av rekreasjonsløype for snøskuter på Leina er det ikke lenger behov for å tillate motorferdsel med snøskuter der formålet er isfiske, innenfor nasjonalparken. Nasjonalparkstyret ønsker at motorferdsel med formål isfiske skal foregå utenfor nasjonalparken av hensyn til annet friluftsliv og reindrift.

2. ~~Dispensasjon for nødvendig transport av gods og utstyr til båtopplag ved Røkskardet. For § 3 punkt 6.3 bokstav j., kan det gis tillatelse til kjøring med snøskuter for en tur per år, i perioden 15. februar til og med 1. mai-helga ved transport eller reparasjon av båt ved/ til båtopplag ved Geavdnjajavri. En eventuell dispensasjon gjelder for en angitt periode grunnet værforbehold. Transporten tur/ retur må gjennomføres i løpet av tre dager jf tidligere vedtak i sak ST 14/19, og oppdatert kjørebok skal medbringes.~~
    - ~~De som har kontraktfestet båtplass med Statskog kan innvilges dispensasjon.~~
    - ~~Behovet må omfatte transport av gods for tungt til å kunne bære. Eksempelvis båt, motor, materialer til kasse mm.~~
    - ~~Transportbehovet skal beskrives til eksempelvis: båt, påhengsmotor el.~~
    - ~~For transport av båt kan det gis dispensasjon for to snøskutere. Ellers gis det kun dispensasjon for en snøskuter.~~

Merknad 9/9/26: punkt 2 strykes og erstattes av punkt 3 under:

3. Dispensasjon for nødvendig transport av gods og utstyr til båtopplag ved Røkskardet. For § 3 punkt 6.3 bokstav j., kan det gis tillatelse til kjøring med snøskuter for én tur hvert annet år, i perioden 15. februar til og med 1. mai-helga ved transport eller reparasjon av båt ved/ til båtopplag ved Geavdnjajavri. En eventuell dispensasjon gjelder for en angitt periode grunnet værforbehold. Transporten tur/ retur må gjennomføres i løpet av tre dager jf. tidligere vedtak i sak ST 14/19, og oppdatert kjørebok skal medbringes.
    - De som har kontraktfestet båtplass med Statskog kan innvilges dispensasjon.
    - Båtplass med partall kan få dispensasjon i partallsår, båtplass med oddetall kan få dispensasjon i oddetallsår.
    - Behovet må omfatte transport av gods for tungt til å kunne bære. Eksempelvis båt, motor, materialer til kasse mm.
    - Transportbehovet skal beskrives til eksempelvis: båt, påhengsmotor el.l.
    - For transport av båt kan det gis dispensasjon for to snøskutere. Ellers gis det kun dispensasjon for én snøskuter.

Dispensasjonstraséen merkes årlig. Se kap. 4.8 for detaljer vedrørende merking.

Regler for opplag av båt fremgår av kap. 4.8 anlegg og byggverk.

4.8 Støy

§ 3 pkt 7.2 *Støy*

Unødvendig støy er forbudt. Bruk av motordrevet modellfly er forbudt.

Naturmangfoldloven

§ 48. *(dispensasjon fra vernevedtak)*

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

….

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

Retningslinjer for forvaltningen

Verneforskriften slår fast at unødvendig støy er forbudt. Bruk av motordrevet modellfly (drone) er forbudt.

4.8.1 Droner

Søknad om tillatelse til bruk av droner behandles av nasjonalparkstyret etter naturmangfoldlovens § 48. Skriftlig søknad om tillatelse til bruk av droner sendes nasjonalparkstyret. Dispensasjon til bruk av drone skal avgrenses til tiltak av stor allmenn interesse eller tiltak som har konkret nytteverdi.

Tiltak av stor allmenn interesse kan være produksjon av film der en når et stort antall seere. Det innvilges ikke dispensasjoner til bruk av drone for filming til privat bruk. Bruk av drone med stor nytteverdi kan være i forbindelse med landbruk, redningsoppdrag (og -øvelser), forskning og lignende. Omfanget av bruken må vurderes opp mot den samlede belastning for fugle- og dyreliv. I perioder av året vil det være vanskelig å få dispensasjon til bruk av drone. Dette gjelder særlig i hekke- og yngletiden, men også under myting og vår- og høsttrekk. Reinbeitedistriktenes bruk av drone er søknadspliktig og beskrives i avsnitt 4.7.1., og Talma sin bruk av drone beskrives i egengodkjent plan for motorferdsel.

4.8.2 Motordrevne isbor

Kongelig resolusjon henviser til arbeidet med forvaltningsplan for vurdering av om motordrevne isbor skal være tillatt i nasjonalparken.

Forvaltningsmyndigheten vurderer at isbor drevet med bensinmotor skaper unødvendig støy og er derfor ikke tillatt å bruke i nasjonalparken.

Nyere batteridrevne isbor som drives av drill/skrumaskin støyer vesentlig mindre og er derfor tillatt å bruke i nasjonalparken.

Ved revisjon av forvaltningsplanen skal ordningen vurderes på nytt.

4.9 Anlegg og byggverk

Forvaltningsmål – bygg
Oppføring av nye bygninger og andre tekniske anlegg og innretninger skal i størst mulig grad unngås. Rohkunborri nasjonalpark skal forvaltes slik at eksisterende bygninger kan benyttes som i dag.

§ 3 pkt 1.2 *Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:*

a) Vedlikehold av bygninger, reingjerder og andre anlegg som ikke fører til bruksendring. Vedlikehold skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet. Vedlikehold omfatter ikke ombygging eller utvidelse.

1.3 *Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:*

a) Ombygging og mindre utvidelse av bygninger.
b) Gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
e) Ombygging og oppsetting av nye gjerder.
f) Oppføring av bygninger og anlegg som er nødvendig for utøvelse av reindrift.
g) Bruksendring av eksisterende bygninger.
h) Riving av gamle bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk.
j) Utbedring av eksisterende kjørespor i samsvar med retningslinjer fastsatt i forvaltningsplanen, jf. § 5.

Ombygging, utvidelse og nybygg skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet.

Retningslinjer til forvaltningen

Det *kan* gis dispensasjon til ombygging og mindre utvidelser av eksisterende bygninger etter søknad. Etablert praksis for utvidelse av bygninger i nasjonalparker/ større verneområder er inntil 30 %, men ikke over 10 m^2.

Gjenoppføring av bygg og innretninger som ødelegges som følge av naturskade kan gjennomføres etter dispensasjon.

Ombygging og oppsetting av gjerder kan gjennomføres etter innvilget søknad om dispensasjon.

Det skal søkes før oppføring av bygninger og anlegg nødvendig i reindrift. Oppføring forutsetter innvilget dispensasjon fra sektormyndigheter.

Ved søknad vedrørende bygg og anlegg for reindriften i nasjonalparken skal det sendes skriftlig søknad til Statsforvalteren i Troms og Finnmark. Statsforvalteren videresender søknaden på høring til Bardu kommune og nasjonalparkstyret.

Søknad om tilbakeføring av bygg av kulturhistorisk verdi til verneområdet kan innvilges etter plan- og bygningslovens bestemmelser.

Merknad fra forvalter: Forvalter går ut ifra at nasjonalparkstyret her sikter til Lappefogdhytta som sto på hyttehaugen i Havgávuopmi. Denne hytta ble fjernet i god tid før opprettelsen av nasjonalparken. Forvalters vurdering er at det ikke finnes hjemmel i verneforskriften til å flytte tilbake Lappefogdhytta, og at dette heller ikke vil bidra til å oppfylle formålet med vernet. Havgávuopmi/Stordalen har i flere tiår blitt brukt til friluftsliv med telt. Det er ca. 7 km fra Storbukta til Hávgajávri, med slak stigning. Området er trolig det mest brukte området i nasjonalparken til friluftsliv på vårvinteren (mars-mai). Ei hytte i Hávgavuopmi/Stordalen vil medføre økt ferdsel og økt snøskutertrafikk ifm. transport av ved. Området er nært nok gapahuk utenfor nasjonalparkgrensen i Storbukta til ei hytte ikke er nødvendig av sikkerhetshensyn.

Landbruk

I landbruket vedrørende oppføring av gjerder kan nasjonalparkstyret etter søknad gi tillatelse til:

e) Ombygging og oppsetting av nye gjerder.

Det skal søkes før oppføring av anlegg nødvendig for landbruk. Oppføring forutsetter innvilget dispensasjon fra sektormyndigheter. Skriftlig søknad sendes til Bardu kommune. Kommunen videresender søknad til nasjonalparkstyret for behandling.

Fiske

Stikking av dispensasjonstrasé

Merking av dispensasjonstrasé over Bihppáš gjennomføres årlig med stikker som settes i snøen. Dette for å kanalisere ferdselen til et fast spor og for å ivareta sikkerheten i et værutsatt område.

Verneforskriftens § 3 pkt. 1.2 b) sier at vernet mot inngrep ikke er til hinder for vedlikehold av eksisterende stier, skiløyper, skilt, bruer og liknende i samsvar med forvaltningsplan.

Figur 26: Dispensasjonstrasé fra Ostu over Bihppáš.

Retningslinjer for forvaltningen

- Stikking av traséen skal utføres av SNO og/eller Bardu motorferdselsforening i tråd med kart innenfor grensen til stoppunkt ved Eartebealjávri.
- Traséen skal stikkes innen 15. mars som er åpningsdato for praksis med dispensasjonskjøring.
- Stikkene tas ned etter 1. mai fortrinnsvis i løpet av påfølgende uke, eller tidligere når forholdene tilsier at det er nødvendig å stenge traseen for sesongen.
- Det skal søkes om dispensasjon for tiltaket.
- Det kan innvilges dispensasjon for inntil fire år om gangen.

Opplag av båt

Ved Geavdnjajávri har det lenge vært plass for opplag av båter primært fordelt på to steder lokalitet i øst ved naust og i vest. I Statskogs *Friluftsplan for Altevassområdet* (2000) var det en målsetting om ikke å øke antallet av private båter ved Geavdnjajávri. I dag er det stasjonert ca. 40 båter ved vannet.

Det er behov for opprydding og tiltak for å få system i båtopplaget. Dette omtales som tiltak i **kap. 5.3 tilrettelegging og informasjon**.

Forvaltningsmyndigheten kan etter § 3 pkt. 1.3 i) tillate opplag av båt i samsvar med retningslinjer fastsatt i forvaltningsplanen, jf. § 5.

Bilde fra båtopplag i vest (foto: nasjonalparkstyret).

Retningslinjer for forvaltningen

Båtopplaget ved Geavdnjajávri

Båtopplaget ved Geavdnjajávri har 40 aktive plasser primært fordelt på to områder ved Røkskardet (øst og vest). I tillegg ligger det båt ved Bardu jeger- og fiskeforening sin hytte.

Videre fremgår det at båtbruken tjener to formål: Transport og utøvelse av fiske. På Geavdnjajávri er begge formål viktige og gjennomsnittlig båtstørrelse er i dag 14 ft med 6 Hk motor. Fra Statskogs plan for området fremkommer de tre viktigste utfordringene:

- Ikke øke antallet av private båter på Leinavatn og Geavdnjajávri.
- Begrense motorstørrelsen til 10 hk på Leinavatn og Geavdnjajávri.

§ 3 pkt 1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

a) Vedlikehold av bygninger, reingjerder og andre anlegg som ikke fører til bruksendring. Vedlikehold skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet. Vedlikehold omfatter ikke ombygging eller utvidelse.

b) Vedlikehold av eksisterende stier, skiløyper, skilt, bruer og liknende i samsvar med forvaltningsplan.

Retningslinjer for forvaltningen

Stiene kan ryddes lett med øks, saks eller håndsag slik at det går greit å ta seg fram også med storsekk på ryggen.

§ 3 pkt 1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

i) Opplag av båt i samsvar med retningslinjer fastsatt i forvaltningsplanen, jf. § 5.

Retningslinjer for forvaltningen

Utstyrskasser som ikke er innenfor normen av punkt 1.3 i) skal ikke vedlikeholdes men primært byttes ut med nye. Det skal derfor som hovedregel ikke gis dispensasjon til reparasjon av kasse, men utskiftning.

Antall

Det er i dag ingen etterspørsel av nye båtplasser ved Geavdnjajávri. Innsjøen tåler mer fiske. I tråd med Bardu kommunes planer opprettholdes derfor 60 som øvre antall båtplasser fordelt på øst og vest. Nye plasser skal opprettes ved vestre båtopplag på grunn av bedre grunnforhold for landing og utsetting av båt enn i øst. 10 av de 60 plassene forbeholdes utleievirksomhet for å sikre allmennheten tilgang. Utleiebåtene administreres av foretak som driver med ette. De øvrige 50 båtplassene kan fordeles til private.

Nasjonalparkstyret og Statskog gjennomførte i 2018 en felles innsats for å rydde opp i båtopplaget. Antall, eierskap og tilstand til båter ble kartlagt og søppel ryddet og fløyet ut med helikopter. Eiere er pålagt å merke båtplasser slik at de er fysisk synlig sommer, og med gps-posisjoner for vinter. Statskog følger opp arbeidet i 2020 gjennom kontroll av merking av båtplassene.

Overføring av båtplass
Båtplasser fordeles i fremtiden etter ventelisteprinsippet. Dersom det er flere som ønsker båtplass enn det er plasser tilgjengelig settes man på venteliste. Dersom noen sier opp plassen tilbys denne til personen som er øverst på lista.

Båter

Båtene skal være i brukbar stand. Båter som får større skader skal tas ned for reparasjon eller destruering etter trasé jfr. pkt 6.3 j). Mindre reparasjoner med bruk av polyester, herder og glassfiberduk eller matte kan gjennomføres på stedet så fremt det ikke medfører fare for forurensning jf. §3 pkt. 7. Med mindre reparasjoner menes bruk av polyester tilsvarende inntil 500 gram med dertilhørende duk/matte og herder.

Utstyrskasser

Det kan gis dispensasjon til transport av materialer til utstyrskasse. Det er imidlertid naturlig at hovedregelen blir at gamle kasser byttes ut med nye i tråd med gitte mål i størrelsen 70*70*150 cm (høyde*bredde*lengde). Nye kasser, og gamle kasser som males om, skal males med jordfarger i brunt og grønt og plasseres under båten.

Ettersyn

Båtplassene ettersees av Statskog SF årlig. Eventuelle anmerkninger sendes leietaker samme år.

Motorferdsel § 3 pkt. 6.

6.1 *Forbud mot motorferdsel*

Motorferdsel til lands, til vanns og i lufta under 300 meter fra bakken er forbudt.

6.2 *Bestemmelsen i 6.1 er ikke til hinder for:*

c) Bruk av båt med t.o.m. 10 Hk motor på Geavdnjajávri i forbindelse med fiske.

6.3 *Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:*

e) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, anlegg og innretninger.

Se pkt. 1.3 i).

j) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark for nødvendig transport av båt og utstyr i forbindelse med fiske på Geavdnjajvri. Transporten skal skje etter bestemte traseer i henhold til forvaltningsplanen.

Til båtopplag

Det kan gis dispensasjon for transport av motor, utstyrskasse og båt til opplagringsplassen på vinterføre. Mindre enheter som garn og annet materiell skal bæres. Det kan gis dispensasjon for to snøskutere ved transport av båt. Øvrige formål dekkes med én snøskuter. Dispensasjoner til dette formålet gis en varighet på inntil tre dager.

Det sees som naturlig at man kan få innvilget en slik dispensasjon hvert annet år. Ved behov utover dette kan det søkes spesielt.

Dispensasjonstrasé til båtopplagene følger dispensasjonstrasé til Eartebealjávri over Bihppáš, deretter langs iskanten til båtopplagene.

Figur 27: Dispensasjonstrasé for snøskuter til båtopplagene.

4.10 Uttak av trevirke til brensel og annet

Forvaltningsmål – gammel skog
Gammel urskogpreget bjørkeskog skal få utvikle seg naturlig. Vegetasjonsstruktur, artssammensetning og omfanget av død ved skal opprettholdes. Store døde trær, stående og liggende, skal bevares intakte. Utviklingen og nedbrytingen av disse skal være mest mulig naturstyrt.

Rammer og regelverk

§ 3 punkt 2.3 *Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:*

Hogst av bjørk til brensel til hytter, gammer og faste bålplasser i nasjonalparken.

§ 3 punkt 6.3 *Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:*

c) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med vedhogst etter pkt. 2.3

d) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av varer og utstyr til hytter og gammer.

Retningslinjer for forvaltningen

Nasjonalparkstyret kan gi tillatelse til hogst av bjørk til brensel til hytter, gammer og faste bålplasser i nasjonalparken etter søknad. Søknad om hogst sendes grunneier Statskog med kopi til nasjonalparkstyret. Det er Statskog som anviser plass for hogst i samråd med nasjonalparkforvalter. Når anvist plass for hogst foreligger skal søker om nødvendig sende søknad om motorferdsel i forbindelse med hogst etter forskriftens § 3 pkt. 6.3 til Bardu kommune via elektronisk søknadsskjema på deres hjemmeside. Bardu kommune videresender søknaden om motorferdsel til nasjonalparkstyret. Forvaltningsmyndigheten behandler søknad etter forskriften. Tillatelser til hogst og tilhørende motorferdsel kan innvilges for en periode på inntil fire år. Hogsten skal følge Statskogs retningslinjer for host (vedlegg 7).

Verneforskriftens § 3 punkt 6.3 angir hvilken type motorferdsel som kan tillates etter søknad.

For bokstav c. skal det ved behandling av søknad utvises skjønn i forbindelse med behov for vedhogst.

4.11 Kulturminner

Forvaltningsmål – kulturminner
Rohkunborri nasjonalpark skal forvaltes på en slik måte at kulturminnene i verneområdet tas vare på.

Status

For oversikt over kjente kulturminner i verneområdet, se kapittel 2.6. De kulturminnene som er fredet er i hovedsak forhistoriske kulturminner og samiske kulturminner som er automatisk fredet.

Det er gjennomført supplerende kartlegginger av kulturminner i de senere år på oppdrag fra nasjonalparkstyret, men det er fortsatt behov for ytterligere kartlegging av kulturminner, særlig i nærhet til ferdselsårer i verneområdet.

Rammer og regelverk

Etter kulturminneloven er enkelte kulturminner automatisk fredet.

§ 4 *Automatisk fredete kulturminner*

Følgende kulturminner fra oldtid og middelalder (inntil år 1537) er fredet:

a) Boplasser, huler, hellere med spor etter folk som har holdt til eller arbeidet der, hus- eller kirketufter, kirker, hus og byggverk av alle slag, og rester eller deler av dem, gårdshauger, gårds- og tunanlegg og bebyggelseskonsentrasjoner som stapelplasser og markedsplasser, byanlegg og liknende eller rester av dem.
c) Spor etter åkerbruk av alle slag, som rydningsrøyser, veiter og pløyespor, gjerder og innhegninger og jakt-, fiske- og fangstinnretninger.
f) Tingsteder, kultplasser, varp, brønner, kilder og andre steder som arkeologiske funn, tradisjon, tro, sagn eller skikk knytter seg til.
h) Bautasteiner, kors og andre slike innretninger.
i) Steinsetninger, steinlegninger, o.l.
j) Gravminner av ethvert slag, enkeltvis eller samlede felt, som gravhauger, gravrøyser, gravkammer, brannflakgraver, urnegraver, kistegraver, kirkegårder, og deres innhegninger og gravmæler av alle slag.

Det samme gjelder samiske kulturminner som nevnt ovenfor fra år 1917 eller eldre.

§ 6 *Sikringssone*

Med til et automatisk fredet kulturminne som nevnt i § 4, hører et område rundt dets synlige eller kjente ytterkant så langt det er nødvendig for å verne det mot tiltak som nevnt i § 3 første ledd. Området fastsettes særskilt av vedkommende myndighet etter loven.

Inntil et område som nevnt i første ledd er særskilt avgrenset, omfatter det et fem meter bredt belte regnet fra kulturminnets synlige ytterkant.

Retningslinjer for forvaltningen

For bygninger og anlegg, se kapittel 4.8.

For motorferdsel, se kapittel 4.7.

4.12 Forsvaret

Status

Områder i Rohkunborri nasjonalpark brukes jevnlig til øvingsaktivitet i regi av Forsvaret. De samme områdene som brukes i dag var i bruk også før vernevedtaket, da med et større omfang av motorferdsel enn det verneforskriften i dag tillater. Aktivitet i regi av Forsvaret ble utredet i konsekvensutredning i forkant av vernevedtaket.

Rammer og regelverk

Følgende paragrafer i verneforskriften er relevante for militær aktivitet i verneområdet:

§ 3. pkt. 5 Ferdsel

5.1 *Generelt om ferdsel*

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til natur, vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

5.2 *Organisert ferdsel*

Bestemmelsene i denne forskrift er ikke til hinder for organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.

Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplanen.

§ 3. pkt. 6 Motorferdsel

6.1 *Forbud mot motorferdsel*

Motorferdsel til lands, til vanns og i lufta under 300 meter fra bakken er forbudt.

6.2 *Bestemmelsen i pkt. 6.1 er ikke til hinder for:*

a) Motorferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, regnings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten. Bestemmelsen gjelder ikke øvelseskjøring.

e) Forsvarets nødvendige lavtflyvning i perioden f.o.m. 15. juli t.o.m. 30. april

6.3 *Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:*

a) Øvelseskjøring nevnt i pkt. 6.2 a).

Retningslinjer for forvaltningen

Klima og miljødepartementet utdyper i brev av 3. april 2019 definisjonen av Forsvarets operative virksomhet knyttet til bruk av verneområder. I dette brevet gjentas ordlyden i brev av 07.01.1997 til Miljødirektoratet (tidligere Direktoratet for naturforvaltning) fra

Forsvarets overkommando operasjonsstaben om hvilke retningslinjer som gjelder for Forsvarets aktivitet i verneområder:

- Vanlige øvelser er ikke unntatt fra vernebestemmelsene.
    - Programmerte øvelser samt trening som ikke tar i bruk faste stridsanlegg, er i denne sammenhengen å regne som vanlige øvelser.
    - **Vanlige øvelser skal ikke finne sted i vernede områder med mindre Fylkesmannen** (anm., nå nasjonalparkstyret) **vurderer den militære aktiviteten til ikke å være i strid med formålet med vernet, og følgelig gir tillatelse til slik virksomhet.**
- Vernebestemmelsene er avgjørende for hvilken bruk Forvaret kan gjøre av naturvernområdene. Forsvaret kommer ikke i en særstilling i forhold til andre brukere og må innordne seg de restriksjoner vernebestemmelsene setter.

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til organisert ferdsel (§ 3 pkt 5.2) og øvelseskjøring (§ 3 pkt 6.3). Forvaltningsmyndigheten skal vektlegge potensialet for skade på naturmiljøet når det vurderes å gi tillatelse til militær øvelse i verneområdet. Spesifikt vil det bare innvilges tillatelse til grupper med maksimalt 15 personer, for å redusere risikoen for skader på naturmiljøet, samt redusere risikoen for personskader som vil kunne medføre evakuering med motorkjøretøy. Skriftlig søknad om militær ferdsel i nasjonalparken skal sendes nasjonalparkstyret i god tid før planlagt gjennomføring.

Tiltak Forsvaret

Opprettholde god dialog med relevante avdelinger i Forsvaret og miljøvernoffiserer.

5 Forvaltning

5.1 Organisering av forvaltningen

Klima- og miljødepartementet (KLD) er øverste myndighet for miljøforvaltningen i Norge. Departementet har ansvar for at miljøvernpolitikken Stortinget har vedtatt blir gjennomført. KLD er overordnet myndighet for forvaltningen av områder vernet etter naturmangfoldloven, inkludert tidligere naturvernloven. Det er KLD som formelt har gitt forvaltningsmyndighet til nasjonalparkstyret.

Miljødirektoratet er øverste fagmyndighet for verneområdeforvaltningen i Norge. Direktoratet gir faglig veiledning ved forvaltning av verneområder, og er klageinstans for vedtak fattet av nasjonalparkstyret. Forvaltningsplaner for nasjonalparker skal faglig godkjennes av Miljødirektoratet. Det er direktoratet som oppnevner medlemmer til nasjonalparkstyret, etter forslag fra kommuner, fylkesting og Sametinget.

Statsforvalteren (SF) har tidligere vært forvaltningsmyndighet for nasjonalparkene. Fylkesmannen i Troms hadde ansvaret for prosessen rundt opprettelsen av Rohkunborri nasjonalpark, før forvaltningsmyndigheten ble overført til nasjonalparkstyret. SF har klagerett på vedtak fattet etter naturmangfoldloven, jf. § 62, og har dermed også klagerett på vedtak fattet av nasjonalparkstyret. Klageinstans er Miljødirektoratet. SF har arbeidsgiveransvar for nasjonalparkforvalteren, og bistår med teknisk bistand og arkivfunksjoner med mer for forvalteren.

Rohkunborri nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for nasjonalparken, og ble oppnevnt av KLD i brev av 7. januar 2013. Styret består av 5 politisk valgte representanter: to fra Bardu kommune, en fra Troms fylkeskommune, en fra Sametinget og en fra Talma sameby. Medlemmene har personlige varamedlemmer. Det første styret for Rohkunborri nasjonalpark ble konstituert 1. februar 2013. De overtok da forvaltningsansvaret fra Fylkesmannen i Troms.
Styret skal sørge for en helhetlig og kunnskapsbasert forvaltning av verneområdet, samt kontinuerlig forvaltning innenfor rammen av naturmangfoldloven og verneforskriften for nasjonalparken. Vedtektene for Rohkunborri nasjonalparkstyre skal sørge for at nasjonalparkstyret skal kunne oppfylle formålet med vernet i tråd med nasjonale mål og internasjonale forpliktelser.
Nasjonalparkstyrene er fra 10. september 2015 å anse som en juridisk person, med myndighet til å inngå avtaler og påta seg forpliktelser innenfor de økonomiske rammene styret disponerer. Styret har med dette også mulighet til å stå som eier av bygg og anlegg. Se ellers vedtektene for utdyping av styrets oppgaver. Fra november 2016 har styret delegert myndighet etter naturmangfoldloven §§ 69, 70, 71 og 73 vedrørende håndheving og sanksjoner ved eventuelle brudd på naturmangfoldloven. Delegeringen er ikke til hinder for at denne myndigheten også utøves av KLD, Miljødirektoratet eller Fylkesmannen.

Nasjonalparkforvalteren skal i samråd med nasjonalparkstyret sørge for en enhetlig og helhetlig forvaltning av nasjonalparken. Forvalterens hovedfunksjon er å være sekretariat for nasjonalparkstyret og faglig forberede alle styresaker. Forvalteren skal gjennom sin saksbehandling bidra til at styret forvalter områdene i samsvar med naturmangfoldloven og verneforskriften, og følge forvaltningslovens bestemmelser. Nasjonalparkforvalteren er underlagt nasjonalparkstyret i forvaltningen av nasjonalparken. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har personalansvaret for forvalteren. Forvaltningsknutepunktet (forvalterens kontor) er på Setermoen, i henhold til nasjonalparkstyrets vedtak av 1. februar 2013.

Styret kan gi forvalteren myndighet til å treffe vedtak i saker som gjelder søknad om tillatelse etter verneforskriftens spesifiserte dispensasjonsbestemmelser om ferdsel og motorferdsel, og i noen tilfeller etter naturmangfoldloven § 48 (se kapittel 6.5 om generelle dispensasjonsbestemmelser).

Statens naturoppsyn (SNO) er feltorganet til Miljødirektoratet, og jobber også for nasjonalparkstyret med gjennomføring av tiltak, oppsyn og registrering i felt. SNO Bardu har ansvar for naturoppsynet i Rohkunborri nasjonalpark, jamfør kapittel 5.2.

Faglig rådgivende utvalg (RU). Styret skal samarbeide med berørte parter gjennom et bredt sammensatt faglig rådgivende utvalg bestående av parter som blir berørt av nasjonalparken (se vedlegg 11). Man blir medlem av RU gjennom direkte invitasjon fra nasjonalparkstyret. Utvalget skal bistå med innspill til viktige prinsipielle saker. Nasjonalparkstyret bør ha minst ett årlig møte med RU. For medlemmene i RU har nasjonalparkstyret anledning til å dekke reise- og kostgodtgjøring etter statens satser, men ikke honorar.

5.2 Oppsyn

Forvaltningsmål
Statens naturoppsyn skal hindre miljøkriminalitet i Rohkunborri nasjonalpark gjennom å påse at bestemmelsene i verneforskriften overholdes, samt bistå nasjonalparkforvaltningen i praktisk gjennomføring av tiltak, tilrettelegging og informasjonsarbeid.

Status og utfordringer
Med vernevedtaket oppstår det behov for å føre kontroll med at verneforskriften og ulike dispensasjonsvedtak overholdes. Et effektivt og faglig dyktig oppsyn er derfor viktig for å kunne følge med i utviklingen i verneområdet, både når det gjelder naturkvalitetene og bruken av området.

Statens naturoppsyn (SNO) ble opprettet med hjemmel i Lov om statlig naturoppsyn av 21.06.1996, som et bidrag til å nå nasjonale miljømål. SNO har ansvaret for oppsynet i verneområdene i Norge. Lov om statlig naturoppsyn hjemler et helhetlig naturoppsyn innenfor særlovene naturmangfoldloven, friluftsloven, viltloven, lakse- og innlandsfiskeloven, motorferdselloven, kulturminneloven og deler av forurensingsloven.

SNO sine viktigste oppgaver er:

- Sikring av nasjonale miljømål

- Kontroll knyttet til lover, forskrifter og andre regelverk
- Forebygging av miljøkriminalitet
- Veiledning og informasjon
- Praktiske skjøtselsoppgaver av ulik art
- Registrering og dokumentasjon

Det er SNO Bardu som har ansvar for oppsynet i Rohkunborri nasjonalpark. Avdelingen i Bardu er samlokalisert med nasjonalparkforvalter på Veksthuset på Setermoen. SNO Bardu teller to årsverk. En av de ansatte har hovedansvar for Rohkunborri nasjonalpark. Avdelingen disponerer en oppsynsbåt og to snøskutere. I Rohkunborri nasjonalpark vil følgende oppgaver være særlig aktuelle:

- Kontrollere, reagere på og rapportere inn brudd på verneforskriften og annet lovverk
- Gjennomføre tiltak i nasjonalparken i samarbeid med nasjonalparkforvaltningen
- Holde oppsyn med natur- og kulturverdier i nasjonalparken, jamfør bevaringsmålene
- Holde oppsyn med utviklingen i bruken av nasjonalparken
- Informere og veilede brukere og besøkende om verneverdier og naturkvaliteter i nasjonalparken

Under utøvelse av begrenset politimyndighet er SNO direkte underlagt lokalt politi.

Retningslinjer for SNO i nasjonalparken

Følgende retningslinjer bør ligge til grunn for naturoppsynet i Rohkunborri nasjonalpark:

- Oppsyn og tiltak i nasjonalparken bør prioriteres høyt blant SNOs oppgaver. SNO skal være synlig i nasjonalparken.
- Den etablerte rutinen for bestillingsdialog mellom nasjonalparkstyret og SNO videreføres, slik at en i fellesskap kan prioritere aktuelle oppgaver for oppsynet.
- SNO har ansvar for å informere nasjonalparkforvalter om saker som kan være av betydning.
- Det gjennomføres oppsyn i nasjonalparken etter gjeldende lovverk og etter dialog med nasjonalparkstyret.
- Bruk av motorisert kjøretøy skal begrenses så langt som mulig, og transportbehovet skal samordnes med andre der det er naturlig. Dette skal imidlertid ikke være til hinder for utøvelsen av et effektivt oppsyn.

Tiltak

Opprettholde fortløpende informasjonsutveksling mellom nasjonalparkforvaltningen og SNO.

Utarbeide rutiner for SNO sin oppfølging av bevaringsmål i nasjonalparken.

5.3 Tilrettelegging og informasjon

5.3.1 Status for eksisterende tiltak

Anleggsoversikt basert på lokaliteter som utgjør informasjonspunkt og eller innfallsport til Rohkunborri nasjonalpark.

Tabell 5: Forklaring til figur 28 nedenfor.

Nr. i Kart	Lokasjon	Bålpanner	Turskilt	Bord og benker	Informasjonsbukker /-skilt	Toalett	Parkeringsplass	Bruer	Gapahuk	Ved er kjørt ut	Øks og sag	Informasjonsskjerm
1	Altevatn – Toppen		X		P X	P			P	P		
2	Røkskardet			X	X					X		
3	Lappjord		X	X								
4	Stordalsstua		X									
5	Bones		X		X	X	X					
6	Budalselva		X					X				
7	Staggonjunni		X	X						X		
8	Isdalen		X		X		X					
9	Kjelelva		X					X				
10	Ruovdegorsjohka		X					X				
11	Tverrelva	XX	X	XX	X	X	X	X		X		
12	Polar Park											(X)

13	Sørdalen ved grense	X							X	X		
14	Storbukta	X		X	X	X				X	X	
15	Geavdnjajávri			X						X	X	
16	Kommunehuset Setermoen											X
16	Veksthuset Setermoen	P			X P				P			

X = utført, P = planlagt.

Figur 28: Eksisterende tiltak.

5.4 Overvåking og kartlegging

Status og behov

Etter opprettelsen av nasjonalparken har det blitt gjennomført en rekke kartlegginger for å utvide kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene og tilstanden til disse.

Se kap. 3.2 og vedlegg 8 om bevaringsmål som skal overvåkes etter fastsatte intervaller.

Det er fortsatt behov for fremtidig kartlegging i nasjonalparken, spesielt i tilknytning til ferdselsårer. Kulturminner og økologi (vegetasjon, dyreliv) er temaene med størst behov for oppdatering per dags dato.

6 Saksbehandling

6.1 Generelle retningslinjer for saksbehandling

Retningslinjer for behandling av saker som angår de ulike brukerinteressene er presentert i kapittel 4. Punktene her viser de generelle retningslinjene for all saksbehandling som omhandler Rohkunborri nasjonalpark.

1. Alle søknader om tiltak som krever tillatelse/ dispensasjon etter verneforskriften sendes forvaltningsmyndigheten, dvs. Rohkunborri nasjonalparkstyre. Her blir søknaden registrert i offentlig postjournal, og satt opp som sak for nasjonalparkforvalteren.
   For søknader om motorferdsel sendes søknad elektronisk til Bardu kommune som videresender søknaden til nasjonalparkstyret for behandling (se kap. 6.4).

2. Normalt vil verneforskriften ha strengere bestemmelser enn det som gjelder etter annet lovverk. Søknader vurderes derfor først etter verneforskriften før de eventuelt vurderes etter annet lovverk.
   Avslag etter verneforskriften kan ikke overstyres av annet lovverk.

3. Nærmere retningslinjer for saksbehandling er gitt under de enkelte brukerinteressene. Det er viktig at en i all saksbehandling gjør en samlet vurdering av tiltakets virkning på alle typer verneverdier og forholdet til øvrige brukerinteresser. Alle sakene skal vurderes etter naturmangfoldlovens §§ 8-12.

4. Ved brudd på vilkår i en tillatelse skal forvaltningsmyndigheten vurdere om saken skal behandles på ny med tanke på om vedtaket skal omgjøres. Ved grovere brudd bør tiltaket gjøres om slik at tillatelsen inndras. Brudd på vilkår kan tillegges vekt ved behandling av senere søknader.

5. Både Statens naturoppsyn og forvaltningsmyndigheten er ansvarlig for vurdering av og anmeldelse ved brudd på vilkår og verneforskrift.

6. Alle enkeltvedtak fattet med hjemmel i verneforskrift og nml § 48 skal registreres i Miljøvedtaksregisteret. Fylkesmannen i Troms og Finnmark og Bardu kommune skal ha kopi av alle vedtak. Lokalt oppsyn skal ha kopi av saker som gjelder motorferdsel. Miljødirektoratet og oppsyn lokalt skal ha kopi av saker som gjelder anmeldelser og sanksjoner. I saker som berører reindrifta skal Landbruksdirektoratet og reinbeitedistrikter ha kopi. I saker som berører kulturminner skal Sametinget og Troms og Finnmark fylkeskommune ha kopi. I tillegg skal eventuelt andre berørte parter, for eksempel grunneiere, ha kopi.

7. I saker som omhandler kulturminner skal kulturminnemyndighetene ved Troms og Finnmark fylkeskommune og Sametinget involveres.

8. Vedtak etter verneforskriften er enkeltvedtak og kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningslovens § 28. Hvem som er part eller har rettslig klageinteresse må vurderes i den enkelte sak. Fristen for å klage er 3 uker fra det tidspunkt underretning om vedtak er kommet frem til vedkommende part, fra den dagen underretning ble offentlig kunngjort eller fra det tidspunkt en burde ha fått eller burde ha skaffet seg kjennskap til vedtaket, jf. forvaltningslovens § 29.

9. Miljødirektoratet er klageinstans for vedtak fattet av nasjonalparkstyret. Klage på vedtak sendes til Miljødirektoratet via nasjonalparkstyret. Nasjonalparkstyret vurderer om det framkommer nye saksopplysninger som tilsier at vedtaket kan omgjøres. Dersom nasjonalparkstyret opprettholder sitt vedtak skal klagen oversendes Miljødirektoratet, som foretar endelig behandling og vedtak.

6.2 Føringer i naturmangfoldloven

For behandling av dispensasjonssøknader etter verneforskrifta skal følgende miljørettslige prinsipper i naturmangfoldloven brukes, jf. lovens § 7:

- Kunnskapsgrunnlaget (§ 8)
- Føre-var-prinsippet (§ 9)
- Økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10)
- Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11)
- Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetode (§ 12)

Prinsippene skal vurderes i alle dispensasjonssaker. Det skal framgå av vedtaket hvordan prinsippene har blitt anvendt og hvilken vekt det er lagt på hver av dem i den konkrete saken. Forvaltningsmålene i nml § 4 (forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer) og § 5 (forvaltningsmål for arter) trekkes også inn i skjønnsutøvingen der det er aktuelt.

Kunnskapsgrunnlaget – naturmangfoldloven § 8

Kunnskapskravet innebærer at all offentlig myndighetsutøving som berører natur skal være kunnskapsbasert. Kunnskapen skal ikke bare baseres på vitenskapelig kunnskap, men også på den erfaringsbaserte, jf. Ot. prp. nr. 52 s. 379-380. Kunnskapen kan f.eks. stamme fra kartlegginger, konkrete faglige utredninger og så videre.

Føre-var-prinsippet – naturmangfoldloven § 9

Dersom forvaltningsmyndigheten ikke har kunnskap eller tilstrekkelig kunnskap om konsekvensene for naturmangfoldet som følge av for eksempel omsøkt motorferdsel vil føre-var-prinsippet komme til anvendelse, se naturmangfoldloven § 9, videre Ot. prp. nr. 52 fra s. 380. Føre-var-prinsippet er en retningslinje for hvordan myndighetene håndterer usikkerhet om kunnskapsgrunnlaget. Det er derfor en nær sammenheng mellom kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 og føre-var-prinsippet i § 9. Søkes det f.eks. om tillatelse til motorferdsel i et antatt sårbart område skjerpes kravet til kunnskap om virkningene av bruken.
I de tilfeller der man har lite kunnskap vil føre-var-prinsippet få størst betydning. Dersom man må ta beslutninger uten at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig for å kunne fastslå virkningene på naturmangfoldet sier § 9 at det skal «tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet». Det kan bety at det i slike tilfeller gis avslag på søknad om tillatelse, eventuelt at tillatelse gis på strenge vilkår.

Økosystemtilnærming og samlet belastning – naturmangfoldloven § 10

Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 skal sikre at nye påvirkninger underlegges en helhetsvurdering av hvilke belastninger økosystemet vil bli utsatt for. Det innebærer for det første at prinsippet ikke skal ses isolert, men vurderes i sammenheng med den miljøbelastningen som allerede er skjedd gjennom tidligere tillatelser til ulike påvirkninger. Dette har særlig betydning dersom miljøbelastningen er ved en kritisk grense hvor selv en liten økning, f.eks. i motorferdsel, vil ha stor betydning for økosystemet.
For det andre vil prinsippet komme til anvendelse også på et første tiltak i et område dersom det kan forventes mange framtidige søknader om dispensasjon fra regelverket i et område, og antatt samlet påvirkning vil kunne gi vesentlige eller alvorlige eller uopprettelige skader på naturmangfoldet. I slike tilfeller bør søknader om tiltak avslås.

Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver – naturmangfoldloven § 11

Bestemmelsen er en retningslinje for forvaltningsmyndigheten. Når det treffes vedtak som tillater for eksempel motorferdsel i utmark trenger ikke forvaltningsmyndigheten å velge den økonomisk beste løsningen for tiltakshaver hvis det er klare miljøgevinster med en litt dyrere løsning. For eksempel kan tiltakshaver søke om tillatelse til kjøring på barmark for

å frakte byggematerialer til hyttebygging. Kjøringen kan føre til skader på terrenget. I slike tilfeller kan motorferdselsmyndigheten i medhold av alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper og naturmangfoldloven § 11 stille vilkår om at ferdsel skal skje vinterstid selv om dette fører til økte kostnader for tiltakshaver. Prinsippet kan også lede til at det kan stilles vilkår om at det benyttes helikoptertrafikk dersom skadepotensialet er stort.

Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetode – naturmangfoldloven § 12

Bestemmelsen gjelder valg av driftsmetode, teknikk eller lokalisering «for å unngå eller begrense skader» på naturmangfoldet, jf. § 12. Det skal tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater, se Ot. prp. nr. 52 s. 382-383. Dette innebærer at man må vurdere for eksempel hvilken lokalisering, hva slags bruk av motorkjøretøy, eller hvilket tidspunkt for høsting som gir minst skade, og som etter en samlet vurdering gir de beste samfunnsmessige resultatene.

6.3 Føringer i kongelig resolusjon

Kongelig resolusjon har en kort oppsummering av innspillene som kom under høringen på forslaget til verneplan. Videre inneholder dokumentet de ulike forvaltningsnivåenes kommentarer til de ulike innspillene, og Klima- og miljødepartementets konklusjoner for de ulike temaene. Enkelte saker kan være spesielt omtalt i dette dokumentet og slik legge føringer for eksempel for hvordan verneforskriften skal tolkes og forvaltes. Dette er tilfelle for noen få tema i denne forvaltningsplanen og er blitt tatt direkte inn i teksten der det gjelder.

6.4 Forhold til annet lovverk i saksbehandlingen

I nasjonalparken er det generelle utgangspunktet at et tiltak må oppfylle kravene både etter naturmangfoldloven og etter det regelverket tiltaket generelt reguleres etter. I en byggesak vil en for eksempel både trenge tillatelse fra nasjonalparkstyret etter verneforskriftene og tillatelse fra kommunen etter plan- og bygningsloven. Ved søknad om motorferdsel vil en trenge dispensasjon både fra verneforskriften og fra motorferdselloven.

Normalt vil verneforskriften ha strengere bestemmelser om bruk og tiltak i nasjonalparken enn det som gjelder etter annet lovverk. Derfor bør søknader om tiltak, motorferdsel og

liknende behandles først av nasjonalparkstyret før de behandles etter annet regelverk (jf. kapittel om saksbehandling).

For Rohkunborri nasjonalpark har det siden opprettelsen av verneområdet vært en særordning der søknader om motorferdsel på snødekt mark har blitt behandlet først av kommunen når formålet med ferdselen er isfiske. Dette på grunn av den generelle ordlyden i verneforskriften som regulerer adgangen for forvaltningsmyndigheten til å gi tillatelse til motorferdsel knyttet til utøvelse av fiske på Geavdnjajávri (§3 pkt. 6.3 j, omtales i kap. 4.7.5).

For å lette søknadsprosessen har nasjonalparkstyret og Bardu kommune blitt enige om at søknader om tillatelse om motorferdsel sendes inn via kommunens elektroniske søknadsskjema. Saksbehandler hos kommunen videresender så søknader til nasjonalparkforvalter for behandling. Etter vedtak i nasjonalparkstyret (eller delegert vedtak) etter verneforskriften, kan kommunen behandle søknad etter motorferdselloven eller annet relevant regelverk. Unntaket er som nevnt søknader der formålet med motorferdsel er isfiske. I de tilfellene behandler kommunen søknad først etter forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag: § 5 b) funksjonshemmede.

Vernevedtaket endrer ikke eiendoms- og rettighetsforholdene, men det kan endre bruks- og eiendomsrettens innhold gjennom de restriksjoner som gis på bruk og fysiske tiltak. Med mindre det framgår av verneforskriften, endres ikke grunneiers rettigheter og plikter. Grunneier kan nekte tiltak og inngrep på egen eiendom i tråd med gjeldende lovverk.

6.5 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Verneforskriften for Rohkunborri nasjonalpark har egne dispensasjonshjemler som åpner for at nasjonalparkstyret kan gi dispensasjon til nærmere bestemte formål. Disse er omtalt under de enkelte brukerinteressene i kapittel 4.

I tillegg har naturmangfoldloven en **generell dispensasjonsbestemmelse** i § 48 som gir hjemmel for å gi dispensasjon dersom bestemte vilkår er oppfylt. Naturmangfoldlovens § 48 erstatter § 4 i verneforskriften.

Naturmangfoldloven § 48 *(dispensasjon fra vernevedtak)*

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretakelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Trenger et tiltak tillatelse både etter verneforskriften og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

Nasjonalparkstyret kan derfor innvilge dispensasjon dersom ett av følgende tre forhold er tilstede:

- Tiltaket strider ikke mot vernevedtakets formål og det kan ikke påvirke verneverdiene nevneverdig
- Tiltaket er nødvendig av sikkerhetshensyn
- Tiltaket er nødvendig av hensyn til vesentlige samfunnsinteresser

Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 skal kunne fange opp spesielle/særlige tilfeller som man ikke kunne forutse på vernetidspunktet. Det er vesentlig at en dispensasjonsadgang ikke blir brukt til å uthule vernet. Den skal i første rekke kun anvendes på søknader som gjelder bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser.

Dispensasjonssøknader etter § 48 skal behandles av nasjonalparkstyret. Dersom forvalter har delegert myndighet til å behandle dispensasjonssøknader, kan forvalter i noen særtilfeller også behandle søknader etter § 48. Dette gjelder saker der et eller flere av kriterieriene under stemmer:

- en dispensasjon gitt av styret eller arbeidsutvalget skal fornyes, og forutsetningene er tilnærmet uendret
- det foreligger etablert forvaltningspraksis fra saker behandlet av styret i tilsvarende sak
- forvaltningsplanen gir entydige føringer for utfallet.

Rohkunborri nasjonalparkstyre har i vedtak av 1.3.2016 delegert myndighet til forvalter i følgende saker der det dreier seg om fornying av tidligere dispensasjoner etter nml. § 48:

1. Bruk av snøskuter til merking av dispensasjonstrase over Bihppáš.
2. Bruk av atv for transport av felt elg langs traktorvei og kjerrevei.

Nærmere retningslinjer gis i Miljødirektoratets rundskriv om forvaltning av verneforskrifter (M106-2014) og i vedtektene for Rohkunborri nasjonalparkstyre.

6.6 Oppfølging av ulovligheter – håndheving og sanksjoner

For å ivareta formålet med opprettelsen av nasjonalparken skal eventuelle overtredelser av lovverket følges opp. Ved dokumentasjon av lovbrudd i felt vil SNO kunne reagere med anmeldelse til politiet, advarsel eller informasjon. Reaksjonsformen vil avhenge av alvorlighetsgraden. SNO rapporterer også til nasjonalparkstyret. Nasjonalparkstyret har et selvstendig ansvar for å reagere på lovbrudd som blir kjent for styret. Dette kan skje gjennom politianmeldelse og/eller rapportering til fylkesmannen/Miljødirektoratet for forvaltningsmessige reaksjoner. I tillegg har nasjonalparkstyret fra november 2016 fått delegert myndighet til selv å sanksjonere mot overtredelser av naturmangfoldloven.

Fylkesmannen er delegert myndighet for naturmangfoldloven §§ 69-73.
Nasjonalparkstyret er delegert myndighet for nml § 69 første ledd, § 70 andre ledd, § 71 første ledd og § 73 første ledd. Se lovdata.no for hele naturmangfoldloven. Paragrafene kan kort oppsummeres slik:

§ 69 *Retting og avbøtende tiltak.* Denne paragrafen gir myndighetene hjemmel til å pålegge en ansvarlig å stanse pågående ulovlige arbeider og/eller treffe vedtak om retting av det ulovlig etablerte forholdet.

§ 70 *Uforutsette miljøkonsekvenser av lovlig virksomhet.* Denne paragrafen retter seg mot forhold som i utgangspunktet er lovlig, men som innebærer uforutsette og vesentlige konsekvenser for naturmangfoldet. Når slik skade har inntruffet kan myndighetene pålegge den ansvarlige å treffe tiltak (gjenoppretting) dersom det kan skje uten særlig ulempe for den ansvarlige.

§§ 71-72 *Direkte gjennomføring og bruk av andres eiendom.* Disse paragrafene gir myndighetene mulighet til å sørge for iverksetting av tiltak for den ansvarliges regning når pålegg etter §§ 69 og 70 ikke blir etterkommet, eller dersom det haster av hensyn til naturmangfoldet eller det ikke kan påvises noen ansvarlig.

§ 73 *Tvangsmulkt* er et pressmiddel myndighetene kan benytte for å sikre gjennomføring av lovens bestemmelser. Tvangsmulkt fastsettes når en overtredelse er avdekket og pålegg om retting eller unnlatelse av å oppfylle en plikt ikke er etterkommet. Tvangsmulkt kan være et engangsbeløp eller løpe så lenge overtredelsen varer.

Miljødirektoratet er myndighet etter § 74 *Miljøerstatning* som innebærer et objektivt erstatningsansvar ved overtredelse av bestemmelser i nml eller i annen lovgivning som får betydning for gjennomføring av mål og prinsipper i loven. Denne bestemmelsen bidrar til at mindre overtredelser "avkriminaliseres" og kan sanksjoneres av forvaltningen selv, uten å gå gjennom rettsapparatet. Dette regnes ikke som straff og er ikke til hinder for å ilegge andre sanksjoner.

§ 75 angir strafferammen for overtredelser av nml som er bot eller fengsel inntil ett år eller tre år ved grove overtredelser. Et lovbrudd i nasjonalparken kan også være et brudd på andre lover i tillegg til et brudd på nml, og vil dermed også berøre andre myndigheter. Eksempelvis skal kommunene følge opp brudd på plan- og bygningsloven og motorferdselloven, og Landbruksdirektoratet skal følge opp brudd på reindriftsloven. Nasjonalparkstyret bør i hver enkelt sak vurdere hvilke andre myndigheter det kan være relevant å henvende seg til og eventuelt å samarbeide med om utveksling av informasjon og oppfølging av saken.

7 Referanser

Bardu Historielag (2004). *Sørdalen/Isdalen. Norsk historisk bruk.*
Bardu Historielag.

Barlindhaug, S. & Os, K. (2003). *Ny Nasjonalpark i Sørdalen-Isdalen, Bardu kommune. Kulturhistoriske registreringer* (Norsk institutt for kulturminneforskning, avdeling for landskapsarkeologi).

Bjørklund, F. & Møller, J. J., 2002: *Sørdalen-Isdalen-området. Geologiske verneverdier* (rapport).

Helskog, K. (1970). *Registrering ved Altevatn, Leinavatn og Gaevdn´jaja´vri sommeren 1970*
(Tromsø Museum, upublisert rapport).

Huseby, K. (2006). *Ny nasjonalpark i Bardu kommune. Konsekvenser for friluftsliv og utnyttelse av jakt og fiske* (Sweco Grøner AS, rapport).
Høyesterett. (2001, 21. juni). HR-2001-4-B - Rt-2001-769 (Selbu-dommen) [dom].

Høyesterett. (2001, 5. oktober). HR-2001-5-B – Rt-2001-1229 (Svartskog-dommen) [dom].

Høyesterett. (1968, 20. april). Rt-1968-429 (Altevassdommen) [dom].

Johnsen, H. G. (2019). *Registrerte kulturminner i Rohkunborri 2019* (Troms fylkeskommune, rapport).

Klima og miljødepartementet 2019, 3. april). Spørsmål om definisjon av Forsvarets operative virksomhet. Hentet fra https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/alle-tema/verneomrader/forsvaret-operative-virksomhet030419.pdf

Kulturminnesøk. (u.å.). Søk i kart: Kulturminner i Bardu kommune. Hentet 27. mars 2019 fra https://kulturminnesok.no/

Landbruksdirektoratet. (9.11.2016). Reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige. Hentet fra
https://www.landbruksdirektoratet.no/no/reindriften/reinbeitekonvensjoner/norge-sverige

Larsen, B. H., Fjeldstad, H., Jørgensen, L. & Melby, M. W. (2006). *Sørdalen/Isdalen nasjonalpark i Bardu – konsekvenser for naturmiljø* (Miljøfaglig Utredning Rapport 2006-4: 1-70 + vedlegg).

Manker, E. (1957). *Lapparnas Heliga Ställen. Kultplatser och offerkult i belysning av nordiska museets och landsantikvariernas fältundersökningar. Acta Lapponica XIII.* Nordiska Museet.

Melby, M. W. (2005). *Sørdalen/Isdalen i Bardu, Troms fylke. Konsekvensutredning av vern.*
Deltema Landskap (Miljøfaglig Utredning rapport 2005-40: 1-40).

Miljødirektoratet. (2019). Veileder til enkel besøksstrategi.

Sametinget. (2018, 22. november). Talma: Karta över årstidsland. Hentet fra https://geodata.sametinget.se/webb/sameby/ars/104_talma_arstid.pdf

Skoglund, R. Ø. & Lauritzen, S-E. (2018): *Rapport fra befaring av karstlokaliteter og grotter ved Rohkunborri nasjonalpark, 2018* (Universitet i Bergen, rapport).

Statskog (2000). *Friluftsplan for Altevassområdet (rapport).*

Sveen, S. B. (2017). *Registreringsrapport 2017: Rohkunborri nasjonalpark, Bardu* (Sametinget, rapport).

Svonni, L. D. (1989): *Talma Sameby. Bosätningar, renbetesmarker, flyttvägar i ett historiskt perspektiv.* Älvsby-Tryck.

Thuestad, A. (2006). *Konsekvensutredning Sørdalen–Isdalen nasjonalpark. Deltema kuturhistorie* (NIKU, rapport).

Troms og Finnmark fylkeskommune. (2019). TromsAtlas: kartlagte friluftsområder, verdi. Hentet fra https://www.tromsatlas.no (merknad: TromsAtlas er siden oppdatert til NordAtlas).

8 Vedlegg:

Vedlegg 1: Verneforskrift for Rohkunborri nasjonalpark

Forskrift om vern av Rohkunborri nasjonalpark, Bardu kommune, Troms

Dato	FOR-2011-02-25-224
Publisert	II 2011 hefte 1
Ikrafttredelse	25.02.2011
Sist endret	FOR-2013-03-15-284 fra 01.07.2013
Endrer	
Gjelder for	Bardu kommune, Troms
Hjemmel	LOV-2009-06-19-100-§34, LOV-2009-06-19-100-§35, LOV-2009-06-19-100-§62, LOV-2009-06-19-100-§77
Kunngjort	04.03.2011 kl. 15.50
Korttittel	Forskrift om Rohkunborri nasjonalpark

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 25. februar 2011 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 og § 77, jf. § 35 og § 62. Fremmet av Miljøverndepartementet. Endret ved forskrfit 15 mars 22013 nr. 284 (i kraft 1 juli 2013).

§ 1. *Avgrensning*

Nasjonalparken ligger i sin helhet på statsgrunn.

Nasjonalparken dekker et totalareal på ca. 571 km² , hvorav ca. 29 km² er ferskvannsareal.

Grensene for nasjonalparken fremgår av kart i målestokk 1:175 000, datert Miljøverndepartementet januar 2011. De nøyaktige grensene for nasjonalparken skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Talma sameby, Bardu kommune, hos Fylkesmannen i Troms, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet. Det samme gjelder jordskiftekartet som lages etter grensemerking.

§ 2. *Formål*

Formålet med nasjonalparken er å bevare et stort naturområde med et særegent landskap for å sikre biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander i et vidt spenn av naturtyper fra frodige gråor-heggeskoger, urskogspreget bjørkeskog og høgstaudeskoger, store våtmarksområder og ferskvannsmiljø med opprinnelig dyre- og plantesamfunn til alpine naturtyper med canyon i Sørdalen. Fjellreven er en art det skal tas spesielt vare på.

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

§ 3. *Vernebestemmelser*

I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.

1. *Landskapet*

1.1 *Vern mot inngrep i landskapet*

Området er vernet mot inngrep av enhver art, herunder oppføring av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger, hensetting av campingvogner, bobiler og maskiner, etablering av oppdrettsanlegg, opplag av båter, gjerder og anlegg, vegbygging, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving, utfylling og henleggelse av masse, sprenging og boring, bryting av stein, mineraler og fossiler og fjerning av større stein og blokker, mineraler eller fossiler, fjerning eller ødeleggelser av inventar i grotter, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, opparbeiding og merking av stier, løyper o.l. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.

1.2 *Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:*

a) Vedlikehold av bygninger, reingjerder og andre anlegg som ikke fører til bruksendring. Vedlikehold skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet. Vedlikehold omfatter ikke ombygging eller utvidelse.
b) Vedlikehold av eksisterende stier, skiløyper, skilt, bruer og liknende i samsvar med forvaltningsplan.

1.3 *Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:*

a) Ombygging og mindre utvidelse av bygninger.
b) Gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
c) Bygging av bruer og legging av klopper.
d) Oppsetting av skilt og merking av stier.
e) Ombygging og oppsetting av nye gjerder.
f) Oppføring av bygninger og anlegg som er nødvendig for utøvelse av reindrift.
g) Bruksendring av eksisterende bygninger.
h) Riving av gamle bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk.
i) Opplag av båt i samsvar med retningslinjer fastsatt i forvaltningsplanen, jf. § 5.
j) Utbedring av eksisterende kjørespor i samsvar med retningslinjer fastsatt i forvaltningsplanen, jf. § 5.
k) Prøveboring og etablering av nødvendige luftesjakter i forbindelse med underjordisk drift av mineralforekomster med uttakssted utenfor verneområdet.

Ombygging, utvidelse og nybygg skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet.

2. *Plantelivet*

2.1 *Vern av plantelivet*

Vegetasjon, herunder døde busker og trær, er vernet mot all skade og ødelegging. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.

2.2 *Bestemmelsen i 2.1 er ikke til hinder for:*

a) Beite.
b) Skånsom bruk av trevirke til bålbrenning.
c) Plukking av bær og matsopp.
d) Plukking av planter som er alminnelig forekommende på stedet til privat bruk.
e) Reindriftens hogst av bjørk til brensel og til vedlikehold av reingjerder og annet reindriftsutstyr i henhold til forvaltningsplan.
f) Uttak av materialer til duodji (samisk tradisjonell husflid, bruksgjenstander og redskaper m.m.), skjæring av suoinnit (skohøy) og uttak av duorggat (gulvris til gammer og lávvuer).

2.3 *Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:*

Hogst av bjørk til brensel til hytter, gammer og faste bålplasser i nasjonalparken.

3. *Dyrelivet*

3.1 *Vern av dyrelivet*

Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr på land og i vatn er forbudt.

3.2 *Bestemmelsen i pkt. 3.1 er ikke til hinder for:*

a) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.

b) Skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.

3.3 *Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:*

a) Utsetting av fisk fra lokale fiskestammer hvor dette er gjort tidligere.

4. *Kulturminner*

4.1 *Vern av kulturminner*

Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Løse kulturminner skal ikke flyttes eller fjernes.

4.2 *Forvaltningsmyndighetene kan gi tillatelse til:*

Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

5. *Ferdsel*

5.1 *Generelt om ferdsel*

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til natur, vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

5.2 *Organisert ferdsel*

Bestemmelsene i denne forskrift er ikke til hinder for organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.

Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplan.

5.3 *Organisert bruk av hest og sykling*

Sykling og organisert bruk av hest er tillatt på veier, samt traseer som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen.

5.4 *Regulering av ferdsel*

Innenfor nærmere avgrensa deler av nasjonalparken kan Miljødirektoratet ved særskilt forskrift regulere eller forby ferdsel som kan skade naturmiljøet.

5.5 *Omlegging av stier*

Av hensyn til naturmiljøet og kulturminner kan forvaltningsmyndigheten legge om eller kreve fjernet merking av stier og løyper.

5.6 *Generelle unntak for ferdsel*

Reglene i punkt 5 gjelder ikke nødvendig ferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, redningsog oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten.

6. *Motorferdsel*

6.1 *Forbud mot motorferdsel*

Motorferdsel til lands, til vanns og i lufta under 300 meter fra bakken er forbudt.

6.2 *Bestemmelsen i pkt. 6.1 er ikke til hinder for:*

a) Motorferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten. Bestemmelsen gjelder ikke øvelseskjøring.
b) Nødvendig bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med utøvelse av reindrift. Leiekjører for reineier eller reindriftsansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver for at kjøringen skal være lovlig.
c) Bruk av båt med t.o.m. 10 Hk motor på Geavdnjajávri i forbindelse med fiske.
d) Motorferdsel for transport av syke/skadde bufe i medhold av lov om dyrevern. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot overflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
e) Forsvarets nødvendige lavtflyvning i perioden f.o.m. 15. juli t.o.m 30. april.

6.3 *Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:*

a) Øvelseskjøring til formål nevnt i pkt. 6.2 a).
b) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med husdyrhold.
c) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med vedhogst etter pkt. 2.3.
d) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av varer og utstyr til hytter og gammer.
e) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, anlegg og innretninger.
f) Bruk av lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget eller luftfartøy for uttransport av felt elg.
g) Bruk av luftfartøy eller barmarkskjøretøy som er skånsomt mot terrenget i forbindelse med reindrift iht. godkjent driftsplan.
h) Bruk av lett terrenggående motorkjøretøy på barmark i forbindelse med oppsetting av gjerder for husdyr.
i) Nødvendig bruk av helikopter eller barmarkskjøretøy som er skånsom mot terrenget, i forbindelse med reindrift for Talma sameby, i henhold til beslutning tatt av Talma sameby og forankret i forvaltningsplanen. Bestemmelsen gjelder bare for reindriftsutøvere knyttet til Talma sameby i Sverige.
j) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark for nødvendig transport av båt og utstyr i forbindelse med fiske på Geavdnjajávri. Transporten skal skje etter bestemte traseer i henhold til forvaltningsplanen.
k) Bruk av luftfartøy og beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med drift og vedlikehold av hydrologiske målestasjoner.

For reindriften kan det gis flerårige tillatelser for bruk av terrenggående barmarkskjøretøy ut fra reinbeitedistriktets bruksregler og distriktsplan i henhold til reindriftsloven (for norske reindriftsutøvere) og egengodkjent plan for motorisert ferdsel forankret i forvaltningsplanen (for svenske reindriftsutøvere knyttet til Talma sameby).

7. *Forurensning*

7.1 *Forbud mot forurensning*

Forurensning og forsøpling er forbudt. All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt.

7.2 *Støy*

Unødvendig støy er forbudt. Bruk av motordrevet modellfly er forbudt.

0 Endret ved forskrfit 15 mars 22013 nr. 284 (i kraft 1 juli 2013).

§ 4. ***Generelle dispensasjonsbestemmelser***

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 5. *Forvaltningsplan*

Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon osv. Et utkast til forvaltningsplan skal etter planen foreligge senest 1. september 2012. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Miljødirektoratet.

0 Endret ved forskrfit 15 mars 22013 nr. 284 (i kraft 1 juli 2013).

§ 6. *Skjøtsel*

Forvaltningsmyndigheten eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- og kulturtilstand som er formålet med vernet.

§ 7. *Forvaltningsmyndighet*

Miljøverndepartementet fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

Samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som etableres.

§ 8. *Rådgivende utvalg*

Det skal opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av nasjonalparken.

§ 9. *Ikrafttredelse*

Denne forskrift trer i kraft straks.

Vedlegg 2: Reindriftshytter og -anlegg

Tabell 6: Gjeterhytter og anlegg i Rohkunborri nasjonalpark

Gjeterhytter og anlegg i Rohkunborri nasjonalpark						
ID i verneområde-loggen	Navn	Type	Eier	Øst	Nord	Sone
I2017/11676	Rester gamme Čoalus. Ligger utenfor parken	Annen bygning	Talma sameby	693425	7595902	33
I2017/11675	Gjeterhytte Røkskardet	Hytte	Talma sameby	685672	7604879	33
I2017/11671	Gjeterhytte Eartebeal	Hytte	Talma sameby	690702	7598423	33
I2017/11668	Gjeterhytte "Svenskdalen" (Vággi)	Hytte	Talma sameby	675580	7603886	33
I2017/11667	Gamme Jordbruelva i Stordalen	Annen bygning	Talma sameby	670826	7612146	33
I2017/11666	Gjeterhytte Jordbruelva	Hytte	Talma sameby	670470	7611920	33
I2017/11664	Rester gamme Sørdalen	Annen bygning	Talma sameby	646955	7609276	33
	Rester gamme Røkskardet	Annen bygning	Talma sameby	440009	7598983	34
	Reingjerde Lappjord	Gjerde		648051	7604180	33
	Gjeterhytte Čunovággi. Ligger på grensa.	Hytte	Gielas reinbeitedistrikt	643107	7607860	33
	Riksugojja	Hytte	Talma sameby	410285	7601163	34
	Jiertagojja	Hytte	Talma sameby	417631	7601147	34
	Guollejauri	Hytte	Talma sameby	421893	7594345	34

Figur 29: Kart som viser gjeterhytter og reindriftsanlegg i Rohkunborri nasjonalpark. Bakgrunnskart fra Norgeskart og Min Karta/Lantmäteriet.

Vedlegg 3: Distriktsplan for Gielas Reinbeitedistrikt

Distriktsplan

for reinbeitedistrikt 21 – Gielas

Innholdsfortegnelse

1 Forord....4

2 Innledning....5
2.1 Reindriftas rettsgrunnlag....5
2.2 Reindrift og ekspropriasjon....7
2.3 Reindrift og naturmangfoldloven....7
2.4 Reindrift og plan- og bygningsloven....7
2.5 Reindrift og konsekvensutredninger....9
2.6 Reinens behov og arealinngrep....9
2.7 Reindriftens positive elementer....11
2.8 Kommunikasjon og medvirkning....11

3 Beskrivelse av reinbeitedistriktet....12
3.1 Administrative forhold og organisering....13
3.1.1 Distriktets grenser....14
3.1.2 Kart over distriktet....14
3.1.3 Distriktets medlemmer....15
3.2 Gjerder, hytter og anlegg....15
3.2.1 Merke-skille -og slakteanlegg....16
3.2.2 Sperregjerder....17
2.2.3 Gjeterhytter....17
2.2.4 Fremtidige behov av gjerder, hytter og anlegg....17
3.3 Beite- og driftsforhold i distriktet....18
3.3.1 Vårbeiteområder og kalving....20
3.3.2 Sommerbeite og kalvemerking....21
3.3.3 Høstbeite, slakting og brunst....21
3.3.4 Vinterbeite....22
3.3.5 Flytte- og trekkleier i distriktet....23
3.4 Reintall og produksjon....25
3.5 Sysselsetting og verdiskapning i distriktet....25
3.6 Jakt, fangst og fise i distriktet....25
3.7 Motorisert ferdsel....26

4 Rovvilt i distriktet....27

5 Inngrep og forstyrrelser i distriktet....29
5.1 Fritidsbebyggelse....32
5.2 Vannkraft....32

5.3 Vindkraft 33
5.4 Kraftlinje 33
5.5 Mineralutvinning 34
5.6 Nydyrking og skogbruk 34
5.7 Ferdsel og friluft 34
5.8 Motorferdsel 35
5.9. Militær aktivitet 36
5.10 Jernbane 37

6 Verneområder i distriktet 37

7 Forhold til tilgrensende reindrift 37

8 Mål og behov for tiltak i distriktet 38

9 Revidering av distriktsplan 39

10 Ordliste.....39

1 Forord

Distriktsplanen bygger på reindriftsloven av 15.juni 2007 og er tilpasset de lokale forhold i Gielas reinbeitedistrikt (https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2007-06-15-40).
Bakgrunnen for denne planen er reindriftslovens § 62 der det står følgende:

> *«Distriktsstyret skal utarbeide en distriktsplan for distriktet som skal inneholde de opplysninger om virksomheten i distriktet som er nødvendige for den offentlige planlegging.»*

Formålet med denne offentlige planen er å synliggjøre og beskrive reindrifta i området. Ved at distriktsplanen sendes til planmyndigheter vil disse få en mulighet til å skaffe seg kunnskap om reindrifta i området og på en den måten inneha bedre beslutningsgrunnlag for å ivareta reindrifta, reindriftas interesser og reindriftas utvikling i området. Distriktsplanen er med å belyse reindrifta i området, reindriftas interesser, verdier, samfunnsansvar og utviklingsmuligheter. Distriktsplanen leses i sammenheng med reindriftskartene på nettsiden https://kilden.nibio.no

Reinbeitedistriktet er organisert med eget styre og en leder som er valgt av årlige årsmøter, jf. reindriftslovens § 49. Distriktet er en privatrettslig og selvstendig høringsinstans. Alle saker der hvor reinbeitedistriktets interesser vil bli berørt, skal forelegges for distriktet.

For å forstå distriktsplanen best mulig så er det laget en oversikt over nyttige begreper i reindrifta. Oversikten er bakerst i dokumentet.

2 Innledning

2.1 Reindriftas rettsgrunnlag

§ 1 - Reindriftslovens formål er blant annet:

> *For det samiske reinbeiteområdet skal loven legge til rette for en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift med basis i samisk kultur, tradisjon og sedvane til gagn for reindriftsbefolkningen selv og samfunnet for øvrig.*
> *Loven skal bidra til sikring av reindriftsarealene i det samiske reinbeiteområdet som reindriftens viktigste ressursgrunnlag.*

§ 3 - Følgende i forhold til folkeretten gjelder for lovanvendelsen:

> *Lovens skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter.*

§ 4 – Reindriftsloven sier blant annet følgende om beiterett:

> *Innenfor det samiske reinbeiteområdet skal det legges til grunn at det foreligger rett til reinbeite innenfor rammen av denne lov, med mindre annet følger av særlige rettsforhold. Ved inngrep i reindriftssamers rettigheter skal det ytes erstatning i samsvar med alminnelige ekspropriasjonsrettslige grunnsetninger*

Reindriftsloven suppleres med rettigheter ervervet gjennom sedvane og alders tids bruk, og er en bruksrett på statlig og privat grunn innenfor det samiske reinbeiteområdet. Reindriftsloven skal bidra til sikring av reindriftsarealene i det samiske reinbeiteområdet som er reindriftas viktigste ressursgrunnlag. Ansvaret for sikring av arealene påhviler både innehavere av reindriftsretten, øvrige rettighetshavere og statlige myndigheter.

I tillegg til Reindriftsloven er det flere lover, med deres internasjonale konvensjoner, gjeldende for reindriften, blant annet:

- Grunnloven
- Menneskerettighetsloven

- Plan- og bygningsloven
- Dyrevelferdsloven
- Mineralloven
- Jordloven
- Energiloven
- Kulturminneloven
- Sameloven kap.4 Konsultasjoner

I forholdet mellom det offentlige og reindriftsnæringa er internasjonale konvensjoner, som Norge har sluttet seg til, av stor betydning. Konvensjoner setter grenser for hva lovgiver og forvaltning kan foreta seg når det gjelder den samiske reindrifta. Det er krav til offentlige myndigheter om å ivareta og utvikle reindriftsnæringa som et viktig grunnlag for både samisk kultur- og samfunnsliv, men også som en verdi i lokalsamfunn og samfunnet generelt. Forpliktelsene følges av blant annet:

- ILO-konvensjon nr. 169 om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/aid/temadokumenter/sami/sami_grunnlag_ilo_norsk_070507.pdf
- FN-konvensjon om sivile og politiske rettigheter fra 1966: https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/iccpr/id88149/
  Konvensjonen er inkorporert i norsk lov gjennom menneskerettsloven av 1999: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30?q=menneskerettighetsloven.
  Det følger av § 3 i menneskerettighetsloven at FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter har rang foran annen lovgivning. Dette har betydning for all forvaltning av reindriften. Den setter rammer for blant annet hvor mye en enkelt reineier kan tåle av arealinngrep før inngrepet er et brudd på artikkel 27.

2.2 Reindrift og ekspropriasjon

Ved inngrep i reindriftsrettigheter der distriktet og tiltakshaver ikke kommer til enighet ved privatrettslig avtale skal distriktet ytes erstatning i samsvar med alminnelige ekspropriasjonsrettslige grunnsetninger jf. reindriftslovens § 4,3 ledd:

> *«Ved inngrep i reindriftssamenes reindriftsrettigheter skal det ytes erstatning i samsvar med alminnelige ekspropriasjonsrettslige grunnsetninger.»*

For distriktets vedkommende skal hvert inngrep vurderes konkret for å se hvorvidt det utløser en ekspropriasjon.

2.3 Reindrift og naturmangfoldloven

Målet med loven er en bedre forvaltning av norsk natur gjennom bærekraftig bruk og vern, også som grunnlag for samisk kultur, jf. § 1.

Loven pålegger vedtaksmyndighetene en særlig plikt ved avveiing av tiltak for å ivareta hensynet til samisk naturgrunnlag, jf. § 14 . Lovens §§ 8 og 16 er også i tråd med FNs konvensjon om biologisk mangfold hvor myndighetene pålegges en særlig plikt til å vektlegge tradisjonell kunnskap.

2.4 Reindrift og plan- og bygningsloven

Plan- og bygningsloven er den sentrale loven i forhold til arealforvaltning av reinbeiteområdet og sikring av reindriftsarealene. Loven stiller krav til involvering av reindrifta gjennom lovens § 3-1, c:

> «*...sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.*»

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har utarbeidet en temaveileder til kommunale- og fylkeskommunale planleggere, *"Reindrift og planlegging etter plan- og bygningsloven"*. I tillegg har Sametinget utarbeidet en planveileder som kommuner og andre

som jobber med planlegging i samiske områder tar i bruk, https://sametinget.no/areal-klima-og-miljo/sametingets-planveileder/.

Kommunal planstrategi

Den kommunale planstrategien skal danne basis for det mer konkrete arbeidet med kommuneplanens arealdel og den skal vise sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Ved utarbeidelsen av den kommunale planstrategien er det dermed viktig at kommunen er oppmerksom på at planstrategien er et viktig dokument også for reindriftsnæringen i kommunen. Retningslinjer for den langsiktige arealbruken og for næringsutviklingen i kommunen kan fungere både som et verktøy for konflikthåndtering, konfliktforebygging og til å utvikle reindriften som næringsutøver i kommunen.

Kommuneplanens samfunnsdel

Plan -og bygnings loven forutsetter at innenfor de kommuner reindrift drives skal reindriften være tema i kommuneplanens samfunnsdel.

Formålet er å sikre, utvikle og styrke reindriftsnæringa i tråd med nasjonale føringer og målsettinger. Dette vil si at kommunene skal foreta de prioriteringer og legge de strategier som er nødvendige for å sikre reindriftas fremtid.

Som et minimum bør kommunen foreta de prioriteringer og legge de strategier som er nødvendige for å sikre arealgrunnlaget for reindriften i et langsiktig perspektiv. Kommuner oppfordres videre til å vurdere reindriftens mulige innvirkning på kommunens samfunnsutvikling. Her er det viktig å være oppmerksom på at reindriftsnæringen bidrar til å holde liv i lokalsamfunn med næringsmessig mangfold ved en rekke aktiviteter og virksomheter.

Kommuneplanens arealdel

Kommuneplanens arealdel er den delen som har størst betydning og innvirkning på reindriftsnæringen da reindriftsnæringen berøres av arealinngrep i kommunen. Derfor er det viktig å ha en oppdatert og forutsigbar arealplan som tar hensyn og sikrer reindriftas arealer for å kunne opprettholde og utvikle næringen på dens egen bekostning.

Kommunen skal løpende vurdere behovet for en områderegulering knyttet til reindriftsinteressene. Der det vurderes nødvendig skal kommunen utarbeide en områderegulering knyttet til reindriftsinteressene der dette er bestemt i arealplanen. Det kan være aktuelt med områderegulering i områder der det er sentralt å opprettholde reindriftens bruk av området samtidig som det er behov for å begrense andre interessers aktivitet i det samme området. Dette kan være aktuelt innenfor reindriftens minimumsbeiter, særverdiområder eller området hvor reindriften har gjerdeanlegg.

2.5 Reindrift og konsekvensutredninger

Vedtak av arealplaner og iverksetting av tiltak innenfor reinbeitedistriktet må være basert på forsvarlige utredninger av virkningene for reindrifta. Det må tas hensyn til reindriftas behov og utviklingsmuligheter. Gjeldende bestemmelser om konsekvensutredninger skal følges. Egen veileder for problemstillinger knyttet til reindrift og konsekvensutredninger kan leses her: http://www.reindrift.no/asset/1477/1/1477_1.pdf

2.6 Reinens behov og arealinngrep

Reinen er ute hele året og er avhengig av alle typer årstidsbeiter. Dermed er reindriften en beitearealavhengig næring. Reinen vandrer mellom ulike årstidsbeiter hvor beiteforhold, klima, berggrunn, topografi, tilgjengelige beitevekster, vær, inngrep og menneskelig aktivitet har stor betydning for reinens natur og dens evne til å nyttiggjøre seg av landskapets ressurser som beiteområde. Driftsmønster og beitebruk er dynamisk og varierer fra år til år avhengig av et komplekst system av ulike faktorene som spiller inn. Faktorer som omhandler blant annet de ulike årstidenes klima og pågående klimautfordringer, vær, arealinngrep, menneskelige aktiviteter og miljø.

Alle forskjellige terrengtyper har betydning for reinen. Derfor har og er reindrifta avhengig av sammenhengende beiteområder for å kunne ivareta fleksibiliteten for en optimal nyttiggjørelse av beiteområdene til enhver tid ved å opprettholde den funksjonelle

forbindelsen mellom dem. På den måten er reindriften bærekraftig og har framtidige utviklingsmuligheter. Reindrifta lever og drives etter funksjonen av begrepet grønn infrastruktur som gjennom reindriftas perspektiv et sammenhengende landskap, hvor landskapets beiteområder har ulike funksjoner (https://www.sametinget.se/gron-infrastruktur). En sammenhengende og fungerende grønn infrastruktur er forutsetningen for at reindriften, naturen og den samiske reindriften skal kunne leve og utvikles.

Totaleffekten av mange små inngrep og forstyrrende aktiviteter i reinbeiteområdet, distriktet, men også i grenseområdet til nabodistrikter, kan være større enn hva summen av hvert enkelt inngrep skulle tilsi. Fragmentering av årstidsbeiter samt av flytte -og trekkeleier vanskeliggjør en velordnet og bærekraftig reindrift. Det er viktig å se konsekvensene av arealinngrep i reinbeiteområdet fra reindriftas og reinens perspektiv for å få en forståelse for inngrepenes negative konsekvenser og den kumulative effekten alle inngrepene i området har på reindriftas drift og utviklingsmuligheter.

Når det gjelder nye arealinngrep hvor reindriftsinteresser blir berørt, og hvor det er krav til konsekvensutredninger, så skal de samlede effektene av planer, tiltak innenfor distriktet og allerede etablerte inngrep vurderes i sin helhet ettersom direkte konsekvenser av inngrep og forstyrrende aktiviteter kan være permanent tap av beiteland, samt hindringer for reinens trekk- og flytteleier. Indirekte konsekvenser av arealinngrep er tap og redusert bruk av beiteområder som medføre overbeiting på andre beiteområdet, merarbeid for reineier og forstyrrelser i reinens adferd og reinens velferd. Det gir økonomisk belastninger både ved merarbeid, men også ved at det påvirker reinen kondisjon og slaktevekt, og dermed også produksjonen i negativ retning. Effekten av et inngrep i reindriftsområdet er i reindriftas perspektiv et komplekst hinder for reindriftas utviklingsmuligheter og gir en negativ spiral-effekt i alle ledd i næringen.

Det er derfor viktig å se arealinngrep og reinens beiteområder fra reinen og reindriftas perspektiv, og ikke kun i en kommunesammenheng, ettersom reinens beiteområder er andre grenser enn fylke- og kommunegrenser. På den måten ser man det store komplekse og systematiske bildet for reinens og reindriftas behov av forskjellige beiteområder og hvordan hvert enkelt inngrep på hver sin kant i reinbeiteområdet kan hemme reindriftas

bærekraft og utvikling ved at den kumulativ effekt av alle inngrepene i reinens grønne infrastruktur gir større konsekvenser enn ved første øyekast fra et annet ståsted.

2.7 Reindriftas positive elementer

Reindrifta har betydning i lokal sammenheng og sysselsetting både innad i reinbeitedistriktet og i lokalsamfunnet. Reindrifta er en viktig del av grunnlaget for samisk kultur og språk. Reindriften innehar kunnskap om samspillet mellom rein/dyr og landskap, klimatiske forhold, vær og botanisk mangfold, se og analyser klimatiske endringer år for år, lokal kjennskap til de geografiske områdene, og det å ha et vidt perspektiv av landområdet. I og med at reinen beiter ute hele året og dermed holder vegetasjonen nede, har reindrifta også en betydning for bevaring av åpne landskap og biologisk mangfold. Den bidrar til næringsmessig mangfold og matproduksjon av helsemessig sunt produkt i form av reinkjøtt, men også bærekraftige produkter i form av skinn. Reindrift som næring, kultur og livsform er unik i den forstand at det er en av de eldste næringene og leveformer i arktiske områder som til tross for klimatiske utfordringer og endringer i ulike samfunn. Reindrifta beriker Norge med den kultur ved å tiltrekke seg internasjonal interesse. Av den grunn er det på sin plass at reindrifta får satt i gang tiltak som gjør at næringa kan sikres, utvikles og styrkes på dens egen premisser.

2.8 Kommunikasjon og medvirkning

I henhold til plan- og bygningsloven har kommunene et særskilt ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder reindriftsutøvere. Hvis kommunen har planprosesser må kommunen særskilt vurdere om planprosessen krever en spesiell tilrettelegging overfor reindrifta. Dette ansvaret for å sikre en aktiv medvirkning for samiske reindriftsutøvere følges også av ILO – konvensjon nr. 169.

For at reindrifta skal kunne ivareta sine interesser og utvikles på sine egne premisser i kommunale planlegginger, er det særdeles viktig at i alle saker som berører reinbeitedistriktet, blir distriktet inkludert i en tidlig fase. Som et ledd i en åpen og bred

tilgjengelig medvirkning, jf. plan -og bygningsloven § 5-1, skal reindriften ha mulighet til å komme med innspill allerede når kommunal planstrategi sendes på høring.
For å sikre en god og politisk forankring i planprosessen, skal planprogrammet synliggjøre hvilke medvirkningsprosesser det legges opp til, jf. plan -og bygningslovens §§ 11-13.

Utfordringen for distriktet i forhold til planprosesser, møter og høringer er at reindrifta er bundet til naturlige sykluser og svingninger. Derfor er det viktig å inkludere reinbeitedistriktet så tidlig som mulig og i god tid. For å gjøre det er det viktig å ha kjennskap til reinbeitedistriktets arbeidssykluser gjennom et reindriftsår og distriktets beitebruk. Det er meget viktig med tidlig involvering slik at distriktets kunnskap og synspunkter blir tatt tidlig med i prosessen. Dette vil medføre at man i fellesskap og i et tidlig tidspunkt kan komme i gang med en dialog på begge parters premisser.

Det å lese, tolke og forstå områder og arealer gjennom kart kan være utfordrende. Av den grunn kan befaringer i felt være med på å øke forståelsen fra ulike perspektiver. For reindrifta kan dette vær en faktor som er basert mere på våre egne premisser.
Dyrenes velferd og distriktets arbeidssyklus er hovedsakelig basert på årstidenes ulike vær- og klimaforhold samt arbeid som skal gjennomføres til ulike tider i løpet av reindriftsåret, og det vil være avgjørende faktorer for når distriktet har kapasitet. Har offentlige myndigheter kompetanse og kjennskap til distriktets drift og tar hensyn til det vil man på den måten kunne vise et ønske om åpen og inkluderende dialog. Innblikk i distriktets drift og hvilke perioder som er arbeidsintensiv leses i kapittel 2.

3 Beskrivelse av reinbeitedistriktet

Distriktsplanen bygger på reindriftsloven av 15.juni 2007 og er tilpasset de lokale forhold i Gielas reinbeitedistrikt - Gielas orohat.
Gielas reinbeitedistrikt drives i Sør-Troms, dels nordre Nordland, og har et totalt beiteareal på 1704 km^2. Distriktet flytter mellom årstidsbeiter i fem kommuner (Narvik, Gratangen, Lavangen, Salangen og Bardu) innenfor både Troms og Nordland fylke og dels i Sverige.

Distriktet har ingen fastsatte beitetider, men følger reinens naturlige migrasjon mellom sesongbeitene. Distriktet har anledning til å benytte alle områder til helårsbeite hvis nødvendig.

3.1 Administrative forhold og organisering

Distriktet fungerer etter de retningslinjer, lover og forskrifter som er gjeldende. Distriktsstyret administrere distriktet og representerer reindriftsinteressene i distriktet. Hovedoppgaven er å ivareta reinbeiteressursene og reinbeitedistriktets interesser i samsvar med lover, bruksregler og konvensjoner. Distriktsstyret kan i noen saker gi styrets leder sammen med sekretær eller ett av styremedlemmene fullmakt til å opptre på styrets vegne.

Styret pr. 14.05.2022:
Ole Johan Jonsson Eira, leder
Aslak Niillas Eira, nestleder
Nils-Ante Oskal Eira, styremedlem
Vakant styreplass

Distriktets adresse og kontaktinformasjon til leder:
Ole Johan Jonsson Eira
Nordsiveien 115
9470 Gratangen
E-post: ojeira@gmail.com
Tlf.: 911 48 742

Alle henvendelser rettes mot distriktets gis til leder som tar saken videre til distriktets styre.

3.1.1 Distriktets grenser

Etter reindriftslovens § 5 og § 6 skal det samiske reindriftsområdet deles inn i reinbeiteområder og reinbeitedistrikter. Hjemmel for å foreta slik inndeling ligger hos Landbruksdepartementet (områdegrenser) og Reindriftsstyret (distriktsgrenser).

GIELAS

Reinbeitedistrikt 21– Gielas fikk sine nåværende grenser fastlagt da Reindriftsstyret ved forskrift av 31.10.86 fattet vedtak om distriktsgrensene for Troms reinbeiteområde.

Gielas Reinbeitedistrikt ligger sør i Troms reinbeiteområde, i Troms fylke, og nord i Nordland fylke. Distriktets yttergrenser strekker seg fra Bjørnefiell — Rombaksbotn — langs Rombaksfjorden til Bjerkvik — langs E6 til Gratangsbotn — Gratangsfjorden, Lavangsfiorden, Sagfjorden - Sjøvegan — opp Salangselva til Brannvold - langs E6 til Setermoen - opp Sørdalen til Polnoviken – Polnoviken langs Tornetresk til Tornehavn – Tornehavn langs jernbanen til utgangspunktet Bjørnfjell.

Distriktet grenser i nord mot distrikt 20 - Hjerttind, i nordøst mot distrikt 29 – Altevatn, i sør mot distrikt 22 – Grovfjord og i øst mot samebyene Talma og Gabna.

Distriktets ytre grenser omfatter kommunene Bardu, Lavangen, Salangen og Gratangen, samt Narvik kommune i Nordland fylke, og Sverige (Norrbotten).

3.1.2 Kart over distriktet

Arealbrukskart over distriktet ligger på NIBIO sine hjemmesider:
https://kilden.nibio.no/?topic=reindrift&lang=nb&bgLayer=graatone_cache&X=7624078.77&Y=614741.76&zoom=4.3413257035640065

Søk «Gielas».
Her kan man velge de kartlagene som er relevante for brukeren og som viser bruksdisponeringer. Arealkartene som ligger ute på nett er ikke juridisk bindende. For informasjon om den spesifikke bruken av et område oppfordres det til å ta direkte kontakt med distriktets leder.

14

3.1.3 Distriktets medlemmer

Gielas reinbeitedistrikt har 35 medlemmer fordelt på 4 siidaandeler (familier).

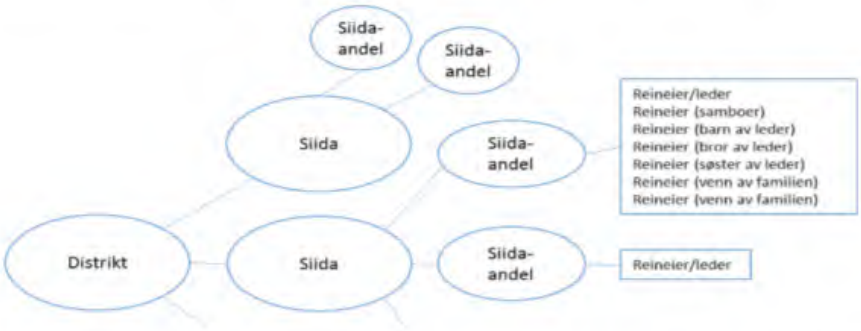

Fig: Oppbygning av distrikt i siida, siidaandel og reineiere (ref: rapport selvstyre). Denne oppbyggingen er en gammel reindriftssamisk tradisjon som enda i dag holdes i hevd. Å opprette flere siidaer mellom forskjellige årstidsbeiter, gjøres etter behov.

Oversikt over siida-andelsinnehavere i distriktet:

Siidaandelsinnehaver	Org.nr	Kontaktinformasjon
Ole Johan Jonsson Eira	991779663	9470 Gratangen tlf.: 911 48 742
Aslak Niillas Johan Eira	993370134	9357 Tennevoll tlf.: 975 311 12
Nils Ante Oskal Eira	988408158	9357 Tennevoll tlf.: 406 03 382
Anders Nils Eira	988857017	9369 Bardu Tlf.: 404 79 740

3.2 Gjerder, hytter og anlegg

I henhold til reindriftslovens § 21 har man rett til å føre opp nødvendige hytter og gammer i utmark. Videre har man rett til å føre opp arbeids- og sperregjerder, slakteanlegg og broer og andre anlegg som er nødvendige for reindriften, jf. rl § 24.

GIELAS

Kartutsnittet viser en oversikt over distriktets gjeterhytter, sperregjerde, arbeidsgjerder og anlegg:

Kartutsnitt hentet fra:
https://kilden.nibio.no/?topic=reindrift&lang=nb&bgLayer=farger_cache&X=7622974.26&Y=621627.35&zoom=4.461325703564005&catalogNodes=169&layers=reindrift_anlegg,reindrift_sperregjerde,reindrift_beitehage&layers_opacity=1,0.75,0.75,0.75

Distriktet er eier og ansvarlig for vedlikehold og rydding av gjerder og anlegg, mens reineiere er ansvarlige for sine egne gjeterhytter.
Ellers brukes det midlertidige gjerder ved behov.

Gjerdeanlegg og distriktets bygninger vedlikeholdes over distriktets kasse.

3.2.1 Merke-, skille- og slakteanlegg

Distriktet har tre stasjonære gjerdeanlegg. Gjerdeanlegg er på Bukkemyra i Lavangen, på Skittdalshøgda i Narvik og på Vassijaure i Sverige. Disse anvendes i hovedsak høst og vinter. På Bukkemyra har distriktet et feltslakteanlegg som er godkjent etter de nye reglene fra 1998, og anlegget er oppgradert iht. gjeldende krav.

Merkegjerder er på Trosen, Rundkollen og Doaresrassi (Hornaksla) i Lavangen og ved Cearpmatjávri (Reinkalvvatn) på Snørken i Salangen, og, Gressdalen i Lavangen, Jørnskaret og Lundeidet i Bardu og på Neverfjell i Narvik, og Cuonjacohkka i Kiruna kommune, Sverige. Merkegjerdene flyttes og endres vanligvis litt etter noen år slik at inntaket av flokken blir enklere. Disse gjerdene anvendes i hovedsak på sommeren og tidlig på høsten, og alle gjerdene er ikke i bruk hvert år.

3.2.2 Sperregjerder

Grensegjerdet i Sørdalen.
Sørdalen er en gammel distriktsgrense som skiller norsk og svensk reindrift. Der har det alltid vært et sperregjerde, akkurat for å skille mellom norsk og svensk reindrift. Svenske myndigheter har beklageligvis revet sperregjerdet fra Sørdalen til Pålnoviken ved Torneträsk, noe som har påført distriktet ekstraordinære utgifter og merarbeid. Dette er en helt uakseptabel handling.

3.2.3 Gjeterhytter

Distriktet har hyttene: Govlojåvri (Masterbakkvatn) i Salangen, Njunnas og Liveltsskaret i Bardu, to hytter på Bukkemyra i Lavangen, to på Skittdalshøgda i Narvik, tre hytter i Njuoratvuopmi, Sverige, og tre hytter i Patsajaekelområdet.
Distriktet leier et lagerbygg på Forsetmoen i Bardu kommune.

Størrelsen på hyttene varierer fra små overnattingshytter, til større hytter hvor én kan oppholde seg over lengre tid.

3.2.4 Fremtidige behov av gjerder, hytter og anlegg

Behov av gjerdeanlegg:

- stort behov av nytt slakteanlegg på grunn av vindmølleparkens og andre arealinngrepens kumulative effekt og negative konsekvens til det allerede etablerte slakteanlegget på Skittdalshøgda som ble brukt før vindmølleanlegget ble etablert.

Det er utprøvd en periode med slakteanlegg i Stordalen uten tilfredsstillende resultat.

Nytt slakte og skilleanlegg er tenkt etablert ved Suolojohka (Holvassmyra ved Holmelva), Narvik kommune.

Lokasjonen er egnet fordi de oppsamlingsplassen til rein under høsten og høstvinteren er i nærliggende områder. Det gjør arbeidet med å samle og flytte rein effektivt, det er ingen store fysiske hindringer for inndriving og gjennomføring av arbeidet, samt nærheten til allerede etablert vei, E 10, gjør at store deler av infrastrukturen allerede er på plass til nære slakterier i området. Lokasjonen er ca 5 km øst for Skittdalshøgda gjerdeanlegg.

Merkegjerde:

- permanent merkegjerde på Lundeidet, Bardu kommune, med tilhørende sperregjerde.
-

Behov av hytter:

- Stort behov for fornyende hytter både i vår-, sommer-, høst- og vinterbeiteområder i henhold til HMS. Distriktet jobber med en langsiktig plan for oppføring av gjeterbuer og hytter. Planen begrenses av økonomien.

3.3 Beite- og driftsforhold i distriktet

Retten til å utøve reindrift gir beiterettigheter som omfatter rett til nødvendige årstidsbeiter, det vil si vår-, sommer-, høst- og vinterbeiter, jamfør reindriftsloven § 20.
Herunder inngår også flyttleier, kalvingsland, brunstområder og luftingsområder

Årstidsbeiter:
Reindrifta må ha tilgang på forskjellige årstidsbeiter gjennom et helt år. Reindriftsåret er inndelt i åtte årstider. De ulike årstidsbeitene har særegene kvaliteter som gjør dem spesielt egnet som beiteområde for akkurat den relevante årstiden i akkurat dette reindriftsområdet. Beitekapasiteten, beitetider, topografi, vær, klima og snøforhold styrer i stor grad

driftsforløpet for reindriften i distriktet år for år. For en rasjonell drift er det særlig vikgit at de sessongbeitene som er en minimunsfaktor i distriktet, flytt -og trekkleier samt oppsamlingssteder ikke blir forstyrret og/eller ødelagt av inngrep og/eller annen aktivitet. Det må taes forbehold om at beitebruk og driftsmønster for alle sesongbeitene kan variere fra år til år som følge av vær, klima -og beitesituasjon.

Distriktet har gjennom årene vært drevet i flere driftsgrupper, alt fra 1-3 driftsgrupper, for å få en effektiv og fleksibel utnyttelse av beiteressursene. Pr. dags dato drives distriktet med to driftsgrupper.

Reinbeitedistriktet bruker beiteområdene både som helårsdistrikt og som sesongbeitedistrikt. Likevel fører både terreng og beiteforholdene til at det har dannet seg et mønster og system i bruken av distriktet beiter til ulike årstider. Det er viktig at dette mønsteret og systemet er i balanse for å opprettholde en rasjonell og bærekraftig reindrift. For at dette skal opprettholdes er det behov for at sesongbeitene som er en minimumsfaktor i distriktet, dens adkomst til og fra flytte- og trekkleier, samt oppsamlingsplasser forblir intakt.

Som høst- og vinterbeite nytter distriktet de sørøstlige områdene, hvor jordsmonnet er av slik karakter det gir gode betingelser for lav, som utgjør reinens viktigste vinterbeite. Videre gjør topografi og nedbørsforhold denne delen av distriktet godt egnet som vinterbeite. I de ytre delene av distriktet fører kystfjellene til mye snø om vinteren. Større snømengder kombinert med veksling mellom kulde og regn fører til at det i disse ytre delene ofte er isdannelse og skare som hindrer reinens beitetilgang.

Vår- og sommerbeitene er i de nordvestlige kystnære områdene av distriktet. Berggrunnen her gir bedre jordsmonn og bedre betingelser for typiske sommerbeiteplanter (gress og urter). I disse områdene følger reinen snøsmeltingen i hele barmarks sesong. Det vil si at den beiter oppover i terrenget utover sommeren ettersom snøen smelter og vegetasjonen spirer.

Det må tas forbehold om at beitebruk og driftsmønster for alle beiteområdene kan variere fra år til år som følge av vær, vind og klima som gir varierende beite.

Det er svært viktig for en velordnet reindrift at man har gode oppsamlingsområder. Oppsamlings-områder for reindrifta er områder i distriktet av særegen karakter hvor man i en kort periode kan ha hele reinflokken gående på et bestemte område i forbindelse med de arbeidsoppgaver som skal gjennomføres. Oppsamlingsområder har særegen topografi som gjør at reinen holder seg og/eller forflytter seg av egen maskin ved beitende forflytting mens nødvendig arbeid gjennomføres i form av for eksempel oppsamling til flytting mellom beiter, kalvemerking, slakt etc.

Karakteren til disse områdene må både beite -og arealmessig være av en sånn art at reinen holder seg der. Området må være oversiktelig, det må finnes fysiske naturlige hindringer i topografien som gjør at reinen oppholder seg i området og/eller forflytter seg i henhold til topografien. Det er særdeles viktig at slike områder er uten stor menneskelig aktivitet slik at reinflokken ikke skremmes bort fra området, noe som kan føre til merarbeid og merkostnad. Videre er det også nødvendig at det er gode beiter i oppsamligs-områdene, og at områdene er av en slik art at reinen roer seg. Det er nødvenig å ha flokken gående i flere dager i oppsamlingsorådet til man har fått samlet hele reinflokken.

Kart over beiteområder og beitebruk kan sees på https://kilden.nibio.no, søk Gielas, og velg ønskede kartlag.

3.3.1 Vårbeiteområder og kalving

Reindriftsåret starter på våren. På våren flyttes rein til vårbeiter hvor simlene føder sine kalver, beiter og føder opp sine kalver.

Kalvingsområdet er i hovedsak Hornhalvøya, Lifjellhalvøy, Snørken og Liveltsskaret. Bruken av områdene variere etter sesongmessige klimatiske variasjoner.

Kart over flytteveier sees på https://kilden.nibio.no, søk «Gielas», og velg kartlag «Flytting/Samling».

Resultat og avkastningen i reindriften avhenger mye av at man har tilgang til gode kalvings områder i distriktet. I et godt kalvingsland skal det være gode lavbeiter som tidlig blir bare, vekslende lende med godt ly og ikke for store og strie elver. Når kalvene begynner å bli ca 1 måned gamle trekker flokken lenger ned i dalene og mot kysten for å utnytte lavlandsbeite for så å beite seg oppover i terrenget sammen med snøsmeltingen. Det er også meget viktig med lav ferdsel/trafikk av menneskelig aktivitet i området. Området bør også være avgrenset slik at det er lett å holde oppsikt med rovdyr.
Kalvings områder har en særverdi som beiteområde og kan karakteriseres som spesialområde for reindrift.

3.3.2 Sommerbeite og kalvemerking

Distriktet har svært gode sommerbeiter som ikke forringes av varme somrer. På forsommeren benyttes høytliggende områder på Gratangs-halvøya.
Snørken-området, Gielasnjárga (LifJellområdet) og Liveltskaret.

Sommerbeiteområdets topografi er bratte terreng med flere smale dalfører med frodig og varierende grønn vegetasjon hvor reinen naturlig følger terrengets trekkleier for å veksle mellom beiteområder. Ved varme dager vil reinen ofte stå på snøskavler om dagen og beite nedover i terrenget om kvelden når det blir kjøligere.
Ved varme somre vil reinen trekke opp i luftingsområder i terrenget, på snøbreer og høyfjell. Luftingsområdene er viktige for å holde insektene unna og for å virke avkjølende for reinen.

Kalvemerkingene gjennomføres i slutten av juni medio juli før reinen spres over hele sommerbeiteområdene for å oppnå optimal tilvekst.

3.3.3 Høstbeite, slakting og brunst

I slutten av august og begynnelsen av september starter samling for merking av de gjenværende kalvene, slakte egen matrein og dra ut rein for salg til slakteri. Dette må grovt

sett gjennomføres før den 15.september for å være sikker på at bukkene ikke har gått i brunst. Flokken blir som oftest samlet til gjerdeanlegget på Bukkemyra i Lavangen kommune. Gjerdeanlegget på Skittdalshøgda har ikke kunne benyttes etter at vindmølleanlegget ble reist. Derfor er det stor behov for nytt slakteanlegg for effektivisering av arbeidet for uttak av slaktedyr innenfor rett tidsperiode.

Utover sensommeren og høsten forflyttes flokken gradvis inn mot svenskegrensen.
Når det blir kaldere utover sommeren og tidlig om høsten i slutten av august, kombinert med soppmodning, vil reinflokken spre seg mer i lavlandet. Høstbeite er overgangen fra gress til lavbeite. I gode høstbeiteområder vil reinen øke sin vekt, og forlenge tiden før den igjen begynner å tape seg. Gode høstbeiter vil gjøre reinene bedre rustet for vinteren. Det er særlig viktig at reinene kommer på ferske beiter i overgangsperioden til kulde.

Når frosten slår inn visner de grønne plantene og reduserer deres næringsverdi. En del gras og urter kan holde seg grønn langt over vinteren og disse er viktige beiteplanter i denne tiden. Man kan her nevne spesielt smyle. Tidlig på høsten kan sopp også gi verdifulle næringstilskudd for rein. Utover høsten utgjør lavartene større og større andel av reinens føde. Utover høsten utnytter man i første rekke beiter med lav vegetasjon som ikke kan utnyttes om vinteren på grunn av snø- og isforhold.

Brunstområdet er sammenfallende med mye av høstbeiteområdene. Reinen brunster i september/oktober. Bukkene danner harem og man må påse at flokken får nødvendig ro og ikke blir forstyrret under brunsten. Gode beiter og beitero gir positivt utslag på kalvings resultat våren etter.
Etter brunsten samles flokken og flyttes mot vinterbeiteområdene øst i distriktet.

3.3.4 Vinterbeite

Etter hoved slaktinga flytter distriktet flokken gradvis innover landet mot svenskegrensen og vinterbeiteområdene. Her flater terrenget seg ut, lavtilgangen er god slik at reinen trekker seg naturlig til områdene og holder seg rolig slik at det er lett å ha oversikt over flokken.

Vinteren er den tøffeste tiden for reinen og distriktets minimumsbeiter er vinterbeiter. Under vanskelige vinterforhold er det behov for tilleggs fôring. Som tilleggs fôr benyttes rundballer og kraftfor.

Hovedsakelig benyttes Bjerkvikfjellene, Haugfjellet, Njunnas og Njuoravuopmi til vinterbeite. I tillegg brukes andre områder i distriktet ut ifra årlige variasjoner og når det klimatisk tilsier at behovet er der med de områdene som er topografisk egnet.

Distriktet har tradisjonelt brukt vinterbeitene i Patsjeakil, øst for Torneträsk, og i Njuoravuopmi området i Sverige. På grunn av manglende enighet om en reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige har distriktet blitt skadelidende. Etter at reinbeitekonvensjonen opphørte i 2005 har distriktet blitt avskåret fra vinterbeitene i Patsajeakil. Konsekvensen av en manglende reinbeitekonvensjon er at reinflokken må fôres store deler av vinteren.

3.3.5 Flytt- og trekkleier i distriktet

Flytt- og trekkleiene utgjør pulsårene i distriktet og er avgjørende for migrasjonen mellom forskjellige beiteområder. Alle flyttleiene og trekkleiene er markert i reindriftskartet. Det som særpreger området i distriktet er at landskapet har et alpint preg, høye fjell og dype daler. Dette gjør at det er kun faste flytteveier som kan brukes ved forflytting av reinen mellom de forskjellige deler av distriktet. Distriktet ser behovet for rydding og tynning av vegetasjon i flytteveiene da vegetasjonen kan ha en barriereeffekt. Flytteveiene er særlig viktig for reindriften og har et særskilt vern etter reindriftslovens § 10. De mest viktige flytteveiene er tegnet inn i reindriftskartet som kan sees på https://kilden.nibio.no, søk «Gielas», og velg kartlag «Flytting/Samling».

Flyttleier er gitt et særskilt vern i reindriftslovens § 22 hvor det står:

> *§ 22.Flyttleier*
> *Reindriftsutøvere har adgang til fritt og uhindret å drive og forflytte rein i de deler av reinbeiteområdet hvor reinen lovlig kan ferdes og adgang til flytting med rein etter*

tradisjonelle flyttleier. Med til flyttlei regnes også faste inn- og avlastingsplasser for transport av reinen.

Reindriftens flyttleier må ikke stenges, men Kongen kan samtykke i omlegging av flyttlei og i åpning av nye flyttleier når berettigede interesser gir grunn til det. Eventuell skade som følge av omlegging av flyttlei eller åpning av ny flyttlei erstattes etter avgjørelse ved jordskifteretten. Kongen kan bestemme at også fastleggingen i detalj av den nye flyttleien skal overlates til skjønnet.

Ulike arealinngrep i distriktet, særlig vassdragsreguleringer, turistanlegg og vindkraft, har vanskeliggjort og skapt utfordringer for flyttingen mellom sesongbeitene. En økende trafikk på de store veiene har også medført at reinens naturlige trekk og flyttinger mellom årstidsbeitene har blitt betydelig utfordrende, noe som gjør at behovet for ecodukter og andre gode løsninger ved større veier øker. Inngrepene skaper hinder i reinens grønne infrastruktur.

Selv om flytteveier og trekkleier har forskjellige benevnelser, betyr ikke det at de ikke er like viktige. Flytteveier benyttes når man flytter rein fra et årstidsbeite til et annet, disse flytteveiene benyttes hvert år, og flytting skjer ofte etter samme rute, men avhenger av både vær og føreforhold, menneskelig aktivitet og fysisk avstegning. Trekkleiene er de rutene hvor reinen selv trekker, både innefor ett årstidsbeite og mellom årstidsbeitene.

Reinens vandring etter trekkleier er svært sårbare for ytre påvirkninger. Det er viktig at disse trekkleiene ikke blir blokkert. Utbyggingstiltak plassert på og ved trekkleier kan skape barriereeffekt og fragmentere reinbeitelandet slik at ubebygde og uforstyrrede områder ikke kan benyttes. Særlig vil trange dalfører fungere som flaskehalser for rein som skal opp og ned til beiteområder. Disse dalførene er ofte eneste passasje mellom beiteområdene og en forhindring på et slikt område vil påvirke reinens trekkmuligheter.

Distriktet opplever at det blir færre og færre alternative flytt- og trekkleier som følge av arealinngrep, og dette får store negative konsekvenser for reindrifta.

3.4 Reintall og produksjon

Distriktets øvre reintall er fastsatt til 2 400 rein i vårflokk. Reintallet er fastsatt ut ifra distriktets potensiale bærekraft.

Distriktets produksjonsresultater kan leses i Ressursregnskapene for reindrift.

3.5 Sysselsetting og verdiskapning i distriktet

Sysselsettingen i distriktet består i hovedsak av 10-12 enkeltmannsforetak som driver reindrift i hovednæring med tilhørende binæringer.
Reindriftens økologiske bærekraft gir en økonomisk bærekraftig næring som danner selve grunnlaget til den reindriftssamiske kulturen i området. Den samiske reindriften er bærebjelke for samisk språk og kultur.

Reindrifta i området gir verdiskapning for lokalsamfunnet og regionen som er av betydning. Det er verdiskapning fra slakting, foredling, distribusjon og salg av reindriftsprodukter til eksterne underleverandører av varer og tjenester som kjøp av maskiner, utstyr, annet materiell, reinfòr etc.

Samlet illustrerer dette at reinbeitedistriktet utgjør en betydelig aktør for lokalsamfunnene. Distriktets virksomhet generere mye avledet verdiskapning for forretningsvirksomhet i lokale bedrifter. Reindriften bidrar både direkte og indirekte til en betydelig sysselsetting i berørte kommuner.

3.6 Jakt, fangst og fiske i distriktet

Reindriftslovens § 26 gir rett til å drive jakt, fangst og fiske. For jakt, fangst og fiske som drives etter bestemmelsene til denne paragrafen, skal det ikke betales leie eller kortavgift.

Fiske og småviltjakt er historisk viktige matkilder som fortsatt bedrives i reinbeitedistriktet. Distriktet har mange gode fiskevann som brukes året rundt til matauk. Ved innhøsting av vinterfisk brukes det i hovedsak garn.
Reinbeitedistrikt har lakseførende vassdrag: Spansdalselva, Salangselva, Storevla i Gratangsbotn, Elvegårdselva og Rombakselva.

3.7 Motorisert ferdsel

Reindriftsnæringas tillatelse til bruk av motorisert kjøretøy i utmark er hjemlet i unntaksbestemmelsene i motorferdselloven og i reindriftslovens § 23.
Distriktet er avhengig av motoriserte hjelpemidler i forbindelse med forflytning, gjeting, tilsyn, flytting, samling og matauke, samt i forbindelse med transport av utstyr.
I forbindelse med utøvelse av gjeting er det umulig å lage oversikt over traseer på forhånd da dette vil bli så upresist og vil variere fra år til år. Det anmodes om å se til beitebruken.
Snøscooteren er et helt nødvendig driftsmiddel som brukes i det daglige arbeid i hele snø perioden til samling, flytting, transport og lignende. Det er behov for flere scootere innenfor hver siidaandel alt etter antall familiemedlemmer som deltar i driften:

- De forskjellige forholdene til forskjellige tider og beiteområder krever kjøretøyer som er formålstjenlig til enhver tid. Eks. høst og tidlig vinter er behovet for en scooter som er tjenlig for ferdsel i løs snø og ujevnt terreng, mens det på vårparten er behov for kraftigere maskiner som er tjenlige for å kjøre lengre strekninger og for brattere terreng.
- Transport.
- Holde arbeidsfolk med arbeidsredskap
- For å unngå driftsstopp når det er behov for reparasjon og service.
- Sikkerheten til utøveren.

Bruken av barmarkskjøretøyer er minimal da topografien begrenser fremkommeligheten. Slike kjøretøyer brukes allikevel til samling, flytting og bevoktning av rein og transport av gjerdematerialer og lignende i barmarks perioden. Det er behov for at alle siidaandelene har noen kjøretøyer slik at arbeidet fungerer optimalt.

Helikopter leies inn for samling til merking og slakt på høsten før snøen kommer. Denne bruken forekommer i mindre målestokk, og begrenses av økonomien.

4 Rovvilt i distriktet

Rovdyrproblematikk og arealinngrep må ses i sammenheng, da begge faktorene samvirker og bidrar i stor grad innskrenkninger i reindriftas driftsbetingelser. Rovvilt som jerv, gaupe og ørn tar en stor del av reinen som blir borte i løpet av et driftsår, og særlig under kalvingsperioden. I tillegg er det innslag av både bjørn og ulv i distriktet.

Distriktet er delt i to ulike typer forvaltningsområder for rovvilt:

- A-område: Viktig område/ynglingsområde for å nå bestandsmålsettingene for rovvilt. Deler av vinterbeiteområdet er A-område for jerv og gaupe.
  Virkemidler er tyngre forebyggende tiltak og kvotejakt på gaupe og jerv samt skadefelling.
- B-område: Beitedyra har prioritet. Store deler av vår- og sommerbeiteområdet er B-område.
  Virkemidler er lisensfelling, kvotejakt, skadefelling og eventuelt hiuttak.

Kongeørn og havørn er ikke omfattet av forvaltningsområdene. Så langt har ikke forvaltningsregimet medført noen store endringer i rovviltsituasjonen i distriktet. Fortsatt har distriktet betydelige rovviltskader av ørn.

I tillegg berøres distriktet av den svenske rovviltforvaltningen. Store deler av distriktets dokumentert tap og dokumentere ynglinger er registrert på svensk side, i hovedsak i Njuoratvuopmi-området. Det er derfor viktig at forvaltningen tar dette med i beregningen i sine forvaltningsmodeller.

I løpet av de tre siste årene er det påvist en yngling av gaupe, to ynglinger av jerv årlig og en stor ørnebestand som gjør at totalbelastning av rovvilt er for høy for distriktets areal og bærekraft. Distriktet har ei heller ingen forvaltning av rovdyr og har ikke hatt noen

nevneverdig uttak av rovdyr. Dette medfører økende populasjon av samtlige rovvilt og økt tap av rein.

Innenfor den siste barmarksesong (2021) hadde distriktet innslag av flere bjørner og ulv blir observert sporadisk.

Arbeidet med å dokumentere rovdyrtap er utfordrende. I tillegg til direkte tap av rein til rovvilt, forstyrrer rovvilt reinen slik at reinen er urolig på beite og beveger seg mye. Dette skaper merarbeid for reineieren, produksjonstap og økte kostnader. I tillegg er det psykisk belastende (her henvises det til forskningsporsjektet «Reindriftas hverdag»).

Nedenfor er satt opp en oversikt over rovviltsituasjonen av de forskjellige artene i distriktet.

Ørn

Både havørn og kongeørn finnes i hele distriktet. Det finnes både stasjonære, hekkende par, ungfugler og andre streifører. Årlig dokumenteres rein drept av ørn, særlig under kalvingsperioden er skadene store og det en stor del av tidlig kalvetap skyldes ørn. Distriktet opplever stadig økning av kongeørn og de dokumenterte tapene til ørn er økende. Stadig flere kadaver av voksne rein blir dokumentert drept av kongeørn.

Gaupe

Store deler av distriktet er gaupelandskap. Distriktet opplever at det er størst tap til gaupe på sen høst og vinterstid når reinen trekker ned i skogsbeltet. I løpet av de siste tre årene er det dokumenter en gaupeyngling i distriktet.

Ulv

Ulv skal ikke finnes normalt i distriktet, men det observeres nesten årlig streifende individer.

Bjørn

Distriktet har hatt lite besøk av bjørn. Den siste barmarkssessongen (2021) ble det dokumentert fire bjørner i vår- og sommerbeite.

Jerv

Jervestammen har vokst seg sterk fra begynnelsen av 2000 – tallet og har holdt seg på et høyt og stigende nivå siden da. Dette merkes da det i løpet av de siste tre årene er dokumentert to ynglinger av jerv årlig i distriktet. Jerven gjør årlig store skader i reinflokken.

Det er tre jervesoner innad i distriktet:

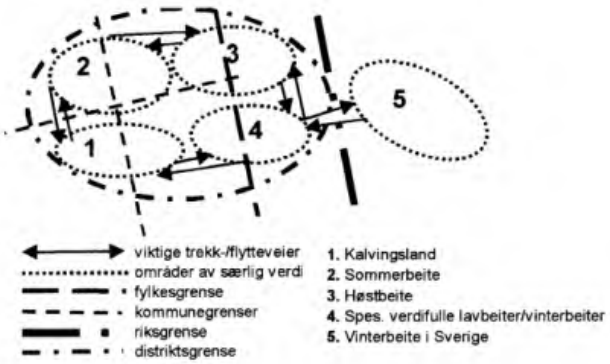
- en i nord østre delen av distriktet, i region 8
- sør-østlige delen av distriktet, i region 7.
- svensk rovviltforvaltning i østligste delen av distriktet

Det vil si at distriktets vinterbeiteområde er satt mellom to prioriterte område for jerv i Norge og den svenske rovviltforvaltning forvaltes med at jerv er totalfredet. Vår og sommerbeite er innenfor prioriterte områder for beitedyr.

5 Inngrep og forstyrrelser i distriktet

Arealvern er en arbeidskrevende del av distriktets administrative virksomhet. Innenfor distriktet har alle områdene ulik verdi for reindriftens bærekraft. Disse områdene brukt i en sammenheng danner grunnlaget og forutsetningene for utkommet av driften i distriktet. Dette forholdet gjør at reindriftens arealinteresser må ivaretas som en helhet, og ikke kan ivaretas av hver enkelt berørt instans isolert. Dette kan nærmere illustreres med følgende skisse av Gielas reinbeitedistrikt:

GIELAS

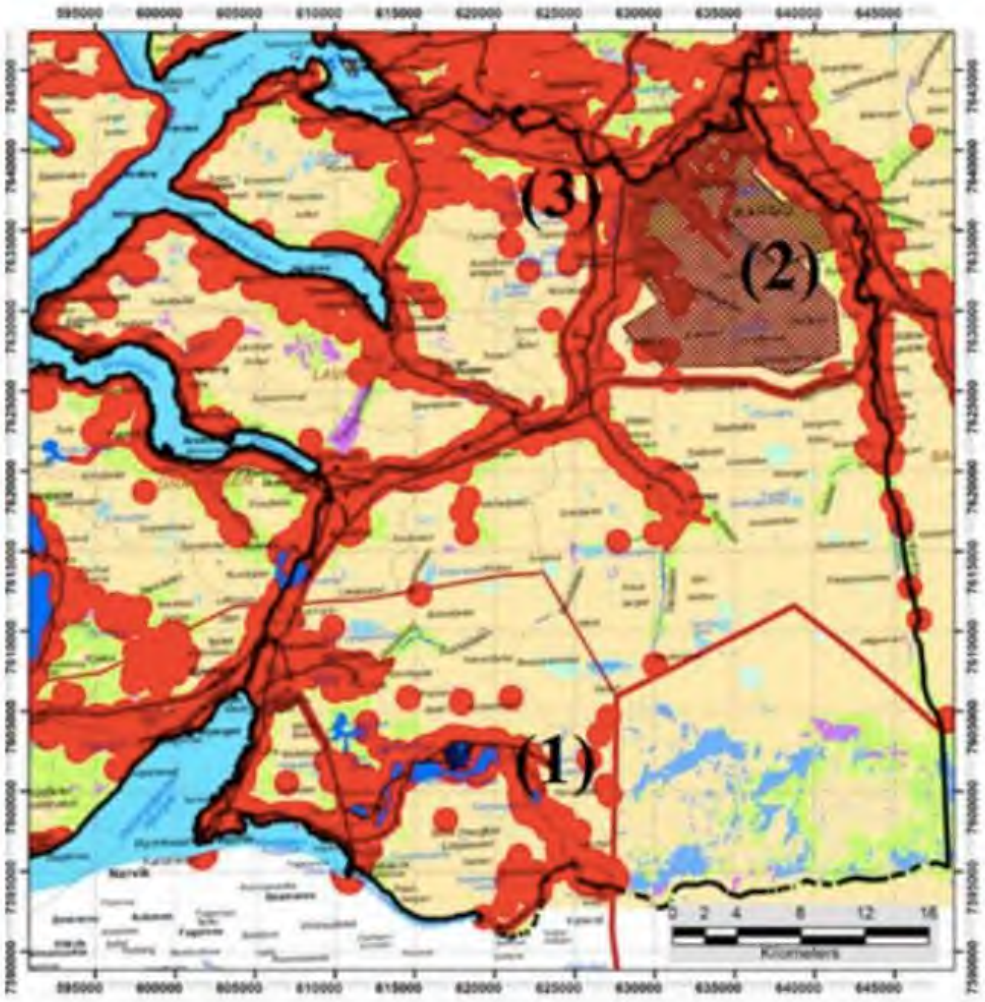

Ved hjelp av skissen kan et foretatt inngrep i kommunene B og C medfører at reindriftas område tilintetgjøres noe som kan medføre at distriktet må nedlegges uansett hvilken positiv holdning og vilje til å beskytte reindriftsarealet er i de ander kommunene. Slik kan man resonere seg fram til hvordan forskjellige inngrep og ferdsel vil kunne berøre reindriften på forskjellige vis og se at skadevirkninger kan påvirke langt utover det arealet som direkte berøres av inngrep. Forskningsprosjektet *«Reindriftas hverdag (2016)»* har dokumentert hvordan arealinngrep påvirker reineierens arbeidshverdag og hvordan det komplekse samspillet mellom rein-landskap-reineier endres ved hvert inngrep som gjennomføres.

Det er helt nødvendig å sikre arealene for å opprettholde en bærekraftig reindrift i distriktet. Det er grundig dokumentert at ulike former for inngrep påfører reindriften store direkte og indirekte tap av beiteland. Norut sin rapport, *«Inngrepskartlegging for reindrifta i Troms fylke»*, rapport nr. 23/2018 fra s. 92 omhandler inngrep i Gielas reinbeitedistrikt. Rapporten konkluderer at:

> *Inngrep og forstyrrelser fører til at reinen ikke får ro i noen av årstidene, og oppholdet innenfor hvert av årstidsbeitene blir forkortet. Den direkte følgen er at beitebruken blir forskjøvet og kommer i ufase med både beiteutviklingen og reinens behov. Klimaendringer og økt eksponering for rovdyr forsterker de negative effektene av dette. Samlet sett fører dette til både dårlig ressursutnyttelse, merarbeid, og så vel økte kostander som reduserte inntekter. Samlet sett anser vi det som veldokumentert at toleransegrensen for inngrep i distriktet for lengst er overskredet.*

Konklusjonen i Norut sin rapport kan leses sammen med Noruts inngrepskart for Gielas reinbeitedistrikt:

Figur 60. Inngrepskart Gielas: Viktigste inngrep er nummerert:(1) Nygårdsfjellet vindmøllepark (2) Sætermoen skytefelt (3) Hyttefelt ved Froskevatn

Kilde: kartet er hentet fra Norut sin rapport, *«Inngrepskartlegging for reindrifta i Troms fylke»*, rapport nr. 23/2018, s. 93.

I kartet er ikke inngrepene på svensk side som berøre distriktet tatt med. Noen av de nevnte inngrepene og forstyrrelser på svensk side er:

- Fri scooterkjøring

- Riksgrensen sport hotell
- Hundekjøring
- Jernbane
- Heliski

5.1 Fritidsbebyggelse

I hele distriktets reinbeiteområde er det store områder med fritidsbebyggelse. Den kumulative effekten av all bebyggelse i distriktet medføre store arealtap. Sammen med den tilhørende belastning av selve bebyggelsen gjør økt menneskelig aktivitet og motorferdsel i forbindelse med bebyggelsene at arealene innskrenkes betraktelig.

Etablerte større fritidsbebyggelser i distriktet:

- Froskevatn, Salangen kommune
- Sirkelvatn, Narvik kommune
- Bjørnfjell, Narvik kommune
- Hesjebergdalen, Gratangen kommune
- Belnesvatnet, Gratangen kommune
- Øyjord, Bjerkvik, Narvik kommune
- Garsnes, Salangen kommune
- Riksgrensen- og Katterjokkområdene i Sverige

I tillegg fylles arealene med mindre og spredte fritidsbebyggelser.

5.2 Vannkraft

Det er betydelig utbygginger av vannkraft i distriktet:

- Øse, Storvatn
- Fiskelausvannet
- Jernvannet
- Sirkelvannet
- Hesjeberg

Utbyggingene medfører masse usikkerhet når det gjelder HMS og merarbeid i tillegg til arealtap. Usikker is, sprekkdannelser og iser som kunne bli brukt som mulige flytteleier er noen av konsekvensene. Et tilleggs problem er at det blir bygd infrastruktur i forbindelse med vannkraftutbygginger slik at beiteområder blir lett tilgjengelig for allmenheten, noe som medfører økt ferdsel, forstyrrelse og trafikk.

5.3 Vindkraft

Nygårdsfjellet vindkraftanlegget ble satt i drift i 2008. Distriktet har gjennom årene skapt seg bred erfaring av vindkraftanleggets konsekvenser på distriktets drift.
Distriktet opplever vesentlige konsekvenser både i form av reinens natur, driftsmessig og infrastrukturmessige. Som følge av vindkraftanlegget er reinens oppførsel og vandremønster brutt som medfølger av at den naturlige beitebruken og oppsamlingsområder ikke er brukbare. Dette medfører at distriktets tidligere mest brukte og effektive slakteanlegg som ble oppført i 1987 er uten bruksmuligheter.

Beitebruken er i stor grad endret da reinen ikke får trekke naturlig mellom de ulike beiteområdene. Erfaringsmessig er reinen i konstand bevegelse rundt anlegget. Det medfører ingen beitero og merarbeid ved oppsamlingsarbeid. Konsekvensen gir store driftsmessige problemer når det skal styrers mellom ulike beiteområder på høsten og tidlig vinter. Vindkraftsanleggets konsekvenes har brutt reinbeitedistriktets og reinens grønne infrastukturen.

5.4 Kraftlinje

Gjennom distriktet går det mange kraftlinjer. To parallelle kW 420 linjer går gjennom hele distriktet fra Rombakken til Brannvold. Disse linjene utgjør således et stort arealinngrep i reinbeitedistriktet.

Største negative konsekvensen er at kW 420 linjene berører kalvingsområdet i Snørken med det utfallet at den skaper unnvikelse i umiddelbar nærhet til kraftlinjen under kalvingsperioden.
Den barriereskapende effekten og brudd på ulike årstidbeiter mellom halvøyene og vårbeitene fra Koldbrannskardet og Bukkemyra utgjør brudd i reinens infrastuktur.
Etter anleggsarbeidet på Mellafjellet ble påbegynt har ikke reinen trekt naturlig til Bjerkvikfjellet og har fortsatt ikke tilvendt seg barrieren. Det vil si at trekk og flytteveier er fortsatt avstengt noe som medfører merkostnad og merarbeid ved flyttinger.

5.5 Mineralutvinning

I distriktet er det etablert pukkuttak, et bergverk på Gjessvik, Narvik kommune.

Det foregår ikke omfattende mineralutvinning i distriktet bortsett fra noen grustak -og pukkverk.

5.6 Nydyrking og skogbruk

For reindrifta er nydyrking av areal et inngrep som reduserer og deler opp beiteland.
Det kan føre til en forverret driftssituasjon med konflikter som følge av at reinen trekker inn på dyrkede arealer. Inngjerding av oppdyrket mark er det mest brukte tiltak for å dempe konflikt som følge av rein på innmark. Det er mulig å søke om tilskudd, jf. *«Forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forhold mellom reindrift og annen part»*, så fremst gjerdet ikke blir en barriere for flytt- og trekkveier.

5.7 Ferdsel og friluftsliv

På grunn av distriktets beliggenhet og sine omgivelser, er distriktet et populært mål for jegere, fiskere og turfolk. Distriktet merker en økende aktivitet i form av randonee-skikjøring og økende aktivitet langs merkede og umerkede turstier i fjellet i form av 30-trimmen og 10-

på-topp-turer som er populære både sommers- og vinterstid. En slik økende menneskelig aktivitet kan medføre innskrenket beiteareal og mindre beitero som igjen gir merarbeid og merkostnad for utøverne.

Det er stadig etterspørsel etter treningsområder for jakthunder. Det meste av jakta i distriktet foregår med løshund. Det er svært viktig at jegere har kontakt/dialog eller anskaffer seg informasjon om reindrifta i distriktet før jakta starter. Mange jegere med hunder er forstyrrende for flokken i parringstiden. Reinflokken spres og får ikke nødvendig beitero. Siden dato for jaktstart er sammenfallende med samlingstidspunkt til førbrunstslakt skaper dette unødige merarbeid for utøverne.

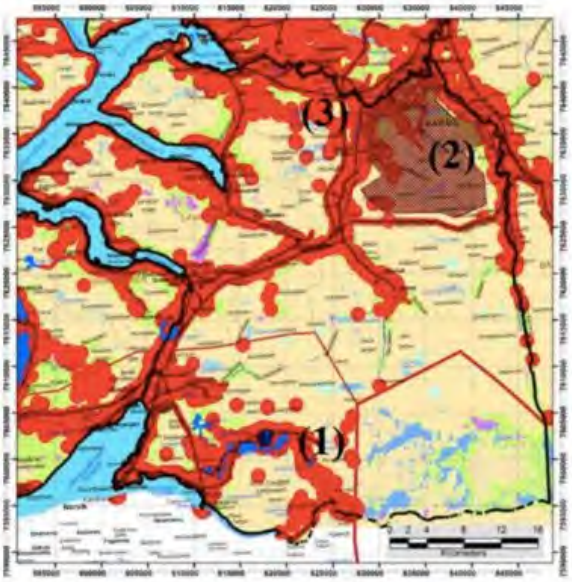
5.8 Motorferdsel

Distriktet har en scooterløype, Sollia i Bardu kommune. Distriktet er kjent med et økende ønske om snøscooterløyper i hele distriktet. Snøscooterløyper i reinens vinterbeite og kalvingsområder er svært uheldige. All planlegging av motorferdsel traséer i distriktet må gjøres i tett dialog med distriktet.

Distriktet merker at ulovlig scootertrafikk forekommer og er et voksende problem for næringa. Kommunenes velvillige dispensering fra motorferdselloven til hytter har medført problemer med store forstyrrelser. Kommuner oppfordres til å kommunisere bedre med distriktet angående dispensering fra motorferdselloven til hytter. Dette er særlig et problem i kalvingsområdene i Gratangen-, Lavangen-, Salangen- og Bardu kommune og vinterbeiteområdene i Narvik kommune hvor det gis dispensasjon fra motorferdselloven i kalvingsperioden. Problemet er økende i takt med antall nye hytter og scootere. Distriktet anser at kommunenes liberale dispensasjonspraksis uten konsultasjoner med distriktet er brudd på Sameloven § 4.

5.9 Militær aktivitet

Distriktet har et stort skytefelt i Bardu kommune, Sætermoen skytefelt, som er et av distriktets enkeltvis store arealinngrep:

Skytefeltet er skravert markert i kartet med tallet (2).

Kilde: kartet er hentet fra Norut sin rapport, *«Inngrepskartlegging for reindrifta i Troms fylke»*, rapport nr. 23/2018, s. 93.

Økt militær aktivitet i form av øvelser og manøvrer både på bakke og i luftrom utenfor militærets skytefelt skaper forstyrrelser og ekstraarbeid for distriktet. Den generelle militære aktiviteten må koordineres med distriktet for å unngå konflikter og potensielle dyrevelferdighetsmessige konsekvenser.

Militære øvelser som bedrives i distriktet:

- Cold respons
- Swift respons var planlagt på Hornhalvøya i kalvende reinflokk våren 2022
- Betydelig militær trafikk i luftrommet over distriktet
- Skytefelt bombing

GIELAS

5.10 Jernbane

Ofotbanen går igjennom distriktet fra Riksgrensen til Norddalsbrua. Jernbanen er en stor utfordring og belastning for distriktet når reinen trekker og beiter i jernbanes nærhet. Det forekommer påkjørsler av rein på banen noe som er en stor lidelse for dyrene og en påkjenning for reineierne. Dette skjer ofte i veldig arbeidskrevende perioder for reindrifta. Distriktet ønsker å få på plass gode løsninger sammen med jernbaneverket for å forhindre togpåkjørsler. Distriktet ser at viltgjerder er gode løsninger andre steder i reindriftsområdene og ser at det hadde vært det mest effektive tiltaket for å hindre videre påkjørsler samtidig som distriktet får utnyttet omkringliggende beitearealer i området. Samme jernbane påvirker også distriktet på svensk side.

6 Verneområder i distriktet

Innenfor distriktet ligger deler av Rohkonborri nasjonalpark med omkringliggende verneområder: Vadvetcohkka nasjonalpark, Stormyra våtmarks reservat, Grønnlia urskogsreservat og krigshistorisk landskapsvernområde.
Distriktet er positiv til vern av beiteområder. Vern må likevel ikke skje på bekostning av reindriftas daglige bruk. Distriktet oppfordrer at distriktsplanen innlemmes i verneområdenes forvaltningsplaner.

7 Forhold til tilgrensende reindrift

Distriktet grenser i nordvest mot reinbeitedistrikt 20 Stalonjarga orohat, i nordøst mot distrikt 29 Altevatn og i sørøst mot distrikt 29 Skjomen (Nordland reinbeiteområde). I øst grenser distriktet mot Talma- og Gabna samebyer.

Gielas opplever at de svenske samebyene ikke respekterer distriktsgrensene, noe som medfører sammenblandinger av rein, merarbeid og merkostnader for distriktet og konflikter.

Sperregjerdet i øst ved Sørdalen er revet ned av svenske myndigheter. Dette medfører at rein fra Talma sameby kommer inn i distriktets beiteområder i barmarks perioden og sammenblandes med distriktets rein. De siste årene med dårlige vintrer har ført til at Gabna sameby har mistet rein over på distriktets beiteområder vinterstid.

Utskilling av sammenblandet rein foretas når de respektive nabodistriktene, samebyene og Gielas har flokken er i gjerdet, og ved behov kan andre tiltak vurderes.

Ingen distrikt eller samebyer har flytting gjennom Gielas sine beiteområder.

8 Mål og behov for tiltak i distriktet

Gielas reinbeitedistrikt har som nevnt i punk 2.2.4 et stort behov for nytt slakteanlegg ved Holmvassmyran. Dette for å kunne gjennomføre slakting til gunstig tidspunkt, effektivisere ressursbruken i forbindelse med oppsamling av rein og for å optimalisere slakteuttaket i forhold til flokkstrukturen.

Distriktet har et langsiktig mål om å utvikle de familiebaserte næringene knyttet til reindriften for økt inntjening og sysselsetning.

Distriktet anser det som nødvendig å redusere bestanden av de store rovdyrene, her spesielt jerv, gaupe og ørn som vi anser er i en uforholdsmessige stor populasjoner i forhold til distriktets reintall og utbredelse. Dagens populasjon av rovdyrbestandene har en direkte innvirkningene på produksjonen og den potensielle produksjonen begrenses av tap til fredet rovvilt.

Arbeidet med blant annet arealspørsmål er veldig ressurskrevende for Gielas da distriktet forholder seg til fem kommuner, to fylker og to land. Distriktet er allerede sterkt belastet med inngrep i reinbeiteområdene og mener at kommuner må ta dette i betraktning i deres arealplanlegging. Distriktet anser at den kumulative effekten av alt eksisterende inngrep i

distriktet (henviser til Noruts arealinngrepskart over Gielas reinbeitedistrikt i rapport nr. 23/2018, s. 93) må vurderes i henhold til SP artikkel 27 ved eventuelt nye planlagte inngrep.

9 Revidering av distriktsplan

Distriktsplanen rulleres og godkjennes av distriktsstyret hvert 4. år. Ved særlige hensyn kan distriktsplanen revideres oftere. Etter at distriktsstyret har vedtatt planen, sendes distriktsplanen til berørte kommuner, fylkeskommune og stastforvalteren, samt nabodistrikter.

Planen gjelder for perioden: 2022 - 2026
Vedtatt i distriktsstyremøte den 15.05.2022, og senere stadfestet på distriktets årsmøte den.....
Vedtatt plan er utsendt til følgende instanser:

10 Ordliste

Begreper og definisjoner

Arealbrukskart

Arealbrukskartene er digitaliserte reindriftskart, og dekker samtlige reinbeitedistrikter i Norge. Kartene inneholder forskjellige arealbrukstema, herunder årstidsbeiter, trekk- og flyttleier, gjerder og anlegg. Reindriftskartet er tilgjengelig på NIBIO sin nettside (Kilden).

Barriere effekt
Arealinngrep i landskapet lager hindringer som sperrer for reinens naturlige trekk eller flytting av rein.

Beitehage

Et lukket, større gjerde der reinen samles og oppbevares i påvente av å føres inn i et arbeidsgjerde.

Bruksregler

Distriktets interne plan som blant annet skal inneholde regler om beitebruk, reintall, bruk og vedlikehold av gjerder og andre fellesanlegg osv. Bruksregler er unntatt offentligheten.

Brunstområder

Reinen går i brunst i perioden fra slutten av september til midten av november, og da samler oksereinen simleflokkene til parring. I denne tiden er det viktig at reinen får ro og unngår forstyrrelser. Forstyrrelser i denne perioden kan medføre dårligere produksjon og dermed reduserte inntekter. Brunsten bremser flokkens bevegelighet og derfor behøver man et enhetlig, ubrutt brunstområde med lengre beitevarighet.

Distriktsgrense

Grense mellom to eller flere reinbeitedistrikt.

Distriktsplan

En offentlig plan om reindrifta som gir de opplysninger om reindrifta i distriktet som er nødvendige for at reindriftas interesser blir best mulig ivaretatt i den offentlige planleggingen.

Distriktsstyre

Administrasjonen i et reinbeitedistrikt. Skal ivareta reindriftsinteressene i distriktet, samt reinbeiteressursene i samsvar med gjeldende bestemmelser.

Duodji

Tradisjonell samisk kunsthåndtverk og husflid.

Drivlei

En lei eller trasé i terrenget der reinen enten drives fysisk av mennesker eller trekker av seg selv.

Fangarm

Ledegjerde ved inndriving av dyr til et arbeidsgjerde.

Feltslakteanlegg

Gjerdeanlegg som brukes ved feltslakting av rein og til opplastning av rein som skal til slakteriet.

Flyttlei

En lei eller trasé i terrenget der reinen drives fysisk av mennesker mellom ulike beiteområder og sesongbeiter. Reinen kan oppholde seg på en flyttlei opptil flere dager. Ofte er det praktiske og topografiske forhold (terrengformasjon, bebyggelse skogsforhold o.l.) som gjør at flyttleien ikke kan være bredere enn det den faktisk er, og som gjør at bevaring av flyttleier er særs viktig. Flyttleier må ikke stenges jf. reindriftslovens § 22. Med til flyttlei regnes også faste inn- og avlastningsplasser for transport av rein.

Forstyrrelser

Direkte eller indirekte forstyrrelser av rein eller dets habitat som følge av menneskelig aktivitet.

Gjeterhytte

Hytte som benyttes av de som gjeter reinflokken, og som er oppført hvor reinen befinner seg over lengre perioder.

Høstbeiteland

Høstbeiteland er ofte områder der reinen bygger seg opp etter insektplagen og spres på leting etter sopp. Høstflyttingen foregår mer spredt og over lenger tid enn vårflyttingen.

Høgsommerland

Høgsommerland er områder som regel over skoggrensa, der reinen oppholder seg midtsommers og får dekket sine behov for beite, ro, avkjøling og minst mulig insektplage

innenfor korte avstander. Om dagen står reinen gjerne på snøflekker, mens den beiter ned dalfører med rikere beiter om natta og på kjølige dager.

Inngrep

Tiltak som medfører innskrenkninger for reindrifta. Enhver forstyrrelse som er med på å nedsette beitetiden og beitekvaliteten og øke energiforbruket hos reinen, samt fysiske arealinngrep i beiteområder.

Kalvingsområde

Under kalvingsperioden knyttes båndene mellom simle og kalv. Simlene beiter derfor ofte i små grupper og gjerne litt spredt for hverandre. Hvis simlene skremmes bort fra kalven uten at det har skjedd en slik preging, er kalven svært utsatt for tap. Forstyrrelser i kalvingsperioden kan også få innvirkning på kalvevektene. Dette har sin årsak i at forstyrrelser kan virke inn på simlas melkeproduksjon, samt at kalvene ikke får ro til å die. Kalvingsland og tidlig vårland er de deler av vårbeiteområdet som beites tidligst og hvor hoveddelen av simleflokken oppholder seg i kalvings- og pregningsperioden.

Kumulativ effekt

Den totale belastningen og virkningen av samlede arealinngrep må ses i sammenheng.

Låste beiter

Beiter som er utilgjengelige på grunn av is og snø (klimatiske forhold).

Luftingsområder

Når det er varmt er det viktig at reinen har luftingsområder tilgjengelig. Luftingsområder kan være vindutsatte høydeområder, høydedrag som ikke blir snøfri i løpet av sommeren, skyggeområder, tette skog eller berg. På disse områdene kan reinen trekke for å komme unna insekter og for å kjøle seg ned på varme sommerdager. Dersom rein, som følge av et inngrep ikke får tilgang til luftingsområder, vil det kunne føre til at reinen vandrer mer og kan medføre til vekttap.

Merkegjerde

Gjerdeanlegg hvor det foretas merking av rein om sommeren eller høsten.

Midlertidig gjerde

Gjerde som settes opp når det er behov for det. Det trenger ikke oppføringstillatelse og det skal fjernes etter bruk. Se reindriftslovens § 24.

Minimumsbeite

Minimumsbeiter er det årstidsbeitet som begrenser distriktets reintall, og er muligens det viktigste grunnlaget for fastsettelsen av øvre reintall for distriktet.

Vårbeite for okserein

Oksebeiteland og øvrig vårland, der okserein og fjordårskalver oppholder seg i kalvingstida. Hit kan også kalver med simler trekke senere på våren.

Områdegrense

Grense mellom 2 reinbeiteområder, f.eks mellom Vest-Finnmark og Troms reinbeiteområder.

Oppsamlingsområde

Område med naturlige avgrensninger hvor reinen samles midlertidig under innsamling for flytting, kalvemerking, skilling, pramming eller slakt.

Rammebetingelser

Rammebetingelser i reindrifta er knyttet til grenser mellom reinbeiteområder, distrikter og siidaer, samt bruksregler, beitetider og reintall.

Reinbeitedistrikt

Reinbeiteområdet er delt inn i flere reinbeitedistrikter (etter reindriftsloven § 6).

Reinbeiteområde

Største forvaltningsenhet innenfor det samiske reindriftsområdet (etter reindriftsloven § 4).

Reindriftsanlegg

Reindriftas anlegg er ikke tilfeldig plassert i terrenget. De er lokalisert til områder der det er lett å få reinen inn i gjerdet, da blant annet på grunn av topografien i området. I tillegg vil bruken av anlegget være avgjørende for hvilke andre faktorer som er viktige. Her nevnes bruk av anlegget knyttet til merking, skilling og slakting. Et slakteanlegg må gjerne være nær vei, mens et merkegjerde må være på en luftig plass med tilgang til vann. Forstyrrelser i dette området vil vanskeliggjøre arbeidet med reinen, noe som kan føre til at reinen må være i området lenger enn nødvendig.
Dette kan generelt sett innebære produksjonstap og utgifter i form av merarbeid.

Reindriftsloven

Lov om reindrift av 15. juni 2007 nr. 40.

Reindriftsvei

Veg som er bygd for bruk under reindrift, f.eks til reindriftsanlegg.

Reinmerke

All tamrein tilhørende en og samme eier har et unikt øremerke. Merkene blir unike ved å kombinere ulike snittformer. Innenfor distriktet skal all rein øremerkes ved snitt i øret med eierens registrerte merke. Merking av rein og registrering av rein. Reinmerke er regulert i reindriftslovens kapittel 5.

Ressursregnskapet

Årlig publikasjon utgitt av Landbruksdirektoratet. Ressursregnskapet er et økologisk regnskap over reindriftas ressursgrunnlag og ressursutnyttelse.

Samiske reinbeiteområde

Det området hvor den samiske befolkningen har på bakgrunn av alders tids bruk rett til å utøve reindrift, innenfor delene av fylkene Finnmark, Troms, Nordland, Nord Trøndelag, Sør-Trøndelag og Hedmark hvor reindriftssamene fra gammelt av har utøvet reindrift.

Siida

Geografisk og sosial betegnelse for en gruppe av reineiere som utøver deler av driften i fellesskap innenfor et bestemt areal. Se reindriftslovens § 51.

Siidaandel

Begrepet siidaandel ble innført ved reindriftsloven av 2007 og erstatter den tidligere driftsenheten. Siidaandel er en familiegruppe eller enkeltperson som er del av en siida, og som driver reindrift under ledelse av en person eller av ektefeller eller samboere i fellesskap (reindriftslovens § 10).

Skillegjerde

Gjerdeanlegg som brukes til skilling av dyr. Kan være i bruk flere ganger i året.

Sperregjerde

Permanent gjerde som sperrer for rein, f.eks. mellom reinbeitedistrikter, for å hindre sammenblanding.

Særverdiområde

Med særverdiområder menes flyttlei, trekklei, brunstland, kalvingsland, sentrale luftingsområder, samt områder i og ved anlegg til merking, skilling og slakting. Særverdiområder er områder med viktig betydning for produksjon.

Totalregnskapet

Årlig publikasjon utgitt av Landbruksdirektoratet. Totalregnskapet er en publikasjon som viser det samlede økonomiske resultatet for reindrifta totalt og regionalt.

Trekkleier

Reinen er avhengig av å kunne veksle mellom beiteområder, samt ha fri tilgang til de ulike delene av hvert enkelt årstidsbeite. Trekkleier er naturlige ferdselsårer der reinen uhindret og naturlig trekker, uten menneskelig driving, mellom viktige beiteområder.

Årstidsbeiter

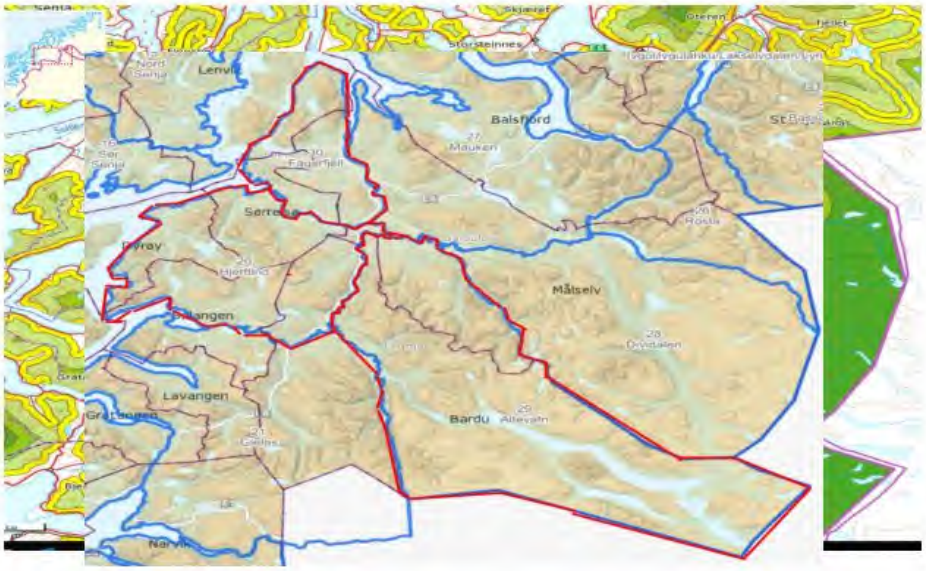
Reindrifta bruker forskjellige årstidsbeiter i løpet av et reindriftsår. Årstidene som brukes kalles vinter, vårvinter, vår, forsommer, sommer, høst, parring og høstvinter. Hvert enkelt årstidsbeite har særegne kvaliteter som gjør det spesielt egnet til reinens bruk den bestemte årstiden. Det medfører at reindrifta er avhengig av alle årstidsbeitene, og hvis man tenker at all inngrep blir lokalisert til et årstidsbeiteområde, kan det føre til at reindrifta ikke kan overleve på tradisjonelt vis på de øvrige årstidsbeitene.

Årstidsbeitene er et resultat av variasjonen i naturen. F.eks. krever gode vinterbeiter næringsfattig berggrunn og lite snø. Kalvingslandet krever godt lende og at simlene får tilgang til næringsrike grønne beiter som først smelter fram om våren.

Vedlegg 4: Distriktsplan for Altevatn-Hjerttind Reinbeitedistrikt

Distriktsplan

for reinbeitedistrikt 20 – Stàlonjargga orohat/Hjerttind reinbeitedistrikt

Innholdsfortegnelse

Forord **1**

Generell del

1. Innledning

1.1 Reindriftas rettsgrunnlag 2-4

1.2 Reindrift og ekspropriasjon 4

1.3 Reindrift og naturmangfoldloven 4

1.4 Plan- og bygningsloven og reindrift 4-6

1.5 Reindrift og konsekvensutredninger 6

1.6 Reinens behov og arealinngrep 6

1.7 Reindriftens positive elementer 7

1.8 Kommunikasjon og medvirkning 7-9

2. Beskrivelse av reinbeitedistriktet **10**

2.1 Administrative forhold og organisering 10

2.1.1 Distriktets grenser.....11

2.1.2 Distriktets størrelse og beitetider.....11

2.1.3 Fylke og kommuner som distriktet hører til.....11

2.1.4 Kart over distriktet.....11

2.1.5 Administrasjon.....12

2.1.6 Distriktets adresse.....12

2.1.7 Distriktets medlemmer.....13

2.2 Gjerder, hytter og anlegg..... ...14

2.2.1 Merke-skille -og slakteanlegg..... 14

2.2.2 Sperregjerder.....14

2.2.3 Gjeterhytter.....14

2.24 Gjerder, hytter og anlegg under planlegging.....14

2.3 Beite og driftsforhold i distriktet.....15-16

2.3.1 Våren, distriktets vårbeiter 16

2.3.2 Område for kalving.....17

2.3.3 Sommeren, sommerbeiteområder..... ..17-18

2.3.4 Kalvemerking..... 18

2.3.4 Høsten, høstbeite..... 18

2.3.6 Parringsområder..... 19

2.3.7 Vinteren.....19

2.3.8 Flytte- og trekkleier i distriktet..... ...20-21

2.4 Slakting og kjøttproduksjon.....22

2.5 Øvre reintall og produksjon..... 22

2.6 Sysselsetting og verdiskapning..... 23-25

2.7 Jakt, fangst og fiske..... 25

2.8 Motorisert ferdsel..... 25

3. Rovvilt i distriktet.....26-29

4. Inngrep og forstyrrelser i distriktet.....30-32

4.1 Fritidsbebyggelse.....33

4.2 Vannkraft.....33-34

4.3 Vindkraft.....34

4.4 Kraftlinje..... 34

4.5 Mineralutvinning..... 35

4.6 Landbruk/skogbruk..... ...35

4.7 Ferdsel og friluft.....36

4.8 Motorferdsel..... ..36

4.9. Forsvaret..... 37

5. Verneområder i distriktet.....38

6. Forhold til nabodistriktet.....39

7. Mål og tiltak i distriktet.....40

8. Revidering og vedtak av distriktsplanen.....41

Ordliste.....42

Forord

Distriktsplanen bygger på reindriftsloven av 15.juni 2007 https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2007-06-15-40, og er tilpasset de lokale forhold i Stalonjarga Orohat/Hjerttind reinbeitedistrikt.

Bakgrunnen for denne planen er reindriftslovens § 62 der det står følgende:

«Distriktsstyret skal utarbeide en distriktsplan for distriktet som skal inneholde de opplysninger om virksomheten i distriktet som er nødvendige for den offentlige planlegging.»

Formålet med denne offentlige planen er å synliggjøre og beskrive reindrifta i lokalområdet og de hensynene som gjør seg gjeldende. Ved at distriktsplaner sendes planmyndighetene, vil disse få en mulighet til å skaffe seg kunnskap om reindrifta i lokalområdet, slik at de får bedre beslutningsgrunnlag for å ivareta reindriftas interesser og utviklingsmuligheter. En distriktsplan vil være med på å synliggjøre reindriftas interesser, verdier og samfunnsansvar. Distriktsplanen må sees i sammenheng med gjeldende reindriftskart. (https://kilden.nibio.no/?topic=reindrift&X=7704406.91&Y=679181.98&zoom=4&lang=nb&bgLayer=graatone_cache&catalogNodes=172,171,533,534,535,270,680,542,591&layers_opacity=0.75)

Reinbeitedistriktet er organisert med eget styre og leder som er valgt av årlige årsmøter, jf. reindriftslovens § 49. Distriktet er en privatrettslig, selvstendig høringsinstans. Alle saker der hvor reinbeitedistriktets interesser vil kunne bli berørt, skal forelegges for distriktet.

For å forstå distriktsplanen best mulig så er det laget en oversikt over nyttige begreper i reindrifta. Ordliste finner du bakerst i dokumentet. (Side: 38)

Distriktsplanen er bygd opp slik at innledningsvis vil det være generell informasjon om blant annet reindriftas rettsgrunnlag, arealinngrep i reindrift og reindriftas medvirkning i planprosesser, før selve beskrivelsen av distriktet.

1. Innledning

1.1 Reindriftas rettsgrunnlag

Den samiske reindriftsretten hviler på et selvstendig rettsgrunnlag i kraft av alder tids bruk og sedvane, og er en bruksrett på statlig og privat grunn, innenfor det samiske reinbeiteområdet. Denne retten reguleres i reindriftsloven av 15. juni 2007 nr. 40 (https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2007-06-15-40) kap. 3.

Reindriftsutøverene oppfatter disse rettighetene som naturlige deler av næringen og ser derfor på de ulike elementene som en helhet.
Reindrifta er regulert gjennom reindriftsloven. Loven konstituerer ikke reindriftsretten, men gir en nærmere definisjon av innholdet i disse rettighetene, samt en regulering og styring av utøvelsen.
Dette innebærer at reindriftas rettsstilling ikke er uttømmende regulert gjennom reindriftsloven. Loven må suppleres med rettigheter ervervet gjennom sedvane, alders tids bruk, særskilt rettsgrunnlag med videre. Reindriftsloven skal bidra til sikring av reindriftsarealene i det samiske reinbeiteområdet som reindriftas viktigste ressursgrunnlag. Ansvaret for sikring av arealene påhviler både innehavere av reindriftsretten, øvrige rettighetshavere og myndighetene, jf. reindriftslovens § 1,2. ledd

Rettsutviklingen de siste 10 årene har vært betydelig innenfor reindriftsretten. Rettspraksis, arbeidet med rammebetingelser i reindrifta og arbeidet frem mot den nye reindriftsloven, viser at reindrift har etablert særskilte rettigheter over den grunn de har disponert. Den nye reindriftsloven har en rekke bestemmelser som fremhever at det skal tas hensyn til rettigheter etablert på særskilt rettsgrunnlag, jf. reindriftslovens § 3.

Grunnlovens § 108 https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17?q=grunnloven, forplikter både kommunale, regionale og statlige myndigheter til å gjøre hensynet til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv til gjenstand for særskilt behandling og vurdering i samfunnsplanleggingen generelt, og i arealplanleggingen spesielt. Dette gjelder i samtlige kommuner og regioner hvor det utøves samisk reindrift.

I forholdet mellom det offentlige og reindriftsnæringa er internasjonale konvensjoner, som Norge har sluttet seg til, av stor betydning. Konvensjoner setter grenser for hva lovgiver og forvaltning kan foreta seg når det gjelder den samiske reindrifta, men det stilles også krav til myndighetene med sikte på å ivareta reindriftsnæringa som et viktig grunnlag for samisk kultur og samfunnsliv.

Disse forpliktelsene følger ikke bare av grunnloven, men også av internasjonale forpliktelser, som ILO-konvensjon nr. 169 om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater:

-ILOkonvensjonen
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/aid/temadokumenter/sami/sami_grunnlag_ilo_norsk_070507.pdf

-FN-konvensjon om sivile og politiske rettigheter fra 1966
file:///C:/Users/Bruker/Downloads/ICCPR.pdf. Den siste konvensjonen er inkorporert i norsk lov gjennom menneskerettsloven av 1999, https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30?q=menneskerettighetsloven.

Det følger av § 3 i menneskerettighetsloven, at FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter rang foran annen lovgivning. Dette har betydning for all forvaltning av reindriften, og den setter rammer for hvor mye en enkelt reineier kan tåle av eks inngrep, før dette inngrepet er i et brudd på art 27.

- Den europeiske menneskerettighetskonvensjons første tilleggsprotokoll artikkel 1 (EMK P1-1), beskytter også reindriftas beiterett.
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/KAPITTEL_2#KAPITTEL_2.
Forpliktelsene som følger av ovennevnte -Konvensjoner omfattes også av plan -og bygningsloven, https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71?q=plan%20og%20bygningsloven må ivaretas gjennom praktisering av plan- og bygningsloiven, jf. §§ 3-1, fjerde ledd.

-Nærmere informasjon om denne finnes i «Sametingets planveiler».
file:///C:/Users/Bruker/Desktop/veiledere/Sametingets+planveileder+(2010).pdf

Siden reindrifta bruker store arealer vil øvrig lovgivning og myndighetsutøvelse knyttet til arealforvaltning være viktig for næringa. Av lover kan særlig nevnes:

-plan- og bygningsloven

-naturmangfoldloven

-dyrevelferdsloven

-mineralloven

-jordloven

-energiloven

-kulturminneloven m.m. -3-

Forholdet mellom det offentlige og reindriftsnæringa bestemmes dermed i stor grad også av denne type lovgivning. I tillegg kan ulike forhold vedrørende staten som grunneier og Finnmarkseiendommen trekkes fram. Det foreligger også statsgrunn i landet for øvrig, og forvaltningen av disse arealer kan ha stor betydning for reindrifta i de aktuelle områdene. Fjelloven har ingen konkrete bestemmelser om reindriftas rettigheter, men etter særskilt bestemmelse kan reindriftsnæringa være representert i fjellstyret, jf. § 3,6.

1.2 Reindrift og ekspropriasjon

Ved inngrep i reindriftsrettigheter der distriktet og tiltakshaver ikke kommer til enighet ved privatrettslig avtale, skal distriktet ytes erstatning i samsvar med alminnelige ekspropriasjonsrettslige grunnsetninger jf. reindriftslovens § 4,3 ledd:

«Ved inngrep i reindriftssamenes reindriftsrettigheter skal det ytes erstatning i samsvar med alminnelige ekspropriasjonsrettslige grunnsetninger»

For distriktets vedkommende skal hvert inngrep vurderes konkret for å se hvorvidt det utløser en ekspropriasjon.

1.3 Reindrift og naturmangfoldloven

Målet med loven er en bedre forvaltning av norsk natur gjennom bærekraftig bruk og vern, også som grunnlag for samisk kultur, jf. § 1.

Loven pålegger vedtaksmyndighetene en særlig plikt ved avveiing av tiltak å ivareta hensynet til samisk naturgrunnlag, jf. § 14 . Lovens §§ 8 og 16 er også i tråd med FNs konvensjon om biologisk mangfold, hvor myndighetene pålegges en særlig plikt til å vektlegge tradisjonell kunnskap. Dette kan eksempelvis være kunnskap om ulike måter å bruke og forvalte naturen på.

1.4 Reindrift og plan- og bygningsloven

Plan- og bygningsloven er den sentrale loven i forhold til arealforvaltning av reinbeiteområdene, og det sentrale virkemiddelet for sikring av reindriftsarealene. Loven stiller krav til involvering av reindrifta, den skal «*sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.*», plan -og bygningslovens § 3-1, c.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har utarbeidet en temaveileder til

kommunale- og fylkeskommunale planleggere som heter "Reindrift og planlegging etter plan- og bygningsloven". Den er tilgjengelig på Regjeringens nettsider og planmyndighet skal bruke den aktivt.

Kommunal planstrategi

Den kommunale planstrategien, skal danne basis for det mer konkrete arbeidet med kommuneplanens arealdel, den skal vise sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Ved utarbeidelsen av den kommunale planstrategien er det dermed viktig at kommunen er oppmerksom på at planstrategien er et viktig dokument også for reindriftsnæringen i kommunen. Retningslinjer for den langsiktige arealbruken og for næringsutviklingen i kommunen kan fungere både som et verktøy for konflikthåndtering og til å utvikle reindriften som næringsutøver i kommunen.

Kommuneplanens samfunnsdel

Plan -og bygningsloven forutsetter at innenfor de kommuner reindrift drives, skal reindriften være tema i kommuneplanens samfunnsdel.
Formålet er å sikre, utvikle og styrke reindriftsnæringa i tråd med nasjonale føringer og målsettinger. Dette vil si at kommunene skal foreta de prioriteringer og legge de strategier som er nødvendige for å sikre dette.
Som et minimum bør kommunen foreta de prioriteringer og legge de strategier som er nødvendige for å sikre arealgrunnlaget for reindriften i et langsiktig perspektiv.
Kommuner oppfordres videre til å vurdere reindriftens mulige innvirkning på kommunens samfunnsutvikling. Her er det viktig å være oppmerksom på at reindriftsnæringen bidrar med næringsmessig mangfold ved at en rekke aktiviteter, både egne og andres, knyttes opp mot driften. Herunder slakte- og videreforedling av reinkjøtt, husflid- og designproduksjon med utgangspunkt i produkter fra rein, reiselivsvirksomhet, koblinger opp mot kunst og kulturmiljø osv.

Kommuneplanens arealdel

Kommuneplanens arealdel er den delen som vil ha størst betydning innvirkning på reindriftsnæringen. Dette da reindriftsnæringen er en arealavhengig næring og således berøres av de fleste arealinngrep i kommunen. Derfor er det viktig å ha en oppdatert og forutsigbar arealplan, som tar hensyn til de arealbehov reindriften har for å opprettholde og utvikle sin næring.
Den kommunale planleggingen skal blant annet sikre reindriftens arealer. Kommunen har anledning til å etablere hensynssoner for å ivareta reindriftens særverdiområder og minimumsbeiter.

Reguleringsplan

Kommunen skal løpende vurdere behovet for en områderegulering knyttet til reindriftsinteressene. Der det vurderes nødvendig skal kommunen utarbeide en

områderegulering knyttet til reindriftsinteressene der dette er bestemt i arealplanen. Det kan være aktuelt med områderegulering i områder der det er sentralt å opprettholde reindriftens bruk av området, samtidig som det er behov for å begrense andre interessers aktivitet i det samme området. Dette kan være aktuelt innenfor viktige områder for reindriften, minimumsbeiter eller området hvor reindriften har gjerdeanlegg.

1.5 Reindrift og konsekvensutredninger

Vedtak av arealplaner og iverksetting av tiltak innenfor distriktet må være basert på forsvarlige utredninger av virkningene for reindrifta. Det må tas hensyn til reindriftas behov for arealer. Gjeldende bestemmelser om konsekvensutredninger skal følges. Det fins en egen veileder for problemstillinger knyttet til reindrift og konsekvensutredninger. Planmyndighet anmodes å bruke denne veilederen. Denne veilederen finnes på:
https://www.regjeringen.no/contentassets/08e10203a0b14617852fb2ba68b0dd8b/veileder_forskrift_konsekvensutredning_vedlegg_iii_08072015.pdf

1.6 Reinens behov og arealinngrep

Siden reinen er ute hele året, og den er avhengig av alle typer årstidsbeiter, er reindrift en arealavhengig næring. Reinen vandrer mye, og reinens behov endrer seg mellom årstidene. Beiteforhold, klima, berggrunn, topografi, tilgjengelige beitevekster, inngrep og menneskelig aktivitet har stor betydning for reinens natur og bruk av landskap og terreng som beiteområde. Driftsmønster og beitebruk er derfor dynamisk og kan variere fra år til år, avhengig av alle faktorene som spiller inn. For eksempel kan vårflyttinga forsinkes på grunn av snøforhold. En varm sommer kan gjøre at reinen trekker oppi høyden. En høst med mye sopp gjør at reinen vandrer mye og sprer seg osv. Det er derfor viktig med forskjellige beiteområder for å dekke reinens behov.

Alle forskjellige terrengtyper har betydning for reinen og derfor trenger reindrifta sammenhengende beiteområder, særlig for å kunne ivareta fleksibiliteten i forhold til å utnytte beiteområdene optimalt til enhver tid.

Totaleffekten av mange små inngrep og forstyrrende aktiviteter rundt omkring i distriktet kan være større enn hva summen av hvert enkelt inngrep skulle tilsi. Rein har behov for å ha tilgang på store sammenhengende beiteområder, fragmentering av årstidsbeiter samt av flytte og trekkleier, vanskeliggjør en velordnet reindrift.

Mange inngrep innenfor ett av distriktets åtte årstidsbeiter vil derfor få negative konsekvenser for hele drifta.

Når det gjelder nye arealinngrep hvor reindriftsinteresser blir berørt, og hvor det er krav til konsekvensutredninger, så skal de samlede effektene av planer og tiltak innenfor distriktet vurderes.

Inngrep og forstyrrelser innenfor distriktet har økt vesentlig de siste tiårene. Direkte konsekvenser av inngrep og forstyrrende aktiviteter kan være permanent tap av det beiteland, samt hindringer i reinens trekk- eller flyttleier. Indirekte konsekvenser kan være redusert bruk av beiteland som kan medføre overbeiting andre steder, merarbeid for reineier og stress for reinen.

Dette kan påvirke reinens kondisjon og slaktevekt og dermed også produksjonen, som igjen føre til økonomisk tap for reineieren. En oppstykking av distriktas beitearealer, er en av de mest alvorligste truslene mot dagens reindrift.

1.7 Reindriftas positive elementer

Reindrifta har mange positive elementer i seg som bør få kjærkommen oppmerksomhet. Reindrifta har stor betydning i lokal sammenheng og sysselsetting innad i reinbeitedistriktet. Reindrifta er en viktig del av grunnlaget for samisk kultur og språk. Reindriften innehar stor kunnskap om samspillet mellom rein og landskap, klimatiske forhold osv. Det er en fornuftig ressursutnyttelse i marginale fjell- og utmarksområder. I og med at reinen beiter ute hele året og dermed holder vegetasjonen nede, har reindrifta også en betydning for bevaring av åpne landskap og biologisk mangfold. Den bidrar til næringsmessig mangfold og matproduksjon av det sunneste kjøttet, som man kan spise. Reindrifta som næring, kultur og livsform er unik og fortjener derfor positiv oppmerksomhet og fokus på tiltak som gjør at næringa kan sikres, utvikles og styrkes.

1.8 Kommunikasjon og medvirkning

I henhold til plan- og bygningsloven har kommunene et særskilt ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder reindriftsutøvere. Hvis kommunen har planprosesser må kommunen særskilt vurdere om planprosessen krever en spesiell tilrettelegging overfor reindrifta.

Dette ansvaret for å sikre en aktiv medvirkning for samiske reindriftsutøvere følger også av ILO – konvensjon nr. 169.

For at reindrifta skal kunne ivareta sine interesser i forbindelse med kommunal planlegging, er det særdeles viktig at alle saker der reinbeitedistriktet har interesser, i en tidlig fase av planprosessen, forelegges for distriktet. Som et ledd i en åpen og bred tilgjengelig medvirkning, jf. plan -og bygningsloven § 5-1, må reindriften ha mulighet til å komme med innspill allerede når kommunal planstrategi sendes på høring.
For at hele den samiske befolkningen skal ha mulighet til medvirkning bør det vurderes om dokumentene skal oversettes til samisk. For å sikre en god og politisk forankring i planprosessen, skal planprogrammet synliggjøre hvilke medvirkningsprosesser det legges opp til, jf. plan -og bygningslovens §§11-13.

Utfordringen for distriktet i forhold til planprosesser og høringer er at reindrifta er bundet til naturlige sykluser og svingninger. Derfor kan man ikke i like stor grad planlegge etter kalenderen, og således kan man heller ikke alltid vite når det passer å delta i en planprosess. På grunn av dyrenes velferd, vil arbeidet med reinen alltid være førsteprioritet.

For reindrifta er det noen perioder i året som er meget arbeidsintensive. For informasjon om distriktets drift og hvilke perioder som er arbeidsintensiv for oss, henviser vi til kapittel 2.

Ofte kan det være behov for å forlenge høringsfristen. Det kan ha sammenheng med at distriktets reindriftsutøvere er inne i en arbeidsintensiv periode og er forhindret fra å behandle den aktuelle saken. Det kan også være tilfelle hvor reinen og utøverne oppholder seg i en annen kommune enn den som blir berørt av saken. Et distrikts- og en siidas bruksarealer kan strekke seg over flere kommuner og fylker. Planmyndighet bør kontakte distriktet eller Fylkesmannen for å klarlegge om høringsfristen bør forlenges.

Kommuner bør sende invitasjon til møter og høringsbrev i god tid slik at distriktets representanter kan vurdere innspill grundig. For at distriktet kan delta i en planprosess, må tidspunkt for igangsetting av prosessen planlegges, i forhold til reindriftsåret

Distriktets reindriftsutøvere planlegger i hovedsak reindrifta utfra landskap, vind og værforhold. Det kan være en utfordring kun å se reindriftas arealer gjennom kart, og derfor er det ønskelig med befaringer uti felt, der en kan med egen opplevelse se og bli kjent med landskapet. For reindrifta vil denne formen være en planleggingsprosess basert mere på egne premisser, og er særlig viktig for å unngå misforståelser.

Organiseringen av planprosesser må tilpasses og tilrettelegges bedre for distriktet.

Det er meget viktig med tidlig involvering slik at distriktets bekymringer og synspunkter blir avdekke. Dette vil medføre at man i fellesskap og i et tidlig tidspunkt, vil komme frem til akseptable løsninger på konflikter, når disse oppstår.

Møter og høringer bør legges til en rolig periode og ikke når det er så arbeidsintensive perioder.

Varsler om møter må sendes ut i god tid og helst med direkte kontakt på forhånd for finne tidspunkt som passer.

Distriktet ønsker helst at planmyndighet ringer direkte til distriktsstyrets leder eller nestleder i en tidlig fase når det blir oppstart på sentrale planprogramperioder og høringer.

Distriktet viser til temaheftet «Inngrep i reinbeiteland» og anmoder planmyndighet om å bruke det. Heftet finnes på:

http://www.nina.no/archive/nina/PppBasePdf/temahefte/26%20.pdf

2 Beskrivelse av reinbeitedistriktet

Hvem er Stalonjarga orohat:

Vi er et reinbeitedistrikt i Midt-Troms, som benytter våre tradisjonelle samiske områder, og flytter mellom våre årstidsbeiter i seks kommuner. Reinen har et fast mønster i sin bruk av beitene, basert på tradisjonell bærekraftig utnyttelse av ressursene. Reindriften er selve bærebjelken i et samisk samfunn. Utenfor de samiske kjerneområdene er reindrifta som næring særdeles viktig for å opprettholde et livskraftig samisk lokalsamfunn, hvor samisk språk og samiske tradisjoner holdes i hevd. Det betyr at vårt tradisjonelle liv i stor grad er avhengig av at reindriftens vilkår er robust og langsiktig.

I Stalonjarga orohat kan vi ha inntil 2 250 rein i vårflokk (før kalving.)
På norsk kalles vi Hjerttind reinbeitedistrikt, men vi foretrekker at det samiske navnet benyttes.
Ofte opplever man at beslutningstakerne i kommunene ikke har mye kunnskap om reindrift, som finnes i området.

Reindriftsnæringen er mer enn bare kjøttproduksjon. Innad i reinbeitedistriktet drives det, - i tillegg til selve reindriften også næringsveier, som er utledet fra reindrift, eksempelvis videreforedling av kjøtt, duodji, design og kunst produksjon med utgangspunkt i reindriftstradisjoner.

I tillegg til at reindriften i seg selv har en egenverdi, bidrar reinbeitedistriktet stort i sitt lokalsamfunn både kulturelt, språklig og næringsrettet.

Dette er materielle og imatrielle verdier, - som kommunen bør se verdien av å ivateta, i sin samfunnsplanlegging.

Dette betyr at når kommuner gjør sin arealdisponering, må hensynet til reindrift veie tungt med tanke på alt det positive reindrifta bidrar med i lokalsamfunnet. I tillegg til at dette også er en urfolksnæring.

2.1 Administrative forhold og organisering

Distriktet fungerer etter de retningslinjer, lover og forskrifter som er gjeldende.
Distriktsstyret representerer reindriftsinteressene i distriktet, og deres hovedoppgave er å ivareta reinbeiteressursene i distriktet i samsvar med lover og bruksregler.
Distriktsstyret kan inngå forlik, saksøke og saksøkes på vegne av reindriftsutøverene i distriktets felles anliggender.
Distriktsstyret kan i noen saker gi styrets leder sammen med sekretær eller ett av styremedlemmene fullmakt til å opptre på styrets vegne.

2.1.1 Distriktets grenser

Etter reindriftslovens § 5 og § 6 skal det samiske reindriftsområdet deles inn i reinbeiteområder og reinbeitedistrikter. Hjemmel for å foreta slik inndeling ligger hos Landbruksdepartementet (områdegrenser) og Reindriftsstyret (distriktsgrenser).

Hjerttind reinbeitedistrikt er etter distriktsinndelingen fra 1963 i utgangspunktet et helårsdistrikt.
Etter reinbeitekonvensjonen fra 1972 (og med forandringer av konvensjonen i 1984) har Hjerttind vinterbeiteområder ved Altevatn.
Hjerttind kan også benytte Fagerfjell som vinterområde.

Reinbeitedistrikt 20 – Stàlonjarga/Hjerttind reinbeitedistrikt, fikk sine nåværende grenser fastlagt da Reindriftsstyret ved forskrift av 31.10.86 fattet vedtak om distriktsgrensene for Troms reinbeiteområde. For mer informasjon om distriktet kan ressursregnskapet for reindriftsnæringa leses.

2.1.2 Distriktets størrelse og beitetider

Stalonjarga/Hjerttid reinbeitedistrikt har bruttoarael på 1002 km2. I tillegg brukes Altevann reinbeitedistrikt til vinterbeite, aral 2206 km2. Videre er Andsfjell-Fagerfjell brukt delvis til vinterbeite, areal 475 km2.

2.1.3 Fylke og kommuner som distriktet hører til

Stalonjárga ligger midt i Troms reinbeiteområde, i Troms fylke.
Distriktet har yttergrenser som ses på kart (se forside) i kommunene Bardu, Salangen, Dyrøy; Sørreisa, Målselv og Lenvik. Kommunene bør samarbeide interkommunalt for å ivareta reindriftas interesser.
Distriktsgrensene bygger i hovedsak på distriktsinndelingen av 1963, samt av norsk/svensk reinbeitekonvensjons bestemmelser av 1972 og Lanbruksdepartementets vedtak av 1991 i forhold til Fagerfjell.

2.1.4 Kart over distriktet

Arealbrukskartet over distriktet ligger på NIBIO sine hjemmesider:
http://www.skogoglandskap.no/kart/kilden

Her kan man velge kartlag som er relevante for brukeren og som viser bruksdisponeringer. Arealkartene som ligger ute på nett er ikke juridisk bindende. For informasjon om den spesifikke bruken av et område er det best å ta kontakt med distriktets leder.

2.1.5 Administrasjonen

Distriktsstyret, som administrer distriktet, består av 3 medlemmer og varamedlemmer, og velges på årsmøtet.

For kontaktinformasjon:
www.fylkesmannen.no/PageFiles/495780/Kontaktinfo%20TR%20pr.%2024.02.17.pdf

2.1.6 Distriktets adresse

Reinbeitedistrikt 20 Hjerttind/Altevatn/Fagerfjell v/ Ante Johan Oskal
Andsvatnveien 551
Tlf: 411 27 498
E-post: hjerttind.rbd@gmail.com

Alle henvendelser rettes mot distriktets leder som tar saken videre til distriktets styre.

2.1.7 Distriktets medlemmer:

Det er 9 siidaandeler (driftsenheter) og 35 reineiere i distriktet.

Oppbygning av distrikt i siida, siidaandel og reineiere (ref:Selvstyrerapport)

Denne oppbyggingen er en gammel reindriftssamisk tradisjon som enda i dag holdes i hevd. Å opprette flere siidaer mellom forskjellige årstidsbeiter, gjøres etter behov.

Oversikt over siidaandelsinnehavere i distriktet finner du her:

Navn	Telefon
[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]
Ante Johan Oskal	41127498
[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]

2.2 Gjerder, hytter og anlegg

I henhold til reindriftslovens § 21 har man rett til å føre opp nødvendige hytter og gammer i utmark.
Videre har man rett til å føre opp arbeids- og sperregjerder, slakteanlegg, broer og andre anlegg som er nødvendige for reindriften, jf. reindriftslovens § 24.

Kart over gjerder og anlegg : se vedlegg nr. 1, viser en oversikt over distriktets gjeterhytter, sperregjerder, arbeidsgjerder og slakteanlegg.

Distriktet er eier og ansvarlig for vedlikehold og rydding av gjerder og anlegg.

2.2.1 Merke- skille- og slakteanlegg

Distriktet har gjerdeanlegg for slakting og skilling ved Andsvatn i Sørreisa. Videre har distriktet merkegjerde ved Sekkhaugen midt mellom Skovatn og Steinvatn i Salangen.

Videre har distriktet skillegjerde ved Leirtaket i nordenden av Altevatn og i Kletten .
Distriktet bruker også midlertidige gjerder.

2.2.2 Sperregjerder

Distriktet har et sperregjerde rundt Mannančearru området.

2.2.3 Gjeterhytter

Distriktet har gjeterhytte ved Lifjellet og to hytter ved Leirtaket, Altevatn og fire hytter ved merkegjerdet i Skaidi. Lavvu og stransportabelt hytte brukes under tilsyn og flytting.

2.2.4 Gjerder, hytter og anlegg under planlegging

Distriktet planlegger gjeterhytte ved innerenden av Altevatn, området Skinnskaret og Veaikevaggi i Bardu kommune og ved Kletten i Målselv kommune.

Distriktet har også tomter ved Leirtaket, Altevatn til reindriftshytter som er tatt med i reguleringsplanen for Innseth/Altevatn.

2.3 Beite- og driftsforhold i distriktet

Retten til å utøve reindrift gir en beiterett, som omfatter rett til nødvendige årstidsbeiter, dvs. vår-, sommer-, høst- og vinterbeiter, herunder flyttleier, kalvingsland og paringsområder, jamfør reindriftsloven § 20.

Årstidsbeiter:
Reindrifta må ha tilgang på forskjellige årstidsbeiter gjennom et helt år, reindriftsåret er inndelt i åtte årstider. De ulike årstidsbeitene, har særegene kvaliteter som gjør dem spesielt egnet som beiteområde for akkurat den relevante årstiden.

Beitekapasiteten, beitetider, topografi, vær og snørforhold bestemmer i stor grad driftsforløpet for reindriften i distriktet.

Blandt nevnte faktorer, er det en del variasjon som av reinbeitedistriktet i enkelte år brukes som helårsdistrikt, og som sesongdistrikt, er det ikke markert grenser mellom de ulike årstidsbeiter. Likevel fører både terreng, beite snøforholdene til at dette mønstret ikke ødelegges slik at beitebalansen blir forrykt.

Det er særlig viktig for en rasjonell drift at de sesongbeiter som er en minimunsfaktor i distriktet, flytt -og trekkleier samt oppsamlingssteder ikke blir ødelagt av inngrep og forstyrrelser

Det må taes forbehold om at beitebruk og driftsmønster for alle sesongbeitene, kan variere fra år til år, som følge av klima -og beitesituasjon.

Oppsamlingsområder, se vedlegg nr 2.

Det er svært viktig for en velordnet reindrift, at man har gode oppsamlingsområder. Oppsamlings-områder for reindrifta, er områder i distriktet av særegen karakter, hvor man i en kort periode, kan ha hele reinflokken gående på dette bestemte område, i forbindelse med de arbeidsoppgaver som skal gjennomføres. (flytting, slakting m m).

Karakteren til disse områdene må både beite -og arealmessig være av en sånn art at reinen holder seg der. Området må være oversiktelig, det må finnes fysiske naturlige hindringer, som gjør at reinen oppholder seg i akkurat dette området. Det er særdeles viktig, at slike områder er uten stor menneskelig aktivitet, slik at reinflokken ikke skremmes bort fra området. Videre er det også nødvendig at det er gode beiter i oppsamligs-områder, og at området er av en slik art at reinen roer seg der.
Det er nødvenig å ha flokken gående i flere dager i oppsamlingsorådet, til man har fått samlet hele reinflokken.

De viktigste oppsamligsområdene for distriket er ved Gielas i næheten av slaktegjerde ved Andsvatnet, Sundlifjellet i forbindelse med flytting om høsten. Ved nordenden av Altevatn, Galggoorda ved vårflytting og Gråhøgda/Istindan om våren . Grønnlifjell, Snipptind/Steinvatn området brukes som oppsamlings område på sommeren og høsten ved samling til kalvemerking i Skaidi. Dessuten er det flere oppsamlingområder som brukes i mindre målestokk. Det er særdeles viktig at slike områder, er uten forstyrrelser av noen art.

2.3.1 Våren

Reindriftsåret starter 01.04. Om våren starter vårflytting mot vår- og sommerbeite og simlene føder sine kalver.

Fra ca 1.mai flyttes reinen inn i Hjerttindområdet. Distriktets vårbeiter anses som gode. Vanligvis er flokken i 2-5 deler når den føres inn på vårbeitene, men i løpet av våren og forsommeren er flokkene blandet igjen til en flokk.

Vårbeiter
Kletten/Istindområdet benyttes på ettervinteren, tidlig vår. Ca rundt 1.mai flyttes flokken over E6 og Barduelva ved Elverumskrysset og inn i Hjerttindområdet fra Istindområdet. Ved ugunstige isforhold ved den tradisjonelle flyttveien ved Elverumskrysset, har distriktet benyttet flyttvei fra Istinden, via Stormyra og over Barduelva og E6 nede ved Sundlia.

Hovedvårområdene for distriktet er området Matfjell, Middagsfjell, Gompen, Steinfjellet, Stuorarassa, Rundfjell, Grønnlifjell Sundlifjell og Børringen området.

Enkelte vårer har distriktet benyttet seg av Oksen-Rotnuvarri området,- vest for Løksa - Bjørkebakken. Ved normale beiteår har distriktet gode vårbeiter.

2.3.2 Områder for kalving

Reinen kalver i mai/juni måned. (01.05.-10.06)
I denne perioden er simlene veldig sårbare for forstyrrelser som eksempelvis rovdyr, hundekjøring, friluftsaktiviteter o.l. som kan medføre tap av kalv.
Det er helt nødvendig for god avkastning av driften, at det finnes gode og sikre kalvingsområder. Et godt kalvingområde, skal det være tidlig bart, ha slette områder hvor det ikke er store og strie elver. Områder i skoggrensa, er godt egnet.
Det er også særdeles viktig at det ikke er hytter og trafikk av mennesker i området.

Distriktet har kalvingsområde i Matfjell-Veidfjell og Vakkerlødfjell området, Storlifjell området. Videre Ala, Grønnlifjellet, Steinvatn området og Vakkermofjellet, Stellet, Ruvkevarri, Rundfjellet og Oksenområdet og Børringen. Dette området egner seg meget godt som kalvings område

Kalvings områder har en særverdi som beiteområde, og bør derfor behandles som spesialområde for reindrift.

2.3.3 Sommeren

Sommeren er vekstsesong og simlene bruker energi til oppfostring av kalvene.
Når kalvene er ca. en måned, i juli, vil varme og myggen gjøre sitt inntog, da vil flokken trekke opp i fjellet, hvor det er kjøligere og hvor det finnes snøfonner.

Normalt ligger det ennå ganske mye snøfonner igjen tidlig på forsommeren. Reinen har god tilgang på ferskt gress utover sommeren etter hvert som snøfonnene smelter. Ved varme somre vil reinen trekke opp i luftingsområder (bålgos eana) i terrenget. Tilgang på gode luftingsområder er viktige for å holde insektsplagen unna, og for å virke avkjølende for reinen.
Lufte og avkjølingsplassene er gode, men kan være begrensede ved svært varme og tørre/snøfattige somre.

Sommerbeiteområdet har ganske bratt terreng med flere smale dalfører, der reinen naturlig følger terrenget opp og ned disse trekkleiene for å veksle mellom beiteområder. Ved varme dager vil reinen ofte stå på snø flekker om dagen, og beite nedover i terrenget om kvelden når det blir kjøligere. Sommerbeiteområdene består av godt høyfjellsbeite og frodige, lavereliggende områder som gir stor variasjon av beiteplanter for å dekke reinens behov.

I slutten av juli, ved kjøligere vær og regn, begynner flokken og slippe seg ned i de mange skogsdalene som er i distriktet, for å finne sopp. Reinen fortsetter i august og september å bruke dalene/skogsområdene og høgfjellet, avhengig av været og temperaturene.

Sommerområdene:
Det er gode sommerbeiter i distriktet, som er viktig for reinenes vekst, samt oppsparing av opplagsnæring for vinteren.

Sommerområdene er i hovedsak innenfor de samme områdene som vårbeitet. I hovedsak rundt Hjerttind – Sniptind, Middagsfjell, Gompen, Steinfjell, Stuorarassa og Ala som blir benyttet, samt området mellom Rabbåsdaen – Gumpen, områdene mellom Steinvatn, Skøvatn og Børringen.

Sommerbeitene er gode. Oversikt over sommerbeiteområdene, se vedlgg nr. 3.

2.3.4 Kalvemerking
Kalvemerking foregår vanligvis ved gjerdeanlegg ved Sekkhaugen, i perioden fra ca. 10 - 30 juli, litt avhengig av klima.
Det tar om lag en uke å bli ferdig med merkinga.

Ved behov, skjer ettermerking, i september/oktober

2.3.5 Høsten
Om høsten er det slaktesesong og brunsttid for reinen. Områdene i Hjerttind benyttes på ettersommeren - tidlig høst. I barmarks periode anses beitene som gode. Normalt samles flokken inn til Andsvatn i oktober/november, for slakting og eventuelt skilling innad i distriktet, til flere vinter siidaer. Telling foretas også i forbindelse med dette arbeidet. Reinen flyttes på beiter i Andsfjell området og på østsiden av Barduelven for førjulsperioden. Høst og førjulsbeitene anses som gode.

I gode høstbeiteområder vil reinen øke sin vekt, og forlenge tiden før den igjen begynner å tape seg. Gode høstbeiter vil gjøre reinene bedre rustet for vinteren. Det er særlig viktig at reinene kommer på ferske beiter i overgangsperioden til kulde.

Det er viktig med tilgang til et variert beite d.v.s flest mulig forskjellige plantesorter, som holder seg grønnne lenge utover høsten. Eksempelvis siitnu (smyle), myrrøtter, grønne blader mm.
Tilgang på goder beiter, i reinens parringstid, i sept.-okt, gir positive utslag på kalvingsresultatet.

Oversikt over høstbeiteområdene, se vedlegg nr. 4.

2.3.6 Parringsområder

Høsten deles inn i tiden før og etter brunst. Brunstperioden varer fra midten av september til slutten av oktober. Parrings-områdene er sammenfallende med en stor del av høstbeiteområdene.

2.3.7 Vinter

Vinteren er den tøffeste tida for reinen, og distriktets minimumsbeiter er vinterbeiter.

Distriktet sliter med å finne alternative vinterbeiter og er derfor svært sårbar for arealinngrep og forstyrrelser på vinterbeiteområdene. Under vanskelige vinterforhold er det behov for tilleggs-foring, som vil si rundballer og kraftfôr.

Distriktets vinterbeiteområder

På vinteren benyttes Kletten, Altevatn og Maisaområdet.
Fagerfjell og Andsfjellet brukes også. Enkelte vintre, hvis beiteforholdene tilsier det, benyttes det Hjerttind distriktet, for en del av flokken.

Distriktet bruker også, alt etter beiteforholdene, Mannancearruområdet til vinterbeite fra januar til april. De årvisse problemene for Hjerttinds bruk av våre vinterområder, har vært svensk reindrifts bruk på våre områder, både på barmark og vinteren. Dette har medført beiteslitasje på områdene. Områdene har vært nedtråkket (ciegar) når vi kommer inn og skal bruke områdene. Svensk reindrift har også satt opp gjerder og hytter ulovlig inne på våre områder. I tillegg har det vært en utstrakt bruk av barmarkskjøretøy inne på vinterbeitene våre.
Dette har medført at Hjerttind har blitt tvunget til å tilleggs-fore rein på beite.
Hvis Reinbeite konvensjonen med Sverige, hadde blitt overholdt, ville vinterbeitene for Hjerttind ha vært mer stabile og forutsigbare.
En åpning av resterende del av Fagerfjell distriktet, Lenvikhalvøya, som i dag er utelatt av distriktsinndelingen, vil kunne gi Hjerttind en økt vinterkapasitet.

Tidlig vinterbeiter, se vedlegg nr 5. Sen vinterbeite, se vedelgg nr 6.

2.3.8 Flytt- og trekkleier i distriktet

Flytt- og trekkleiene utgjør pulsårene i distriktet og er avgjørende for migrasjonen mellom forskjellige beiteområder/årstidsbeitene. Flyttleiene og trekkleiene er markert i reindriftskartet.

Flyttleier er gitt et særskilt vern i reindriftslovens § 22 hvor det står at:

§ 22.Flyttleier
Reindriftsutøvere har adgang til fritt og uhindret å drive og forflytte rein i de deler av reinbeiteområdet hvor reinen lovlig kan ferdes og adgang til flytting med rein etter tradisjonelle flyttleier. Med til flyttlei regnes også faste inn- og avlastingsplasser for transport av reinen.

Reindriftens flyttleier må ikke stenges, men Kongen kan samtykke i omlegging av flyttlei og i åpning av nye flyttleier når berettigede interesser gir grunn til det. Eventuell skade som følge av omlegging av flyttlei eller åpning av ny flyttlei erstattes etter avgjørelse ved jordskifteretten. Kongen kan bestemme at også fastleggingen i detalj av den nye flyttleien skal overlates til skjønnet.

Reinens vandring etter trekkleier er svært sårbare for ytre påvirkninger. Det er viktig at disse trekkleiene ikke blir blokkert. Utbyggingstiltak plassert på og ved trekkleier kan skape barriereeffekt og fragmentere reinbeitelandet slik at ubebygde og uforstyrrede områder ikke kan benyttes. Ulike arealinngrep i distriktet har vanskeliggjort og skapt utfordringer for flyttingen mellom sesongbeitene. Flaskehalser for rein som skal forflytte seg i og mellom beiteområder. Dalførene er ofte eneste passasje mellom beiteområdene. En forhindring på et slikt område vil påvirke reinens trekkmuligheter.

Distriktet opplever at det blir færre og færre alternative flytt- og trekkleier som følge av arealinngrep, og dette får store negative konsekvenser for reindrifta.
Flytt- og trekkleier må derfor reguleres gjennom plan- og bygningsloven som spesialområder for reindrift.

På distriktets hovedflyttelei mellom sommer og vinterbeitene ved Skoelvdalen-Elverums/Finnkroken området er det tre kraftlinjer. I tillegg er det både skogsbilveier, bolighus og golfbane ved Finnkroken. Området mellom E6 og skogbandet ved Istind og Skoelvdalen er også kraftig beplantet med granplanter, noe som etter hvert vil skape store problemer for flyttingen hvis det ikke ryddes.
Øvrige flytte og trekkleier begrenses også årlig, med hytte og boligbygging, noe som vanskeliggjør ferdselen mellom de forskjellige beiteområdene. For distriktet er det helt nødvendig at de resterende traseene som finnes til flytting, ikke ytterligere innskrenkes, slik at områdene i distriktet også kan brukes i fremtiden.

Distriktet har to hovedflyttinger i løpet av året, om våren fra vinterbeite til vår- og sommerbeite, og om høsten, fra sommer- høstbeite til vinterbeite.

Flytte og trekkleier:
Flytte og trekkleier er helt nødvendig for å kunne flytte mellom forskjellige årstidsbeiter/områder i distriktet, samt til å fra inne i distriktet.

Flytteleier mellom sommer og vinterbeitene er, fra Altevatn inn Guhtturvaggi og inn Geallovaggi og over til Istind eller Kletten, alternativt fra Guhtturvaggi og opp Fondskaret og over til Kletten. Noen år flyttes det fra Duoljecazza og ned til Iselvdalen og opp Pikeskaret og over til Kletten. Distriktet flytter også fra Setermoenområdet og vest for Istinden til Istindaksla. Videre over fra Kletten , over Geallovaggi over Istindaksla og ned ved Sagmo, hvoretter reinen flyttes over isen eller svømmes over Barduelva.

Enkelte år flyttes reinen ned fra Istind , over Stormyra og over Barduelva og opp ved Sundlia og til Rustadfjellet-Sundlifjellet.
På høsten trekker reinen over, eller flyttes, ned Skoelvdalen over E6 sør for Elverumskrysset, eller ned ved SkogsAla og over ved Finnkroken. Samme flyttvei benyttes også på høsten til vinterbeitene, som nevnt over.
Flytting til/fra Hjerttindområdet til Oksen går ned Synnerdalen, over Skøvatn (eller rundt vannet eller over Liigevarri) ned furuholtene til Bjørkebakken og over til Oksen området.
Flytting fra Hjerttind til/fra Andsfjell-Fagerfjell går nord for Andsvatn ved Rabban , over til Vegavatn og så til Vakkerhumpen eller Andsfjell. Fra Reinskallen ned over vei til Finnsnes, ned på myrområdene ved Rognmo og opp skaret til Fagerfjell. Likeledes benyttes flyttvei fra Rustafjell over ved Andsvatnets ende på sør siden , opp Trolldalen og til Andsfjellet. Samme vei tilbake.

Etter flytting mellom årstidsbeitene kan det ofte bli igjen små flokker på de områdene man har flyttet fra. Etter samme flyttelei, som en flytter hovedflokken, er det mulig å flytte disse små-flokkene, eller de kan trekker selv, der hovedflokken er blitt flyttet. Det er dermed svært viktig at flytte og trekkleier er åpne for ferdsel av rein hele tiden. De mest bruke flytteleiene er tegnet inn på arealkartene. Distriktet har også behov for å rydde en del flytteveger for småskog og kratt, slik at det blir lettere å manøvrere reinflokken ved flytting.

Selv om flytteveger og trekkleier har forskjellige benevnelser, betyr ikke det at de ikke er like viktige. Flytte veger benyttes når man flytter rein fra et årstidsbeite til et annet, disse flyttevegene benyttes hvert år, og flytting skjer ofte etter samme rute, men avhenger av både vær og føreforhold, menneskelig aktivitet og fysisk avstegning. Trekkleiene er de rutene hvor reinen selv trekker, både innefor ett årstidsbeite, og mellom årstidsbeitene.

Inntegnede flytteveger, se vedlegg nr 7 og 8, trekkleier, se vedlegg nr 9.

2.4 Slakting og kjøttproduksjon

Distriktet har et eget slakteri og videreforedlingsanlegg hvor det lages både tradisjonelle og nyutviklede kjøttprodukter av høy kvalitet. I 2015/16 ble 3 % av slaktedyra tatt ut før brunst, mens 97 % ble slaktet etter brunst. 84% av slaktedyra som taes ut, er kalver. 14% simler og 2% okse. Gjennomsnittlig slaktevekt på kalv i 2014/15 var på 23 kg.

2.5 Øvre reintall og produksjon

Øvre reintall er satt til 2 250 rein.

Reintallsutvikling de 10 siste år:

År:	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15
Ant:	1 794	1 857	1 875	1 846	1 420	1 428	1 809	1 767	1 758	1 883

Snittet på slaktevektene på simler har vært stabilt de siste 5 år. Snittvekten er på 37,92 kg for de siste år.
Varit(bukk 1 ½ år) slaktevektene har vært stabile de siste år, på 32,5 kg.

Slaktevektene på kalv har vært stabile de siste 5 år, med et snitt på 22,86 kg.

Kalvevektene vil av klimatiske årsaker variere noe fra år til år. Slaktetidspunktet for kalv er også en medvirkende faktor, der oktober/november måned, før snøen kommer, er det mest gunstige slaktetidspunktet for vårt distrikt.

Kjøttproduksjon antall kg pr rein har variert ganske mye fra 4,2kg i 2004/05 til 10,6 i 2005/06. Snittet de siste 5 år har vært 7,2kg.

Med de gode vår, sommer og høstbeitene, burde distriktet normalt ha hatt en produksjon på 12-14 kg pr rein. De siste årene har flokksammensetningen holdt seg stabil med en simleandel på ca. 77 %, andelen kalver som fødes er 98% (2015/2016). Distriktet slakter for det meste kalv. Tapsprosenten på kalv er på 60 %, og 96% av dette, skyldes rovdyrtap.

2.6 Sysselsetting og verdiskapning i distriktet.

Innad i reinbeitedistriktet drives det, i tillegg til selve reindriften, også med reinslakting ved Andsvatn reinslakteri, som slakter både egen rein, og fra andre reinbeitedistrikter. I slaktesesongen jobber distriktets reineiere her, men man må også leie inn folk utenfra. I tillegg drives det også med videreforedling av reinkjøtt, og reinkjøttleverandører fra distriktet er b.la Hjerttind rein og NH rein. Videre drives også mye med produksjon av samisk håndverk, design og kunst både til eget bruk og for salg.

I forhold til bevaring av samisk språk – og kultur, er reindriften selve bærebjelken. Uten reindriftas tilstedeværelse hadde vilkårene for språk -og kultur-bevaring ikke vært til stede, da majoritets samfunn vi lever i, er norsk.

Etableringen av Sameskolen i Troms, har bidratt til at vilkårene for språkets overlevelse har økt betydelig. Mange av reinbeitedistriktets voksne og barn er tilknyttet Sameskolen. For øvrig kan det i denne sammenheng også nevnes, at det var reindrifta v/ Troms Reindriftssamer Fylkeslag, som tok initiativet til etableringen av sameskolen.

Verdiskaping i reinbeitedistriktet:
I tillegg til at reindriften etter vårt syn, i seg selv har en egenverdi, bidrar reindriften stort i sitt lokalsamfunn både kulturelt, språklig og næringsrettet.
Dette er matetrielle og imatrielle verdier, som kommunen bør se verdien av å ivateta, i sin samfunnsplanlegging. Dette betyr at når kommuner gjør sin arealdisponering, må hensynet til reindrift veie tungt, med tanke på alt det positive reindrifta bidrar med i lokalsamfunnet. Det faktum at dette er en urfolksnæring, bør bidra til at at hensynet til reindriften blir ivaretatt.

Verdiskaping i reinbeitedistriktet:
For å gi et bilde av reindriftens lokale ringvirkninger er det behov for å beskrive dette nærmere.

Hver siidaandel stipuleres å ha i snitt 1-2 næringsdrivende som leverer egen nærings - og merverdiavgift oppgave, dvs Stalonjarga har da ca. 10-12 enkeltmannsforetak innenfor distriktets virksomhet, som tidligere nevnt, er dette næringsvirksomhet med utgangspunkt i reindrifta.
I tillegg dette, kommer det faktum at selve reinbeitedistriktet som også er en økonomisk enhet med eget styre, virksomhetsplan, budsjett og årsregnskap.

Direkte produksjonsverdi var i 2014 i Landsgjennomsnitt kr 122 767.
Siidaandelsinnehavere mottar også statstilskudd. I 2014/15 var landsgjennomsnittet på kr 58 043. Dette utgjør en omsetning på kr 180 821,- pr siida andel. For Stalonjarga utgjør dette en omsetning på til sammen kr 1 627 389,- fra den direkte reindriftsmessige virksomheten. Den næringsvirksomheten som er avledet eller tilknyttet reindrifta, er ikke tatt med her. -23-

Dette er inntekter som kommer fra en årlig, fornybar ressurs

Kostnads tall i reindrifta gir grunnlag for inntekter i andre sektorer, og for Troms reinbeiteområde, fremkommer det at var totalkostnadene i området er ca kr 1 200,- pr rein.

Dette betyr at det i distriktet med et reintall på 2 250 rein, totalt investeres årlig i kr 2 700 000 i reindrifta.
Eksempel på reindriftas kostnader, som gir verdiskapning lengre ut i verdiskapningsleddet, og som er av betydelig størrelse, er fra slakting, foredling, distribusjon og salg av reindriftsprodukter. Verdiskapningen for reindriftas underleverandører av varer og tjenester er også av en betydelig størrelse. Som eksempel kan nevnes reindriftens kjøp av maskiner, kjøretøy, matriell, reinfôr osv.

Kostnader i reindriftsutøverene tilleggsnæringer, utgjør en stor del av virksomheten, kommer i tillegg til de totalkostnadene som fremkommer ovenfor. (en kartlegging av dette beløpet, vil en ressursinnsats betydelig over dette prosjektet).

I tillegg til nærings kostnader, kommer husholdets innkjøp, som i Troms er ca kr 100 000 pr innbygger. dette er vil i et distrikt med 31 pers (ca 15 husholdninger) utgjøre kr 1 500 000,- årlig.

I tillegg til dette, slakter Andsvatn Reinslakteriet ca 1500 -2000 rein pr år, og i sesongen er det 10-12 ansatte.

Fra Situasjons og verdikjedeanalys i Troms (http://www.tromsfylke.no/Tromsfylke/media/2628/rapport-15-2016-situasjons-og-verdikjedeanalyse-for-reindrifta-i-troms.pdf) fremkommer følgende:

Tabell 8. Reindriftas kjøp i Troms

Del av reindrifta	Hvilke kostnader	Mill. kroner	Kilde/grunnlag
Troms reinbeiteområde	Reindriftskostnader	10	Totalregnskap+anslag
	Tilleggsnæring	3-5	Intervju+spekulasjon
	Privat forbruk	18	Varehandelsstatistikk
Samebyer	Privat forbruk	1	Intervju +spekulasjon
Nord-Troms	Reindriftskostnader	10	Totalregnskap+anslag
	Privat forbruk	10	Varehandelsstatistikk + anslag
Troms fylke	Sum	52-54	

Det er viktig å huske at denne tabellen inneholder både offisiell statistikk, velfunderte vurderinger, mer løselige anslag og mer spekulative elementer. Poenget med å sette disse

Denne tabellen illustrerer hvor mye mer reindriften bidrar med, enn det som har vært tradisjonell oppfatning.

Samlet illustrerer dette at reinbeitedistriktet utgjør en betydelig aktør for lokalsamfunnene. Distriktets virksomhet generere mye avledet verdiskapning for forretningsvirksomhet i lokale bedrifter. Reindriften bidrar både direkte og -24-

indirekte til en betydelig sysselsetting også utenfor reindriften i berørte kommuner, som ikke er synliggjort og kvantifisert her.

2.7 Jakt, fangst og fiske i distriktet

Distriktets reineiere har ut ifra gammel tradisjon alltid høstet av naturen.

Reindriftslovens § 26 gir rett til å drive jakt, fangst og fiske i statsallmenning.
For jakt, fangst og fiske som drives etter bestemmelsene til denne paragrafen, skal det ikke betales leie eller kortavgift.

2.8 Motorisert ferdsel

Reindriftsnæringas tillatelse til bruk av motorisert kjøretøy i utmark er hjemlet i unntaksbestemmelsene i motorferdselloven og i reindriftslovens § 23.

Distriktet er avhengig av motoriserte hjelpemidler i forbindelse med forflytning, gjeting, tilsyn, flytting, samling og matauke, samt i forbindelse med transport av utstyr.

I forbindelse med utøvelse av gjeting er det umulig å lage oversikt over traseer på forhånd da dette vil bli så upresist og vil variere fra år til år. Det anmodes om å se til beitebruken.

Distriktet har til sammen ca 20 snøsccotere, 9 stk atv, 7 stk tohjulssykler, 1 stk traktor og 1 stk 15 fots motorbåt. ATV brukes i hovedsak ved transport av utsyr og matrialer og b.a tilsyn av rein, samt under bygging og vedlikehold av gjerder og hytter. Hovedtraseen for 4-hjulinger, er fra Bekkebotn etter skogs og traktorveien forbi Steinvatnet, Sekkehaugen og til gjerdet og gjeterhyttene. I tilleg brukes firehjulssykler i hovedsak om sommeren og høsten til transport i forbindelse med tilsyn av rein.

Tohjulssyklene brukes i hovedsak til samling av rein til gjerdet og tilsyn av rein. Snøscooterne brukes i forbindelse med samling, tilsyn og flytting. Det er vanligvis 6-9 scootre i drift om gangen. Helikopter kan bli brukt under samling og flytting. Distriktet leier reintransportbil etter behov.

3 Rovvilt i distriktet

Rovdyrproblematikk og arealinngrep må sees på i sammenheng, når disse to faktorene samvirker,
bidrar det i stor grad til å innskrenke reindriftas driftsbetingelser.

De siste tiårene har økningen av rovviltbestandene i Norge, og inngrep i beitearealene, hatt stor negativ innvirkning på reindrifta.

Stortinget har fastslått at det skal være et mål å sikre overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur, men samtidig er det også vedtatt at det skal sikres beitebruk i de deler av landet der det er rovvilt.

www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-15-2003-2004-/id403693/.

Dette skaper selvfølgelig konflikter mellom rovvilt og reindrift da rovviltet jager, dreper og spiser rein. I de seinere årene har tapene til rovvilt i distriktet ligget på et uakseptabelt høyt nivå. Det er en stor utfordring for reindriftsnæringa og ansvarlige myndigheter å finne løsninger som reduserer tapene, og som sikrer en opprettholdelse av den tradisjonelle reindrifta.

Rovvilt som jerv, gaupe og kongeørn tar en stor del av reinen som blir borte i løpet av et driftsår, og særlig under kalvingsperioden.

Det er svært vanskelig å dokumentere rovdyrtap, omtrent umulig, da et kadaver kan være oppspist av kråke og ravn i løpet av noen timer, eller de kan være bortgjemte og vanskelige å finne.

I tillegg til direkte tap av rein til rovvilt så forstyrrer rovvilt reinen slik at reinen er urolig på beite, reinen vandrer mye og unnviker store deler av distriktet, særlig frodige dalområder som fungerer som habitat for rovviltet. Dette skaper i tillegg til merarbeid for reineieren også produksjonstap. I tillegg er det psykisk belastende å se rein bli skadet og drept av rovvilt, Reindriftas hverdag (et forskningsprosjekt som har tatt for seg de psykososiale forholdene hos reindriftsutøvere i Norge).

Tradisjonelt er jerven og gaupa en betydelig skadegjører i distriktet, men alle rovviltarter forekommer, det er også knyttet store utfordringer til tap av rein til ørn.

Distriktet er delt i to ulike typer forvaltningsområder for rovvilt:

- A-område: Viktig område/ynglingsområde for å nå bestandsmålsettingene for rovvilt. Virkemidler er tyngre forebyggende tiltak og kvotejakt på gaupe. -26-

Hele Altevatn vinterbeiteområdet er A-område for jerv og gaupe.

- B-område: Beitedyra har prioritet. Virkemidler er lisensfelling, kvotejakt, skadefelling og eventuelt hiuttak av jerv.

Hele vår- og sommerbeiteområdet er B-område.

Kongeørn og havørn er ikke omfattet av forvaltningsområdene. Så langt har dette forvaltningsregimet ikke medført noen store endringer i rovviltsituasjonen. Fortsatt har distriktet betydelige rovviltskader.

Distriktet har store kalvetap, 60%, gjennom hele drifts år. Kalveprosenten (fødte kalver), er på 98%. Dette indikerer at det er god kondisjon i simleflokken, da fødselsprosenten er høy. Merket kalv oppgis å være 74%. (ressursregnskapet nr. 36) Dette vil si at kalvetap mellom fødsel (i mai) og merking (i Juli) er på 24%.
Tap av voksne dyr oppgis å være 20 %. Total prosentvis tap i distriktet er 37%, og er urovekkende høyt. Distriktet får erstattet 52% av de omsøkte rovdyrtapene som ble meldt inn i 2015/2016
Nedenfor er satt opp en oversikt over rovviltsituasjonen på de forskjellige artene i distriktet.

Ørn
Både havørn og kongeørn finnes i hele distriktet. Det finnes både stasjonære, hekkende par, ungfugler og andre streifører. Årlig dokumenteres rein drept av ørn, og særlig under kalvingsperioden er kongeørna en formidabel skadegjører. Ørna dreper mange kalver i løpet av kalvingsperioden, og dette er et stort problem for distriktet. Uten omfattende gjeting og ekstra overvåkning denne perioden, ville tapene blitt enda større. Myndighetene må ta dette problemet på høyst alvor og finne tiltak som begrenser skadene.
Det er nærliggende å anta at en stor del av det tidlige kalve tapet skyldes kongeørn. Tross dette, ble i 2015/2016 kun 34,42% erstattet, som drept av kongeørn. (Nærmere om ørn, se vedlegg nr. 10).

Gaupe
Gaupa finnes i hele distriktet, og distriktet opplever at det er størst tap på vinterstid når reinen trekker ned i skogsbeltet. Distriktet ønsker skadefelling på gaupe på vinterstid for å begrense skader, men det er ingen mulighet for skadefelling, da store deler av vinterbeitet er innenfor prioritert område for gaupe. Dette skaper store problemer for reindriften. Da forskning viser at gaupas hovedføde, i Nord-Norge er rein. (se vedlegg nr

Tiltak foreslått av distriktet

Det er svært vanskelig å få skadefellingstillatelse på A-område, noe distriktet opplever som en stor utfordring. I tillegg så fins det altfor mye rovvilt i B-området, hvor reinen skal være prioritert. Forvaltningsgrensene må revideres etter rovdyras naturlige habitat og forvaltningen må i større grad gi skadefelling på alle områder der rovvilt blir en trussel. Skadefelling på ørn må også vurderes, særlig i kalvingsland.

Jakt etter rovvilt er tidkrevende og setter store krav til jegerne, som ofte må jakte i mørket.

Det bør gjennom politiske og forvaltningsmessige kanaler utvikles raske og gode rutiner for jakt og skadefelling med gode økonomiske virkemidler, og saksbehandlingen må være enkel og effektiv. Fra grunneierhold bør det tilrettelegges for en rasjonell og effektiv jakt slik at eiendomsgrenser ikke setter barrierer for jakta.

Av tapsforebyggende tiltak som distriktet har omsøkt og har fått tildelt midler til, er ekstraordinært tilsyn med tilleggs foring. Dette hjelper til dels, og er en ordning som bør videreføres.

Informasjon om rovviltskader, om jakt og fellingstillatelser m.m. finnes til enhver tid oppdatert på www.rovviltportalen.no

4. Inngrep og forstyrrelser i distriktet

Som tidligere nevnt, må arealinngrep i reinbeiteområdene og rovdyrforekomster sees på under ett.
Ulike inngrep i distriktet de siste 20 årene har ført til en vesentlig forringelse av flytte- og trekkleiene i distriktet. Dette gjelder i hovedsak hyttebygging, vassdragsregulering, turistanlegg og tilhørende veiutbygging. En del av arealtapene er erstattet ved tiltak og økonomisk kompensasjon.
Inngrepskart:

Innledningsvis under dette punktet er det svært viktig å vise til et forskningsprosjekt «Reindriftas hverdag. Noen funn i forhold til inngrep i reinbeitearealene er som følger:

«Alle inngrep tvinger frem endringer som reineieren skal integrere i de komplekse samspillet mellom rein-landskap-reineier. Slike tilpasningsprosesser krever ekstra innsats og er forbundet med risiko, når det gjelder utfallet...Omfanget av typer inngrep er en grov indikator på de krav og belastningskonsekvenser som tærer på den menneskelige ressursen i reindrifta. Tålegrensen for belastninger er avhengig av det totale antallet inngrep, varighet av inngrep og hvor alvorlige konsekvensene av det enkelte inngrep er...videre kan samme type inngrep få ulike konsekvenser, alt etter hvilken del av reinenes årslyklyser om rammes av inngrepet.
...Reindrifta her gjennomårene vist et betydelig evne til å tilpasse seg -30-

større og kritiske endring forløp og her evnen til å bygge seg opp etter perioder med alvorlig svekkelse av driften.
Slike prosesser har ikke forløpt kostnadsfritt, og for en del reinenere/familier har kostnadene blir for store, materielt, økonomisk og/eller menneskelig. Kompleksiteten i samspillet rein-landskap-reineier, har sammen med uforutsigbare naturgitte endringer gjør reindrifta sårbar for eksterne inngrep, spesielt opphoping av inngrep som i tillegg stiller sprikende eller motstridende krav. For å få kunne vurdere stressbelastning og merarbeid knyttet til det enkelte inngrep, må det samlede omfang av krav og tilpasninger ses under ett. «(Reindriftas hverdag, 2016)

Tilgangen på arealer er i Stort.mld nr 9 fastslått som en viktig premiss for grunnlaget for en bærekraftig reindrift. Man ser hvordan reinbeitenearealene fragmenteres mer og mer.
I Stortingsmelding nr. 9 fremkommer følgende:

> «*For å få en tilfredsstillende arealforvaltning innenfor hele distriktets areal, er man derfor avhengig av helhetstenking og et samarbeid mellom kommuner, og mellom kommunal og regional forvaltning. Departementet vil fremheve at både interkommunale planer og regionale planer er egnede verktøy for å sikre større grad av forutsigbarhet og helhetsplanlegging for reindriftens arealer.* «

For å få komme unna den fragmenteringen av reinens beiteareal, som foregår i distriktet nå, er det helt nødvendig med helhetstenking og interkommunalt samarbeid.

Kommunene må ta et større ansvar for å ivareta også reindriftas interesser i sin kommunale samfunnsplanlegging. I tillegg må kommunene i sine rutiner innarbeide og synliggjøre, at de faktisk anvender informasjonen denne distriktsplanen gir.

Det er helt nødvendig å sikre arealene for å opprettholde en bærekraftig reindriftskultur i Stalonjarga orohat /Hjerttind reinbeitedistrikt.

Det er grundig dokumentert at ulike former for inngrep påfører reindriften store direkte og indirekte tap av beiteland. Direkte tap av beiteland medfører også indirekte tap, da tamrein unnviker forstyrrelser.

Arealvern er den mest arbeidskrevende del av distriktets administrative virksomhet. Distriktet opplever det som frustrerende at kommunene behandler de fleste arealsakene én for én, uten å ta hensyn til de samlede konsekvensene for reindrifta og uten å ha en helhetlig plan for reindrifta.

En annen utfordring er kommunenes utstrakte bruk av dispensasjoner fra vedtatte planer og lovverk, særlig når det gjelder bygging av hytter og motorferdsel i utmark.

Det er videre verd å merke seg, at det i "Situasjons -og verdikjede analyse for Troms", slås det fast følgende:

> *"at reindriftas utviklingsmuligheter er avhengig av visse forutsetninger. To fundamentale forhold er at arealforvaltninga i fylket må spille på lag med næringa, og at Norge trenger en ny rovdyrpolitikk, som erkjenner at det ikke er rovdyra som er truet, men beitenæringene, og at dette er et vilkår for en bærekraftig reindrift".*

I sin arealdisponering må kommunen ta mere hensyn til reindriftas behov, da dette i neste omgang vil bidra til økt verdiskapning i reindrifta, dette er en verdiskapning som er basert på fornybare ressurser, og som har et stort potensial bare det legges til rette for dette. Inngrep og annen bruk i reindriftas arealer, påvirker beitebruken.

Ulike inngrep og annen ferdsel og bruk av områdene påvirker distriktets bruk av områdene. Dette kan være hytter, skogsbilveier, kraftlinjer, plantefelt, skogshugging, turisme, scooterferdsel, militær aktivitet og andre ting, som virker inn på distriktets bruk av områdene.

Det har vært stor økning i hyttebygging de siste årene, både av enkeltstående hytter og hytteområder. Alle hytter med uthus, veier m.m, har samlet påført store tap av areal for distriktet. I tillegg kommer ferdsel/trafikk, ofte med hunder, ferdsel med motorkjøretøyer både sommer og vinter. Alt dette forårsaker enorme forstyrrelser for reindriften, som også vanligvis fører til at store områder ikke kan brukes pga uro, som følge av de oppførte hyttene.

Under har vi kommentert de inngrepene og forstyrrelsene som vi opplever som de mest negative for reindrifta.

4.1 Fritidsbebyggelse

Etablering av hyttefelt ved Altevatn med flere hundre hytter, Steinvatn, vakkerhumpen, og flere mindre hyttefelt rundt omkring i distriktet. har bidratt til tap av beitearealer og økt ferdsel og forstyrrelser. Reinen, særlig simler med kalv, unnviker disse områdene. Omdisponeringen og utbyggingen av hytteområder går ut over reindrifta ved at beitearealene blir redusert og gjenværende arealer blir mindre attraktive som oppholdssted for rein.

Ved fremtidig planlegging av hyttebebyggelse så må eksisterende bebygde områder tas med i den betraktninga. Hvis det skal bygges flere fritidsbygg så må de bygges i allerede eksisterende bebygde områder for, å unngå fragmentering av beiteområder. Det fins en egen veileder for fritidsbebyggelse.

Planmyndighet anmodes å bruke denne veilederen.

Denne veilederen finnes på:
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/md/bro/2005/0063/ddd/pdfv/266942-t-1450.pdf

4.2 Vannkraft

Regulering av Altevatnvassdraget har ødelagt en tradisjonell flyttlei. Det planlegges flere småkraftverk i distriktet.
Problemet med småkraftverk er at det ofte blir laget veier til kraftverkene slik at store beiteområder blir lett tilgjengelig for allmenheten, med økt ferdsel, forstyrrelse og trafikk som resultat. Veiene opp til kraftverk må stenges for allmennheten

Som følge av reguleringen av Altevatnet, er isen på Barduelva blitt usikker, både om høsten og om våren. Dette medfører ofte vanskeligheter med å kunne flytte over elva om høsten og våren.

Om høsten er det ofte blankis på elva og isen er ofte usikker

Om våren går isen, i enkelte år mye tidligere, enn normalt på grunn av oppvarma vann som renner igjennom tunnelene. Når isen går, blir det igjen iskanter ved elvekanten og en får ikke reinen til å svømme.

Reguleringen av elva gjør at distriktet ikke kan flytte tidlig som ønskelig til Istindområdet om høsten og en har måttet flytte tidligere enn ønsket, til sommer området

Et annet problem med kraftverk er de stenger av trange dalfører som fungerer som flaskehalser for rein som skal opp og ned til beiteområder. Disse dalførene er ofte eneste passasje mellom beiteområdene og en forhindring på et slikt område vil påvirke reinens trekkmuligheter. Kraftrør må derfor graves ned i terrenget.

I forhold til småkraftverk har man også negative konsekvenser, ved at det er laget veier, samt at en del beiteland er gravd opp/rotet opp for å lage rør. Isen er ofte usikker på dammene.

4.3 Vindkraft

Det er foreløpig ikke blitt bygd vindkraftverk i distriktet. Vindkraftverk vil ha enorme negative konsekvenser for reindrifta i distriktet og man er imot enhver form for utbygging.

Det fins en egen rapport om vindkraft og reindrift. Distriktet anmoder å bruke denne rapporten. Denne rapporten finnes på:

http://publikasjoner.nve.no/oppdragsrapportA/2004/oppdragsrapportA2004_10.pdf

4.4 Kraftlinje

Gjennom distriktet går det mange kraftlinjer. Det er planlagt en ny større kraftlinje som vil ha negative konsekvenser for reindrifta. Distriktet er åpent for å forhandle avbøtende tiltak for å redusere negative virkninger av kraftledningen.

Det går dobbel parallell ført 420 kw igjennom sentrale beiteområder i distriktet. Dette er en del av linja Ofoten-Balsfjord. Linja berører kalvings områder, brunstområder, oppsamlingsområder og trekk og flyttleier. Blant annet hovedflyttlei fra sommer beite til vinter igjennom Skoelvdalen. Vi opplever at rein skyr linja, området er mindre brukt p.g.a linja og det er vanskelig å drive rein under linja. Linja forårsaker derfor merarbeid for reindriften og forringer området som beiteland.

Kraftlinjer i distriktet, se vedlegg nr 12:

4.5 Mineralutvinning

Det foregår ikke omfattende mineralutvinning i distriktet bortsett fra noen grustak -og pukkverk.

Gruvedrift og reindrift går ikke sammen og distriktet er derfor imot enhver form for mineralutvinning.

4.6 Landbruk/skogbruk

Reinbeitedistriktet har i dag rett til å utøve reindrift i fjellet og annen utmarksstrekning.

Plantefelt av gran legger beslag på store arealer. Vegetasjon på bakken blir helt dødt i slike grantre felt, rein beiter ikke der. Samtidig som bjørkeskog erstattes av granskog. Lav på bjørketrær er ett viktig beite for rein, og ofte eneste tilgjengelige beite når beite på bakken låser seg av klimatiske årsaker, som ising og mye snø. Noen steder er det også plantet gran i trekk og flyttlei. Dette vanskelig gjør flytting, og kan på sikt stenge flyttleier. Gran planting har opp igjennom årene foregått ukritisk og der er plantet gran overalt. I fremtiden så må granplanting sendes på høring til reinbeite distriktet, noe som ikke gjøres i dag.

For reindrifta er nydyrking av areal et inngrep som reduserer og deler opp beiteland. Det kan føre til en forverret driftssituasjon med konflikter som følge av at reinen trekker inn på dyrkede arealer. Inngjerding av oppdyrket mark er det mest brukte tiltak for å dempe konflikt som følge av rein på innmark.
Det er mulig å søke om tilskudd, jf. «Forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forhold mellom reindrift og annen part». Formålet med tilskuddet er å bidra til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og annen part, f.eks. landbruk. Distriktet stiller seg positiv til slike tiltak.

4.7 Ferdsel og friluftsliv

På grunn av sin beliggenhet og sine omgivelser, er distriktet et populært mål for jegere, fiskere og turfolk. Det er merket opp faste turstier i fjellet, og det er veldig populært med toppturer både sommers- og vinterstid. Det er stadig etterspørsel etter treningsområder for jakthunder, som lett kan komme i konflikt med reindrifta. Alt utmarksareal i distriktet er beiteområde for rein. Det meste av jakta i distriktet foregår med løshund. Det er svært viktig at jegere har kontakt/dialog eller anskaffer seg informasjon om reindrifta i distriktet før jakta starter. Rypejakt med løshunder virker meget forstyrrende for reindriften. Det er særlig viktig å ikke forstyrre eller spre flokken under parringstiden.

Om høsten når flokken skal samles og jages i gjerde, kan denne jakta påføre vanskeligheter, og i slike tilfeller kan reineier avlive hunden jf. hundeloven.

Friluftsområder i Troms, se vedlegg nr 11.

Gjennom informasjon, gjensidig respekt og dialog kan konflikter og uenigheter reduseres og unngås.

4.8 Motorferdsel

Det har vært en enorm stor økning i motorisert ferdsel både på vinteren og på barmark. Særlig har økningen vært stor med kjøring med snøscootere overalt heile vinteren og langt utover våren. Det forekommer også at snø scooterne kjører igjennom reinflokkene under kalvingen og jager reinen med scooter. Det ble åpnet snøscooterløyper som en prøveordning fra Dyrøy til Salangen. Distriktets erfaring etter en vinter, er at dette forårsaker økning av ulovlig kjøring i fjellene omkring ved at løypene blir brukt til å kjøre til fjells og på fjellet drives det med tull kjøring.

Kommuner holder på å tilrettelegge for snøscooterløyper i distriktet. Snøscooterløyper må tilrettelegges i områder hvor det ikke er rein på vinterstid og ikke på kalvingsområder. Barmarksløyper bør tilrettelegges i områder hvor løypene gjør minimalt skade. All planlegging av motorferdseltraséer i distriktet må gjøres i tett dialog med distriktet.

Det er bygd mange skogsveier i den siste tiden. Disse forårsaker mer trafikk til utmarksområdene og medfører beitetap og forstyrrelser for reindriften. En ser også økt hyttebygging i forbindelse med disse.

4.9 Forsvaret

Det er 4 områder i distriktet som militæret kaller kontraktsområde. Dette innebærer at forsvaret har gjort avtaler med grunneierne i området om å få bruke området til militær øvingsaktivitet. Dette er gjort uten at reinbeitedistriktet er hørt, selv om reindrifta om dette er sentrale beiteområder for rein hvor reindriften har bruksrett. Disse kontraktsområdene er Lysheia i Sørreisa kommune, Andsfjellet og Rustafjell i Målselv kommune og Krokstadskaret i Bardu kommune.

Militær aktivitet under øvelser forårsaker forstyrrelser og ofte mer arbeide for distriktet. Kjøring med bandvogner på sommerføre og graving av stillinger om sommeren forårsaker slitasje og tap av beitemark. De siste årene har en også registrert en økende trafikk med bandvogner og snøscootere om vinteren, som medfører nedtrakking av beiteområder og forstyrrelser. Nærforsvarsstillinger, spesielt den ved Beredskapsveien og den ved Finnkroken forårsaker ofte forstyrrelser da de ligger like ved flytte og trekkleier. Dessuten forårsaker de stor slitasje og forsøpling av beitearealer da det ligger igjen telefonkabler etter virksomheten som foregår der, for eksempel ved beredskapsveien. Lavtflygende helikopter forårsaker også mye forstyrrelser for rein. Kart over skyte og øvingsfelt, se vedlegg 14.

5. Verneområder i distriktet

http://www.miljodirektoratet.no/no/Tjenester-og-verktoy/Database/Naturbase/

Innenfor distriktet ligger deler av Rohkonborri nasjonalpark med omkringliggende verneområder. (vedldegg nr 12) Distriktet er positiv til vern av beiteområder, men da må reindrifta få lov til å sette premisser. Distriktet har store utfordringer i forhold til at driftstiltak må omsøkes for tillatelse etter verneforskriften og motorferdsellovgivning. Slike tiltak er f.eks. utkjøring av gjerdematerial. Når det gjelder forholdet til bruk av kjøretøy i verneområder avklares dette gjennom planmedvirkning fra fylkesmannsembetet.

Forvaltningen må forenkle saksbehandlingen rundt dette best mulig.
Forvaltningsplanen for Rohkonborri er under utarbeidelse. Planen skal utdype og presisere de enkelte verneforskriftene. Nasjonalparkstyret er ansvarlig for utarbeiding av forvaltningsplanen og i nasjonalparkstyret sitter det folk i fra distriktet.
Distriktsplanen skal innlemmes i forvaltningsplanen.

6. Nabodistrikter

Distriktet grenser til to norske reinbeitedistrikt, Reinbeitedistrikt 27, Mauken i nord, og Dividalen i nordøst, Reinbeitedistrikt 21, Gielas, i sør.

Distriktet har ikke noe sperregjerde, bortsett fra gjerdet rundt Mannancearru.

7. Mål og tiltak i distriktet

Målet for reindriften i distriktet er: Å verne reinbeitearealene og å sikre næringsgrunnlaget, øke produksjonen og lønnsomheten, sikre sysselsetningen, sikre reindrifts miljø og den samiske kulturen.
Distriktet forventer at ny reinbeitekonvensjon med Sverige resulterer i å bedre vinterbeitene for distriktet.

Det er også nødvendig med reduksjon og bedre offentlig planlegging av hytte byggingen i utmarka. Samt reduksjon og bedre kontroll av motorisert ferdsel og snøscooterkjøring.

Her vises det for øvrig til intern plan til bruk innen reindriften. Dersom distriktet skal kunne gjennomføre reindriften etter planen, er en avhengig av støtte fra det øvrige samfunn. Videre må en få redusert antallet rovdyr og fjerne rovdyrene fra kalvings områder.

Fastsetting av bærekraftig reintall, slaktevekter, kjøttproduksjon og kalveprosent.

Mål	Tiltak
Begrense rovviltskader	• Større dokumentasjon på tap av rein til rovvilt
	• Ekstra tilsyn i kalvingsperioden
	• Prøve nye tiltak ved hjelp av teknologiske hjelpemidler
	• Skadefelling
Øke inntjeningen i distriktet	
	• Satse på lokal slakting og videreforedling av kjøtt
Få bedre arealvern av beiteområder	• Bedre samarbeid med kommunene
	• Utvikle en god distriktsplan
	• Utvikle gode rutiner for besvarelse av høringer

8. Revidering og vedtak av distriktsplanen

Distriktsplanen rulleres og godkjennes av distriktsstyret. Før distriktsplanen vedtas, skal kommuner, fylkeskommune og fylkesmannen orienteres og gjøres kjent med hovedinnholdet i planen. om planarbeidet. Etter at distriktsstyret vedtar planen, sendes distriktsplanen til berørte kommuner, fylkeskommune og fylkesmann, samt nabodistrikter.

Ordliste

Begreper og definisjoner

Arealbrukskart
Arealbrukskartene er digitaliserte reindriftskart, og dekker samtlige reinbeitedistrikter i Norge. Kartene inneholder forskjellige arealbrukstema, herunder årstidsbeiter, trekk- og flyttleier, gjerder og anlegg. Reindriftskartet er tilgjengelig på NIBIO sin nettside (Kilden).

Beitehage
Et lukket, større gjerde der reinen samles og oppbevares i påvente av å føres inn i et arbeidsgjerde.

Bruksregler
Distriktets interne plan som blant annet skal inneholde regler om beitebruk, reintall, bruk og vedlikehold av gjerder og andre fellesanlegg osv. Bruksregler er unntatt offentligheten.

Brunstområder
Reinen går i brunst i perioden fra slutten av september til midten av november, og da samler oksereinen simleflokkene til parring. I denne tiden er det viktig at reinen får ro og unngår forstyrrelser. Forstyrrelser i denne perioden kan medføre dårligere produksjon og dermed reduserte inntekter. Brunsten bremser flokkens bevegelighet og derfor behøver man et enhetlig, ubrutt brunstområde med lengre beitevarighet.

Båttransport
Seilingslinje ved pramming av rein over til et annet beiteområde. Pramming av rein foregår om våren eller høsten.

Distriktsgrense
Grense mellom to eller flere reinbeitedistrikt.

Distriktsplan
En offentlig plan om reindrifta som gir de opplysninger om reindrifta i distriktet som er nødvendige for at reindriftas interesser blir best mulig ivaretatt i den offentlig planleggingen.

Distriktsstyre
Administrasjonen i et reinbeitedistrikt. Skal ivareta reindriftsinteressene i distriktet, samt reinbeiteressursene i samsvar med gjeldende bestemmelser.

Duodji
Tradisjonell samisk kunsthåndverk og husflid.

Drivlei
En lei eller trasé i terrenget der reinen enten drives fysisk av mennesker eller trekker av seg selv.

Fangarm
Ledegjerde ved inndriving av dyr til et arbeidsgjerde.

Feltslakteanlegg
Gjerdeanlegg som brukes ved feltslakting av rein og til opplastning av rein som skal til slakteriet.

Flyttlei
En lei eller trasé i terrenget der reinen drives fysisk av mennesker mellom ulike beiteområder og sesongbeiter. Reinen kan oppholde seg på en flyttlei opptil flere dager. Ofte er det praktiske og topografiske forhold (terrengformasjon, bebyggelse skogsforhold o.l.) som gjør at flyttleien ikke kan være bredere enn det den faktisk er, og som gjør at bevaring av flyttleier er særs viktig. Flyttleier må ikke stenges jf. reindriftslovens § 22. Med til flyttlei regnes også faste inn- og avlastningsplasser for transport av rein.

Forstyrrelser
Direkte eller indirekte forstyrrelser av rein eller dets habitat som følge av menneskelig aktivitet.

Gjeterhytte
Hytte som benyttes av de som gjeter reinflokken, og som er oppført hvor reinen befinner seg over lengre perioder.

Høstbeiteland
Høstbeiteland er ofte områder der reinen bygger seg opp etter insektplagen og spres på leting etter sopp. Høstflyttingen foregår mer spredt og over lenger tid enn vårflyttingen.

Høgsommerland
Høgsommerland er områder som regel over skoggrensa, der reinen oppholder seg midtsommers og får dekket sine behov for beite, ro, avkjøling og minst mulig insektplage innenfor korte avstander. -51-
Om dagen står reinen gjerne på snøflekker, mens den beiter ned dalfører med rikere beiter om natta og på kjølige dager.

Inngrep
Tiltak som medfører innskrenkninger for reindrifta. Enhver forstyrrelse som er med på å nedsette beitetiden og beitekvaliteten og øke energiforbruket hos reinen, samt fysiske arealinngrep i beiteområder.

Kalvingsområde
Under kalvingsperioden knyttes båndene mellom simle og kalv. Simlene beiter derfor ofte i små grupper og gjerne litt spredt for hverandre. Hvis simlene skremmes bort fra kalven uten at det har skjedd en slik preging, er kalven svært utsatt for tap. Forstyrrelser i kalvingsperioden kan også få innvirkning på kalvevektene. Dette har sin årsak i at forstyrrelser kan virke inn på simlas melkeproduksjon, samt at kalvene ikke får ro til å die. Kalvingsland og tidlig vårland er de deler av vårbeiteområdet som beites tidligst og hvor hoveddelen av simleflokken oppholder seg i kalvings- og pregningsperioden.

Låste beiter
Beiter som er utilgjengelige på grunn av is og snø (klimatiske forhold).

Luftingsområder
Når det er varmt er det viktig at reinen har luftingsområder tilgjengelig.
Luftingsområder kan være vindutsatte høydeområder, høydedrag som ikke blir snøfri i løpet av sommeren, skyggeområder, tette skog eller berg. På disse områdene kan reinen trekke for å komme unna insekter og for å kjøle seg ned på varme sommerdager.
Dersom rein, som følge av et inngrep ikke får tilgang til luftingsområder, vil det kunne føre til at reinen vandrer mer og kan medføre til vekttap.

Merkegjerde
Gjerdeanlegg hvor det foretas merking av rein om sommeren eller høsten.

Midlertidig gjerde
Gjerde som settes opp når det er behov for det. Det trenger ikke oppføringstillatelse og det skal fjernes etter bruk. Se reindriftslovens § 24.

Minimumsbeite
Minimumsbeiter er det årstidsbeitet som begrenser distriktets reintall,

og er muligens det viktigste grunnlaget for fastsettelsen av øvre reintall for distriktet.

Vårbeite for okserein
Oksebeiteland og øvrig vårland, der okserein og fiorårskalver oppholder seg i kalvingstida. Hit kan også kalver med simler trekke senere på våren.

Områdegrense
Grense mellom 2 reinbeiteområder, feks. mellom Vest-Finnmark og Troms reinbeiteområder.

Oppsamlingsområde
Område med naturlige avgrensninger hvor reinen samles midlertidig under innsamling, før flytting, kalvemerking, skilling, pramming eller slakt.

Rammebetingelser
Rammebetingelser i reindrifta er knyttet til grenser mellom reinbeiteområder, distrikter og siidaer, samt bruksregler, beitetider og reintall.

Reinbeitedistrikt
Reinbeiteområdet er delt inn i flere reinbeitedistrikter (etter reindriftsloven § 6).

Reinbeiteområde
Største forvaltningsenhet innenfor det samiske reindriftsområdet (etter reindriftsloven § 4).

Reindriftsanlegg
Reindriftas anlegg er ikke tilfeldig plassert i terrenget. De er lokalisert til områder der det er lett å få reinen inn i gjerdet, da blant annet på grunn av topografien i området. I tillegg vil bruken av anlegget være avgjørende for hvilke andre faktorer som er viktige. Her nevnes bruk av anlegget knyttet til merking, skilling og slakting. Et slakteanlegg må gjerne være nær vei, mens et merkegjerde må være på en luftig plass med tilgang til vann. Forstyrrelser i dette området vil vanskeliggjøre arbeidet med reinen, noe som kan føre til at reinen må være i området lenger enn nødvendig.

Dette kan generelt sett innebære produksjonstap og utgifter i form av merarbeid.

Reindriftsloven
Lov om reindrift av 15. juni 2007 nr. 40.

Reindriftsvei
Veg som er bygd for bruk under reindrift, f. eks. til reindriftsanlegg.

Reinmerke
All tamrein tilhørende en og samme eier har et unikt øremerke. Merkene blir unike ved å kombinere ulike snittformer. Innenfor distriktet skal all rein øremerkes ved snitt i øret med eierens registrerte merke. Merking av rein og registrering av reinmerke er regulert i reindriftslovens kapittel 5.

Ressursregnskapet
Årlig publikasjon utgitt av Landbruksdirektoratet. Ressursregnskapet er et økologisk regnskap over reindriftas ressursgrunnlag og ressursutnyttelse.

Samiske reinbeiteområde
Det området hvor den samiske befolkningen har på bakgrunn av alders tids bruk rett til å utøve reindrift, innenfor delene av fylkene Finnmark, Troms, Nordland, Nord Trøndelag, Sør- Trøndelag og Hedmark hvor reindriftssamene fra gammelt av har utøvet reindrift.

Siida
Geografisk og sosial betegnelse for en gruppe av reineiere som utøver deler av driften i fellesskap innenfor et bestemt areal. Se reindriftslovens § 51.

Siidaandel
Begrepet siidaandel ble innført ved reindriftsloven av 2007 og erstatter den tidligere driftsenheten. Siidaandel er en familiegruppe eller enkeltperson som er del av en siida, og som driver reindrift under ledelse av en person eller av ektefeller eller samboere i fellesskap (reindriftslovens § 10).

Skillegjerde
Gjerdeanlegg som brukes til skilling av dyr. Kan være i bruk flere ganger i året.

Sperregjerde
Permanent gjerde som sperrer for rein, f.eks. mellom reinbeitedistriker, for å hindre sammenblanding.

Svømmelei
Svømmelinje der reinen vanligvis svømmer over sund, fjorder eller lignende.

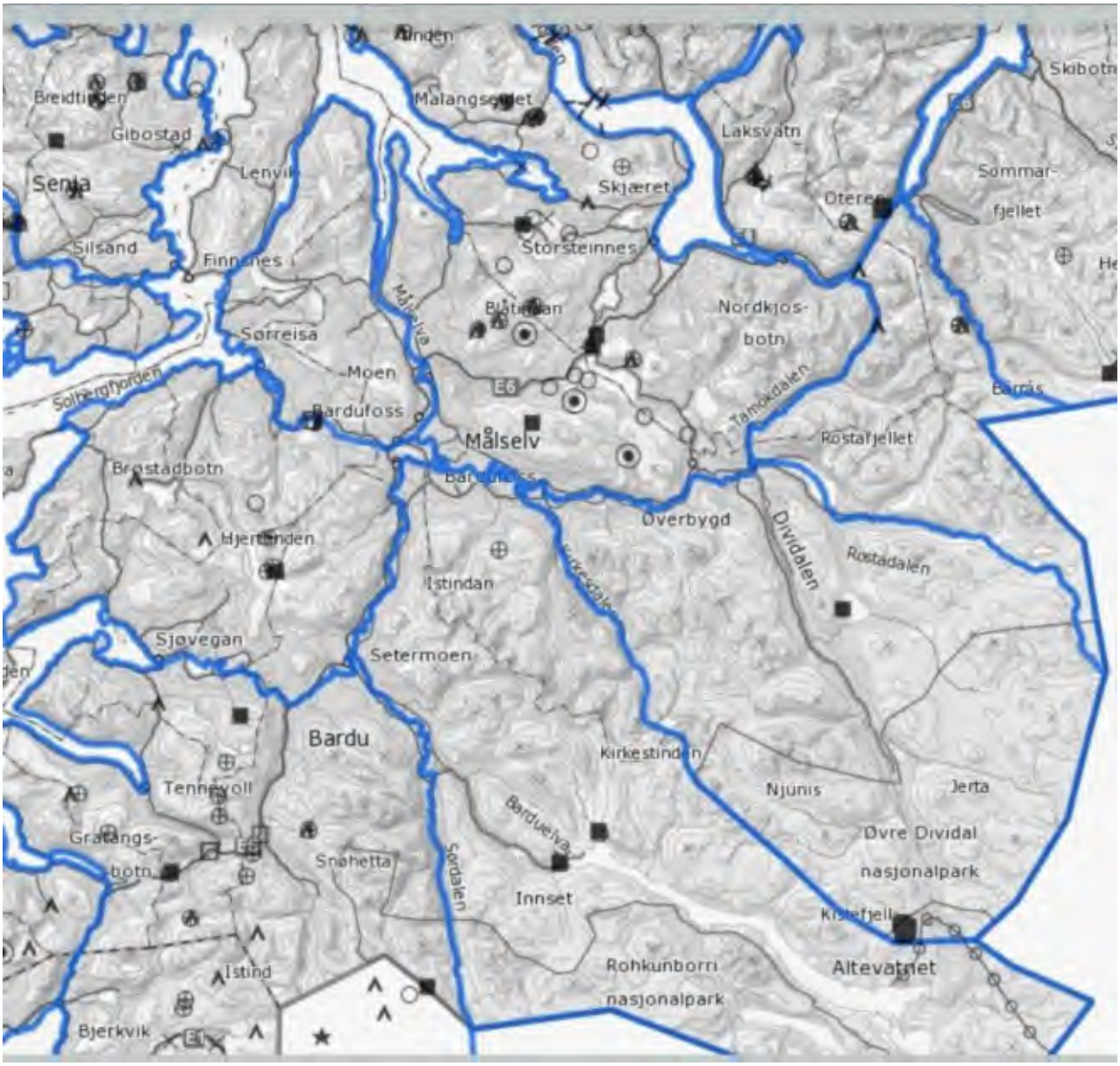
Særverdiområde
Med særverdiområder menes flyttlei, trekklei, brunstland, kalvingsland, sentrale luftingsområder, samt områder i og ved anlegg til merking, skilling og slakting. Særverdiområder er områder med viktig betydning for produksjon.

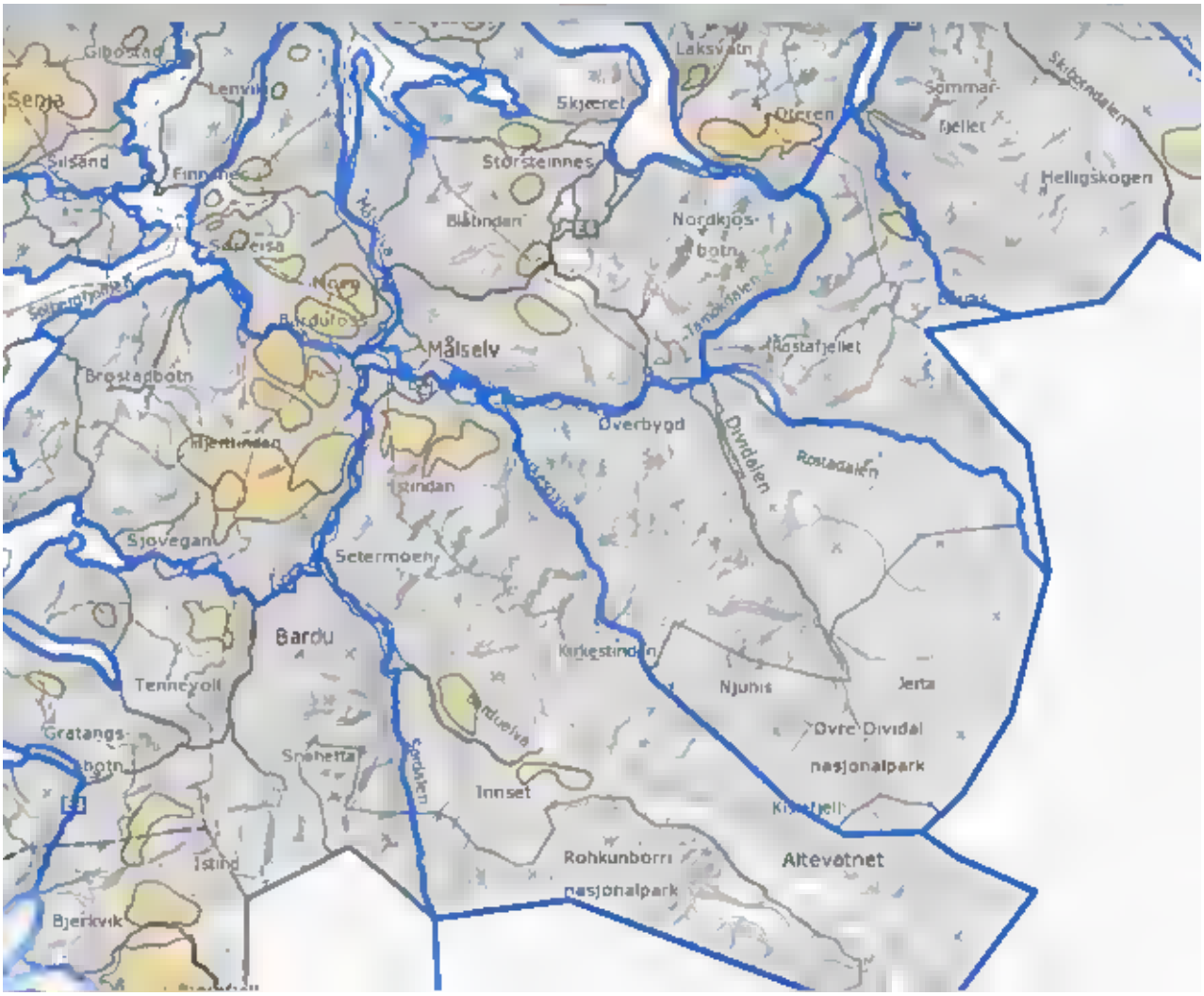
Totalregnskapet
Årlig publikasjon utgitt av Landbruksdirektoratet. Totalregnskapet er en publikasjon som viser det samlede økonomiske resultatet for reindrifta totalt og regionalt.

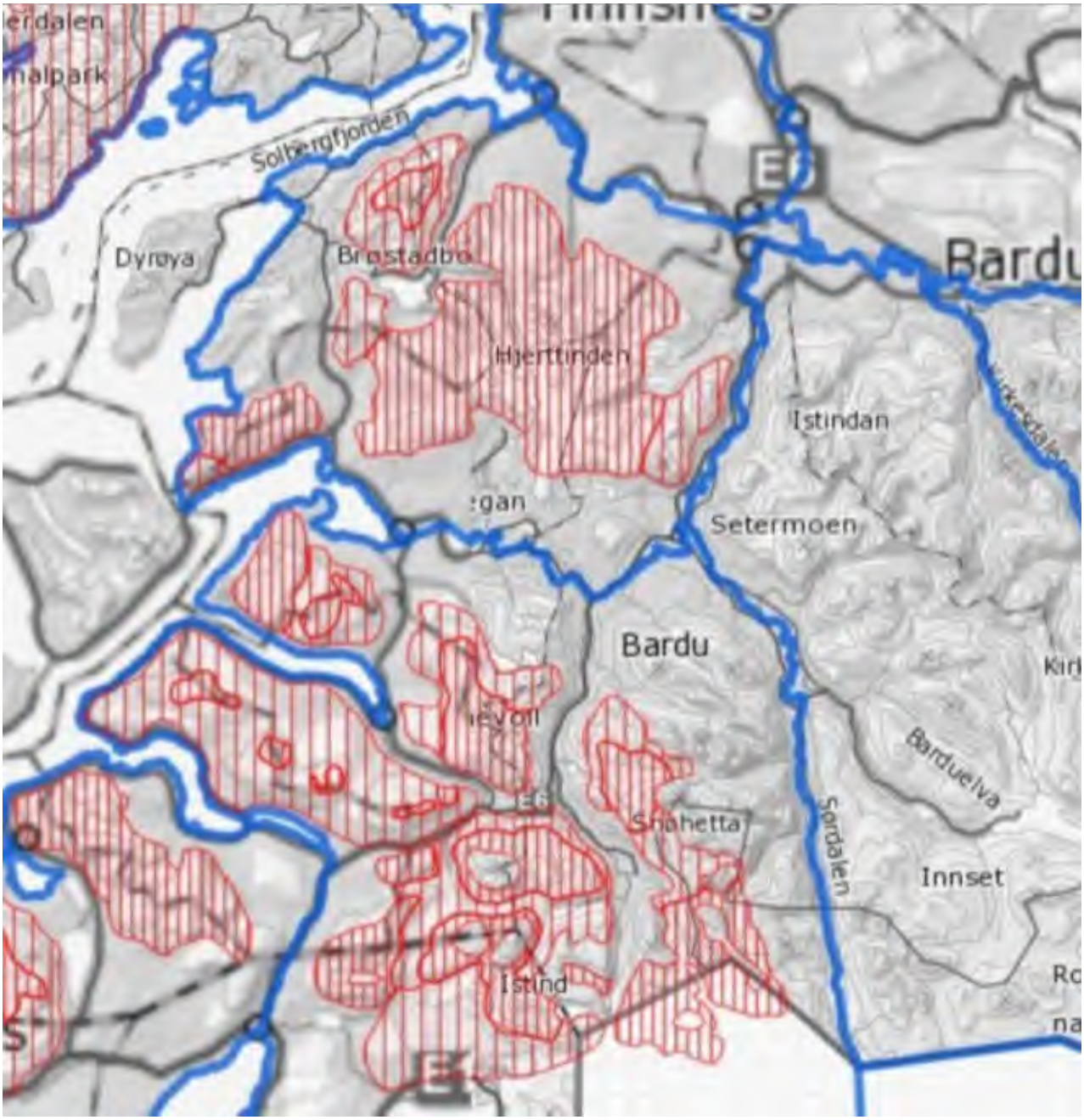
Trekkleier
Reinen er avhengig av å kunne veksle mellom beiteområder, samt ha fri tilgang til de ulike delene av hvert enkelt årstidsbeite. Trekkleier er naturlige ferdselsårer der reinen uhindret og naturlig trekker, uten menneskelig driving, mellom viktige beiteområder.

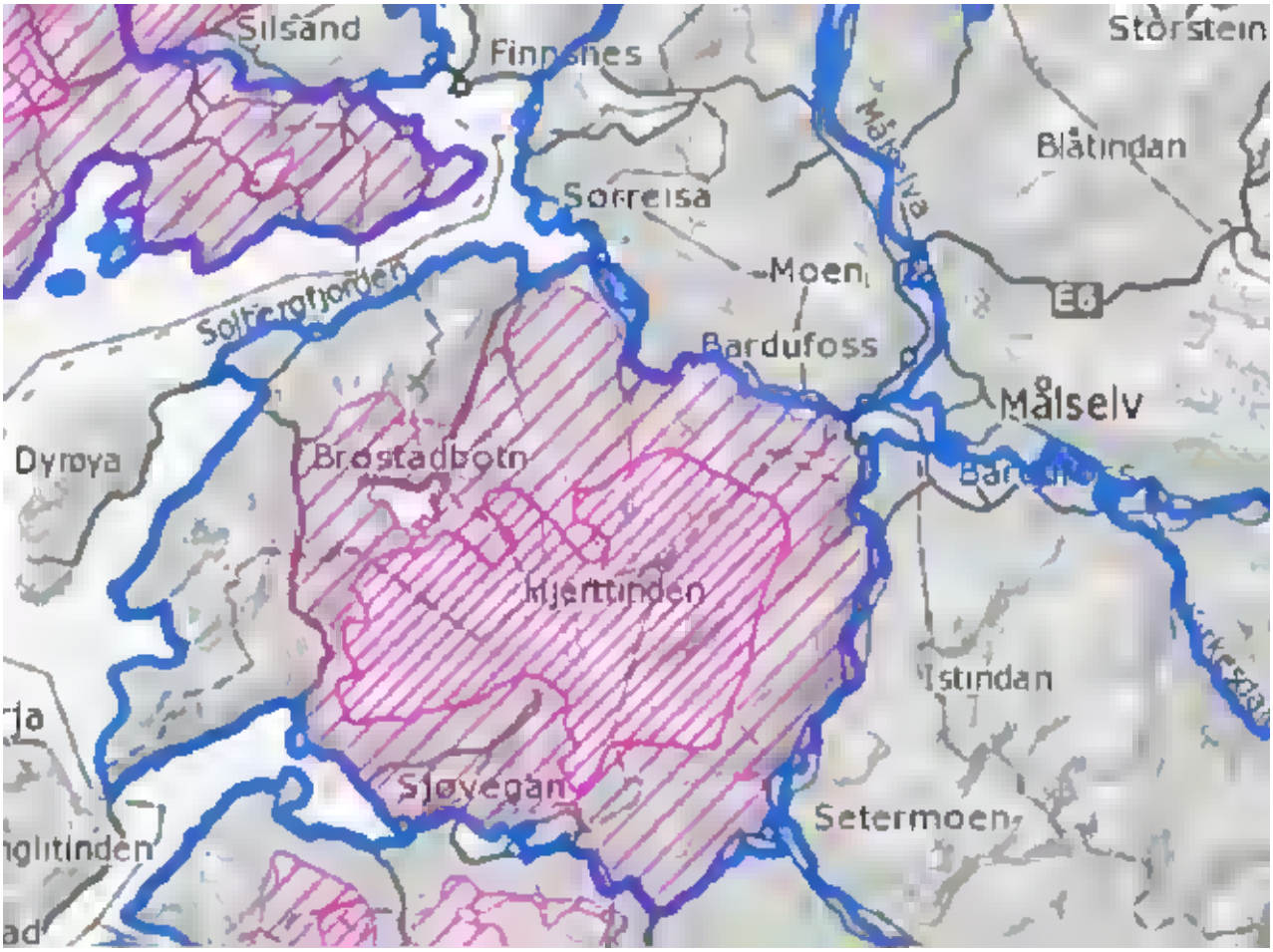
Årstidsbeiter
Reindrifta bruker forskjellige årstidsbeiter i løpet av et reindriftsår. Årstidene som brukes kalles vinter, vårvinter, vår, forsommer, sommer, høst, parring og høstvinter. Hvert enkelt årstidsbeite har særegne kvaliteter som gjør det spesielt egnet til reinens bruk den bestemte årstiden. Det medfører at reindrifta er avhengig av alle årstidsbeitene, og hvis man tenker at all inngrep blir lokalisert til et årstidsbeiteområde, kan det føre til at reindrifta ikke kan overleve på tradisjonelt vis på de øvrige årstidsbeitene.

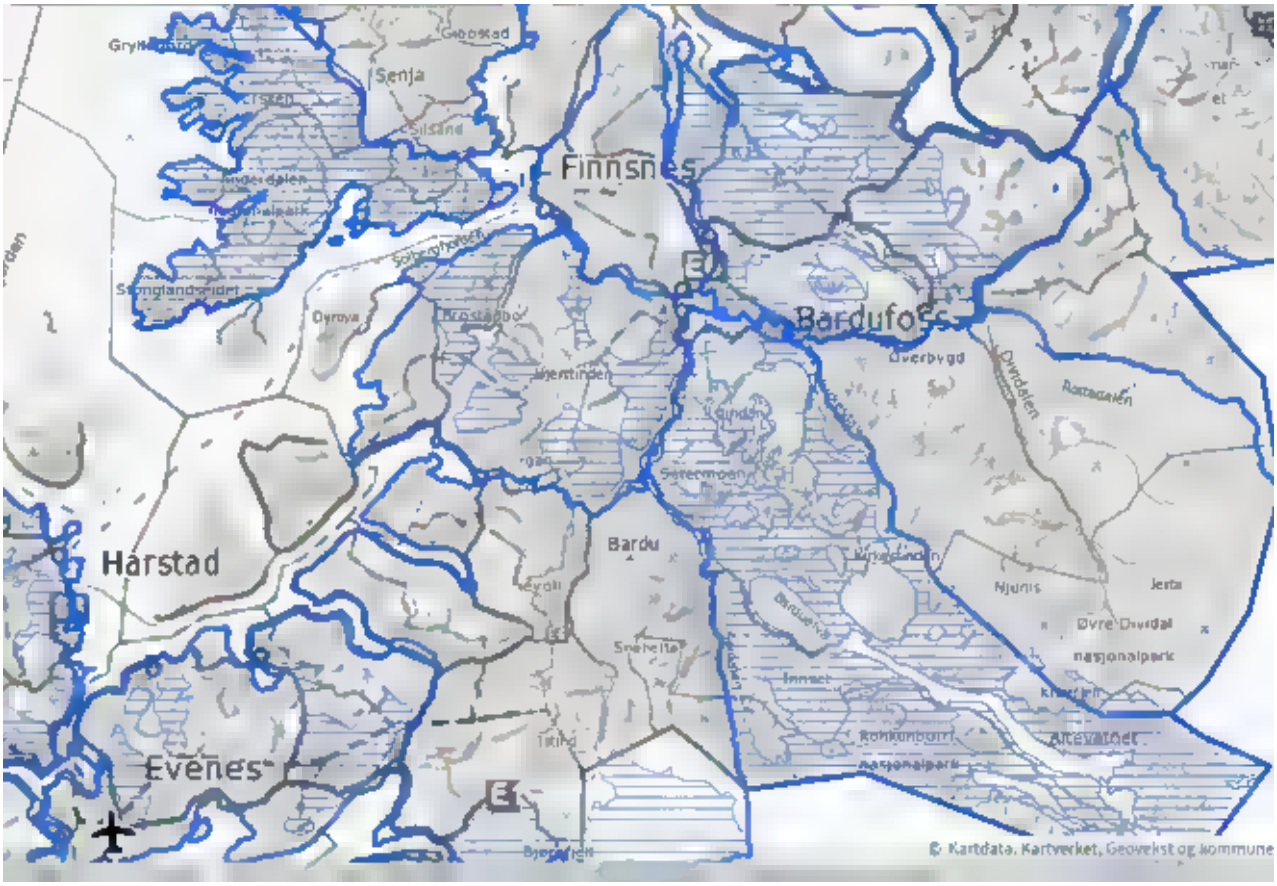
Årstidsbeitene er et resultat av variasjonen i naturen. F.eks. krever gode vinterbeiter næringsfattig berggrunn og lite snø. Kalvingslandet krever godt lende og at simlene får tilgang til næringsrike grøntbeiter som først smelter fram om våren.

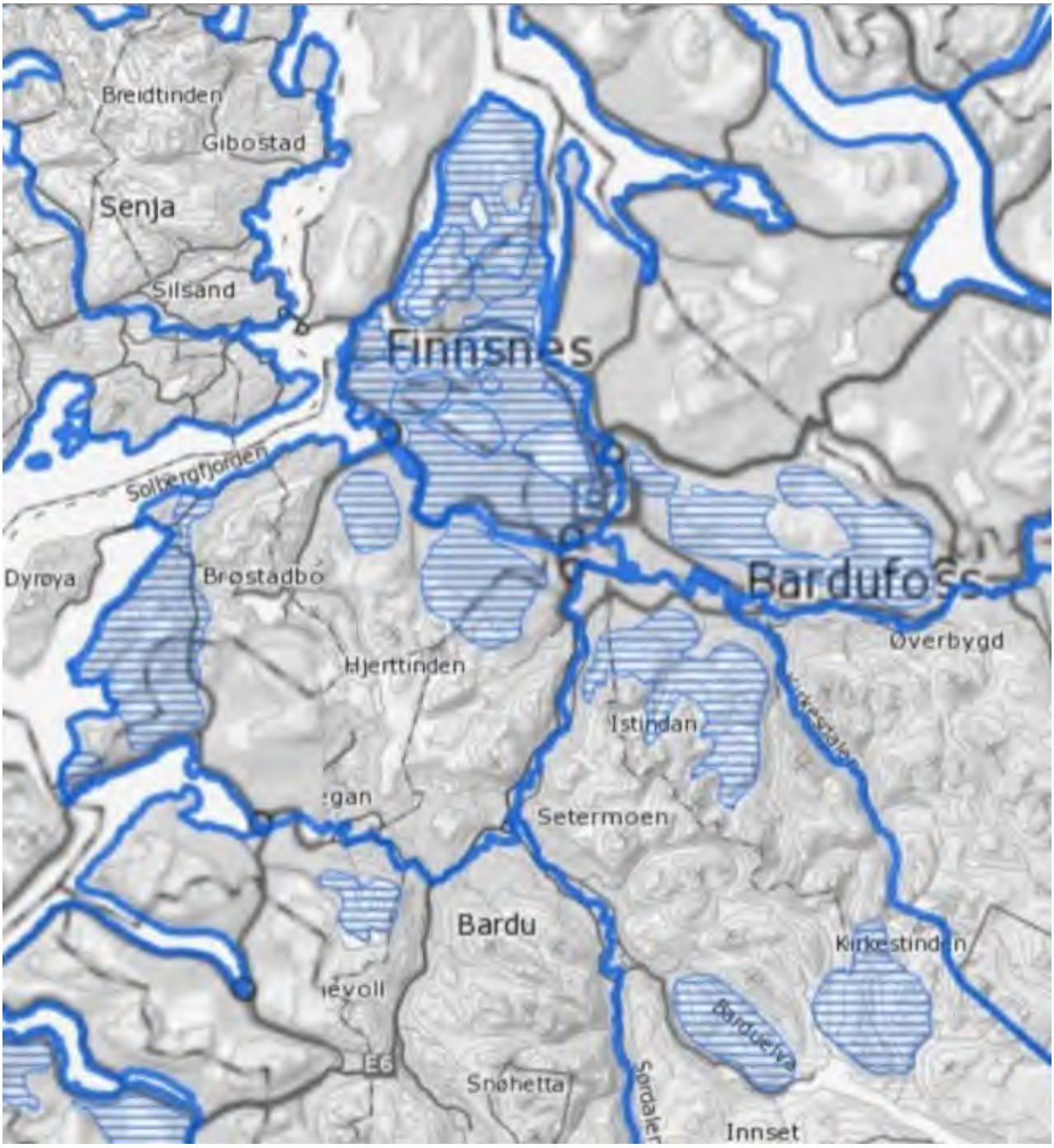

Breidtinden
Gibostad
Senja
Lenvik
Silsand
Finnsnes
Sørreisa
Moen
Bardufoss
Brostadbotn
Hjertinden
Sjøvegan
Setermoen
Bardu
Tennevoll
Gratangs-
botn
Snøhetta
Istind
Bjerkvik
Målselv
Istindan
Malangsdjupet
Skjæret
Laksvatn
Storsteinnes
Nordkjos-
botn
Overbygd
Rostafjellet
Barrås
Tamokdalen
Dividalen
Rostadalen
Kirkestinden
Njunis
Jerta
Øvre Dividal
nasjonalpark
Innset
Altevatnet
Rohkunborri
nasjonalpark
Sørdalen
Barduelva
Målselva
Sommar-
fjellet
E6

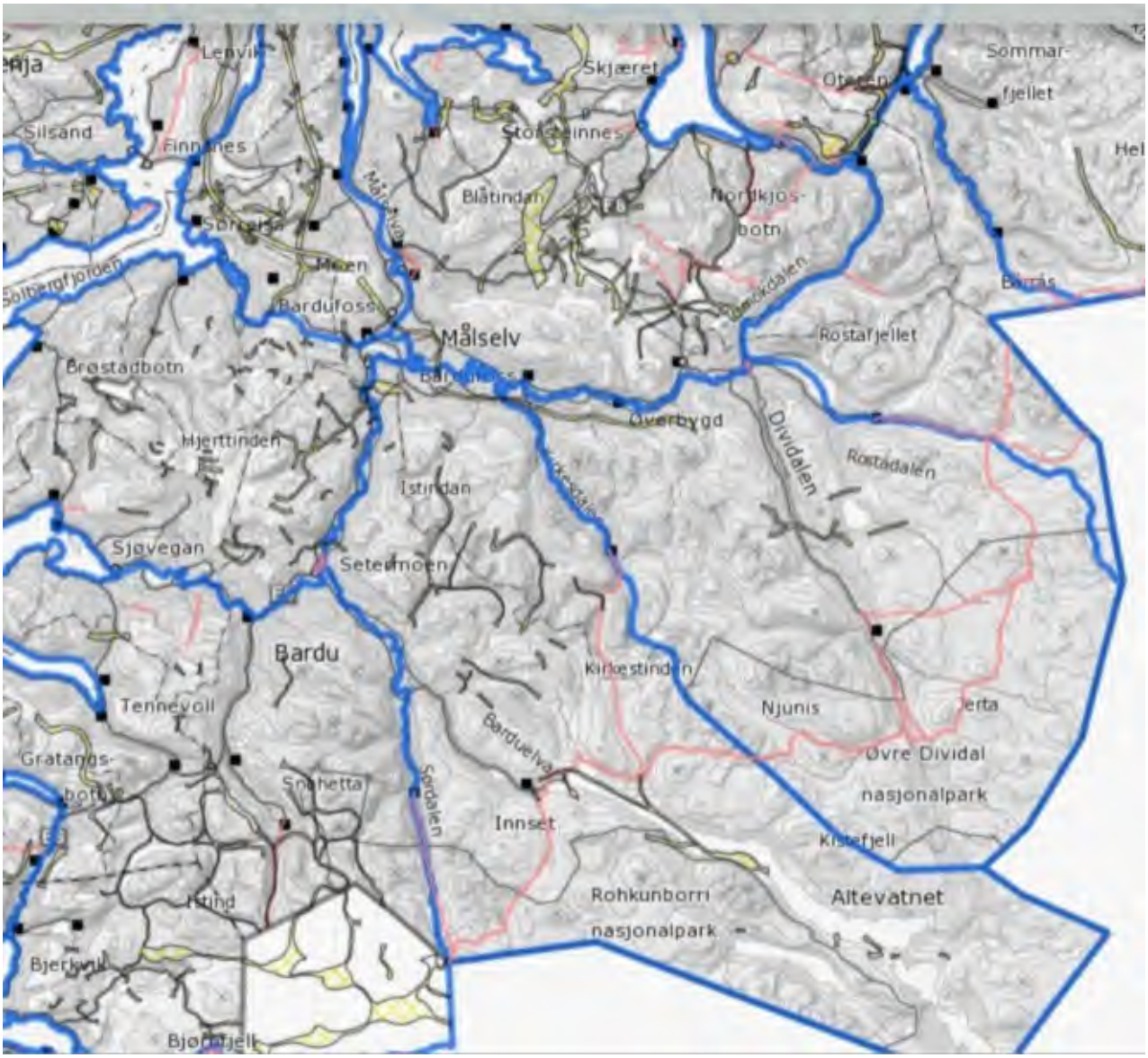

Gibostad
Senja
Lenvik
Laksvatn
Skjæret
Sommar-
fjellet
Skibotndalen
Silsand
Finnsnes
Torsteinnes
Otren
Helligskogen
Bjørndalen
Nordkjos-
botn
Sørreisa
Nyg
Målselv
Jamokdalen
Rostafjellet
Brostadbotn
Overbygd
Dividalen
Rostadalen
Sjovegan
Setermoen
Bardu
Kirkestinden
Njunis
Jerta
Tennevoll
Gratangs-
botn
Snøhetta
Øvre Dividal
nasjonalpark
Innset
Kjerringtjell
Istind
Rohkunborri
nasjonalpark
Altevatnet
Bjerkvik

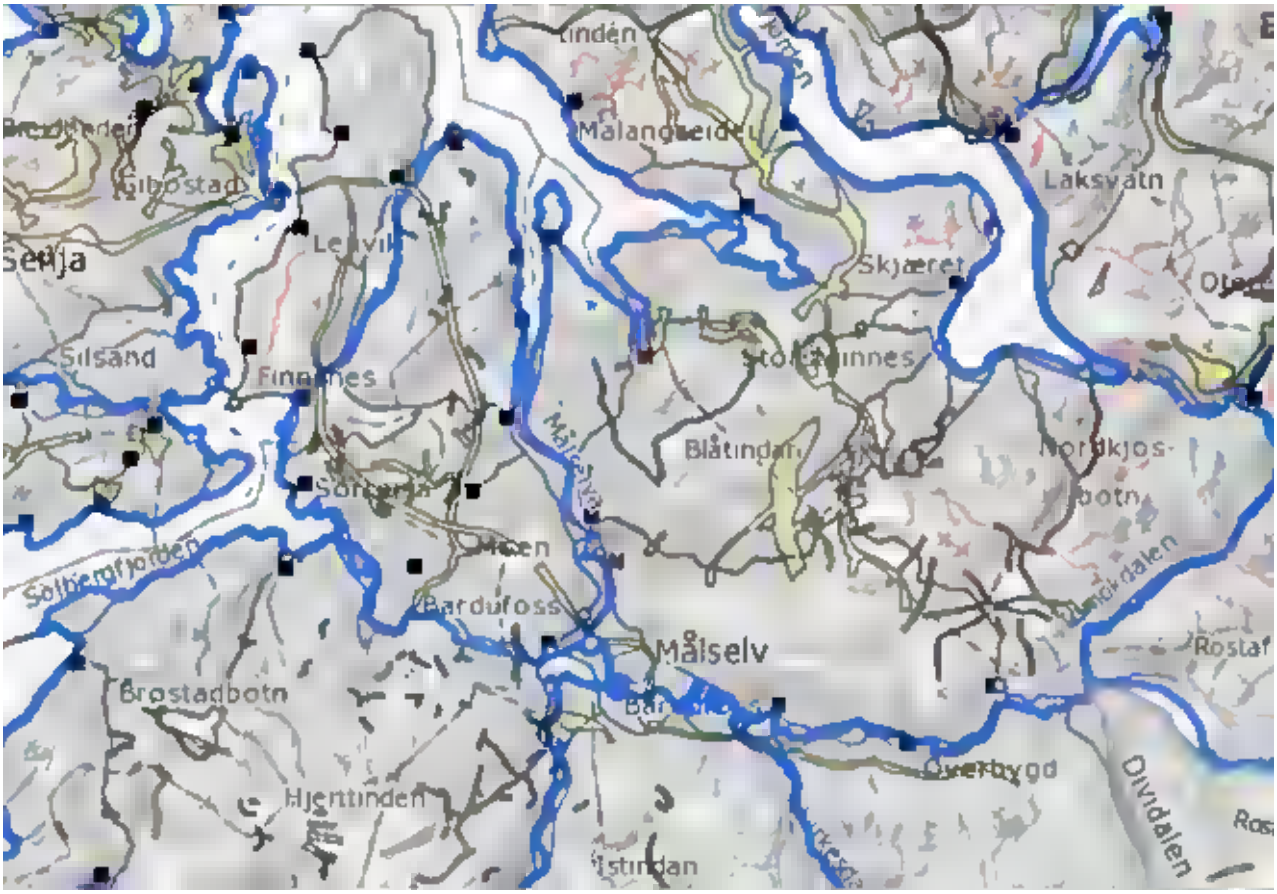

Solbergfjorden
Dyrøya
Hjerttinden
Istindan
Setermoen
Bardu
Barduelva
Sørdalen
Innset
Skihetta

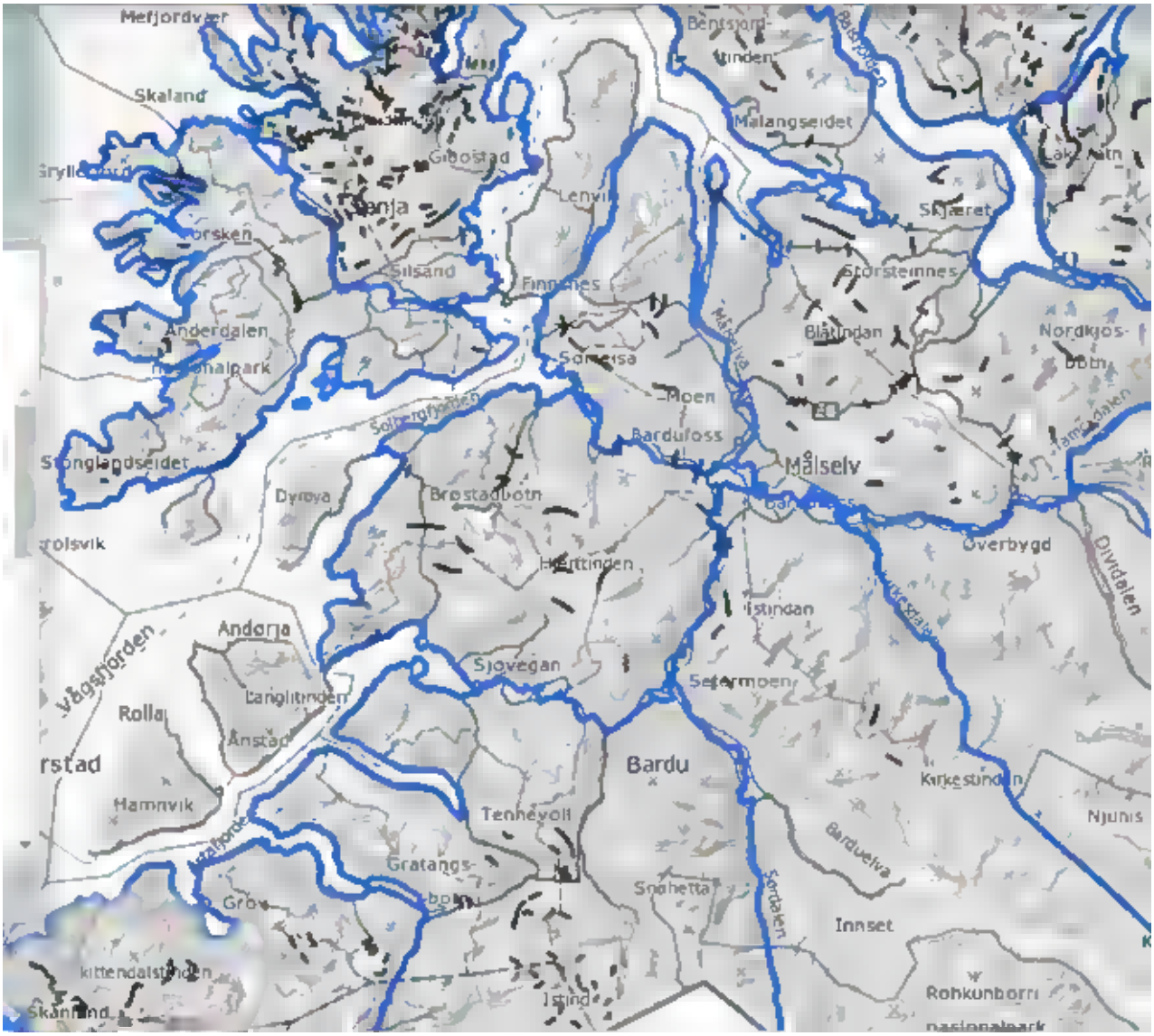

Silsand
Finnsnes
Storstein
Blåtindan
Sørreisa
Moen
Bardufoss
Målselv
Dyrøya
Brøstadbotn
Hjerttinden
Istindan
Sjøvegan
Setermoen

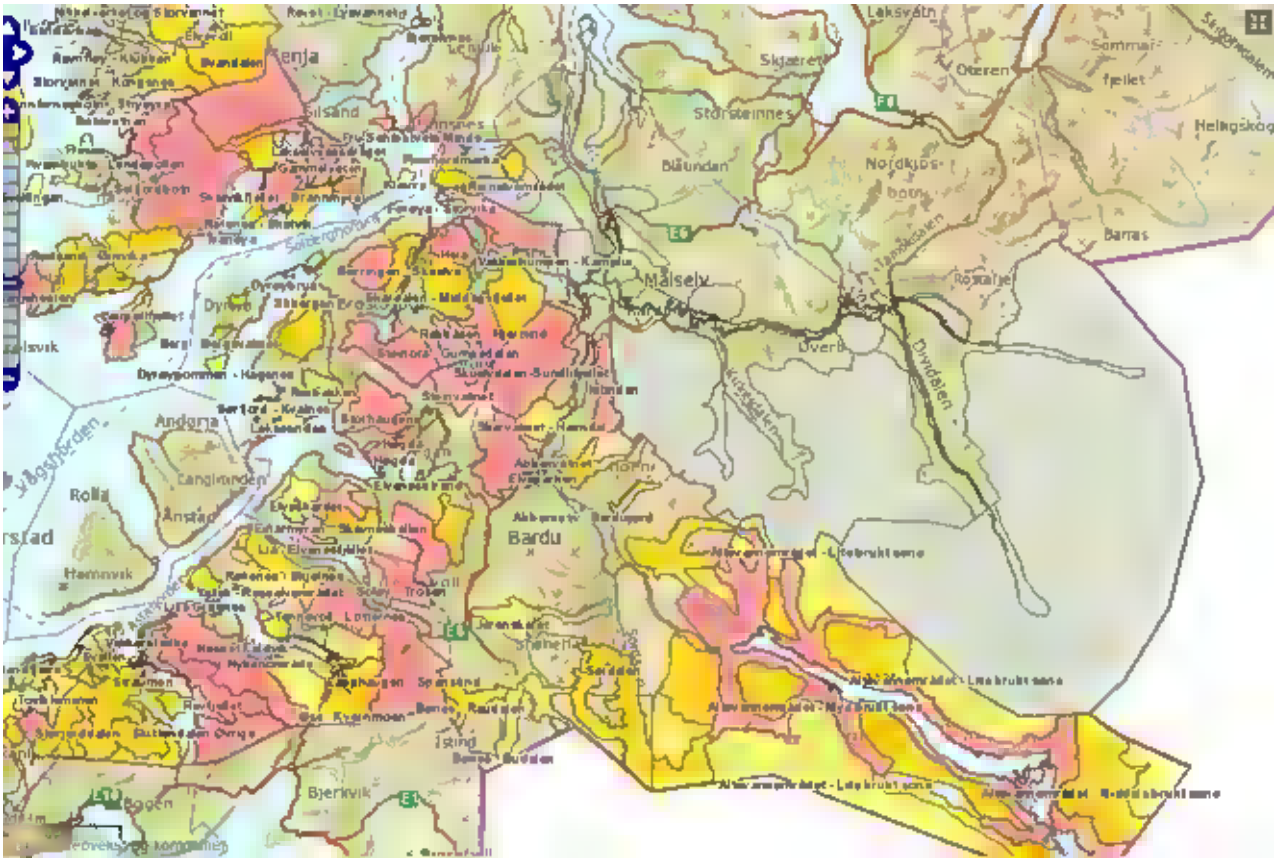

Senja
Finnsnes
Bardufoss
Harstad
Bardu
Evenes
Overbygd
Øvre Dividal
nasjonalpark
Altevatnet
© Kartdata, Kartverket, Geovekst og kommune

Breidtinden
Gibostad
Senja
Silsand
Finnsnes
Solbergfjorden
Dyrøya
Brøstadbo
Bardufoss
Øverbygd
Hjerttinden
Istindan
Setermoen
Bardu
Kirkestinden
E6
Snøhetta
Innset

Lenvik
Skjæret
Sommar-
fjellet
Silsand
Finnnes
Blåtinden
Nordkjos-
botn
Bardufoss
Målselv
Rostafjellet
Brøstadbotn
Overbygd
Dividalen
Rostadalen
Hjerttinden
Istinden
Sjøvegan
Setermoen
Bardu
Kirkestinden
Tennevoll
Njunis
Øvre Dividal
nasjonalpark
Innset
Kistefjell
Rohkunborri
nasjonalpark
Altevatnet

Laksvatn
Skjæret
Silsand
Finnnes
Blåtinden
Sørfjorden
Bardufoss
Målselv
Brostadbotn
Overbygd
Hjentinden
Istindan
Dividalen

Meljordvær
Skaland
Gibostad
Lenvik
Silsand
Finnsnes
Andørdalen
Sørreisa
Moen
Bardufoss
Målselv
Dyrøya
Brostadbotn
Andørja
Sjøvegan
Langlitinden
Rolla
Ånstad
Bardu
Hamnvik
Tennevoll
Gratangs-
Snøhetta
Innset
Skånland
Istind
Ronkunborri
Bentsjord-
tinden
Malangseidet
Skjæret
Storsteinnes
Blåtinden
Nordkjos-
Overbygd
Setermoen
Kirkestunden
Njunis
Barduelva
Sørdalen
Divddalen

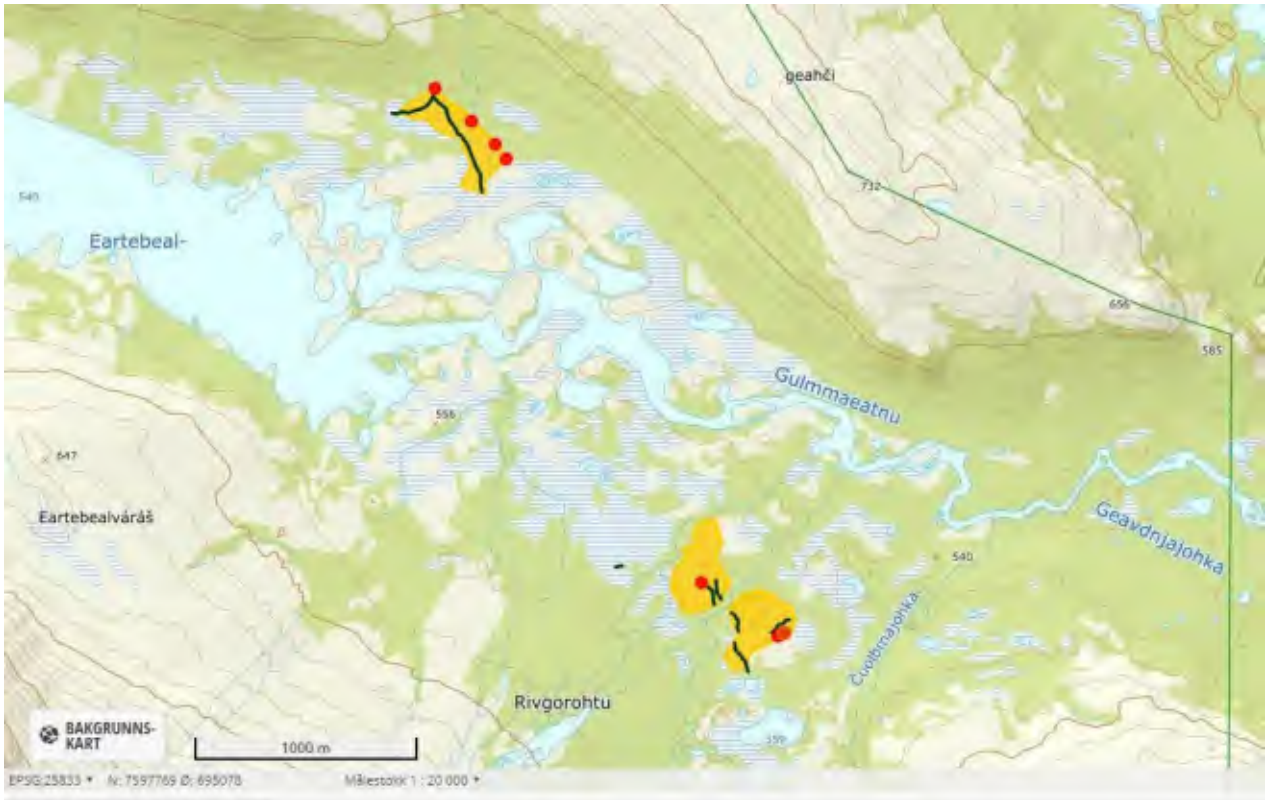

Målselv
Bardu
Setermoen
Andørja
Rolla
Bjerkvik
Laksvatn
Storsteinnes
Bålandan
Barras
Dividalen
Hamnvik
Sørkjosen
Skjærelv
Oteren
Sommarfjellet
Helligskog
Nordkjosbotn
Overå
Royaltje
Tromsø
Lavangen
Gratangen
Salangen
Målselva
Rostadalen
Setermoen
Bardu
Innset
Rohkunborri
nasjonalpark
Øvre Dividal
nasjonalpark
Altevatnet
Bjerkvik
Narvik
Harstad
Bjørnfjell
Evenskjer
Tjeldsund

Vedlegg 5: Kart over reindriftas kjørespor

Det er hittil kartlagt kjørespor i Rohkunborri nasjonalpark i tre runder: hhv i 2015 og 2020 i Budalen og i 2019 i Salvasskardet og ved Eartebealjávri.

Det er et bevaringsmål for nasjonalparken at det ikke skal opprettes nye kjørespor som er synlige på flybilder.

Eksisterende og eventuelt nye kjørespor skal overvåkes med et tidsintervall på fem år. Kjørespor registreres og det angis punkter for videre overvåkning der det måles dybde i sporet.

MINE DATA: VEIPUNKT ERTEBELL.GPX

ele	time	name	cmt	desc	sym	type
558.87890600000003	2019-07-28T17:23:41Z	Ertebell_1	Ca 18 Cm våt myr	Ca 18 Cm våt myr	Flag, Red	user
559.15625	2019-07-28T17:38:25Z	Ertebell_2	Ca 20 cm	Ca 20 cm	Flag, Red	user
553.87109399999997	2019-07-28T18:04:15Z	Ertebell_3	25-30	25-30	Flag, Red	user
545.734375	2019-07-29T09:56:01Z	Ertebell_4	Ca 20 Cm	Ca 20 Cm	Flag, Red	user
547.69921899999997	2019-07-29T10:01:19Z	Ertebell_5	Ca 15 forts.A4	Ca 15 forts.A4	Flag, Red	user
550.65625	2019-07-29T10:06:27Z	Ertebell_6	Forts.A4-5 ca30cm	Forts.A4-5 ca30cm	Flag, Red	user
555.46875	2019-07-29T10:15:29Z	Ertebell_7	Veg. Ca10-15cm	Veg. Ca10-15cm	Flag, Red	user

Figur 30: Kartlagte kjørespor og målepunkter rundt Eartebealjávri 2019.

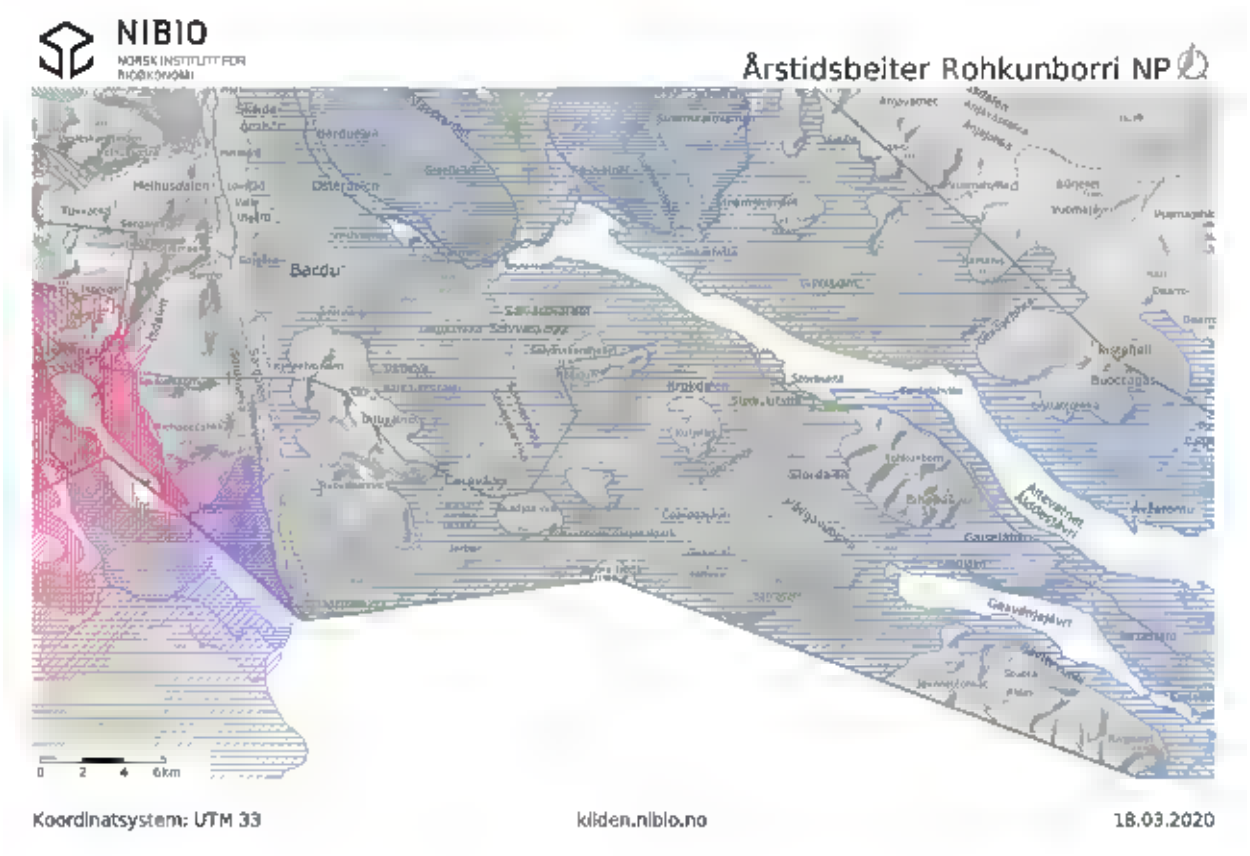
ele	time	name	cmt	desc	sym	type
848.83984399999997	2019-08-20T15:09:04Z	Salvasskardet_1	16Cm	16Cm	Flag, Red	user
882.74218800000006	2019-08-21T09:30:54Z	Salvasskardet_10	17Cm vegpreg	17Cm vegpreg	Flag, Red	user
903.42968800000006	2019-08-21T09:40:52Z	Salvasskardet_11	Fulgt veg fra 10 mange i ...	Fulgt veg fra 10 mange i ...	Flag, Red	user
1079.9609379999999	2019-08-21T15:44:44Z	Salvasskardet_12	30Cm	30Cm	Flag, Red	user
1113.625	2019-08-21T15:58:09Z	Salvasskardet_13	13Cm sansynlig forts. Fra...	13Cm sansynlig forts. Fra...	Flag, Red	user
1099.6367190000001	2019-08-21T16:03:45Z	Salvasskardet_14	20Cm	20Cm	Flag, Red	user
1063.7695309999999	2019-08-21T16:17:45Z	Salvasskardet_15	10Cm	10Cm	Flag, Red	user
1059	2019-08-21T16:20:08Z	Salvasskardet_16	20Cm Tydeli veg helthit o...	20Cm Tydeli veg helthit o...	Flag, Red	user
820	2019-08-20T15:38:42Z	Salvasskardet_2	16Cm	16Cm	Flag, Red	user
820	2019-08-20T15:51:27Z	Salvasskardet_3	13Cm	13Cm	Flag, Red	user
1056.9257809999999	2019-08-20T17:23:41Z	Salvasskardet_4	13Cm	13Cm	Flag, Red	user
1059	2019-08-21T07:48:27Z	Salvasskardet_5	10Cm krysn. Rullaelv 2Sp...	10Cm krysn. Rullaelv 2Sp...	Flag, Red	user
869.52734399999997	2019-08-21T09:04:10Z	Salvasskardet_6	16Cm. Generelt en del en...	16Cm. Generelt en del en...	Flag, Red	user
873.04296899999997	2019-08-21T09:13:44Z	Salvasskardet_7	15cm mange spor krysser	15cm mange spor krysser	Flag, Red	user
874.38281199999994	2019-08-21T09:23:45Z	Salvasskardet_8	15Cm mange spor	15Cm mange spor	Flag, Red	user
874.67968800000006	2019-08-21T09:26:28Z	Salvasskardet_9	15Cm forts. Mye	15Cm forts. Mye	Flag, Red	user

Figur 31: Kartlagte kjørespor og målepunkter i Salvasskardet 2019.

Figur 32: Registrerte kjørespor i terreng og punkter for overvåking i Budalen.

Vedlegg 6: Kart over reindriftens årstidsbeiter

Tegnforklaring

Kalvingsland
Kalvinge- og tidlig vårland

Oksebeiteland
Okse- og simlebeiteland

Høyereliggende områder og luftingsområder

Lavereliggende sommerland
Lavereliggende sommerland

Tidlig høstland
Tidlig høstland

Parringsland
Parringsland

Tidlig høstvinterbeite
Tidlig høstvinterbeite, intensivt brukt

Spredt brukte høstvinterbeiter
Spredt brukte områder

Tidlig vinterland
Tidlig vinterland

Senvinterland
Senvinterland, intensivt brukt

Vedlegg 7: Statskogs retningslinjer for hogst

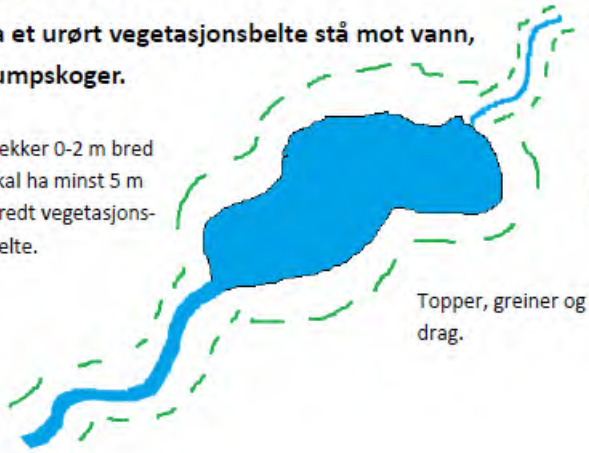
Miljøhensyn ved vedhogst

- et utvalg av Norsk PEFC Skogstandard

Statskog
vi gir deg naturen

Vannbeskyttelse:

La et urørt vegetasjonsbelte stå mot vann, bekker, elver, myr– og sumpskoger.

Bekker 0-2 m bred skal ha minst 5 m bredt vegetasjons-belte.

Bekker bredere enn 2 m, elver, vann, myr og sumpskoger skal ha et urørt vege-tasjonsbelte som er 10-15 m bredt.

Topper, greiner og kvist skal ikke ligge igjen i bekker og vass-drag.

Hogst:

- Hogst og transport skal skje så skånsomt som mulig.
- Utføres som plukkhogst (gjenstående trær har ca 10 m avstand).
- Spar trær med rikuler, koster, kløft, stammebrekk etc. for hogst
- Grov osp , samt selje og rogn hogges ikke.
- Grove gamle trær skal stå igjen (livsløpstrær).
- Tørrgadd (stående død ved) skal stå igjen i skogen
- Trær med reir i hogges ikke.
- Så lave stubber som mulig.
- Stier og skiløyper skal ryddes for topper, greiner og kvist.

Vindfall og grove læger eldre enn 5 år skal bli i skogen. Unngå å skade de, kan flyttes på dersom behov.

Spesielle miljøkvaliteter avklares spesielt (for eksempel kulturminner, rovfuglreir, spillplasser etc.).

Nye oppdagelser i hogstområdet , eller nærområdet, merkes på kart og sendes tilbake til Statskog SF.

! Det må ikke skje forurensing av området i forbindelse med hogsten.
Tomme olje-/bensinkanner og annet avfall skal leveres ved et godkjent leveringssted.

Vedlegg 8: Bevaringsmål

Bevaringsmål for Rohkunborri nasjonalpark:

Merknad: må revideres i samarbeid med SNO for å møte nye kriterier for registreringssystemet NatStat.

Objekt - bevaringsmål	Det skal ikke oppstå ytterligere slitasje eller slitasjebetinget erosjon i direkte tilstøtende områder til stien i Sørdalen-Salvasskardet	Det skal ikke opprettes nye kjørespor som er synlige på flyfoto	Bevare fiskeløse vann
Tilstandsvariabel NatStat	"Spor etter slitasje og slitasjebetinget erosjon"	"Spor etter slitasje og slitasjebetinget erosjon"	"Problemarter" - Røye - Ørret
Metode	Registrering av stibredde og ev. -dybde på definerte punkter hvert tredje år	Registrering av flybilder hvert tredje år og måling av dybde av sporene i terrenget.	Prøvefiske fiskeløse vann hvert femte år.
Mål	Det skal unngås forsøpling (inkludert menneskelig avføring) rundt vannene i Stordalen.		
NatStat			
Metode			

Vedlegg 9: Enkel besøksstrategi for Rohkunborri nasjonalpark

Enkel besøksstrategi for Rohkunborri nasjonalpark

Rohkunborri nasjonalparkstyre

1. Innledning

Besøksstrategien er et vedlegg til forvaltningsplanen for Rohkunborri nasjonalpark.

Formålet med besøksstrategien er å:

- Bidra til å ivareta verneverdiene og skape forståelse for vernet
- Bidra til gode opplevelser for de besøkende av nasjonalparken
- Bidra indirekte til lokal verdiskaping

Strategien skal balansere disse tre elementene, der hensynet til ivaretakelse av naturverdiene veier tyngst.

I Rohkunborri nasjonalpark er det ingen akutte forvaltningsutfordringer knyttet til besøkende. Det er likevel noen aktiviteter som er av en slik art at det i fremtiden kan utvikle seg til å bli utfordrende for forvaltningsmyndigheten, i tillegg til områder som er mer sårbare hvor det ikke ønskes mye ferdsel. Det er derfor viktig å utarbeide en forvaltningsplan som gir gode retningslinjer for utøvelse av forvaltningsmyndigheten, og en besøksstrategi der en tar høyde for å kanalisere hovedmengden av besøkende for å skåne sårbare og potensielt utsatte områder, arter og kulturminner. I tillegg til dette er et av særpregene for Rohkunborri nasjonalpark muligheten til å ferdes i det stille rom utenfor opparbeidede stier og løyper.

2. Kunnskapsgrunnlaget

2.1 Sårbare naturverdier

konsekvensutredningen for vernet av Rohkunborri nasjonalparken ble utført av *Miljøfaglig Utredning* i 2006. Målet med utredningen var å få en vurdering av naturverdiene (naturtyper, vilt og ferskvann) i det foreslåtte verneområdet. Denne verdivurderingen anses å dekke behovet for sårbarhetskartlegging, da verdi og sårbarhet følger hverandre tett. Sårbarhetsvurderingen i denne besøksstrategien er derfor en oppsummering av rapporten fra *Miljøfaglig utredning*, som kan leses i sin helhet på nasjonalparkstyrets hjemmesider (https://www.nasjonalparkstyre.no/Rohkunborri/publikasjoner/fagrapporter).

For verdsatte naturtyper ble 25 lokaliteter vurdert til å ha særlig verdi, og dermed sårbarhet, innenfor det foreslåtte verneområdet (figur 1). Ved opprettelsen av nasjonalparken ble grensa justert i forhold til verneforslaget, slik at en av de vurderte lokalitetene har falt ut (nr. 13, figur 1). Naturtypene som er verdsatt er: kalkrike områder i fjellet; naturlig fisketomme innsjøer og tjern; fossesprøytsone; gråor-heggeskog, bjørkeskog med høgstauder; rikmyr; sørvendt berg og rasmark; og deltaområder.

Figur 1.: Verdsatte naturtyper. Fra konsekvensutredning, Larsen, B. H., Fjeldstad, H., Jørgensen, L. C Melby, M. W. 2006. Sørdalen/Isdalen nasjonalpark i Bardu – konsekvenser for naturmiljø. *Miljøfaglig Utredning Rapport* 2006-4: 1-70 + vedlegg.

I vurderingen av verdsatte viltområder er 20 lokaliteter utpekt til å ha særlig verdi. Én av disse lokalitetene (nr. 8, figur 2) falt ut som følge av grensejustering ved opprettelsen av verneområdet. Hekkeplasser for kongeørn, jaktfalk og snøugle er kjent innenfor verneområdet, men disse er unntatt offentlighet og derfor ikke kartfestet. De kartfestede lokalitetene er i stor grad viktige hekkeområder for vadefugler og ender, samt mindre rovfugler.

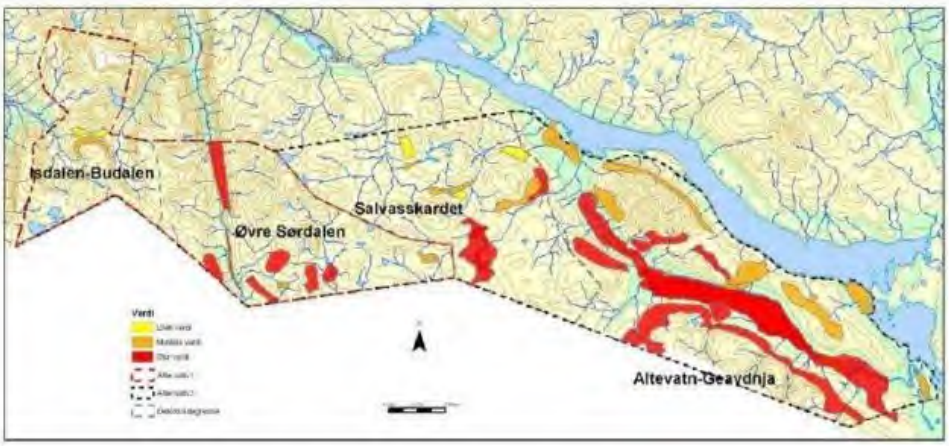
Figur 2: Verdsatte viltområder. Fra *Miljøfaglig Utredning Rapport* 2006-4: 1-70 + vedlegg.

Ferskvannslokalitetene ekskluderer fisketomme vatn, som er vurdert under naturtyper. Geavdnjajávri er vurdert til å ha stor verdi med opprinnelig plante- og dyresamfunn, mens Hávgajávri og Eartebealjávri er vurdert til middels verdi (figur 3).

Figur 3.: Verdsatte ferskavnnslokaliteter. Fra *Miljøfaglig Utredning Rapport* 2006-4: 1-70 + vedlegg.

Figur 4 viser sammenveid kart over områder med spesielle naturverdier, og sårbarhet, i nasjonalparken.

Figur 4: Sammenveid kart for vedsatte naturverdier. Fra *Miljøfaglig Utredning Rapport* 2006-4: 1-70 + vedlegg.

2.1.2 Trusler mot verneverdiene

Ferdsel og inngrep

De to største truslene mot verneverdiene er tekniske inngrep og ferdsel. Verneforskriften for nasjonalparken beskytter mot tekniske inngrep, men det gjøres likevel enkelte grep gjennom tilrettelegging og næring i tilknyttet verneområdet.

Et av formålene med vernet innebærer også friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Økt ferdsel kan utgjøre en trussel for flora, fauna, kulturminner og geologiske verdier i verneområdet. Rovfugl og annet vilt kan være utsatt i hekke- og yngleområder.

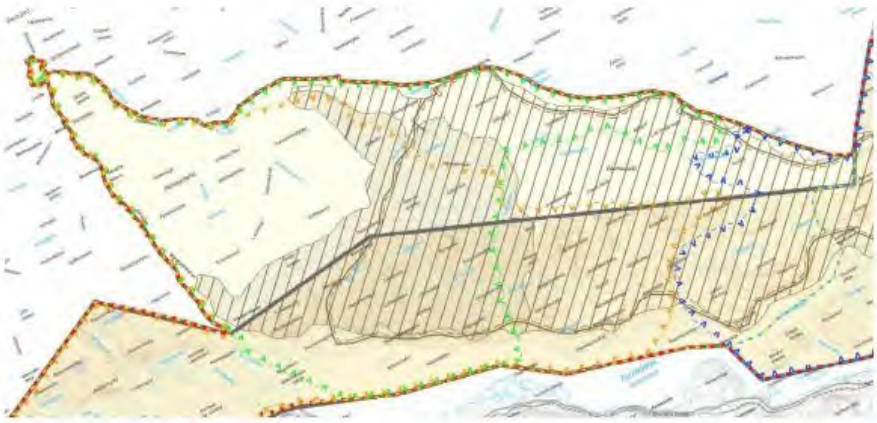
Ferdselen medfører ikke noen stor utfordring i verneområdet i dag.

I Sørdalen og Salvasskardet kanaliseres ferdselen i stor grad til turstien, som var etablert lenge før vernet. Stien er siden vernevedtaket utbedret med broer og enklere omlegginger av allmenne sikkerhetshensyn.

Eartebealjávri, Geavdnjajávri og Hávgavuopmi er populære områder for friluftsliv og isfiske på senvinteren og våren. Eartebealjávri og Geavdnjajávri brukes også en del på sommeren og høsten til jakt og fiske. Tilgang til rypejakt vurderes årlig av Statskog. Elg jaktes i tre ulike områder i nasjonalparken.

Motorferdselen i Rohkunborri nasjonalpark er i dag redusert sammenlignet med tiden før området ble vernet i 2011.

Den største trusselen for vegetasjon i Rohkunborri nasjonalpark er i dag kjørespor fra barmarkskjøring i forbindelse med reindrift. Strekningen Eartebealjávri- Geavdnjajávri – Jordbruelva – Salvasskardet (figur 5) er kalvingsland for Talma sameby, som også har sommerbeite i verneområdet. Kjørespor finnes også i Budalen, som er beiteområde for Gielas reinbeitedistrikt.

Figur 5: Årstidsbeiter for Talma sameby. Fra sametinget.se.

Kunnskap

Mangel på kunnskap kan utgjøre en trussel mot verdier. Det er gjennomført kartlegginger av kulturminner og kulturmiljø i flere omganger i verneområdet. Det er likevel flere områder der denne kunnskapen er mangelfull, noe som kan føre til at ferdsel påvirker på en uheldig måte. Dispensasjoner i enkeltsaker kan også gi en uheldig innvirkning dersom usikkerheten ikke tas tilstrekkelig hensyn til.

Fremmede arter

Det er ikke kjennskap til problemer med fremmede arter i verneområdet. Forekomst av mink langs vatn og vassdrag kan likevel utgjøre en trussel mot hekkende fugl og fiskebestand. Utsetting av fisk kan også være en form for spredning av fremmede arter. I enkelte av innsjøene er det ikke fisk. Dette medfører at krepsdyr finnes i rikt monn. Blant andre er dette viktig for havelle som ofte hekker ved fisketomme innsjøer der det er god tilgang på krepsdyr.

Grotter

Det finnes flere grotter i verneområdet som er kjent og kartlagt blant grotteentusiaster. Det er likevel trolig flere som ikke er kjent for forvaltningsmyndigheten. Disse er vernet mot fjerning av inventar til eksempel i form av stalagmitter. Det er heller ikke lov å bore eller bryte stein noe som gjerne gjøres i tilknytning til kartlegging og sikring av personer i grottene.

Trusler utenfor vernegrensene

Klimaendringer er trolig blant en av de større truslene for verneområdet. Erosjon og temperatur kan føre til at vegetasjonen endrer seg. Dette vil videre kunne føre til endringer i økologien og utspredningen av dyrearter. Det forventes også at isbreer/flerårige snøfonner i verneområdet vil minke i størrelse og utbredelse. Omlegging av bruksmønster fra brukere utenfor området kan medføre økt slitasje gjennom området. Endringer i regelverk vedrørende andre bruksformer kan også påvirke verneområdet.

2.2 Reiselivet

Per dags dato er det noen få lokale bedrifter som tilbyr turer inn i eller gjennom deler av Rohkunborri nasjonalpark. Dette gjelder både hundesledeturer om vinteren og fotturer om sommeren, i tillegg til utleie av faste leirplasser utenfor verneområdet, noe som kan være med på å legge til rette for ferdsel inn i verneområdet.

Lokale aktører innenfor hundesledekjøring har søkt om, og fått innvilget dispensasjon fra verneforskriften for organisert ferdsel i nasjonalparken (styresak 8/18, 23.3.2018). Dispensasjonen gjelder for hundekjøring om vinteren frem til 1. mai hvert år.

2.3 Den besøkende

Basert på brukerundersøkelser og besøkstellinger anslås det at de fleste besøkende i Rohkunborri nasjonalpark er lokale og regionale innbyggere som utøver enkelt friluftsliv, særlig i området rundt Havgávuopmi-Geavdnjajávri og på strekninga Sørdalen-Lappjordhytta. Det er også en del trafikk langs Nordkalottruta som går gjennom nasjonalparken. Oppføringene til de besøkende i besøksprotokollen på Lappjordhytta kan deles inn i tre grupper: lokale/regionale innbyggere, norske besøkende og utlendinger (tabell 1). Det er flest besøkende på Lappjordhytta som har bosted utenfor Norge, deretter er det regionale besøkende som utgjør den nest største gruppa.

Statistikk fra besøkstelling kan leses i vedlegg A til besøksstrategien.

Opplevelsen av landskapet står antagelig sentralt for de fleste som besøker Rohkunborri nasjonalpark, i tillegg til andre viktige opplevelser som jakt og fiske, vandring og muligheten til å oppholde seg i det stille rom.

Det ble gjennomført en brukerundersøkelse i Sørdalen sommeren 2016. Av brukerundersøkelsen kom det inn 19 svar, hvor turfølgene til sammen utgjorde 39 personer. Halvparten av disse oppga at de skulle overnatte i nasjonalparken, mens halvparten var på dagstur. Alle respondentene oppga vandring som mål for turen. I undersøkelsen nevnte flere at stien i Sørdalen var gjengrodd og burde ryddes. Dette er tatt inn i skjøtselsplanen for verneområdet, og stien har blitt ryddet med godt resultat siden i 2018.

Jakt og fiske utøves i nasjonalparken særlig omkring Geavdnjajávri. Innsjøen er forholdsvis lett tilgjengelig både sommer, høst og vinter. Bardu jeger- og fiskeforening har hytte, naust og båt ved Geavdnjajávri. Statskog har i tillegg ca. 40 kontraktfestede båtplasser sør for Røkskardet (med mulighet for utvidelse inntil 60 båtplasser). Geavdnjajávri og omegn er områder med spesielt fokus for forvaltningsmyndigheten, da disse områdene er viktig for flere plante-, fugle- og dyrearter, som flyttvei og kalvingsland for tamrein, og som rekreasjonsområde for mennesker. Følgelig er det områder med mulighet for konflikter mellom ulike brukergrupper og naturverdier.

Nordkalottruta går gjennom nasjonalparken fra Sverige (Abisko) til Lappjordhytta og videre gjennom Salvasskardet til Altevasshytta. Vinterstid kan en gå fra Lappjordhytta og følge Krokdalen til Gaskashytta. Alle hyttene tilhører Troms turlag og er tilgjengelig med DNT-nøkkel. Det er også merket sti fra Sørdalen til Lappjordhytta. Tellinger utført med termiske matter viser at denne stien er mindre brukt enn stien mellom Sverige-Lappjord-Salvasskardet, til tross for spektakulært landskap i canyon. Det er også flere besøkende som trolig både kommer inn fra Sverige og går tilbake til Sverige etter besøk på Lappjordhytta. Dette synes naturlig da den korteste og mest lettgåtte adkomsten til Lappjordhytta er fra Sverige. For å lette fremkommeligheten på strekninga Sørdalen-Lappjord er det i 2018 og 2019 benyttet krattknuser fra parkeringa ved Tverrelva etter den gamle kjerrevegen inn til ca. 1 km før Kjelelva, og deretter krattknuser/ryddesag/ljå langs stien inn til Stággonjunnihytta, ei strekning på totalt ca. 9 kilometer.

Et særegent grottelandskap ligger i/like ved den sørvestlige delen av verneområdet. Grottene er godt kjent blant svenske grotterutforskere og dermed en attraksjon for entusiaster. Grottene er i verneforskriften vernet mot bl.a. bolting, boring og fjerning av materiale.

Det vil fortsatt være behov for å kartlegge av naturverdier, kulturminner og andre temaer (eksempelvis besøk) som en del av kunnskapsgrunnlaget i fremtiden, både for å utvide basiskunnskapen og for å se endringer over tid.

3. Mål

3.1 Mål med besøksforvaltning

- *Mål for verneverdiene*
  - *Besøksstrategien skal være et bidrag til å ivareta verneverdiene i nasjonalparken.*
- *Mål for reiselivet*
  - *All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til natur, vegetasjon, dyreliv og kulturminner.*
  - *Aktiviteten skal bære preg av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.*
  - *Økt reiselivsaktivitet skal ikke medføre økning i motorferdselen i området.*

- *Mål for de besøkende*
  - *Besøkende skal også i fremtida ha mulighet til å utøve enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging i verneområdet.*
  - *Den tilretteleggingen som gjøres skal bidra til å kanalisere ferdsel og informere besøkende om verneverdier og regelverk for opphold i nasjonalparken.*
  - *De besøkende skal gjennom informasjon gjøres godt rustet til å ta hensyn til verneverdier.*

3.2 Strategiske grep

Forvaltningsmyndigheten ønsker å legge til rette for bærekraftig bruk av verneområdet. Det er en balansegang å ta hensyn til verneverdier så vel som ulike brukerinteresser. Rohkunborri nasjonalpark ble opprettet i 2011 hvilket gjør den til en relativt ny nasjonalpark. Verneområdet har fra tidligere hatt lang tradisjon for bruk i form av både til jakt, fiske, rekreasjon og samisk næring.

Det er en verdensomspennende trend i økning av besøk til verneområder (Arvid Viken, seminar besøksforvaltning, Tromsø, 10.9.2019). Med økt besøk øker nødvendigheten for tilrettelegging, for eksempel i form av parkering, toaletter og stiskjøtsel.

Rohkunborri er i dag et lite besøkt verneområde i norsk sammenheng med ca. 1000 passeringer ved Lappjord og et flertall hundre brukere av de østlige områdene rundt Geavdnjajávri hvert år. Området tåler flere besøkende. I den sammenheng at det er viktig å styre graden av tilrettelegging i et langsiktig perspektiv. Det er siden opprettelsen av nasjonalparken opparbeidet flere innfallsporter/startpunkt som letter adkomsten til verneområdet. Disse tiltakene blir satt pris på både av lokale og mer langveisfarende besøkende, og ikke minst av grunneiere som slipper at folk parkerer og gjør sitt fornødne i hagene, slik media forteller at skjer andre steder i Norge. Dette er gjennomtenkte tiltak på viktige startpunkt utenfor verneområdet. Inne i nasjonalparken skal fortsatt verneformålet være bestemmende, der andre ledd av formålsparagrafen sier følgende: *Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.*

Hovedinnfallsporten til Rohkunborri nasjonalpark er Altevatnet. På Toppen ved Altevatnet er det planlagt innfallsport med gapahuk, toalett og informasjon. Innfallsporten ligger langs Nordkalottruta, og er også et viktig startpunkt for turer til Øvre Dividal nasjonalpark (punkt 1 i kart og tabell under).

Forvaltningsmyndigheten skal bidra til at verneformålet oppfylles, og vil samtidig ta vare på en av vår tids største knapphetsressurser: villmarkspregede områder. Vi må forvente at det i tiden fremover vil bli fortsatt økt press på utnyttelse av landarealer, både i Norge og på verdensbasis. Rohkunborri sitt fortrinn er nettopp muligheten til å ferdes både på

og utenfor sti uten å møte horder av mennesker. Dette trekker en viss type besøkende, som vil ha behov for å handle mat til turer på nærbutikken, eller de for eksempel kjøper pakketur med hundeslede av ansvarlige lokale aktører.

Beliggenheten, terrenget og avstandene gjør at Rohkunborri neppe vil bli noen destinasjon for masseturisme. Det er ikke naturlig, eller ønskelig, å drive utstrakt tilrettelegging eller stiskjøtsel langt inne i verneområdet. I tillegg til Nordkalottruta fungerer turlagsstien fra Sørdalen til Lappjord som kanalisering av vandrere. Stien i Sørdalen er utbedret med merking av flomsti og nye hengebruer som bedrer sikkerheten til de som selv velger å vandre i området.

4. Tiltaksplan

Informasjon og holdningsskapende arbeid er en viktig del av forvaltningens arbeidsområde og representerer en stor utfordring i arbeidet med forvaltning av verneområder. Gjennom ulike former for informasjon og veiledning bidrar forvaltningsmyndigheten til å skape forståelse for bevaring av natur og motivere til naturvennlig adferd.

Nr. i Kart	Lokasjon	Bålpanner	Turskilt	Bord og benker	Informasjonsbukker /-skilt	Toalett	Parkeringsplass	Bruer	Gapahuk	Ved er kjørt ut	Øks og sag	Informasjonsskjerm
1	Altevatn		X		P	P			P	P		
2	Røkskardet			X	X					X		
3	Lappjord		X	X								
4	Stordalsstua		X									
5	Bones		X		X	X	X					
6	Budalselva		X					X				
7	Staggonjunni		X	X						X		
8	Isdalen		X		X		X					
9	Kjelelva		X					X				
10	Ruovdegorsjohka		X					X				

11	Tverrelva	XX	X	XX	X	X	X	X		X		
12	Polar Park				P							(X)
13	Sørdalen ved grense	X							X	X		
14	Storbukta	X		X	X	X				X	X	
15	Geavdnjajavri			X						X	X	
16	Kommunehuset Setermoen											P
16	Veksthuset Setermoen	P			X P				P			

X = utført, P = planlagt.

Tiltaksplan 2023-2025
2023
Forsterking av kjørespor/tursti Salvasskardet
Skjøtsel av stien i Sørdalen inkl. rydding av sti, klopping, steinlegging

Stirydding Isdalen
2024
Stirydding Sørdalen, Isdalen
Nye informasjonsplakater som følge av godkjent besøksstrategi
Stiskjøtsel Sørdalen
2025
Nye nettside, kart og brosjyre
Detaljprosjektering infopunkt Altevatn og Veksthuset

Vedlegg A til besøksstrategi for Rohkunborri nasjonalapark – besøksstatistikk

Tabell 1: Besøkende ved Lappjordhytta 2015-2016 basert på hjemsted, fra besøksprotokoll.

Besøkende Lappjordhytta basert på hjemsted (1 år: oktober 2015 til oktober 2016)							
Lokale og regionale	Antall	**Norge**	Antall	**Internasjonale**	Antall	**Antall med ukjent hjemsted**	**Totalt antall**
Troms fylke	115	Nordland	30	Sverige	73	10	
Bardu kommune	18	Oslo	18	Tyskland	36		
		Hordaland	5	Finland	32		
		Akershus	4	Sveits	8		
		Møre og Romsdal	4	Nederland	6		
		Rogaland	4	Østerrike	6		
		Trøndelag	4	Belgia	5		
		Finnmark	2	Danmark	3		
		Oppland	2	Tsjekkia	3		
		Østfold	2	Storbritannia	3		
		Hedmark	1	Italia	2		
		Telemark	1	USA	1		
		Vestfold	1				
		Norge (ukjent fylke)	1				
Sum	**133**		**79**		**178**	**10**	**400**

Ved opprettelsen av gapahuk og bålplass ved nasjonalparkgrensa i Sørdalen i 2016, ble det også lagt ut turbok. Gjennomgang av turboka viser totalt 551 registreringer i perioden 29. oktober 2016 til 3. oktober 2019 (tabell 2). Det er klar overvekt av registreringer av folk hjemmehørende i Bardu kommune. Dette er trolig et resultat både

av markedsføring fra nasjonalparken, samt opprettelsen av nasjonalparkgrensa som turmål i kommunens egen «ti på topp» - Bardu fjelltrim i 2015.

Tabell 2: Turbok Sørdalen 2016-2019

Turbok Sørdalen 2016-2019			
År	Registreringer vinter (1.1.-1.6. og 15.10.-31.12.)	Registreringer sommer (1.6.-15.10.)	Registreringer totalt
2016	11	0*	11
2017	31	137	168
2018	29	114	143
2019	11**	218	229
*Turbok lagt ut oktober 2016 **Turbok avlest 3.10.2019			**551**

Vedlegg 10: Tiltaksplan for Rohkunborri nasjonalpark

Tiltaksplan 2023-2025
2023
Forsterking av kjørespor/tursti Salvasskardet
Skjøtsel av stien i Sørdalen inkl. rydding av sti, klopping, steinlegging
Stirydding Isdalen
2024
Stirydding Sørdalen, Isdalen
Nye informasjonsplakater som følge av godkjent besøksstrategi
Detaljprosjektering infopunkt Altevatn og Veksthuset
2025
Nye nettside, kart og brosjyre
Stiskjøtsel Sørdalen
Prøvefiske fisketomme vann

Vedlegg 11: Medlemmer i faglig rådgivende utvalg

Lista er oppdatert per desember 2019.

Navn	**Representerer**
Magnus Foshaug Berg	Statskog
Per Mathis Oskal	Hjerttind/Altevatn reinbeitedistrikt
Tove Amundsen Fuglem	Midt-Troms friluftsråd
Erik Bones	Salangsdalen grunneier- og utmarkslag
Ole Kroken	Bardu jeger- og fiskerforening
Eivind Høstmark Borge	Troms fylkeskommune adm.
Per Åke Heimdal	Bardu kommune adm.
Jan Sørmo	Bardu grunneierlag
Jarle Heimdal	Naturvernforbundet
Ove Andreassen	Forsvaret
Sigfred Steien	Altevatn hytte- og båteierforening
Johan Anders Eira	Gielas reinbeitedistrikt
Leiv-Bjørn Walle	Funksjonshemmedes fellesorganisasjon
Lin Olsen	Troms turlag
Torbjørn Dahl	Tilsyn Lappjord
Joar Rognli	Salangsdalen JFF
	Länsstyrelsen
	Reindriftsforvaltningen, Fylkesmannen i Troms og Finnmark
	Talma sameby

Rohkunborri nasjonalpark

Landskapet i Rohkunborri nasjonalpark stiger fra det dype juvet i Sørdalen til høye fjell med isbreer. Fjellmassivet Rohkunborri vokter over Stordalen med gammel bjørkeskog, spennende fugleliv og innsjøen Geavdnjajávri med stor-røya.

Juvet i Sørdalen omtales som en lærebok i geologi. Smeltevannet fra issmeltingen på svensk side ble i en periode ledet ned her og sprengte ut denne kløfta på vei nordover.

Kontaktinformasjon Rohkunborri nasjonalpark

Telefon:	77642209
E-post:	rohkunborri@statsforvalteren.no
Nett:	www.nasjonalparkstyre.no/rohkunborri
Post:	Postboks 6105, 9291 Tromsø
Besøksadresse:	Altevassveien 7, 9360 Bardu

Rohkunborri
nasjonalparkstyre

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2026/3969-5 **Saksbehandler:** Ida Steien Bjerka **Dato:** 04.09.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rohkunborri nasjonalparkstyre	10/26	16.09.2026

Saksframlegg - Rohkunborri NP - organisering av verneområdeforvaltere - Miljødirektoratets tilrådning til Klima- og miljødepartmentet

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

1 **Miljødirektoratets tilrådning om ny organisering av verneområdeforvaltere**

Saksopplysninger

Miljødirektoratet har sendt sin tilrådning til organisering av verneområdeforvaltere til Klima- og miljødepartementet, se vedlegg.

Miljø-
direktoratet

Svar på oppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljø-
direktoratet

Innhold

Svar på oppdrag om organisering av verneområdeforvaltere 1
Innhold 2
1 Innledning 3
2 Miljødirektoratets tilrådning 5
2.1 Sammendrag av tilrådningen 5
2.2 Tilrådning om alternativ for videre organisering av verneområdeforvaltere 6
2.2.1 Omtale av administrativ forflytning av stillinger mellom embeter 8
2.2.2 Klagebehandling 13
2.3 Tilrådning om forbedringstiltak 13
2.3.1 Økning av kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne 13
2.3.2 Klargjøring av roller i faglig oppfølging av forvalterne 15
2.3.3 Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning 16
2.3.4 Øke fleksibiliteten i fordeling av forvalterressurser mellom styrer 19
2.3.5 Innføring av forvalterskolen 20
2.3.6 Forvaltersamlinger 21
2.3.7 Formalisere og styrke samarbeidet med besøkssenter 21
2.3.8 Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter med mål om bedre fungerende knutepunkter 23
2.3.9 Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene 24
2.4 Konsekvenser av forslaget 25
3 Forutsetninger for vellykket gjennomføring av det foreslåtte alternativet 27
4 Høring av forslaget – oppsummering av høringssvar 28
4.1 Alternativene til organisering 28
4.1.1 Andre merknader 29
4.1.2 Saksbehandling og prosess 30
4.2 Forbedringstiltakene 30
4.2.1 Økning av kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne 30
4.2.2 Klargjøring av roller i faglig oppfølging av forvalterne 31
4.2.3 Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning 32
4.2.4 Øke fleksibiliteten i fordeling av forvalterressurser mellom styrer 32
4.2.5 Øvrige foreslåtte tiltak 32
5 Vedlegg 32

Miljø-
direktoratet

1 Innledning

Miljødirektoratet har på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) utredet hvordan verneområdeforvalterne kan organiseres for å styrke forvaltningen av verneområdene. Anbefalingen er avgrenset til verneområdeforvalternes organisatoriske tilknytning og er ikke en endring av forvaltningsmodellen i sin helhet. Verneområdestyrenes rolle og oppgaver skal ikke endres, og forvalterne skal fortsatt være lokalisert nær verneområdene. Utredningen resulterte i et forslag som ble sendt på høring våren 2026 (vedlegg 2). Tilrådningen er basert på anbefalingen og vurderingene fra høringsdokumentet og samlede høringssvar som er oppsummert i kapittel 4 og vedlagt tilrådningen.

Bakgrunnen for oppdraget er erfaringer med dagens organisering. Modellen innebærer at statsforvalterne har personal- og arbeidsgiveransvar for forvalterne, mens verneområdestyrene disponerer forvalternes tid som fagressurs og prioriterer hvilke oppgaver de skal utføre. En hovedutfordring er knyttet til denne rollefordelingen i oppfølging av forvalterne.

Det er også utfordringer knyttet til kapasitet til daglig ledelse og faglig oppfølging, liten fleksibilitet i ressursbruk samt opplæring og kompetansestøtte. Omfanget av utfordringene varierer mellom embeter og forvaltere og verneområdestyrer. Mange har også trukket frem viktige styrker ved dagens ordning, særlig forvalternes tilknytning til statsforvalternes fagmiljøer.

I tillegg bidrar en del praktiske forhold til at rolle- og oppgavefordelingen i forvaltningen av de store verneområdene kan fremstå som uklar for omverdenen. Dette gjelder bl.a. dagens praksis med felles e-post der statsforvalteren står som avsender på styrenes korrespondanse. Slike forhold er derfor vurdert som en del av dette oppdraget.

Ettersom oppdraget er knyttet til verneområdeforvalterne som utgjør sekretariatet til styrene, har vi avgrenset anbefalingen til å vurdere endringer som i hovedsak styrker forvaltningen av verneområder som styrene forvalter – nasjonalparker og store landskapsvernområder. Samtidig vil vurderingene og eventuelle endringer direkte eller indirekte kunne påvirke eller ha betydning for verneområder forvaltet av andre forvaltningsmyndigheter eller forvaltningen som helhet.

Siden oppstart i 2010 har forvaltningsordningen vært gjenstand for flere evalueringer, deriblant Riksrevisjonens undersøkelse i 2014[1] og Miljødirektoratet sin vurdering i 2021. Evalueringene avdekte behov for justeringer i ordningen, deriblant en bedre rolleavklaring mellom styrene, arbeidsgiver og verneområdeforvalterne samt klarere instruksjonsmyndighet for styrene overfor verneområdeforvalterne. Denne utredningen har vist at det fremdeles er behov for ytterligere justeringer knyttet til flere av de samme problemstillingene.

1 Riksrevisjonens undersøking av forvaltninga av nasjonalparkar. Riksrevisjonens administrative rapport nr. 1 2014

Miljø-
direktoratet

Det overordnede målet med å gjennomgå verneområdeforvalternes organisering er å styrke forvaltningen av verneområdene, blant annet ved å oppnå en mer helhetlig forvaltning mellom verneområder. I dag forvaltes om lag 80 % av det vernede arealet i Norge av nasjonalpark- og verneområdestyrer. Det betyr dermed mye for tilstanden i verneområdene at ordningen fungerer godt.

Vi skulle utrede 4 alternativer for organisering:

1. Beholde dagens ordning i all hovedsak, men se på bedringspunkter i denne
2. Samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere
3. Samle arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet,
4. Opprette en egen organisasjon med egen ledelse, men der fellestjenester (arkiv, lønn osv.) håndteres av direktoratet

Vi skulle samtidig foreslå forbedringstiltak knyttet til organiseringen som skulle bidra til å oppnå målsetningen for oppdraget.

Miljødirektoratet har gjennomført utredningen med bakgrunn i eksisterende og innhentet kunnskap. Fagressurser internt i Miljødirektoratet som har vært koblet på i arbeidet med utredningen er tilknyttet fagtemaene verneområdeforvaltning, juss, økonomi, HR, naturoppsyn, miljøøkonomi, statsforvalterstyring og dokumentforvaltning. Miljødirektoratet har også opprettet en referansegruppe bestående av representanter for verneområdestyrer, statsforvalterembeter og forvaltere og denne er involvert slik direktoratet har funnet det hensiktsmessig i tråd med føringene i oppdraget.

Miljødirektoratet sendte våren 2026 ut sin foreløpige anbefaling om videre organisering på høring til alle nasjonalpark- og verneområdestyrer, statsforvalterembeter samt Statsforvalternes fellestjenester (STAF). Statsforvalterne ble bedt om å ivareta eventuelle innspill fra nasjonalpark- og verneområdeforvalterne. Med få unntak har samtlige høringsparter gitt høringssvar.

For nærmere omtale av forvaltningsmodellen, kunnskapsgrunnlag og prosess viser vi til høringsdokumentet som er vedlagt tilrådningen.

Miljø-
direktoratet

2 Miljødirektoratets tilrådning

2.1 Sammendrag av tilrådningen

Miljødirektoratet tilrår følgende alternativ for organisering av verneområdeforvaltere:
Et justert alternativ 2 – en samling av verneområdeforvalterne hos et færre antall statsforvalterembeter enn i dag.

Miljødirektoratet tilrår å samle verneområdeforvalterne hos 6 statsforvalterembeter.

Miljødirektoratet tilrår følgende tiltak for å oppnå målsetningen for oppdraget:

- Økning av kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne
  - 6 seksjonslederstillinger
  - Økning i tildeling av midler til forvalterstillinger (lønn og drift) opprettet før 2024
  - Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S
  - 2 juridiske ressurser/stillinger
- Klargjøring av roller i faglig oppfølging av forvalterne
  - Tydeliggjøring av hva statsforvalteren kan gi av faglige råd uten at dette innvirker på styrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne.
  - Den endelige rollefordelingen må beskrives i sentrale styringsdokumenter for statsforvalteren.
- Klarere skille mellom arbeidsgiver og nasjonalpark-/verneområdestyret i dokumentforvaltning
  - En nærmere utredning av tiltakene som foreslått i høringsdokumentet med sikte på å finne en god løsning for videre dokumentforvaltning i forvaltningsmodellen.
  - Etablere egne e-postadresser og arkivbase for verneområdestyrene.
- Øke fleksibiliteten i fordeling av forvalterressurser mellom styrer
  - Statsforvalterne som arbeidsgiver gis anledning til å avtale omfordeling av forvalters tid direkte med forvalter uten godkjenning fra styreleder.
  - Endringer i styringsretten over forvalters tid må synliggjøres i forvalternes stillingsinstrukser og i vedtektene for styrene.
- Innføring av "forvalterskolen" – en opplæringspakke for verneområdeforvaltere
- Videreføring av forvaltersamlinger hvert annet år
- Formalisere og styrke samarbeidet mellom forvaltere/styrer og besøkssentre
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter som et tilleggsoppdrag når alternativ for organisering er fastsatt
- Samlokalisering av kontorsted med SNO-ressurser bør være en del av vurderingen i fastsettelse av, og mulig relokalisering, av knutepunkter/kontorsteder for forvaltere.

Miljø-
direktoratet

2.2 Tilrådning om alternativ for videre organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet tilrår en løsning som tilsvarer et justert alternativ 2 – samling av verneområdeforvalterne i færre embeter enn i dag. Vi tilrår en samling i 6 embeter.

I vår tilrådning har vi vektlagt følgende punkter, som vi mener vil bidra til en mer helhetlig forvaltning:

- Bedre forhold for opplæring og veiledning av forvalterne og styrke kompetansen til forvalterne
- Mer lik organisering av forvalterne og styrke daglig ledelse
- Forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere
- Tillit til forvaltningsordningen

Vi mener det mest effektive tiltaket for å oppnå ønskede endringer ved dagens organisering er å samle stillingene i større enheter, som sikrer et stabilt og forutsigbart system tilknyttet stillingene. Det vil ivareta at alle får like muligheter til oppfølging fra sin nærmeste leder, både faglig og i personaloppfølging. Forvalterstillingen kan være en krevende rolle, med håndtering av utfordrende saker. Vi vet at personaloppfølging og ledelse varierer mellom embetene i dagens organisering. I forbindelse med utarbeiding av høringsforslaget utførte vi spørreundersøkelser for forvaltere og embeter, og svarene fra forvalterne avdekket at ikke alle føler at de får god nok støtte i sitt daglige arbeid. En dedikert seksjonsleder og en større faggruppe med kompetanse på forvaltning av store verneområder mener vi klart vil styrke sekretariatenes forhold for erfaringsdeling, opplæring og veiledning. Slik forventer vi at tiltaket vil styrke fagmiljøet og bidra til en generell kompetanseheving.

Vi tilrår at verneområdeforvalterne i størst mulig grad beholder sin nåværende tilknytning til sitt statsforvalterembete, samtidig som vi tilstreber at forvalterne skal samles i en enhet tilsvarende en seksjon med en dedikert seksjonsleder. Vi tilrår derfor at forvaltere ansatt i embeter med få forvaltere overføres administrativt til embeter med flere forvaltere slik at det blir grunnlag for større enheter tilsvarende en seksjon. Embeter som allerede har grunnlag for å etablere en seksjon beholdes i all hovedsak som i dag, med eventuell tilføring av forvaltere fra andre embeter.

Miljødirektoratet hadde i høringsdokumentet en foreløpig anbefaling om alternativ 2 – *Å samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere* som modell for videre organisering av verneområdeforvalterne. Basert på høringssvarene, har vi utvidet forslaget med ett embete; vi forslår at Trøndelag videreføres som arbeidsgiver for verneområdeforvaltere.

Vi har dermed justert forslaget fra høring til en fordeling på 6 embeter, sammenlignet med 5 i høringsdokumentet. Det medfører at 4 embeter ikke videreføres som arbeidsgivere, og 10 forvalterstillinger er foreslått overført til andre embeter. Høringssvarene fra embetene og styrene

Miljø-
direktoratet

i disse 4 fylkene er klare på at de ikke ønsker alternativ 2, særlig på grunn av at de er bekymret for hvordan det vil påvirke videreføring av dagens faglige samarbeid og lokal tilknytning.

Blant de øvrige embetene fremheves i stor grad samme argumentasjon for å gå bort fra alternativ 2 som ny organisering. Samtlige embeter anbefaler alternativ 1. Samtidig er embetene som ikke berøres av ny organisering mindre negative til alternativ 2. Blant styrene og forvalterne i øvrige fylker er det en større støtte til alternativ 2, men også her er meningene delte.

Vi har forståelse for at forslaget kan medføre endringer i dagens samarbeidspraksis, men vi mener også at det kan avbøtes med å etablere nye kontaktflater mellom etatene. Vi understreker at stillingene som foreslås overført ikke skal flyttes fysisk, men administrativt, og beholder et lokalt kontorsted.

En gjennomføring av et justert alternativ 2 innebærer at et utvalg av statsforvalterne vil få et større ansvar for oppfølging av forvalterne enn i dag. Vi har foreslått økte ressurser som gir den nødvendige kapasiteten til å forvalte denne rollen på en god måte.

Vi mener dagens organisering uten endringer (nullalternativet) ikke tilstrekkelig ivaretar de viktigste forbedringspunktene som bidrar til å sikre god oppfølging av forvalterne. Dermed vil heller ikke en videreføring nullalternativet bidra til en styrket forvaltning av verneområdene. En videreføring av dagens organisering med gjennomføring av forbedringstiltakene (kap. 2.3) vil bedre dagens situasjon, blant annet ved at man får tilført mer ressurser til ordningen og en tydeligere rollefordeling. Men alternativet vil ikke romme fordelene som følger av en mer lik organisering og styrket ledelse, som foreslått i alternativ 2. De foreslåtte forbedringstiltakene vil helt klart få mer effekt ved et alternativ der stillingene er samlet på grunn av synergieffektene som en større enhet gir. Det er for eksempel være lettere å fordele ressurser på tvers av verneområder når man har en større forvaltergruppe å fordele ressurser mellom.

Høringsuttalelsene ga liten støtte til alternativ 3 og alternativ 4. Miljødirektoratet vurderte også i sitt høringsdokument at disse alternativene medfører ulemper som overgår gevinstene ved forslagene, og går ikke videre med disse.

Miljø-
direktoratet

2.2.1 Omtale av administrativ forflytning av stillinger mellom embeter

I tabellene under vises dagens fordeling av forvalterstillinger sammenlignet med forslag til endring. I tabell 1 viser vi forslaget som ble sendt på høring, i tabell 2 viser vi vår tilrådning.

Tabell 1. Forslag til fordeling av forvalterstillinger i høringsdokumentet

Statsforvalter- embete	Antall forvaltere per embete i dag	Forslag til forvaltere med endret løsning	Endringer i sammensetning
Troms og Finnmark	13	13	Uendret
Nordland	9	14	5 stillinger tilføres fra Trøndelag. Forvaltere fra Børgefjell nasjonalpark (1), Blåfjella/Skjækerfjella nasjonalpark og Lierne nasjonalpark (2) og Skarvan/Roltdalen/Sylan landskapsvernområde (1) og Skardsfjella/Hyllingsdalen landskapsvernområde (1)
Trøndelag	10	0	5 stillinger overføres til Innlandet og Nordland
Innlandet	14	19	5 stillinger tilføres fra Trøndelag. Forvaltere fra Trollheimen landskapsvernområde (2), Femundsmarka nasjonalpark og Gutulia nasjonalpark (1), Forollhogna nasjonalpark (2).
Vestland	9	13	4 stillinger tilføres fra Agder, Møre og Romsdal og Rogaland. Forvaltere fra Geiranger-Herdalen landskapsvernområde (1), Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde (3)
Møre og Romsdal	1	0	1 stilling overføres til Vestland
Rogaland	1	0	1 stilling overføres til Vestland
Vestfold og Telemark	3	0	3 stillinger overføres til Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus[4]	5	10	5 stillinger tilføres fra Agder og Vestfold og Telemark. Forvaltere fra Raet nasjonalpark (1) og Oksøy-Ryvingen-Flekkefjord landskapsvernområde (1), Færder nasjonalpark (1), Jomfruland nasjonalpark (1) og Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde (1)
Agder	4	0	4 stillinger overføres til Vestland og Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Totalt antall forvaltere:	69	69	

I vår tilrådning foreslår vi en justert organisering, der ytterligere ett embete beholder forvalterstillingene, samtidig som vi tilstreber å samle forvaltere fra embeter med få stillinger til større enheter, som kan understøtte en seksjon. I høringsdokumentet la vi terskelen for en seksjon på 10 stillinger. Vi har redusert denne til 9, slik at flest mulig forvalterstillinger kan plasseres i embetet de tilhører geografisk. En skisse over foreslått løsning er beskrevet i tabell 2.

Miljø-direktoratet

Tabell 2. Tilrådning til fordeling av forvalterstillinger per embete

Statsforvalter- embete	Antall forvaltere per embete i dag	Antall forvaltere med endret løsning	Endringer i sammensetning
Troms og Finnmark	13	13	Uendret
Nordland	9	9	Uendret
Trøndelag	10	9	1 stilling overføres til Innlandet. Forvalter fra Gutulia nasjonalpark og Femundsmarka nasjonalpark.
Innlandet	14	15	Tilføres 1 stilling fra Innlandet. Forvalter fra Gutulia nasjonalpark og Femundsmarka nasjonalpark
Vestland	9	13	Tilføres 4 stillinger fra Agder, Møre og Romsdal og Rogaland: Forvalter fra Geiranger-Herdalen (1) og forvaltere fra Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde (3)[2]
Møre og Romsdal	1	0	1 stilling overføres til Vestland.
Rogaland	1	0	1 stilling overføres til Vestland.
Vestfold og Telemark	3	0	3 stillinger overføres til Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus.
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus (ØBOA)	5	10	Tilføres 5 stillinger fra Agder og Vestfold og Telemark. Forvaltere fra: Raet nasjonalpark (1) og Oksøy-Ryvingen-Flekkefjord landskapsvernområde (1), Færder nasjonalpark (1), Jomfruland nasjonalpark (1) og Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde (1) [2]
Agder	4	0	4 stillinger overføres til Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus og til Vestland.
Totalt antall forvaltere:	69	69	

Nærmere omtale av de foreslåtte administrative overføringene av verneområdeforvaltere er beskrevet under.

[2] Sekretariatet for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde kan fordeles til enten Vestland eller ØBOA. Tabell 2 viser løsningen der Vestland overtar arbeidsgiveransvaret. Sekretariatet for Brattefjell-Vindeggen kan fordeles til enten Vestland eller ØBOA. Tabell 2 viser løsningen der ØBOA overtar arbeidsgiveransvaret.

Miljø-
direktoratet

Sekretariatet for Femundsmarka og Gutulia nasjonalparkstyre
Forvalterne for Femundsmarka og Gutulia nasjonalparkstyre er i dag fordelt på to embeter; Trøndelag og Innlandet. Nasjonalparkstyret ønsker å samle forvalterne i ett embete slik at de får samme arbeidsgiver.

Statsforvalteren i Innlandet omtaler i sitt høringssvar at de gjerne vil ha arbeidsgiveransvar for begge forvalterne for Femundsmarka og Gutulia nasjonalparkstyre, da halve arealet til Femundsmarka, og hele Gutulia nasjonalpark, ligger i Innlandet. Forslaget støttes også av Femundsmarka og Gutulia nasjonalparkstyre, som ønsker overføring til Innlandet. Statsforvalteren i Trøndelag anbefaler å samle forvalterne i ett embete, uten å oppgi preferanse for et spesifikt embete.

Miljødirektoratet tilrår at sekretariatet for Femundsmarka og Gutulia nasjonalparkstyre samles hos Statsforvalteren i Innlandet basert på geografisk tilknytning og styrets ønske om overføring til Innlandet.

Sekretariatet for Geiranger-Herdalen verneområdestyre
Statsforvalteren i Møre og Romsdal administrerer én forvalterstilling, sekretariatet for Geiranger-Herdalen verneområdestyre. Vi tilrår at stillingen overføres til et embete med nok forvalterstillinger til å understøtte en egen seksjon, og vi mener Vestland er embetet som er mest aktuelt for å overta stillingen. Vi tilrår at forvalterstillingen som følger sekretariatet for Geiranger-Herdalen verneområdestyre, overføres til Statsforvalteren i Vestland.

Geiranger-Herdalen verneområdestyre og Statsforvalter i Møre og Romsdal ønsker at dagens løsning opprettholdes. Stiftinga Geirangerfjorden verdsarv v/ verdensarvkoordinatoren har også levert et høringssvar. På grunn av koordinatorens spesifikke rolle i verdensarvsamarbeidet i Geiranger har vi valgt å omtale høringssvaret her, selv om stiftelsen ikke var høringspart.

Verneområdestyret mener omorganisering vil ha klare ulemper for forvaltningen av Geiranger-Herdalen når det gjelder faglig samarbeid, lokal forankring og praktisk gjennomføring av oppfølging fra arbeidsgiver. Statsforvalter har erfart at avstand til regional forvaltning svekker samhandlingen mot regionale aktører gjennom at det blir færre naturlige møteplasser. Videre anføres det at administrativ tilhørighet mellom forvalter og statsforvalteren er avgjørende for god informasjonsflyt, koordinering og faglig oppfølging. Verdensarvkoordinatoren for Vestnorsk fjordlandskap peker på at forvaltningsknutepunktet i Geiranger svekkes dersom avstanden til regional forvaltning og fagmiljøer blir lengre. Det pekes på faren for at regionale samarbeidsflater og faglige nettverk knyttet til verdensarvoppfølging svekkes dersom arbeidsgiveransvaret flyttes.

Endret arbeidsgiveransvar innebærer at forvalterstillingen i Møre og Romsdal tilknyttes en fagseksjon i Vestland som er dedikert oppfølging av arbeidsgiveransvaret for forvaltere av store verneområder på Vestlandet. Arbeidssted for forvalter vil fortsatt være forvaltningsknutepunktet i Geiranger. Vi mener at omorganisering av arbeidsgiveransvaret ikke innebærer en vesentlig

svekkelse av det sterke fagmiljøet på klima og miljø hos statsforvalteren i Møre og Romsdal. Omorganisering av arbeidsgiveransvar endrer ikke ved statsforvalters ansvar for formidling av relevant informasjon til kommunale, fylkeskommunale og statlige organ, herunder også verneområdestyret og det samla forvaltningsknutepunktet i Geiranger. Vi forutsetter videre at det gode samarbeidet mellom Statsforvalteren i Møre og Romsdal og Statsforvalteren i Vestland videreføres, samt at en utvidet verneområdeforvaltningsseksjon i Vestland sørger for å legge til rette for at verneområdeforvaltere opprettholder deltagelse i relevante fagnettverk i alle fylker hvor verneområdene er lokalisert.

Møre og Romsdal og Vestland deler ansvar for oppfølging av verdensarvområdet Vestnorsk fjordlandskap. Unesco sitt fagorgan, IUCN, ønsker at Norge legger til rette for sterkere samarbeid og harmonisering av forvaltingen av de to delområdene for å styrke verdensarvoppfølgingen. Verneområdeforvalterne og sekretariat for Geiranger-Herdalen og Nærøyfjorden verneområdestyrer har sentrale roller og oppgaver i oppfølgingen av de internasjonale forpliktelsene. Samordnet arbeidsgiveransvar kan bidra til å styrke det verdensarvfaglige samarbeidet ytterligere, og være fordelaktig gjennom bla enklere utveksling/samordning av arbeidsressurser og gjennomføring av felles forvaltningstiltak. Overføring av stillingen endrer ikke ved Statsforvalteren i Møre og Romsdal sin rolle i Verdsarvrådet for Vestnorsk fjordlandskap.

Sekretariatet for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde
Vi tilrår at sekretariatet for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde (SVR), bestående av 3 forvaltere, samles i ett embete. De er i dag fordelt med to forvaltere hos Agder og 1 forvalter hos Rogaland.

Både Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus (ØBOA) og Statsforvalteren i Vestland er aktuelle embeter for å samle forvaltere for SVR i en større enhet. Hvorvidt stillingene bør flyttes til ØBOA eller Vestland må vurderes nærmere i samråd med de aktuelle Statsforvalterne og nasjonalparkstyret. I tabell 2 er stillingene foreslått flyttet til Vestland, men det utgjør ingen forskjell i antall embeter hvilken løsning som velges her.

Høringsuttalelsen fra Statsforvalteren i Agder og forvaltere for SVR er negativ til endring av arbeidsgiver blant annet fordi det vil svekke rammebetingelsene for samarbeid knyttet til villreinforvaltningen i verneområdene. Også Statsforvalteren i Rogaland trekker frem gjensidig kunnskapsutveksling mellom statsforvalteren og verneområdeforvalteren som svært ønskelig å beholde og at forvalteren er en viktig ressurs i deres arbeid knyttet til villrein. De peker også på at alternativ 2 kan medføre en mer fragmentert forvaltning av Setesdal Ryfylke villreinområde.

Miljødirektoratet ser fordelen av å ha forvaltere for verneområdene i samme embeter som villreinforvaltningen for SVR, men mener at fordelene med å samle forvalterstillingene i egne seksjoner er større enn ulempene et samarbeid mellom to embeter medfører. Selv om arbeidsgiver endres, vil det kunne legges til rette for samarbeid med embetene i Agder og Rogaland for videre oppfølging av tiltaksplanene for Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei villreinområder som vedtas i høst. Villreinforvaltningen skal - uavhengig av arbeidsgiverorganisering - samarbeide med berørte etater, deriblant verneområdestyret for SVR.

Miljø-
direktoratet

Både ØBOA og Vestland har forvaltningsansvar for villrein, med koordineringsfunksjon for villreinnemder i sine fylker. Embetene er slik godt rustet til å være en faglig støtte til forvalterne på temaet. Begge embetene har også fått styrket ressurs til villreinforvaltning; ØBOA har ansatt en saksbehandler for å utarbeide tiltaksplan for villreinen på Hardangervidda og Vestland har ansatt en kommunikasjonsrådgiver for villrein og forventer en stilling til for å utarbeide tiltaksplan for Nordfjella.

Sekretariatet for Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde
Forvalteren er per i dag ansatt hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, med kontorsted på Skinnarbu. Verneområdet overlapper med Brattefjell-Vindeggen villreinområde, som ligger inntil Hardangervidda villreinområde. Villreinstammen regnes i mange sammenhenger som en delbestand av Hardangerviddastammen (kilde: Norsk villreinsenter). Både Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus (heretter omtalt som ØBOA) og Statsforvalteren i Vestland er aktuelle embeter for å plassere sekretariatet for Brattefjell-Vindeggen i en større enhet, se omtale av villreinkompetanse hos statsforvalteren i forrige avsnitt. Hvorvidt stillingen bør flyttes til ØBOA eller Vestland må vurderes nærmere i samråd med de aktuelle Statsforvalterne og nasjonalparkstyret. I tabell 2 er stillingen foreslått flyttet til ØBOA, men det utgjør ingen forskjell i antall embeter hvilken løsning som velges her.

Sekretariatene for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområde, Raet, Jomfruland, Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker
Vi tilrår at sekretariatene for de marine nasjonalparkene, Raet nasjonalpark i Agder og Færder og Jomfruland nasjonalparker i Vestfold og Telemark, samles i ett embete for å styrke det faglige nettverket for marine nasjonalparker, sammen med sekretariatet for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder. Vi mener det er mest aktuelle embetet er ØBOA, som allerede har 5 forvalterstillinger, deriblant Ytre Hvaler nasjonalpark. Overføring av forvalterstillingene fra Agder og Vestfold og Telemark vil samle nok stillinger til å understøtte en egen seksjon hos ØBOA.

Vestfold og Telemark oppgir i sin høringsuttalelse et sterkt ønske om å beholde forvalterstillingene for å opprettholde utøvelsen av statsforvalterens samordningsoppdrag og statsforvalterens mulighet til å holde seg orientert om viktige saker som kan ha betydning for samordning, forenkling og effektivisering av den statlige virksomhet i fylket.

For å oppnå en reell styrking av fagmiljøet og ledelse, mener vi imidlertid at det er nødvendig å samle forvalterstillingene i større enheter. Dette er ikke forenelig med å beholde et fåtall stillinger hos enkelte statsforvaltere, slik som det er i dag. Administrativ overføring av stillinger kan endre det etablerte samarbeidet mellom styret og statsforvalterembetet, og må i vårt forslag ivaretas ved etablering av nye samarbeidsflater.

Miljø-
direktoratet

2.2.1.1 Øvrige administrative overføringer av forvaltere

På generelt grunnlag bør det vurderes å samle sekretariat som i dag er delt mellom to statsforvaltere og fylker under samme arbeidsgiver. Per i dag har styrene for SVR, Femundsmarka og Gutulia, Breheimen og Jotunheimen sekretariat som er delt mellom to fylker. De to førstnevnte er omtalt i avsnitt 2.2.1. Vi tilrår at samme grep gjøres for Breheimen og Jotunheimen slik at sekretariatet for et styre samles under ett embete. Dette er ikke synliggjort i tabell 2 (kap. 2.2), men det vil i så fall utgjøre en administrativ relokalisering av inntil to stillinger til enten Statsforvalteren i Innlandet eller Statsforvalteren i Vestland.

2.2.2 Klagebehandling

Overføring av arbeidsgiveransvar til et annet embete vil ikke medføre endring i statsforvalterens adgang til å klage på styrenes vedtak. Statsforvalteren er klageorgan for styrenes vedtak uavhengig av forvalters administrative tilhørighet. Dette følger av naturmangfoldloven § 62 tredje ledd. Klageretten gjelder vedtak i verneområder som statsforvalteren hører til.

2.3 Tilrådning om forbedringstiltak

I høringsdokumentet la Miljødirektoratet frem forslag til tiltak for å oppnå målsetningen med oppdraget. En nærmere gjennomgang av dette ligger i høringsdokumentet. Her presenterer vi tilrådning om tiltak knyttet til alternativet Miljødirektoratet tilrår som anbefaling organisering av forvalterne.

2.3.1 Økning av kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne

I høringsutkastet presenterte direktoratet en rekke tiltak for å øke kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne inkludert økt tildeling per forvalterstilling for forvaltere ansatt før 2024, synliggjøring av øremerking av midler, tilføring av midler til en seksjonsleder til embeter med mer enn 10 forvaltere og til en forvalterkoordinator i embeter med færre forvaltere.

Høringen ga stor støtte til disse tiltakene og Miljødirektoratet velger derfor å gå videre med en tilrådning av samtlige tiltak som er aktuelle for vårt tilrådde alternativ, i tillegg til et tiltak som er løftet frem i høringssvarene.

Miljødirektoratet tilrår:

- Økning i tildeling av midler til forvalterstillinger (lønn og drift) opprettet før 2024
- Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S
- Tilføre midler til 6 seksjonslederstillinger jf. oversikten i tabell 2.
- Tilføre midler til 2 juridiske stillinger som skal ha som hovedansvar å følge opp juridiske spørsmål fra og veiledning av forvalterne på tvers av embeter.

Miljø-
direktoratet

Beskrivelse av tiltakene:
Vi tilrår at tildelingen per forvalter økes til 1.3 millioner kroner for stillingene som ikke allerede har fått slik økt ramme. Det gjelder i hovedsak forvalterstillinger opprettet før 2024. Vi mener en tildeling av en øremerket ramme på 1,3 millioner kroner er nødvendig for å dekke de kostnadene stillingen innebærer som listet i kap. 4.9. i høringsdokumentet. Rammen må prisjusteres på virkningstidspunktet. Oppfølging av og administrative oppgaver knyttet til verneområdeforvaltere er en særskilt oppgave og en del av embetenes ordinære rammer. Det er ønskelig at finansieringen av stillingene og den faktiske prioriteringen som er knyttet til forvalterstilingene synliggjøres i større grad. På den måten vil det bli tydeligere for både styrene og hvert enkelt embete hvilket budsjett de har på drift knyttet til hver enkelt forvalterstilling.

Med de 6 foreslåtte seksjonslederstillingene, vil alle embeter som foreslås som arbeidsgivere til verneområdeforvalterne ha mulighet til å organisere stillingene i egne seksjoner med felles fagområde nasjonalparker og store landskapsvernområder. Embetene bestemmer selv hvordan de ønsker å være organisert. En inndeling i egne seksjoner for forvaltere er derfor ikke noe Miljødirektoratet kan avgjøre, men det er vår tilrådning til organisering.

En etablering av dedikerte seksjonslederstillinger for verneområdeforvaltere vil medføre en vesentlig styrking av apparatet rundt forvalterne, da man får en lederressurs med kapasitet til god oppfølging, og som kan ha et samlet overblikk over verneområdene i sin seksjon.

Etablering av seksjoner med seksjonsledere vil også forenkle informasjonsflyten mellom overordnede myndigheter og styrenes sekretariat, ved at seksjonslederen fungerer som et kontaktpunkt. Det er per i dag behov for bedre informasjonsflyt for felles problemstillinger som tilrettelegging og skjøtsel, juridiske spørsmål, anbudsregler m.m. En seksjonsleder vil i tillegg få en viktig rolle i økonomihåndtering, og kan bidra til å fordele midler mellom styrer når det meldes inn restmidler eller merbehov gjennom året.

Seksjonslederstillingen bør omfatte personalansvar, faglig koordinering og veiledning, økonomistyring m.m. I tillegg anbefaler direktoratet at seksjonslederne etablerer et seksjonslederforum for å ivareta samhandlingen på tvers av embetene.

Behovet for en egen juridisk ressurs er spesifikt nevnt i flere høringssvar, og to av høringspartene foreslår en løsning der en felles juridisk ressurs for verneområdeforvaltere plasseres hos et av embetene. Miljødirektoratet støtter forslaget, da det er behov for mer juridisk bistand. Det kom også tydelig frem i svarene fra spørreundersøkelsen som ble sendt ut i forbindelse med utredning før høring. Vi foreslår at det etableres 2 stillinger, som skal fungere som en felles juridisk ressurs for verneområdeforvaltere. Stillingene kan plasseres samlet i ett embete, eller fordeles på to embeter.

Miljø-
direktoratet

Endring fra høring:
På bakgrunn av tilrådning av alternativ med samling av alle forvalterstillinger i egne seksjoner, går vi ikke videre med forslaget om tilføring av midler til forvalterkoordinatorer.

I høringsdokumentet foreslo vi at embetene burde ha minst 10 forvalterstillinger for å understøtte en seksjon. I vår tilrådning videreføres Trøndelag som embete med administrativt ansvar for forvaltere, noe som medfører at Trøndelag og Nordland har 9 stillinger hver.

Anbefaling om etablering av felles juridisk ressurs for verneområdeforvaltere. Vi foreslår at det etableres 2 stillinger, som skal fungere som en felles juridisk ressurs for verneområdeforvaltere. Stillingene kan plasseres samlet i ett embete, eller fordeles på to embeter.

2.3.2 Klargjøring av roller i faglig oppfølging av forvalterne

I høringsdokumentet løftet direktoratet frem forslag til tiltak som skulle bidra til ytterligere rolleavklaring når det gjelder faglig oppfølging av verneområdeforvalterne, både en tydeliggjøring av ansvaret i styringsdokumentene for statsforvalteren og en tydeliggjøring av hva statsforvalteren kan gi faglige råd om uten at det innvirker på styrenes instruksjonsmyndighet overfor forvalterne.

Forslaget om en tydeliggjøring av ansvaret i sentrale styringsdokumenter fikk bred støtte i høringen, men med ulike synspunkt på hva handlingsrommet i arbeidsgivers faglige rådgivning skal være.

Miljødirektoratet tilrår:
- Tydeliggjøring av hva statsforvalteren kan gi faglige råd om uten at dette innvirker på styrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne i sentrale styringsdokumenter.
    - Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes arbeid med forvaltningsplaner, skjøtselsplaner og tiltaksplanlegging o.l.
    - Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes arbeid med innstillinger til styrene når forvaltere eller styrene etterspør dette.
- Den endelige rollefordelingen bør omtales i Hovedinstruks for statsforvalteren, og i vedtektene til verneområdestyrene.

Beskrivelse av tiltakene:
Faglig bistand vil inkludere veiledning i forbindelse med utarbeidelse av forvaltningsplaner, skjøtselsplaner og øvrige forvaltningstiltak inkludert administrative oppgaver som anbud o.l. Vi mener at faglig bistand også bør kunne gis til forvalterens innstilling i enkeltsaker.

Høringssvarene fra styrene er tydelige på at det er lite ønskelig at statsforvalteren får en godkjennerrolle på forvalterens innstilling, da selvstendige vurderinger i forvalteren sitt arbeid

Miljø-
direktoratet

med innstillinger til styret er viktig for å tydeliggjøre rollen til styret som eget organ. Vi tilrår derfor at statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes innstillinger til styrene når forvaltere eller styrene etterspør dette.

En forutsetning for å gi arbeidsgiver større handlingsrom til faglig veiledning er at forvalter utøver sin myndighet i samsvar med det styrene beslutter. Men det utelukker ikke muligheten til å motta bistand til å utarbeide en innstilling.

Vårt utgangspunkt er at bistand til godt faglig håndverk ikke skal svekke styrenes styringsrett, men bidra til at beslutningsgrunnlaget blir så godt som mulig. Handlingsrommet til faglig veiledning må også sees i sammenheng med det uttrykte behovet for en juridisk ressurs. Det vil komme tilfeller der forvalter ønsker juridisk bistand i utforming av en innstilling og dersom statsforvalter da ikke har handlingsrom til å gi slik veiledning vil en juridisk ressurs miste store deler av sin nytteverdi.

Dobbeltrollen til statsforvalter som klageorgan og faglig veileder, er også påpekt i mange høringssvar. Vi mener at myndigheten til å påklage et vedtak og det å gi faglig rådgivning til forvalter, er to adskilte oppgaver som ikke kommer i konflikt med hverandre. Vi ser det derfor ikke som uforenlig at statsforvalteren gir faglige råd til forvalter i forbindelse med innstilling i en sak, og at vedtaket senere påklages.

Faglig veiledning er essensielt for faglig utvikling og vil fremme gode beslutninger. Et styrket fagmiljø, som kan bistå med veiledning, vil gjøre forvalteren bedre i stand til å utføre sitt arbeid. Dette vil være nyttig både i forbindelse med behandlingen av enkeltsaker og øvrig skjøtsel- og tiltaksplanlegging i verneområdene. Muligheten for faglig bistand kan også bidra til å redusere antallet klager fra statsforvalteren.

Endring fra høring:
Miljødirektoratet endrer ordlyden i tilrådning til tiltaket om faglig rådgiving fra *Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes innstillinger til styrene ved behov* til *Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes innstillinger til styrene når forvaltere eller styrene etterspør dette.* Dette gjør vi for å tydeliggjøre at dette tiltaket er ment å tegne opp en grense for hvor langt den faglige rådgivingen fra embetet *kan* strekke seg.

2.3.3 Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning

Forvalterne benytter i dag statsforvalterens dataplattform, og deler arkivbase, journal, e-postadresser og digitalt postmottak med Statsforvalterne. Publisering av postjournal skjer i eInnsyn, som blir utviklet og driftet av Digitaliseringsdirektoratet. I dag er det teknisk ikke mulig å skille på arkivdelnivå i publiseringen av offentlig postjournal. Ved hjelp av standardiserte skriveregler for sak – og journalposttitler er det i dag mulig å søke frem innhold for konkrete verneområdestyrer i eInnsyn.

Miljø-
direktoratet

Digital post sendes med fellestjenesten eFormidling til og fra arkivbasene. I dag fremstår statsforvalteren som digital avsender av all digital post som sendes fra Elements-basene. Måten styrene er registrert i virksomhetsregisteret kan ha betydning for det tekniske handlingsrommet.

Det er et sterkt behov for separate e-postadresser for styrene, samt egne arkivbaser som muliggjør å skille ut journalføringene og publisere separate offentlige journaler. Behovet for egne avsenderadresser er påpekt av styrene i flere år, og ble fremhevet som et tiltak i evaluering av forvaltningsordningen fra 2021. I innspillene fra verneområdestyrene i forbindelse med dette oppdraget er dette et behov som styrene selv også tar opp, som et reelt problem i utøving av sin myndighet.

En av årsakene til behovet for egne arkivbaser er det juridiske aspektet, som pålegger det enkelte organ (her: styrene) journalføringsplikt og arkivplikt etter arkivlova § 5 og arkivforskriften § 14. Etter dagens praksis fremstår ikke verneområdestyrene som selvstendige organer i dokumentasjonsforvaltningen.

Egne arkivdeler og metadata kan brukes for å indikere at dokumentet gjelder et styre, men det gir ikke reell teknisk adskillelse, som bare kan oppnås med en egen arkivbase for styrene. Til behandling av styresakene finnes det en tilpasset «utvalgsmodul» i Elements, som Statsforvalterens fellestjenester (STAF) anbefaler å bruke. Dette løser imidlertid ikke de grunnleggende utfordringene. Utvalgsmodulen er utviklet for å understøtte møte- og utvalgsbehandling, og etablerer ikke et eget organisatorisk eller arkivfaglig skille mellom styrenes dokumentasjon og statsforvalterens øvrige dokumentasjon. Dokumentasjon fra ulike virksomheter skapes i en felles base, til tross for at de har ulike roller og behov i behandling av samme sak. Tilgangen til felles base vil også kunne føre til at saksbehandlere hos både styrene og statsforvalterne kan få tilgang til kunnskapsgrunnlag og forarbeider, som de normalt ikke skulle hatt tilgang til. Tilgangsstyring vil videre kunne sikre ryddighet og at interne dokumenter og dokumenter som kan være underlagt taushetsplikt, bare er tilgjengelige for forvaltere.

En annen årsak er de praktiske konsekvensene av sammenblandingen. Dagens praksis medfører utfordringer knyttet til rolleforståelsen eksternt blant brukere og publikum. Når avsenderadressen er tilknyttet statsforvalteren kan det skape forvirring blant publikum om hvorvidt styrene er en egen enhet. I spørreundersøkelsen som ble sendt ut i forbindelse med dette oppdraget (se høringsutkast) beskriver forvalterne at dette i dag må klargjøres i all ekstern kommunikasjon mot publikum slik at de sikrer seg at mottaker forstår hvem de får henvendelsen fra. Praksisen medfører også økt risiko for feil journalføring. Dersom dokumentasjon arkiveres feil, vil det være vanskelig å sikre at all relevant dokumentasjon er fremlagt ved et eventuelt tilsyn, i forbindelse med en klage eller et innsynskrav. Dokumenter eller metadata publiseres på statsforvalterens offentlig journal og kan bli vanskeligere å finne for publikum, siden det ikke finnes et eget organisatorisk skille som gir ryddige og entydige treff. Egne arkivbaser gjør det mulig å skille ut journalføringene og publisere separate offentlige journaler, fortrinnsvis på eInnsyn.

Vi anbefaler at styrene får egne arkiv og egne journaler**.** Vi går ut fra at egne arkiv kan organiseres gjennom samme arkivsystem som statsforvalteren allerede har. Dette vil kanskje kunne løses ved å opprette verneområdestyrene som en felles arkivbase med underliggende

Miljø-
direktoratet

arkivdel for hvert verneområde. Miljødirektoratet har eksempelvis en egen arkivbase i Elements for Klagenemnda for miljøinformasjon og med intern tilgangsstyring. Dersom man går for en separat arkivdel i stedet for arkivbase, må man finne en alternativ løsning for publisering av offentlig journal.

For å synliggjøre at styrenes virksomhet er separat og ikke en del av statsforvalteren, anbefalte vi i høringsdokumentet at forvaltere også har e-postadresser som skiller seg fra statsforvalteren. Styrenes mulighet for å stå som avsender på egen korrespondanse, både brev og e-poster er et viktig punkt for verneområdestyrene. Miljødirektoratet mener at dette er forhold som må bedres slik at korrespondansen ikke fortsetter å skape uklarhet og forvirring.

Det er stor støtte blant høringssvarene fra statsforvalterembetene og verneområdestyrene når det gjelder behovet for endringer i dokumentforvaltningen. Høringssvaret fra Statsforvalterens fellestjenester (heretter STAF), er kritisk til tiltakene som er foreslått knyttet til dette. STAF fraråder eget arkiv eller flere egne arkiver til styrene og viser til at dette vil medføre store kostnader og gi er mer komplekst driftsmiljø samt betydelig øke ressursbehovet i STAF.

Når det gjelder publisering av offentlig postjournal anbefaler STAF en ny gjennomgang av behovene og muligheten sammen med Digitaliseringsdirektoratet.

Når det gjelder direktoratets forslag om egne e-postadresser som skiller seg fra "@statsforvalteren.no", anbefaler STAF at det ikke etableres støtte for flere UPN-er enn det som benyttes i dag. De skriver at dette reduserer risikoen for feiltilganger, svakere sporbarhet, inkonsistent sikkerhetshåndheving og økt administrativ kompleksitet.

Miljødirektoratet anerkjenner at tiltakene som foreslås for et klarere skille mellom arbeidsgiver og styre i dokumentforvaltningen vil kunne innebære økte kostnader og ressurser i forvaltningen. Samtidig mener vi at det er viktig å vektlegge behovene til verneområdestyrene, -embetene og offentligheten når det gjelder å sikre en så god og tydelig dokumentforvaltning som mulig og at det bør etterstrebes å finne løsninger på denne problemstillingen for å redusere risikoen som dagens løsning innebærer. Verneområdestyrene fatter vedtak og utfører tiltak som er i offentlighetens interesse og det er derfor svært viktig å sikre at publikum enkelt finner frem til riktig organ og relevant informasjon til rett tid slik at vi ivaretar muligheten for reell påvirkning i prosesser og tillit til forvaltningen. I tillegg må vi sikre at dokumentforvaltningen i denne forvaltningsmodellen følger kravene i lovverket.

Miljødirektoratet tilrår:

- En nærmere utredning av tiltakene som foreslått i høringsdokumentet med sikte på å finne en god løsning for videre dokumentforvaltning i forvaltningsmodellen og at dette inkluderer en helhetlig risikovurdering, der konsekvensene av å opprettholde dagens modell veies opp mot utfordringene ved endring.
- Vi ønsker å få på plass egne e-postadresser og arkivbase for verneområdestyrene. For eksempel ved at det opprettes et felles e-postdomene slik som "verneområdestyre.no" som styrene kan benytte.

Miljø-
direktoratet

Endring etter høring:
Etter høringssvar fra STAF har vi justert vår tilrådning noe slik at vi foreslår en nærmere utredning av mulige løsninger for dokumentforvaltningen samt at dette inkluderer en helhetlig risikovurdering.

2.3.4 Øke fleksibiliteten i fordeling av forvalterressurser mellom styrer

En sentral utfordring som har blitt trukket frem ved dagens organisering er at det i dag er liten fleksibilitet i ressursene forvalterne utgjør pga. arbeidsgivers begrensede styringsrett. Det gjør det vanskelig å utjevne arbeidsbelastningen og blir særlig et problem ved sykefravær og annen vakanse. I høringsutkastet anbefalte derfor Miljødirektoratet å gi statsforvalterne noe mer styring over sine ansattes tid.

I høringssvarene er det stor støtte til tiltak som sikrer større fleksibilitet i fordelingen av forvalterressurser. Samtidig peker noen embeter på et ønske om at forvalterne også bør kunne benyttes til å utføre oppgaver for embetene når det er anledning til dette. Miljødirektoratet har valgt å fastholde på forslaget om at tiltaket her gjelder fleksibilitet i forvalterressurser mellom oppgaver for verneområdestyrene. Selv om det ikke foreslås en tydeliggjøring av fleksibiliteten i bruken av forvalterressurser til andre oppgaver mener vi at dette kan løses som tidligere ved avtale mellom styrene/styreledere og statsforvalterne.

Flere høringssvar peker på at, selv om det er kan være et godt tiltak for å øke fleksibiliteten, så er det viktig med god dialog mellom embetene og styrene.

Miljødirektoratet tilrår:
- Statsforvalterne som arbeidsgiver gis anledning til å avtale omfordeling av forvalters tid direkte med forvalter uten godkjenning fra styreleder.
- Endringer i styringsretten over forvalters tid må synliggjøres i forvalternes stillingsinstrukser og i vedtektene for styrene.

Beskrivelse av tiltakene:
I dag har styrene styringsrett over forvalternes oppgaver og forvalternes tid. Vi mener det ikke lar seg gjøre å bedre utfordringene knyttet til fleksibilitet uten å gi statsforvalterne noe mer styring over sine ansattes tid. I dagens organisering forekommer det at forvaltere løser oppgaver for andre styrer og da har det vært praksis at statsforvalter må avklare dette med styreleder.

Vi mener tiltaket med omfordeling av forvalters tid uten styreleders godkjennelse bør begrenses til å gjelde bruk av forvalternes tid på tvers av styrer, ikke bruk av forvalters tid på øvrige oppgaver innenfor statsforvalterembetet.

Dette vil innvirke på styringsretten styrene har i dag overfor forvalters tid, men vi mener det vil være til klar fordel for forvaltningen av verneområdene at det gis anledning til en mer fleksibel fordeling av forvalterressursene. Det vil sikre at sekretariatsfunksjonen ivaretas på en best mulig måte der behovet til enhver tid er størst. Tiltaket er rettet mot fordeling av ressurs i tilfeller der

forvalter har kapasitet til øvrige oppgaver i tillegg til dem som forvalter skal utføre for eget styre. Forutsetninger for at tiltaket skal ha en vellykket gjennomføring er at informasjonsflyten mellom arbeidsgiver og styre er god, slik at vedkommende styre til enhver tid er orientert om en eventuell fordeling av forvalters tid til andre styrer.

En slik endring bør synliggjøres i forvalternes stillingsinstrukser slik at det fremkommer at de også kan måtte påregne å utføre sekretariatsoppgaver for andre styrer ved behov. Endringer i eksisterende stillingsinstrukser må i tilfellet gjennomføres i tråd med arbeidsrettslige regler. Det bør i tillegg synliggjøres i vedtektene for styret.

Endringer etter høring:
Miljødirektoratet endrer derfor ordlyden i tiltaket for å understreke behovet for god dialog mellom embeter og styrene når det gjelder styringen av forvalternes tid.

Vi endrer av samme årsak ordlyden fra at embetene ikke trenger "avklaring" fra styreleder til at de ikke trenger "godkjennelse" fra styreleder.

2.3.5 Innføring av forvalterskolen

Spørreundersøkelsene som ble gjennomført som en del av utredningen viste at det i dagens organisering i stor grad er forvaltere som driver faglig opplæring av nye forvaltere, mens statsforvalterne legger til rette for opplæring i administrative systemer og tilsvarende.

Miljødirektoratet har per i dag ikke en formell rolle i opplæring av forvaltere, men bistår i opplæring av verneområdestyrene der forvalterne også deltar.

At det i dagens organisering i hovedsak er andre forvaltere som står for opplæringen er nok på mange måter naturlig ettersom de har best kjennskap til oppgavene som ligger til sekretariatsfunksjonen. Samtidig ser vi at dette kan være sårbart og at graden av opplæring som gis kan være personavhengig og at en slik praksis ikke sikrer lik opplæring for alle forvaltere. At forvalterne også er ansatt hos ulike embeter tilsier at opplæringene kan bli ulike. På bakgrunn av dette foreslo direktoratet i høringsdokumentet innføring av et tiltak som skal sikre mer enhetlig opplæring og som også kan være en ressurs for etablerte forvaltere ved behov. Høringssvarene som har kommentert dette tiltaket viser stor støtte til forslaget. Statsforvalteren i Trøndelag har også trukket frem at en slik opplæring bør gjøres tilgjengelig for andre medarbeidere hos embetene samt kommuner.

Miljødirektoratet tilrår:
- Innføring av "Forvalterskolen"

Beskrivelse av tiltaket:
"Forvalterskolen" skal være en opplæringspakke som skal samle e-læring, webinarer, skriftlig veiledning, spørsmål- og svar, m.v. på en hensiktsmessig plattform som sikrer lik informasjon til alle nye forvaltere og som kan brukes av erfarne forvaltere ved behov i sitt daglige arbeid.

Hovedansvaret for å innføre tiltaket kan ligge hos Miljødirektoratet ettersom dette vil være et felles opplæringsprogram på tvers av embeter, eventuelt hos en statsforvalter i samarbeid med Miljødirektoratet. Det følger av arbeidsgiveransvaret å gi opplæring slik at de ansatte kan utføre arbeidet og statsforvalteren må uansett være sterkt deltakende i et slikt program.

Endring etter høring:
Det har ikke kommet frem informasjon i høringssvar som utgjør et behov for endring i tiltaket og det gjøres ingen endringer i tilrådning for dette forbedringstiltaket etter høring.

2.3.6 Forvaltersamlinger

Det gjennomføres også i dag forvaltersamlinger for forvalterne annet hvert år og dette er foreslått videreført som et tiltak for å styrke kompetanse og bidra til helhetlig forvaltning av verneområdene.

Miljødirektoratet tilrår:
- Videreføring av forvaltersamlinger med fast intervall på hvert andre år

Beskrivelse av tiltaket:
Miljødirektoratet skal ha ansvar for å gjennomføre forvaltersamlingene i samarbeid med statsforvalterne. Vi foreslår at annenhver samling gjennomføres som nasjonale og regionale samlinger. SNO sentralt deltar på de nasjonale samlingene, og SNO-lokalt med fagansvar for de store verneområdene deltar på de regionale samlingene.

Endring etter høring:
Det har ikke kommet frem informasjon i høringssvar som utgjør et behov for endring og det gjøres ingen endringer i tilrådning for dette forbedringstiltaket etter høring.

2.3.7 Formalisere og styrke samarbeidet med besøkssenter

Samarbeidet mellom verneområdeforvaltningen og nasjonalparksentrene er ikke formalisert i dag og varierer derfor mellom områder. I spørreundersøkelsen til forvalterne inngikk et spørsmål om samarbeid med sentrene. Svarene spriker fra en opplevelse av manglende eller dårlig samarbeid til svært godt samarbeid. Uavhengig av opplevelse tar flere besvarelser opp ønsket om et mer formalisert samarbeid. Noen påpekte også at sentrene burde fått en tydeligere rolle knyttet til informasjon og naturveiledning knyttet til verneverdiene.

Den 26. januar 2026 leverte Miljødirektoratet, etter oppdrag fra KLD, et forslag til ny besøkssenterstrategi for 2026-2036. I forslaget la direktoratet blant annet vekt på et tettere og mer formalisert samarbeid mellom besøkssentre og verneområdeforvaltningen, blant annet gjennom samarbeidsavtaler. I høringsutkastet foreslo direktoratet at et forbedringstiltak vil være å gjennomføre de tiltakene som er foreslått i ny strategi. Dette fikk støtte i høringsrunden. Det

Miljø-
direktoratet

ble samtidig spilt inn ønske om at det burde legges til rette for at verneområder uten senter også kan dra nytte av arbeidet sentrene gjør, særlig informasjons- og kommunikasjonsarbeid som gjøres tematisk og som kan gjelde flere verneområder. Den endelige innretningen på besøkssenterordningen er foreløpig ikke avklart. Basert på erfaringene fra dagens ordning vurderer Miljødirektoratet likevel at et mer formalisert samarbeid mellom besøkssentre og forvaltningen vil være nyttig uavhengig av hvordan den endelige strategien blir.

Miljødirektoratet tilrår:

- Et eget kriterium for etablering og reautorisering av sentre som vektlegger formalisert samarbeid med verneområdeforvaltningen.
- Samarbeidsavtaler mellom besøkssentrene og lokal forvaltning etter maler utarbeidet av Miljødirektoratet for autorisasjoner fra 2028 og fremover.
- Besøkssentre *bør* samlokaliseres med fagmiljø og miljøforvaltning, herunder verneområdeforvaltningen, der dette er hensiktsmessig og praktisk mulig.

Beskrivelse av tiltaket:
Vi mener det er viktig for etableringen av gode forvaltningsknutepunkter at samlokalisering med verneområdeforvaltningen og andre relevante fagmiljø er et kriterium som bør vurderes ved lokalisering av besøkssentre. Besøkssentre bør lokaliseres i nærhet av naturverdiene de skal formidle, enten dette er en nasjonalpark, et Ramsarområde eller aktuelle naturtyper og arter. På den måten kan man sikre en god kobling mellom naturforvaltning, formidling og lokalsamfunn. I enkelte områder inngår besøkssentre i etablerte forvaltningsknutepunkt med en viktig rolle både i verneområdeforvaltningen og i oppfølgingen av verdensarvområder. Slike miljøer kan bidra til å samle kompetanse, styrke samarbeidet mellom forvaltning og formidling og understøtte en helhetlig oppfølging av naturverdier med både nasjonal og internasjonal betydning.

I dag er det et system for etablering og reautorisering av sentre. For å sikre et styrket og formalisert samarbeid mellom besøkssentre og verneområdeforvaltningen foreslår vi at et slikt samarbeid må være en del av kriteriene som vurderes ved autorisering og reautorisering av sentre. Dette mener vi må etableres uavhengig av samlokalisering eller ikke.

Endring etter høring:
Det har ikke kommet frem informasjon i høringssvar som utgjør et behov for endring og det gjøres ingen endringer i tilrådning for dette forbedringstiltaket etter høring. Vi har endret ordlyden i tilrådningen til konkrete tiltak fra Miljødirektoratets anbefaling til ny besøkssenterstrategi av 26. januar 2026.

Miljø-
direktoratet

2.3.8 Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter med mål om bedre fungerende knutepunkter

I oppdraget ble direktoratet bedt om å foreslå endringspunkter som gir bedre fungerende forvaltningsknutepunkter. Vi har ikke gjennomført en detaljert kartlegging av de enkelte forvaltningsknutepunktene i denne anbefalingen. Vi har i stedet spurt forvalterne om hvordan knutepunktene i dag fungerer og hva som er ønskede forbedringspunkter. Undersøkelsene var anonyme og kan derfor ikke benyttes som en vurdering av det enkelte knutepunkt/kontorsted, men gir et overordnet bilde på hvilke behov som belyses.

Mange forvaltere er i dag lokalisert ved forvaltningsknutepunkter eller kontorsteder som ikke er tilknyttet et senter. Det er også stor variasjon i hvilke aktører som sitter på de ulike knutepunktene, se vedlegg 4.

Tilbakemeldingene i spørreundersøkelsen viser at flere forvaltere i praksis ikke sitter ved et knutepunkt, men alene uten et fagfelleskap på sin kontorplass. Spørreundersøkelsen viser også tydelig at forvalterne ønsker samlokalisering med andre forvaltere, og med SNO.

I høringsdokumentet foreslo vi som et forbedringstiltak at det gjennomføres en kartlegging av knutepunkt/kontorsted for å se om de kan samles i større grad slik at alle forvaltere får kontorplass ved et reelt knutepunkt, der det også er samlokalisering med SNO. Vi tilrår at en nærmere kartlegging av fremtidige knutepunkt og eventuelle forslag til relokaliseringer avventer til ny organisering av verneområdeforvalterne er bestemt. Høringssvarene støtter opp om dette forslaget. Det påpekes samtidig i flere høringssvar at dette må gjøres i en egen prosess der styrene blir hørt. Det er også gitt tilbakemelding om at det er behov for at knutepunktene utvikles og styrkes som lokale fagmiljøer og at også andre lokale fagmiljø kan bidra med verdifull, forvaltningsrelevant kompetanse, slik som destinasjonsselskaper, friluftsråd, kommuner mv. og at en videre forståelse av knutepunkt som inkluderer slike miljøer vil være i tråd med oppdragets mål om sterkere lokale fagmiljø og mer robust forvaltning.

Miljødirektoratet tilrår:

- Gjennomføring av en kartlegging av forvaltningsknutepunktene med mål om bedre fungerende knutepunkter når den videre organiseringen av verneområdeforvalterne er avgjort. Dette kan gjøres som et tilleggsoppdrag til direktoratet.

Endring etter høring:
Det har ikke kommet frem informasjon i høringssvar som utgjør et behov for endring og det gjøres ingen endringer i tilrådning for dette forbedringstiltaket etter høring.

Miljø-
direktoratet

2.3.9 Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

Behovet for å beholde og/eller styrke samarbeidet med SNO har blitt løftet frem av forvalterne i utredningen. De som har etterlyst bedre samarbeid pekte bl.a. på redusert tilstedeværelse fra SNO på knutepunkt og manglende ressurser til å følge opp tiltak.

En forklaring på dette er at SNO jobber kontinuerlig for at andelen utetid skal være størst mulig. Det blir stadig bedre rapporteringsverktøy og veldig ofte gjøres "kontorarbeid" på telefonen mens man er i felt, eller i bilen før arbeidsdagen avsluttes, Dette fører til at SNO bruker mindre og mindre tid inne på et kontor. Kontorplassering har de siste årene derfor fått mindre betydning for SNO. Bruk av Naturoppdrag med varslingsfunksjon har også lagt til rette for en enda bedre formell dialog mellom forvaltningsmyndighetene for verneområder og SNO.

SNO har i dag kontorplass på flere velfungerende forvaltningsknutepunkter og opplever at samarbeidet der fungerer godt, men som beskrevet over er det en ønsket utvikling at SNO bruker mindre tid inne, og dette er nok årsaken til at flere forvaltere kommenterer at de ønsker at SNO er mer til stede på knutepunktene. Pga. SNOs desentraliserte struktur vil det i noen tilfeller være hensiktsmessig at SNO har tilgang til en arbeidsstasjon på forvaltningsknutepunktene.

I høringsutkastet anbefalte direktoratet at muligheten for å samlokalisere kontorsted med SNO-ressurser bør være en del av vurderingen i fastsettelse av, og mulig relokalisering, av knutepunkter/kontorsteder for forvaltere, slik at det legges til rette for at knutepunktet også kan være et hensiktsmessig sted for SNO å jobbe fra når de ikke er i felt. Dette fikk støtte i høringsrunden blant de som kommenterte tiltaket i høringssvar. Ett høringssvar pekte på at ettersom utviklingen er at SNO i liten grad har behov for kontor, gir det liten mening å bruke det som premiss for lokalisering av knutepunktene, og at det viktigste er at det er et godt samarbeid. Andre høringssvar peker på behovet for å øke ressursene til SNO for å kunne styrke samarbeidet.

Miljødirektoratet har tidligere understreket behovet for tilstrekkelig kapasitet i SNO til å gjennomføre oppsyn og nødvendige tiltak. For å kunne ivareta og styrke forvaltningen av verneområdene må denne kapasiteten økes i takt med veksten av antall verneområder.

Miljødirektoratet tilrår:

- Samlokalisering av kontorsted med SNO-ressurser bør være en del av vurderingen i fastsettelse av, og mulig relokalisering, av knutepunkter/kontorsteder for forvaltere.

Endring etter høring

Det har ikke kommet fram informasjon i høringssvar som utgjør et behov for endring utover at vi understreker behovet for tilstrekkelig kapasitet hos SNO til å gjennomføre deres oppgaver i og tilknyttet verneområdene.

Miljø-
direktoratet

2.4 Konsekvenser av forslaget

Tiltakene vi tilrår for å styrke forvaltningen av verneområder gjennom en ny organisering av forvalterstillingene, medfører endringer fra dagens praksis.

Antallet statsforvaltere som er arbeidsgiver for forvaltere vil endres fra 10 til 6. Det medfører at 10 stillinger overføres administrativt til et annet embete enn dagens.

For 4 statsforvaltere vil alle nåværende forvalterstillinger overføres til et annet embete.

Tilsvarende får 3 embeter tilført flere stillinger; Statsforvalteren i ØBOA tilføres 5 nye stillinger, Statsforvalteren i Vestland får tilført 4 nye stillinger og Statsforvalteren i Innlandet får tilført 1 stilling etter vårt forslag. Eventuelle samlinger av forvalterne fra Breheimen og Jotunheimen under ett embete kommer i tillegg. For embeter som får tilført nye stillinger, vil ØBOA få størst endring sammenlignet med dagens antall, med en dobling av dagens forvalterstillinger fra 5 til 10.

For forvalterstillingene som overføres vil det medføre omstilling til en ny administrativ enhet, og de vil ikke lenger ha administrativ tilknytning til embetet i sitt fylke. Høringssvarene til embetene som ikke videreføres som arbeidsgivere for verneområdeforvaltere er tydelige på at dette vil svekke tilknytningen til embetet, og uttrykker bekymring for faglig samgang mellom etatene dersom de ikke administrativt tilhører fylket som verneområdene ligger i.

Miljødirektoratet mener at det er mulig å avbøte disse negative virkningene med nye kontaktflater som ivaretar den faglige utvekslingen mellom verneområder forvaltet av statsforvalteren og verneområder forvaltet av styrene. Styrene og statsforvalterne, som selvstendige forvaltningsorgan, har ansvar for å videreføre samarbeidet som er nødvendig mellom etatene. Omfanget av ulempene en administrativ flytting av stillinger vil medføre, og hvor vanskelig det vil være å videreføre den tidligere kontakten med ny arbeidsgiver er vanskelig å fastsette. Det pågår imidlertid også i dag samarbeid på tvers av myndigheter innen verneområdeforvaltningen i flere sammenhenger, for eksempel mellom embeter som har delt areal i verneområder, slik som Innlandet og Trøndelag. Styrene har også per i dag etablerte kontaktflater som er uavhengig av administrativ tilhørighet, eksempelvis mot villreinnemdene og i kommunalt samarbeid.

Positive virkningene av forslaget vil være fordelene som følger med økte ressurser til verneområdeforvaltningen. For forvalterne vil dette innebære en mer forutsigbar ledelse med kapasitet til nærmere oppfølging og et større fagmiljø for arbeid med store verneområder. Embetene vil som sådan også få styrket kapasitet ved at det etableres egne lederstillinger for embeter med arbeidsgiveransvar, samt 2 delte stillinger på juridisk ressurs. Embeter uten arbeidsgiveransvar vil kunne få frigjort kapasitet ved at ressursbruk knyttet til oppfølging av forvalterstillingene faller bort.

Miljø-
direktoratet

For arbeidsgiver vil det innebære en tydeligere rolle og bedre forutsetninger for å ivareta sine ansatte gjennom en dedikert ledelse og tydelig rolleavklaring knyttet til faglig veiledning. En seksjonsleder vil også ha mulighet til å delta i embetets ledergrupper og slik sett bidra til det faglige samarbeidet på tvers i embetene. Dette vil også skape mer forutsigbare og tydelige kontaktflater mellom øvrige etater i miljøforvaltningen, eksempelvis i dialogen mellom Miljødirektoratet, statsforvalterne og forvalterne/verneområdestyrene.

En bedre fordeling av ressurser ved vakanser vil også kunne bidra til bedre ressursutnyttelse og til en styrket ivaretagelse av verneverdiene. Samling i en seksjon vil videre gi en mye bedre utnyttelse av det faglige potensialet i forvaltergruppen, og bidra til økt faglig kvalitet på verneområdeforvaltningen som sådan og også bidra til mer enhetlig forvaltning på tvers av verneområder.

Vi mener at midler som overføres tilknyttet forvalterstillingene må øremerkes oppfølging av forvalterne. Statsforvalterne må så stå fritt til å vurdere hvordan disse midlene så brukes best innenfor sitt embete. Det betyr også at våre anbefalinger om at disse benyttes til seksjonsledere er opp til embetene å effektuere og dette kan ha innvirkning på effekten av de foreslåtte tiltakene.

Dokumentforvaltning
Et tydeligere skille mellom styrene og statsforvalteren som avsender på korrespondanse vil gi en betydelig bedre kommunikasjon av rolle ut mot publikum i tillegg til at dokumentforvaltningen vil følge kravene i lovverket. Dette vil samtidig kunne medføre økte kostnader og ressurser. Omfanget av dette må kartlegges nærmere.

Økonomiske konsekvenser
Tilrådningen innebærer til sammen 8 nye stillinger i verneområdeforvaltningen og økte rammetildelinger per forvalterstilling (lønn og drift) opprettet før 2024. Vi har i denne anbefalingen ikke beregnet beløpet som følger av økt rammetildeling, da vi ikke har tilstrekkelig informasjon om den eksakte rammen til forvalterstillingene per i dag. Denne informasjonen sitter DFD på, og en eventuell beregning av merkostnad må gjøres i samarbeid med DFD. Dagens organisering må regnes som "underpriset" når det gjelder tilføring av midler til embetene for å ivareta sin rolle som arbeidsgiver for forvalterne og leverandør for fellestjenester til styrene. En beregning av merbehov for gjennomføring av denne løsningen må derfor hensynta dette.

Som utgangspunkt i høringsdokumentet har vi foreslått 100%-stillinger for seksjonsledere. Etter høring har vi justert grensen til 9 ansatte for å understøtte etablering av en egen seksjon. Omfanget av stillingen vil dermed være mindre i noen av embetene sammenlignet med høringsforslaget. Vi mener derfor det må vurderes om det er behov for 100% stilling som seksjonsleder i alle de foreslåtte embetene.

Forslaget til tilrådning er mer kostbart enn alternativet vi anbefalte i høringsdokumentet fordi vi utvider antall embeter med arbeidsgiveransvar fra 5 til 6 og legger til 2 juridiske ressurser.

Miljø-
direktoratet

3 Forutsetninger for vellykket gjennomføring av det foreslåtte alternativet

Gjennomføring av vårt foreslåtte alternativ er en forutsetning for effekten av tiltakene vi foreslår, og vice versa er gjennomføring av enkelte av tiltakene en forutsetning for å oppnå ønsket effekt av alternativet for organisering. Særlig innebærer dette at det må tilføres ressurser til statsforvalterembetene slik at de settes i stand til å følge opp forvalterne på en god måte, både i form av personalledelse, faglig oppfølging og administrative tjenester.

En organisering der hver forvalterstilling har tilhørighet til en seksjon innenfor sitt fagområde, med en dedikert lederressurs, er også en sentral forutsetning for å utløse fordelene ved det nye forslaget. Samling av stillinger i færre embeter er samtidig en forutsetning for seksjonslederetableringer. Skal det være gjennomførbart å tilføre stillinger med mål om å samle forvalterne i egne seksjoner krever det at embetene har et visst antall forvaltere ansatt.

En alternativ løsning til å samle alle forvaltere hos utvalgte embeter, kunne vært å la alle embeter beholde arbeidsgiveransvaret, slik som i dag, og innføre egne seksjoner i embetene med nok stillinger til å understøtte en seksjon. De øvrige 4 embetene med få forvalterstillinger, vil da i praksis få alternativ 1; dagens organisering med noen forbedringstiltak, men ikke alle de foreslåtte forbedringstiltakene. Økning av rammetildeling per stilling, klargjøring av roller og tiltak listet opp i kap. 2.3.5 til 2.3.9 vil kunne gjennomføres uavhengig av organisering. Tiltak knyttet seksjonsstruktur slik som ressurser til ledelse, større fagmiljø og økt fleksibilitet i fordeling av forvalterressurs blir uendret fra dagens løsning.

Miljødirektoratet anbefaler ikke en slik løsning, og ønsker at verneområdeforvaltningen i de 4 aktuelle embetene skal få samme muligheter til styrket forvaltning gjennom samme organisering som de øvrige. Ulemper som følger av en administrativ omorganisering av forvalterstillingene, bør være mulig å avbøte med etablering av nye kontaktflater.

Forslagene til tiltak som innebærer å tilføre midler til embetene for å styrke dem med dedikerte seksjonslederstillinger til oppfølging av forvalterne må regnes som en tydelig anbefaling fra vår side. Embetene vil selv måtte avgjøre hvordan de internt organiserer sin etat. Det vil derfor også påvirke virkningene av vår tilrådning hvordan dette blir løst i praksis innenfor de aktuelle embetene. Dersom vår anbefaling tas til følge, bør hovedtrekk i endringene og intensjonene med dem også inngå i styringssignalene til statsforvalterne.

Vi vil samtidig understreke at vi er klar over at det også er behov for styrking av kapasiteten og ressurser hos statsforvalterembetene for at de skal ivareta sine andre oppgaver på miljøområdet. En reell positiv effekt på styrket forvaltning av verneområdene i sin helhet vil ikke oppnås om ikke embetene også har tilstrekkelig kapasitet til å utøve sin egen forvaltningsmyndighet for verneområder.

Miljø-
direktoratet

4 Høring av forslaget – oppsummering av høringssvar

4.1 Alternativene til organisering

Alle statsforvalterembetene leverte høringssvar. 8 av 10 embeter gir klart uttrykk for at de ønsker alternativ 1, som innebærer å videreføre dagens organisering med forbedringstiltak. Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Statsforvalteren i Vestland gir ingen tydelig anbefaling til alternativ.

Tre av ti embeter fraråder direkte alternativ 2, mens de andre embetene er mer positive til en slik organisering. Statsforvalteren i Innlandet påpeker fordelene med en mer helhetlig forvaltning, dedikerte lederressurser og faglig forankring for forvalterne gjennom større fagmiljøer. Statsforvalteren i Trøndelag påpeker fordelene med mer enhetlig oppfølging av forvalterne og stordriftsfordeler.

Selv om mange embeter ser fordeler med alternativ 2, ønskes primært alternativ 1 på grunn av ulempene de ser ved at noen stillinger ikke lenger er administrativt tilknyttet embetet i sitt fylke. Svekket regional tilhørighet trekkes frem av de fleste embetene. Embetene uttrykker også bekymring for at en samling hos et fåtall statsforvaltere kan føre til fragmentering og svekke samarbeidet mellom forvaltere og lokale aktører. Lokal tilhørighet og faglige nettverk er viktige for å opprettholde en effektiv forvaltning.
Statsforvalteren i Rogaland og Statsforvalteren Agder peker spesielt på at det kan medføre en mer fragmentert villreinforvaltning dersom sekretariatet til Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområder flyttes ut av fylkene.

Det er en klar tendens til at embetene som foreslås å miste arbeidsgiveransvar for sine forvaltere er mest negative til alternativ 2. Embetene som beholder forvalterstillingene er mer positive til en mer samlet organisering, gitt at de får beholde arbeidsgiveransvaret.

Statsforvalterne ble bedt om å ivareta forvalternes innspill. I noen embeter ligger forvalternes egne innspill med, i andre er de inkludert i styrets innspill. Forvalterne er mer delt i sine synspunkt enn embetene, det er også ulike synspunkt innen embeter.

Forvalterne i Agder støtter ulike alternativer (Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområder ønsker alternativ 1, Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder ønsker alternativ 2 og Raet alternativ 3). Forvalter i Raet bemerker at uansett alternativ bør forvaltersamarbeidet på tvers av de marine områdene i Oslofjorden styrkes. Forvalterne i Nordland støtter alternativ 2 da de ser fordeler ved et styrket samlet fagmiljø og en tydelig ledelse. Forvalterne i Rogaland og Vestland ønsker å beholde dagens organisering med forutsetningene gitt i alternativ 1.

Miljø-
direktoratet

Blant verneområdestyrene er støtten til de ulike alternativene spredt. Av 46 innsendte høringssvar er det 6 styrer som primært ønsker alternativ 1. Over halvparten av styrene (38 styrer) støtter både alternativ 1 og 2 og 17 av styrene anbefaler kun alternativ 2.

Verneområdestyrene med forvaltere som beholder sin statsforvaltertilknytning er mer tydelige på at de støtter alternativ 2. Styrene med forvaltere som mister nåværende statsforvaltertilknytning støtter alternativ 2 dersom de får beholde sin nåværende statsforvaltertilknytning. Unntaket er Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder og Raet nasjonalparkstyre som støtter alternativ 2 også dersom forvalter må bytte arbeidsgiver. Styrene som støtter alternativ 2 fremhever fordeler som tydeligere ledelse, en mer helhetlig oppfølging og et styrket fagmiljø rundt forvaltere.

Syv av styrene anbefaler at vi går videre med alternativ 3, mens ingen anbefaler alternativ 4.

4.1.1 Andre merknader

Statsforvalteren i ØBOA skriver i sitt høringssvar at de ikke har noe imot å samle arbeidsgiveransvaret hos seg for flere verneområder utenfor embetet, men er negative til å flytte sine eksisterende verneområdeforvaltere til et annet embete, da de opplever å ha gjensidig nytte av å ha nasjonalparkforvalterne som en del av sitt fagmiljø.

Statsforvalteren i Nordland er skeptiske til å innlemme forvalterstillinger fra Statsforvalteren i Trøndelag i sitt embete på grunn av geografisk avstand. Embetet påpeker at for å sikre god ledelse må det være både praktisk og kostnadsmessig mulig å oppsøke forvalterne fysisk for arbeidsgiver og forvalterne må ha mulighet til å oppsøke Statsforvalteren i Bodø.

Statsforvalteren i Vestland skriver i sitt høringssvar at de legger mer vekt på at de trenger egen lederstilling for forvaltere, og dersom det er en forutsetning at de tar imot forvaltere fra andre embeter for å komme opp i et høyt nok antall medarbeidere for å utløse en slik stilling, så kan de ta imot flere. Geografisk mener de at det gir mest mening å ta imot forvalteren fra Møre og Romsdal og er mer usikre på hvordan det vil fungere for forvalterne som i dag er fordelt på Rogaland og Agder.

Statsforvalteren i Innlandet foreslår også at de kan overta arbeidsgiveransvar for sekretariatet til Forollhogna nasjonalparkstyre med tanke på villreinforvaltningen i området og sin sekretariatsfunksjon for villreinnemda.

Embeter som ikke får vesentlig endringer av forslaget påpeker i sine høringssvar at man må vektlegge høringssvarene til embeter og styrer som vil få endret administrativ tilhørighet som følger av forslaget.

Miljø-
direktoratet

4.1.2 Saksbehandling og prosess

Saksbehandling og prosess frem til høringsutkast er lite eller ikke omtalt i de fleste innspillene. Anárjohka nasjonalparkstyre mener at utredningen er mangelfull ettersom samiske hensyn ikke er godt nok ivaretatt. Midtre Nordland nasjonalparkstyre savner mer involvering av referansegruppa i prosessen mot høringsutkast.

Mange innspill uttrykker at utredningen er grundig og god, mens andre høringsparter ikke kjenner seg igjen i beskrivelsen av dagens situasjon. Variasjonen i meninger vedrørende dette gjenspeiler godt den variasjonen som finnes i ordningen når det kommer til forvalternes arbeidssituasjon.

4.2 Forbedringstiltakene

4.2.1 Økning av kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne

De foreslåtte tiltakene støttes av alle høringsparter, og fremheves som en forutsetning for en vellykket organisering av verneområdeforvalterne. Spesielt forbedringspunktet om økt rammetildeling per stilling.

Statsforvalteren i Nordland oppsummerer i sitt høringssvar utfordringen knyttet til dagens finansiering slik: *Verneområdeforvalterne i Nordland er i dag underfinansiert. Dette tapper ressurser fra øvrige oppdrag gitt i hovedinstruks og tildelingsbrev. Kostnadene for en verneområdestilling er høyere enn for en gjennomsnittlig saksbehandlerstilling på embetet. Dette henger i all hovedsak sammen med høyere reiseaktivitet, dyrere reiser og mer bruk av overtid. Høyere turnover gir i tillegg rekrutteringskostnader/belastning på organisasjonen. Kontorleien er stedvis høy uten alternativer. Finansieringen må derfor minst komme opp på dagens grunnfinansiering av stillinger hos Statsforvalteren, helst noe over.*

Behovet for en dedikert ledelse der forvalterne samles i egen seksjon er det relativt unison støtte for på tvers av embeter, styrer og forvaltere. Unntaket er Statsforvalteren i Innlandet som ikke ønsker å skille ut forvalterne i egen seksjon da de ser fordeler av faglig utveksling i en felles enhet med saksbehandlere for øvrig vernearbeid i embetet. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark mener det ikke er behov for en egen seksjonslederstilling.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark påpeker at verneområdestyrene er selvstendige myndigheter for forvaltning av sine områder og det kan derfor være «ryddig» at forvalterne er organisert i en egen enhet med en annen seksjonsleder enn den fagenheten i embetene som ev. skal kunne påklage vedtak fattet av styrene.

Statsforvalteren i Nordland og i Trøndelag rapporterer at de allerede har organisert forvaltere i egen seksjon. Statsforvalteren i Trøndelag har etablert en 20% stilling til seksjonsleder, mens SF

Miljø-
direktoratet

Nordland har 1 seksjonsleder fordelt på 2 seksjoner, der den ene er seksjon for verneområdeforvaltere.

Behovet for en egen juridisk ressurs er spesifikt nevnt i flere høringssvar. Embetene i Nordland og Innlandet foreslår en løsning der en felles juridisk ressurs for verneområdeforvaltere plasseres hos en av embetene.

4.2.2 Klargjøring av roller i faglig oppfølging av forvalterne

Tiltaket er ikke omtalt av alle statsforvalterembetene, men der det nevnes er embetene positive til at rollene klargjøres, flere peker på at rollene bør klargjøres i Hovedinstruks for Statsforvalteren. Statsforvalterne er i hovedsak positive til at de kan få en større rolle som faglig rådgiver til forvalterne. Statsforvalteren i Agder påpeker blant annet at det er krevende å kun ha personalansvar, og ikke faglig ansvar da ansvarsområdene henger tett sammen og det vil i mange tilfeller være umulig å skille på om et forhold sorterer under personalansvar eller faglig oppfølging.

Statsforvalteren i Innlandet mener den faglige rådgiverrollen til embetet som arbeidsgiver bør begrenses til generell opplæring, veiledning og tilrettelegging for erfaringsutveksling, slik at det ikke rådgis på innstillinger.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark er positive til å ta på seg mer faglig rådgiving for forvalterne og ser at forslaget kan gi muligheter for større faglig samarbeid mellom forvalterne og statsforvalterens verneområde-medarbeidere. Embetet vurderer at det er positivt å få klargjort rollen som faglig rådgiver for forvalterne, da det er uklart i dag. En aktiv faglig rådgivningsrolle kan også åpne muligheter for et større faglig samarbeid mellom forvalterne og medarbeidere som jobber med forvaltning av verneområder som statsforvalteren har forvaltningsmyndighet for.

Verneområdestyrene uttrykker bekymring for at faglig rådgivning fra arbeidsgiver skal komme i konflikt med styrenes utøvelse som eget forvaltningsorgan, men det er bred støtte for en klargjøring av rollefordelingen mellom styret og arbeidsgiver.

15 av styrene nevner ikke tiltaket i sin uttalelse. Seks styrer nevner spesifikt at den faglige rådgivningen ikke skal gjelde forvalters innstilling, med mindre forvalter selv ber om veiledning.

Miljø-
direktoratet

4.2.3 Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning

Tiltaket fremheves som et viktig punkt av 36 høringsparter, og nevnes ikke spesifikt i de øvrige. I dag har styrene egne arkivdeler i Elements-basene under sitt embete. Statsforvalterens fellestjenester (STAF) mener at dette er en løsning som fungerer, og anbefaler ikke at det etableres egne arkiv til styrene, da det vil medføre store kostnader og et mer komplekst driftsmiljø. Ressursbehovet i STAF, for drift og dokumentforvaltning, vil øke betydelig.
STAF fraråder videre etablering av egne e-postadresser for styrene. Opprettelsen av en eller flere nye «domener», i tillegg til «statsforvalteren.no», vil ha store konsekvenser for drift og informasjonssikkerhet. Det er teknisk mulig å etablere støtte for flere UPN-er, men dette vil etter STAF sin vurdering medføre økt kompleksitet, større risiko for feil og flere sikkerhetsmessige utfordringer. Når en muliggjør flere tekniske identiteter (domener), medfører det et økt angrepsområde som må sikres. Dersom det etableres flere UPN-er, må det samtidig gjøres tilpasninger i flere tekniske løsninger for å sikre at disse håndterer flere identitetsuttrykk korrekt. Dette vil kreve betydelig internt arbeid, både teknisk og organisatorisk.

STAF anbefaler derfor at det ikke etableres støtte for flere UPN-er enn det som benyttes i dag.

4.2.4 Øke fleksibiliteten i fordeling av forvalterressurser mellom styrer

Tre av styrene støtter ikke tiltaket og 15 av styrene kommenterer ikke tiltaket i sin uttalelse. De resterende verneområdestyrene støtter tiltaket, med forbehold om at en omfordeling skjer i dialog med styret og etter avklaring med styreleder.

4.2.5 Øvrige foreslåtte tiltak

Innføring av "Forvalterskolen", hyppigere forvaltersamlinger, en formalisering av samarbeidet med besøkssenter, gjennomgang av forvaltningsknutepunkter og å legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene er ønskede tiltak fra alle høringsparter som har omtalt dette spesifikt. En del høringsparter har skrevet generelt at de er positive til alle foreslåtte tiltak.

5 Vedlegg

1. Oppdraget om organisering av verneområdeforvaltere
2. Høringsdokumentet
3. Høringssvar
4. Oversikt over knutepunkt